RAGIP PAŞA
2455

جلال نوری

اتحاد اسلام

ألفده مشعلهٔ معنویهٔ توحید
ایدردی شرق ایله غربی ضیاسنه دعوت
عبدالحق حامد

اشبو جلد شاعر جلیل الشان

عبدالحق حامد

بك افندینك مخلداتی آره‌سنده مهم بر موقع طوته‌جق اولان
بر تقریض منظوم حکیمانه‌سیله مرصعدر .

مطالعات عمومیه . ـ ایکی نوع مدنیت : صناعی ، حقیقی . ـ اجتهاد
مسائلی . ـ حکومت اسلامیه . ـ حال حاضرده مسلمانلر : عربلر ،
ترکلر ، هندلیلر ، چینلیلر ، مالزیالیلر ، شیعیلر ، الخ . ـ روافض و
مذاهب اربعه ، تفرقه‌لر . ـ تدنیات دینیه . ـ أوروپانك استعمار
اصوللری . ـ أمپه‌ریالیزم و أوروپا پولتیقه‌سی . ـ اساساً موجود اتحاد
اسلام . ـ بر تردیات اسلامیه . ـ مؤسسات مشترکهٔ اسلامیه : خلافت ،
حج ، معارف و ادبیات اسلامیه . ـ بغض نصرانی . ـ اسلام و حقوق
دول . ـ غایهٔ امل : اسلام رونه‌سانسی . ـ ترك عرب مسئله‌سی .

مصر رئیس احراری فرید بکك ، سلیمان نظیف بکك ، تونس
مشاهیرندن باش حانبه افندینك ، علمای بنامدن شیخ عبدالعزیز
جاویش افندینك ، هند مشاهیرندن ظفر علی خانك بندلری و تقریضلری

فیاتی ۱۲ بچق غروشدر

یکی عثمانلی مطبعه و کتبخانه‌سی

جلال نوری

اتحاد اسلام

اسلامك ماضیسی ، حالی ، استقبالی

T. C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
RAGIP PAŞA KÜTÜPHANESİ
MÜDÜRLÜĞÜ
SAYI: 2455

بالجمله ترجمه وتكرار طبع حقوقی محفوظدر

استانبول

باب عالی جاده‌سنده «یکی عثمانلی» مطبعه‌سی

هجری سنه ١٣٣١

R-4
2823

مقدمه

ایرانك مقاسمهٔ صلح پرورانه‌سی ، فاسك وفاسده مدعیٔ خلافت بولنان سادات ادریسیه خاندانك فرانسه محمیتنه دخولی ، ایتالیانك طرابلس غربه استیلاسی ، بالقان دولتلری طرفندن عثمانلیلرك أوروپادن چیقارلمسی وبتون دول معظمه‌نك صورت رسمیه‌ده متفقاره مظاهرتی ، انكلتره وروسیه ائتلافی ، فرانسه‌نك بوایكی دولته مماشاتی ، پان جرمانیزم وپان سلاویزمك بوكون یارین برمصادمه‌ده بولونملری احتمالی . انكلتره‌نك محافظهٔ موجودیت ایچون آلمانیا خلافكیرلكنه توسلی ، اقصای شرقك انتباهی وخصوصیله چین جمهوریتنك اعلانی غایت اهمیتلی برراس تاریخ تشكیل ایدر . بو وقعه‌لر ایله ماضینك برفصلی دها قاپانیور دیمكدر . كذلك بووقایع مهمه‌نك حدوثی استقبالده پك زیاده جالب دقت بعض تحولاتك حصول بوله‌جغنه ، خریطهٔ عالمك برآز دها دكیشه‌جكنه دلالت ایتمكده‌در . بوانقلابات سیاسیه ایله متوازیاً افكار ونظریاتك ، حتی احتساساتك‌ده انقلابی ، دها طوغریسی تكاملی ، اصلا

نظر ابتصاردن اوزاق طوتلمیه‌جق معضلات مسائلدن‌در.

شونی دیمك ایستیورزکه هنوز بدایتنده بولوندیغمز یکرمنجی عصر میلادینك اواسطی، هیچ برصورتده قرن سابق ایله مشابهت ارائه ایده‌میه‌جك مرتبه‌ده دکیشه‌جکدر. شمدی‌یه قدر حل اولونه‌میان ویاحلنه امکان بولونه‌میان مسئله‌لر برصورت حلیه‌یه اقتران ایده‌جك، اسکیسنك یرینه دیکر برستاتوقو قائم اوله‌جقدر.

بتون دنیا حربه حاضرلانیور. بتون دنیا حربدن احتراز ایدییور. حاصل اولان انتباه وتیقظ نتیجه‌سی ملل محکومه استرداد حقوقه ساعی بولنیور. أمپه ریالیزمك آرتق ماهیتی دکیشیور. بو وله‌زا های وهو آره‌سنده بعض ملتلر اختیارلایور: فرانسه وانکلتره کبی. بعض ملتلر یکیدن طوغیور: ژاپونیا کبی. بعض ملتلرك تکرار طلوعندن قورقولیور: مسلمانلر وحبشلیلر کبی. اسکی زمانك سوائق سیاسیه‌سی بعض یکی مؤثراته یرلرینی توديع ایدییور: سوائق مالیه واقتصادیه الیوم عالمه فرمان فرمادر.

غرب شرقی تضییق ایدییور. بونك نتیجهٔ طبیعیه‌سی اولمق اوزره برارتجاع میدان آلیورکه بوندن آسیانك بلکه اك اساسلی انقلاب واختلالی چیقه‌جقدر. ذاتاً قانون اضطرار بونی استلزام ایدر.

شرق نه‌در؟ غرب نه‌در؟ بوایکی عالم آره‌سنده‌کی اختلافات سیاسیه، ملیه، عرقیه، اخلاقیه،روحیه، حسیه نه‌در؟ ائتلاف ممکنمیدر، دکلیدر؟ اسلامیت قرن حاضرده نصل تعریف اولونه بیلیر؟ اسلامك ماضیسی ایله علاقه‌سی نه‌مرتبه‌ده‌در، کذلك آنك استقبالده نه‌کبی بررولی اوله‌بیلیر؟ مسلمانلر کیملردر؟ نصل برقوت تشکیل ایدیورلر؟ بونلر برکمیت اجتماعیه وسیاسیه تشکیل ایدیورلرمی؟ نوع بشرك سدسنی تشکیل ایدن والحق بوکون برعنصر متدنی حالنده بولنان مسلمانلرنه‌کبی برغیرت کوسترملیدرلرکه ابتدا قید اسارتدن قورتولسونلر، آندن صکره‌ده عالم مدنیتده‌کی وظیفه‌لرینی ایفا ایده‌بیلسونلر؟

بومسائل، عمومیتی اعتباریله، نه‌شرقده، نه‌غربده هنوز مظهر تدقیق وتعمیق اولمامشدر. أوروپاده واقعا بر چوق ارباب قلم اتحاد اسلامی موضوع بحث ایتمشلر ایسه‌ده بوقاریده سویله‌دیکمز وجه اوزره بومادهٔ مهمه عمومیتی اعتباریله تتبع ایدیله‌مامشدر. شوراسنی‌ده سویلیه‌لم که پان اسلامیزم غربده هنوز برمجادله مسئله‌سی ماهیتنده بولوندیغندن احتراصات سیاسیه وملیه‌دن قورتولمش ارباب دانش وفکرت بونی فنی برصوغوق قانلیلقله موضوع مباحثه ایتمکه باشلامامشلردر. شرقه کلنجه، بز هنوز أوروپا

اصول وقواعدی ایله مسئله‌لری تدقیق وتفحصه آلیشما-
دیغمزدن مع التأسف بو بابده‌کی تدابیرمز غیر مثمر قالمشدر.

ایشته تاریخك كچمكده اولدیغی بو عقباتده بز بو فوق-
العاده مهم واستفاده بخش مسئله‌یی وسع واقتدارمزك
یتدیكی مرتبه شرح وتفسیر ایده‌جكز . ایشك اهمیتی
وقوع بوله‌جق خطایامزك مظهر عفو اوله‌جغنه برسبب
كافیدر ظننده‌یز .

اتحاد اسلامك تدقیقنده مهما امكن احتراصات متنو-
عه‌دن وحتی زمین وزمانك ایجاباتندن تجرد ایتمك لازمدر.
بو كونك مغلوب احتراصاتی ویاافكار وحسیات حاضره‌نك
زبون تأثیراتی اوله‌رق تاریخ یازمق ، وقایع سالفه‌یی
محاكمه ایتمك نه قدر كوج ایسه بعض افكار واحتراصات
جاریه‌یه قاپیله‌رق اسلام مسئله‌سنی تدقیقه قویولمقده اوقدر
مشكلدر . حتی ، اتحاد اسلام قضیه‌سی استقباله‌ده تعلق
ایتدیكندن بلكه آندن دها زیاده صعب التتبعدر .

جریان احوال چوق دفعه بطلان حسه سبب اولیور.
عادتا شئوناتك ایچنده بوغولوب قالدیغمزدن بز كچیرمكده
اولدیغمز زمانی بی طرفئ تام ایله محاكمه ایده‌میورز .
ودریا ایچنده بولونان ماهیلرك ، برفحوای مصراع مشهور ،
دریایی بیله‌مدكلری كبی برچوقلرمزكده بیك درلو اسباب

وسوائق اعتباریله حال حاضری بیله‌مه‌مكلكمز قابلدر .
وقایع بزدن اوزاقلاشوب وحتی برچوق علائقدن آریلوب
برشكل تاریخی وقطعی آلمدقچه ، تعبیر غیر مأنوسیله تبلر
ایتمدكجه كوچجه آكلاشیله بیلیر . حقیقت ظن اولنان
شیلرك فوقنده حقیقتلر واردر ؛ ریاضیاتك بیله ماوراسنده
بشقه براسلوبده ، بتون بتون بشقه حقائق مثبته اولدیغنی
ادعا ایدن علامه‌لر یوق دكلدر. آنك ایچون بعض حقائق
مصنوعه. بعض مسالك رسمیه ، برطاقم عقودات (قونوانسیون)
بزم باصره‌مزی باغلامسون. طبع واقتدار بشرك مساعد .
اولدیغی درجه‌ده شئوناتك ، مسائل روزمره‌نك ، حتی
احتراصات ملیه‌واجتماعیه‌نك ، مقتضیات اقتصادیه‌نك اوستنه
چیقه‌لم واویله برنظرله الك مهم مسائل حاضره ایله ، تاریخك
اشتغال ایتدیكی الك زیاده عمیم النتائج مواددن بری اولان
اسلام مسئله‌سیله اوغراشه‌لم .

بو مسئله‌نك تاریخ ایله علاقهٔ قطعیه‌سی اولدیغی ، اسلام
فیض ورفعتنی ماضیدن آلدیغی جهتله حال حاضر ایله‌ده
ارتباط تامی واردر . امپه‌ریالیزم پولتیقه‌سی همان بر
اسلام مسئله‌سی اولدیغی كبی بو پولتیقه‌ده اوروپا وحتی
بتون دنیانك سیاست حاضره‌سنه اساسدر. بناءً علیه اتحاد
اسلامك تعمیقنده بهمه‌حال مختلف انكلتره ، فرانسه ،

روسیه ، فلمنك ، آلمانیا ، ایتالیا ، ژاپونیا ، آمریقا أمپەریالیزملرینی و آنلره بالاضافه أوروپا سیاستلرینی ایجه محاکمه ایتمکلکمز اقتضا ایدر . اول باول اسلامك ماضی ایله علاقەسی ، اسلامك عالم ماضیده بولونان کوکی آکلا- شلدقدن صکره بوکونکی مسائل ایجه تدقیق اولنورسه اوزمان استقبال حقنده بر آز کهانتده بولونمق حقنی احراز ایدرز .

اثرمزی بر آز بیوکجه طوتمق ، حال حاضرده کی مسلمانلرك طرز حیاتندن تفصیلاً بحث ایتمك نیتنده ایدك . مسلمینك تعارفی ایچون بوکبی معلوماتك نشرینه ایسه پك زیاده احتیاج واردر . خصوصی اولەرق بوکبی تدقیقاتده بولوندق ایسەده کتابمزده بوبابده فضله معلومات ویرەمیەجکز . سببنی سویلیەلم : بویله معلوماتك قارئینه عرضی ایچون بعض نقاطك قطعیتله بیلنمسنه احتیاج واردر . مسلمانلر پك طاغنیق برصورتده ، اقالیم متنوعەده ، مختلف تابعیتلر آلتنده یاشادقلرندن آنلره تعلق ایدن مسائلده بالنسبه پك چوقدر . واقعا مصر ، تونس ، جزائر ، هند ، مالزیا ، روسیه ، الخ ، اهل اسلامی ایله دائمی کبی مناسباتمز وار ایسەده کندیلرندن طلب اولونان معلومات قطعیەیی آلمق کوچ اولیور . شرق أوروپا طرزنده انتظامه ،

مطرد صورتده دوشونمکه ، چالشمغه ، تجربیاته ، تفحصاته آلشمدیغندن ایستەنیلن ایشی أوروپائی برقطعیتله کورەمیور . ایشته شرقك بو پریشانیٔ اطواری ، آنارشیسی بو اثرمزی بعض معلومات عملیەنك استحصالی ایچون بر مراجعتکاه تشکیل ایتمکدن اوزاق بولندیریور . بناءً علیه اسلامه دائر برچوق معلومات ویرمکله برابر بوکتابمز اصل افکار ، آرا ، نظریات ، حسیات اسلامیەدن و أوروپانك پولتیقه‌- سندن ، أمپەریالیزمدن ، مسائل شرقیەدن باحث اولەجقدر . دیکر قسم معلوماتی طوپلامق میسر اولور ایسه آیریجه برجلد اولمق اوزره نشر ایتمکده تردد ایتمیەجکز .

نه صفت و صلاحیتله بوکتابی قلمه آلیورز ؟

ظن ایدەرم که قارئلرمزدن برچوقلرینك عقلنه تبادر ایدەجك بوسؤاله همانشوراده جواب ویرمك ایجاب ایدر .

خصوصی و عملی بر صورتده بش سنەدن بری اتحاد اسلام ایله مشغولز . مصرلی ، تونسلی ، جزائرلی ، فاسلی ، عثمانلی ، هندلی ، روسیەلی ، چینلی طرفداران اتحاد ایله مناسباتده بولوندق ، کندیلریله کوروشدك ، مخابره ایتدك . مناقشات قلمیه و سیاسیەیه قارشدق . مختلف مملکتلرده آچیلان منازعات سیاسیەیه مداخله ایتدك . بونلرله برابر أوروپانك اسلام سیاستنی برخیلی وقتدن بری صورت

دائمه‌ده تعقیب ایتدیکمزکی أوروپا ارباب فکرتندن بو ایشلره دائر یازی یازانلرك آثارینی اوقودق، تنقید ایتدك. ایشته بتون بو مساعی بزه بر درجه‌یه قدر صلاحیت ویره‌رك بو کتابی یازییورز. هرحالده فرط عجزمزی اعتراف ایدرز. بزه نشریاتده جرأت ویرن بزدن دها مقتدر اصحاب قلمك شمدی‌یه قدر بو وادیده همت کوسترمدکلریدر.

بر دیگر مسئله‌یی ده نظرگاه تدقیقه قویه‌لم:

مملکتمزده بر چوق خلق وخصوصیله رجالدن بعضیلری اتحاد اسلام دینیردیمز بر رعشه حس ایدییورلر. اورکیورلر. کندیسی محتاج همت بزدده نرده قالدی غیری‌یه همت ایده! نقراتنی تکرار ایدرك بو پولتیقه‌نك بزم باشمزه بر چوق فلاکتلر کتیره‌بیله‌جکندن، دولتمز حقنده غضب عمومی‌یی جلب ایده‌جکندن قورقیورلر. ابتدا بز کندی ایشمزه باقه‌لم آندن صکره جاواده‌کی مسلمانلرك حالنی دوشونورز. یاخود هندستانی ضبط ایده‌لم دیرکن روم ایلی‌یی غائب ایدیورز. ویاخود بو خیالات ایله ایتالیایی علیهمزده بولونمغه تحریك ایتدك! کبی سوزلری چوق طوییورز. بتون بو اعتراضاته تأسفلر ایدرز. بوکبی مؤخذاتی سرد ایدنلر ظن ایدرزکه اصلا اتحاد اسلامك سطحیجه بر تعریفنه بیله مطلع اولمامشلردر. اوروپالیلر کرهٔ قمر اوزرنده‌کی جبال وتلاله

وارنجه‌یه قدر اوالچوب طوروریکن بزم ایچنده بولندیغمز عالم اسلامی بیلمامکلکمز، نه کبی بر محیط دینی، اجتماعی، سیاسی، اخلاقی داخلنده یاشادیغمزی تدقیق ایتمامکلکمز طوغریسی عفو اولنور رخاوتلردن دکلدر. اتحاد اسلام تعاقب ایده‌جك فصللردن آکلاشیله‌جغی اوزره بیوك بر مضرتی داعی اوله‌بیله‌جکی کبی عظیم بر فائده‌یی ده استجلاب ایده‌بیلیر. هرحالده عالم اسلامی و آنی اشغال ایدن وبالطبع بتون أوروپایی وحتی عموم عالمی اوغراشدیران مسائلی بیلمامك، بیلمك ایستمه‌مك، تعبیرم مظهر مسامحه اولسون، بر جنایت تشکیل ایدر. دارالخلافه‌نك کوبکنده اسلاملرك احوالنه بودرجه‌ده لاقید اولمق ظن ایتمم که أوروپالیلرجه رواجده بولنان طرز وشیمهٔ تدقیقه‌ده موافق بولونسون! ابتدا عالم اسلامی، آکا ارتباطی اولان ایشلری بیله‌لم. آندن صکره خط حرکتمزی تعیین ایده‌رز.

بوکبی نشریات أوروپایی اغضاب ایدرمش. دیمك اولیورکه أوروپا بودرجه‌ده سهولتله مستعد غضبدر! اویله ایسه او پلنك عقور بوندن بشقه شیلرله‌ده کوپورور. بناءً علیه بو کتابك ویا مماثللرینك نه اهمیتی اوله‌بیلیر؟

مقدمه‌مزك خاتمه‌سنده شو نقطه‌یی ده توضیح ایجاب ایدر. حریت فکریه اربابی آره‌سنده بر طاقلری - که بزده

حریت فکریه طرفداری بولونمقله من القدیم مباهی یز ـ اتحاد اسلامی بر مسئلهٔ دینیه تلقی ایتمکده درلر. و بو یولده کی نشریات و فعلیاتی بر ضربهٔ ارتجاع اولمق اوزره کوریورلر، اول و آخر سویلدککه اسلامیت ایکی ماهیتی حائزدر: دینی، سیاسی. بز بو ماهیت دینیه‌یی بوراده موضوع محاضره ایتمیورز. دین، وجدانه تعلق ایدر. بزم اصل اشتغال ایتدیکمز جهت اسلامیتك ماهیت سیاسیه و اجتماعیه‌سیدر. اهل اسلام ملت واحده تشکیل ایدر. کراراً بیان ایتدیکمز وجه اوزره اسلامیت مختلف ملیتلری توحید ایدن سیماوی بر اکسیردر. بناءً علیه تقریباً اوچیوز ملیون محمدی بو کون بر ملت واحده و بر کتلهٔ متحده تشکیل ایدر. آنلرك تکاملنی تسهیل، ترقیلرینی ترغیب، اسباب تعالیلرینی تحصیل ظن ایدرم که اوروپا امپه‌ریالیستلرینك تقرب ایده‌میه‌جکلری مدنیتکار، انسانیتکار بر غایهٔ املدر. بو اعتبار ایله اتحاد اسلام طرفدارانی ارتجاع ایله، حریت فکریه‌یه ضربه ایندیرمکله متهم ظن ایدن ارباب صفوته قارشی اك کور سسمزله پروتستو ایده‌رز. هیچ شبهه ایدلمسون که سدس بشرك استخلاص و استعلاسنی طلب و یالکز بونکله قالمیوب حقوق غیره، سائرك سربستیسنه تجاوز ایدلمامسی قاعده‌سنه تبعاً بتون انسانلرك راحت یاشامه‌سی مسلکنی ترویج ایتمك

مختلف مستعمراتده انسانلری بر مال متقوم تلقی و قاپیتالیزم نظریاتنك ایلریلمسی ایچون غیرت ایدن اوروپالیلرك ایده آلندن هر جهتله دها نجیب بر غایه‌در.

ایشته منحصراً اسلامك تاریخده، حالده، استقبالده موقعنی کوسترمکه و اتحاد اسلامی بر دستور ایله افاده‌یه غیرت و بونکله برابر عصرمزده و مملکتمزده رواج بولان بعض افکار فاسده و متردیه‌یه قارشی اعلان مجادله ایتمك مقصدیله و هر درلو نفوذدن اوزاق بولونه‌رق بو جلدی قارئلرمزك حضور محاکمه‌لرینه عرض ایدیورز.

یکی کوی ٣٠ کانون اول ١٣٢٨

جلال نوری

اسلامیت حقنده مطالعات عمومیه

هر مؤسسه ، هر دین ، خلاصه پایدار اولان هر شیء بر احتیاجك، بر ضرورتك اثریدر، اوضرورتك تمادیسی ویا تزایدی آنك نتیجه‌سی اولان دین ویا مؤسسه‌نك دوام وتعالیسنی استلزام ایدر. سطحی اولان ،بر ضرورته توافق ایتمیان اشکال حکومت ، مؤسسات مذهبیه ، آمال سیاسیه اصلا پایدار اولماز. بشر کتله‌لرینك حوائج روحیه ومادیه‌لرینی تطمین ایدن صور حلیه ، ایسته‌ر دین و مذهب شکلنده ، ایسته‌ر حکومات جسمانیه طرزنده تجلی ایتسون همان هر وقت باقی اولمشلردر.

بناءً علیه اسلامیتك تاریخی بر صورتده تدقیق وتعمیقنده بو اساساته اتباع ایتمه‌مز لازمدر. اکر بو دین منحصراً بر ذاتك ، بر فرقه‌نك محصلهٔ افکار و آمالی اولسه ایدی بویله اون اوچ عصردن بری عالمه فر وحشمت صاچماز ، سقوط ایتمش بر جنین کبی قوهٔ نامیه‌دن محروم اوله‌رق یا اولور کیدر، یاخود محنهٔ عالمده بر اعجوبه اولمق اوزره

اثبات وجود ایدردی . اسلامیتك ایلك قرون مجربه‌ده عالمه استیلا واستعلاسی و بوکون حکومت اسلامیه‌نك انقراض و انحطاطی اوزرینه، حالا دین اولمق اوزره آسیا و آفریقاده ایلرولمسی ، آنك ، لاشك ، بر قسم بشرك احتیاجاتنی تطمین ایدیجی بر ماهیتی حائز بولندیغنه دلالت ایدر . نتیجهٔ کلام اسلامیت بر دیانت طبیعیه ومنطقیه‌در. بتون اوهام و اباطیلدن ، بتون ظنون و خرافاتدن تنزه وتجرد ایدوب‌ده بر مورخ کبی اسلامیتی مطالعه ایده‌جك اولورسه‌ق بو حقیقت قاطعه‌یه واررز .

عصر پیغمبرینك حلولندن اول اسرائلیت و نصرانیت عالمه کافی کلیوردی. شمدیکی اساسات سیاسیهٔ محافظه‌کارانه دنیایه آرتق کافی کلیوب عالم سیاست قواعد حریتپرورانه‌یه عرض افتقار ایتدیکی کبی ، زمان سعادتده نه حنیفلرك معتقدات سالمه‌سی ، نه اسرائیلی « ربی » لرك دسائیر عتیقه‌سی ، نه‌ده بالنسبه یکی اولان نصرانی رهبانك تلقینات دینیه‌لری بشرك حوائج وجدانیه‌سنی تطمین ایده‌میوردی .

اوزمانکی حال ایله آسیا و آفریقانك شمدیکی حالی آره‌سنده ده بیوك بر فرق بولونمدیغنه اك جدی دلیل ، الیوم ، بو ایکی بشر بوواسنده عبدهٔ اصنامك اسلامیتی

قبول ايله رتبهٔ اجتماعيه وانسانيه‌لرينك ترفع ايتدكلرينه ينه
كنديلرينك قانع اولمليدر .

اكر عصر محمديده خرستيانلق ويهوديلك و اوزمان
رواجياب اولان مجوسيلك بشرك سعادت معنويه وماديه‌سى
ايچون كافى كلسه ايدى ، هيچ شبهه‌سز حضرت پيغمبر
غير قابل انكار اولان دها وفراستندن صرف نظر ديانت
جديده‌يى نشر وتعميم ايده‌مزدى . حالبوكه ، اوزمان ،
انسانلر شدتله « ره‌فورم » ه ، اصلاحات اساسيه‌يه ، دها
معقول ، دها منطقى ، دها جدى معتقدات واصول
حكومته شدتله مفتقر وبويله برحال جديده لايق اوله‌جق
درجه‌ده رشدلرينى اثبات ايتمش اولدقلرندن ديانت محمديه
پك آز زمان ايچنده برطرفدن فرانسه‌نك منتهاى حدود
وسطيه‌سى اولان «ليون» ه ، ديكر طرفدن هندوستنده ،
چينه ، جزائر ماوراى هنده ، آفريقانك اقاليم مظلمه‌سنه
قدر يايلدى .

پروتستانلق قاتوليكلكك اصلاحى اولديغى كبى اسرائيليت
ونصرانيتك اصلاح ايدلمش ، بيوتلمش ، واصل رتبهٔ
نجابت اولمش برشكليدر .

اساس اعتباريله ، « قلاسيق » كلمه‌سيله افاده ايده‌
بيله‌جكمز يهوديلك ، خرستيانلق ومسلمانلق بيننده بيوك

برفرق يوقدر . ماهيتلرى بردر . شوقدر واركه بو اوچ
دين سماوى وربانينك اك اسكيسى بالطبع ديكر ايكيسندن
دها بسيط ، دها ابتدائى ، دها مختصردر . عينى دين ،
قاعدهٔ تكامله تبعاً ، اسلاميت شكلنه كيرمسيله دها زياده
بيومش ، بالجمله احكام دنيويه واخرويه‌يى احتوا ايده‌جك
مرتبه توسع ايتمش وديكرلردن زياده عمومى برماهيت كسب
ايتمشدر .

يهوديلك كوچك ومحدود برقومك دينى ايدى . بو
دينك عمومى برماهيتى اوله‌مازدى . برچوق اقوام وقبائل
بومذهبه اتباع ايتدكلرندن اساس شريعتده دائما يهوديلك
رنكى وقوقوسى حس ايديلر . حالبوكه خرستيانلق ،
دها ايلك عصر انتشارنده ، يالكز فلسطين يهوديلرينك
دكل ، بتون نوع بشرك مقدراتنه نكهبان اولمق موقعنده
بولونمق ايسته‌ديكندن ماهيتى دها عمومى ، دها شمولى ،
دها واسع اولمشدر .

اسلاميته كلنجه . بومذهب ، يهوديلك ، نصرانيلك
وبت پرستلك مسالك مختلفه سنه خلف اولوب دها بشقه
تجارب اعتقاديه ، سياسيه واجتماعيه‌نك ، دها بيوك
معادلات روحيه‌نك محصله‌سى اولديغندن ، لاشك ، آنلرك

فوقنده بولونمشدر . اسلامیت شرایع سالفه‌یی بحق فسخ ونسخ ایلمك قابلیتنی احراز ایلمشدر .

اسلام شرقده ، بویله‌جه مظهر فیض تعالی اولورکن اقوام غربیه خرستیانلق عالمنده ترقی ایتمشلر وبونك نتیجه‌سی اولمق اوزره اون اوچ عصردن بری اختلافات شدیدهٔ دینیه، اهل صلیبلر، أنکیزیسیونلر ، شرق مسئله‌لری نوع بشری بغیر حق مشغول وفلاکت‌زده ایتمشدر .

شمدی‌یه قدر دنیایه کلن پیغمبرلرك اك بیوکی ، اك اولوالعزمی ، هیچ شبهه‌سز حضرت محمددر. بوکون عددی اوچیوز ملیون‌راده‌سنده بولونان برقسم مهم بشرك بیکلرجه سنه‌لك احتیاجاتنی بیلن و آکا کوره تدوین شریعت ایدن اوذات مبجلدر .

تاریخ عالم بوقدر مهم بر موفقیتی الآن ضبط ایده‌مامشدر . ساکیا مونی بودانك بیله هالهٔ شان وشرفی شعاعات محمدیه‌نك اطرافنده سونمش کیتمشدر . بشر سوریلرینی، ملتلری، قوملری، عرقلری بویله خارق‌العاده سیمیاوی بر واسطه ایله تمثل ایتدیرن (اسمیله) یالکز اسلامیت اولمشدر . دنیانك، سابقده ، جهانکیری اولان روما، لاحقده، اك بیوك قسمنه متصرف بولنان بیوك‌ بریتانیا بیله‌ «که تبعه‌سی بتون مسلمانلرك عددندن زیاده‌در.»

بویله برقابلیت تمثلکارانه ارائه ایده‌مه‌مشدی .

مسلمانلق روما وبیوك بریتانیا کبی، فرانسه وروسیه کبی ضرب وشدت ایله تمثیله رغبتکار اولمامشدر . بوکون هرکس ، هندلیلر ، مصرلیلر ، جزائرلیلر ، فرانسز ویا انکلیز اولمقدن قاچار ایکن ، ادوار متقدمه‌ده ، روماللی اولمقدن قورتولمق ایچون سلاح بدست اوله‌رق مدافعهٔ ملیه‌ده بولنور ایکن، وقتیله مسلمانلغه داخل اولانلرك اکثریت قطعیه‌سی ، اللرنده استدعای اهتدا ، شرف اسلام ایله مشرف اولمغی نیاز ایدرلردی . اوشرط ایله که علائق قدیمه‌یی ترك ایدر ایتمز ، بویکی اهل ایمان کندی عنعنات سابقه‌لرینك ، ملیتلرینك وحتی لسانلرینك بیله فداسی درجه‌سنه وارررلردی . چونکه اسلامیت نفس الامرده ملتلرك ، قومیتلرك ، مختلف ومتنوع اجناس انسانیه‌نك فوقنده وبلند بر موقعده بررابطهٔ اخوت اولمق اوزره وضع ایدلمشدر. ملیت خصوصیه اسلامیت موضوع اولور اولماز اهمیتنی بتون بتون ضایع ایدر .

ایشته ، اسلامك دور استیلاسنده ، بوکونکی کبی ، زواللی نوع بشر اختلافات ملیه‌دن بیزار اولمش ، احتراصات قومیه‌دن بیقمش اولدیغندن اسلامیتك بوماهیت اخوتکارانه‌سنی پك طبیعی بولمش وانما المؤمنین اخوة

ولاجنسية فىالاسلام احكامنى حرز جان ايتمشدى . . .

بوكون سوسياليزم ، قاپيتاليزم و آريستوقراسى مسلكارى بربرينه ضد كامل اولمقله برابر رد مليتده متحد ومتفق بولنيورلر. عمله‌نك، صرافك، اصيلك ، الحالةهذه مليتى يوقدر واوله‌ماز . بربرينه بودرجه متباين اولان بو اوچ مذهب جديدك پرستشكارى اولديغى برعقده‌يى بوندن اون اوچ بچق عصر اول حضرت محمد عالمه تعميم ايله بتون انسانلرى لواى اسلاميت آلتنه جمع ايچون ارشاداتده بولونمش ايدى .

بويالكز قولياتده قالمامشدر. اوچيوز مليون تخمين اولونان مختلف الجنس واللون، متباين اللسان والطبايع خلق هپ دائرهٔ اسلامه دخول ايله آنك عنعنه‌سنى، اخلاق وعاداتنى، حقوق و طرز اداره‌سنى آلمشلردر. اسلاميت سيلنمز بر بويادر. اسلاميت فتح ايتديكنى تكرار اعاده ايتمز. اسلاميت اساسنده بر ديانت و برده حكومتى ، يعنى معنوى وجسمانى ايكى جهتى احتوا ايديوردى . تعاقب ازمان ايله جهت جسمانيه انحطاطه يوز طوتديغى حالده ، جهت روحانيه اصلا اهميتنى غائب ايتمدى. آلديغنى كرى ويرمدى. بالعكس او شدتلى تابعيت نصرانيه آلتنده بيله افرادينى تزييد ايتدى . . .

بى طرفانه دوشونيله‌جك اولورسه، بوكون، اسلاميت پك مهم برقوت تشكيل ايدر. بو قوت ، استقبالده ، پك دهشتلى بر رول اوينايه‌جق قابليتده‌در . اتحاد اسلام ، اسلاملرك اسارت سياسيه‌سندن قطع النظر، اليوم موجوددر. طوغريسى اتحاد اسلام، پان اسلاميزم، تركيبى بيله زائددر، چونكه اسلاميت ذاتاً بو اتحادى تضمن واحتوا ايدر . اسلاميت، هرشيدن اول، بررابطهٔ معنويه‌در. زوال ناپذير قروب وشنايدرطوپلرينك ايشليه‌ميه‌جكى، بررشتهٔ غيرماديه‌در. آنك برشكل مادى اكتساب ايتمسى عسيرالحل برمسئله دكلدر : بو روابط ـ صوغوق قانليلق ايله مطالعه‌مزى يوروتيورز ـ هيچ برمادى قوتك تأثيرى ايله چوزوله‌مز.

اوروپا وخرستيان عالمى طرفندن ارتكاب اولونان هرظلم، هراعتساف اوچليكك برقات دها قوتلشمسنه بادى اوليور . اسلاميتك قابليت تمثلكاريسى واردر ، تمثلكاريسى يوقدر ، اسلاميته كيريلير ، آندن چيقلماز. وافتيس صودن برشئ اولوب سوز ايله زائل اولور . اسلاميته دخول ايچون ايسه ختان سنتدر. ختان مراسمى اجرا اولونان كيمسه‌نك حال سابقنه اعاده‌سى خارج از امكاندر.

اسلاميت شو بولنديغمز دورده واقعا سياسةً مقهوردر . نصرانيته ، حكومات نصرانيه‌يه تابعدر .

فقط حريتنی ويرمكله اسلاميت كوكلنی ، عقيده‌سنی ، غايهٔ املنی ، احتراصاتنی ، حتی لساننی ويرمامشدر . اكثريت مسلمان بولونان يرلرده خرستيانلق برمهماندر . هند ، اسكندر روميدن بری برچوق فاتحلر كوردی . اوخطهٔ فسيحه ، كنديسنه معتاد اولان صبر وتوكل ايله ، انكلتره‌نك زوالنی بكليور . كذلك مصر ، عينی اسكندر كبيردن بری نيجه مستوليلرك زبون تغلبی اولدی . آنكده روح صبوری ، اهرامك تپه‌سندن ، انكليز اردوسنك‌ده ديكر اردولر كبی كلديكی يره كيتمسنه منتظر اوليور . بونك كبی ، شمالی آفريقا، قديماً بيله موقت اولان لاتين استيلاسنك زوالنی مترقبدر .

اسلام ، غرب و اوروپا كبی ، صناعی مدنيتك بخش ايتديكی تعب ايله يورغون وبناءً عليه متردی دكلدر . قانی ديكلنمشدر . كذلك دماغی‌ده متاعب مختلفه‌نك آلتنده قالمامشدر . واوروپانك مثالی ، آنك كوستر‌ديكی اصول وعادات ، الات وادوات ايله كنديسنده بيوك بر اميد ، بيوك برنشئه حاصل اولمشدر . هندده بنكاليلرك ، مصرده وردانينك جنايات سياسيه‌سی پك معنيداردر .

هيچ شبهه‌سز شو ١٩١٣ سنهٔ ميلاديه‌سنده اهل اسلامك كوزی كچن عصرلره نسبتله دها زياده آچيلمشدر . بناءً

عليه اوروپانك احترازی ، قورقوسی ، انديشه‌سی پك طبيعيدر .

سابقا فرانسه‌نك طهران سفارتنده بولنان و اوژه‌ن اوبه‌ن نام مستعاريله مصر وهندستانه دائر براثر نشرايدن ذات سويشك اوته طرفنده انكليزلری انديشه ايچنده كوستريور . بوانديشه پك طبيعيدر وسببی قولای آكلاشيلير . اوروپانك مستعمراتده‌كی مسلكلری شودر: ممكن اولديغی درجه‌ده . خرستيان حكومتنی تمادی ايتديرمك. آنك ايچون اوروپاليلر مستعمراتی بنمسه‌يه‌مامشلردر .

هندن انكلتره ، شمالی آفريقادن لاتينلر كيتدكدن صكره قناللر، تيموريوللر ، ليمانلر وسائر اعمارات نافعه‌دن صرف نظر هيچ برشیٔ براقميه‌جقلردر . اهل اسلام قبل الاستيلا نه كبی سجايايی حائز ايسه ينه اوطبايعده قاله‌جق واسلاميت اصلا سقوط ايتمش ، كوچولمش بولونميه‌جقدر. اوروپا، وقتيله اسلامك اقوام مختلفه‌يی تمثيل ايتديكی كبی، ممالك مستوليه‌ده‌كی اسلاملری تمثيل ايده‌مامشدر. اوروپانك استيلاسی ، كار قديم كاروانلرك قونوب، بريرده ، برقاچ كون تجارت ايدرك كيتمسنه بكزه‌ر .

أوروپا ، حكومتنی ، ظلمنی. قوتنی تقويه ايتدكجه

عالم اسلام قوهٔ باطنیه‌سنی ، صفوت روحیه‌سنی ، عقیدهٔ اصلیه‌سنی تزیید ایتمشدر .

کافهٔ تاریخ شناسانك تصدیق ایتدیکی اوزره اصل بشری سوق واداره ایدن پسیقولوژی قوتلریدر . آمال ملیه ، حسیات مذهبیه هیچ بروقت طوپله ، تفنکله ، طورپیلله مغلوب اولماز . بونلر ، مادی اولدقلرندن ، هدفلری ده مادی اولمق لازمدر . حالبوکه مقدرات بشریه‌یی سائق قوتلر ، هرشیدن اول، قوای روحیه‌در. بونلره قورشون کچمز .

ایشته ، برقاچ سوز ایله اسلامك ماضیسی ، حالی ، استقبالی .

ایکی نوع مدنیت

— صناعی و حقیقی مدنیت —

مدنیتی ایکی‌یه آییرمق موجب استفاده‌در : صناعی مدنیت ، حقیقی مدنیت .

چین ارکان و رجالی ملتلرنی دنیانك اك زیاده تمدن ایتمشی عد ایدرلر. ماندارینلردن بری برأوروپالی ایله مکالمه ایده‌جك اولورسه ، اول باول، سویلیه‌جکی شیٔ بو در . کذلك أوروپالی ، آمریقالی کوزلجه کزن، تدقیق ایدن ، غربده، غربلیلر ایله سنه‌لرجه اقامت ایدن وحتی أوروپالی قادینلر ایله أولنه‌ن چینلیلر بیله مملکتلرینك غربدن دها آز مدنی اولدیغنی تصدیق ایتمامکده‌درلر.

ممالك عثمانیه خارجنده بولونان اهل اسلامده بونقطهٔ نظره اشتراك ایدر. هله ژاپونیا أوروپایه اصلا ایی برکوز ایله باقماز .

هندستانده ، صنادید براهمه ، أوروپا مدنیتنه عادتا برنظر استخفاف ایله باقار.

بونظریات طوغریمیدر، یاکلشمیدر؟ کذلك اوروپانك

مدنيتی جديميدر، دكلميدر؟ أوروپا و آمريقا خارجنده‌كی اقوام فی الحقيقه مدنی دكلميدر، أوروپاليلرك تلقيسی موجبنجه وحشی و يا باربارميدر؟

اكر مدنيتی بالاده سويلديكمز كبی ايكی‌يه آييره‌جق اولورسه‌ق بو سؤاللره قولايلقله جواب ويره‌بيلرز. يوق اكر بو تفريقی اجرايه قدرتياب اوله‌ماز ايسه‌ك هم مقدر اولان سؤاله جواب اعطاسندن عاجز قاليرز، هم‌ده ايشی تشويش ايتمكلكمز غلط رؤيته، نظری، عملی ضررلره بادی اولور.

اوت! طرز تلقيمزجه مدنيت ايكيدر: صناعی (ته‌قنيق) مدنيت، حقيقی مدنيت.

بو اعتبار ايله أوروپا و آمريقا مدنيت صناعيه‌نك مرتبهٔ قصواسنده‌در. شرق و آسيا بارباردر. حالبوكه مدنيت حقيقيه اعتباريله ـ كمال جسارت ايله سويليورم ـ ظن ايتمم كه أوروپا وخرستيان عالمی حقيقی بر مدنيته مالك بولنسون!..

مسئله‌يی تحليل ايده‌لم:

ته‌قنيق = معرفت غربده پك زياده ايلريلمش‌در. علوم و فنونك نتائج عمليه‌سندن أوروپا صوك درجه‌ده استفاده ايتمشدر. اليوم أوروپا حياتنی تنسيق و تنظيم ايدن ته‌قنيق‌در. فلسفه‌يه بيله اساس اولان ته‌قنيق‌در. حسيات و معنويات

ممالك غربيه‌ده حساب و مساحه‌يه ترك موقع ايتمشلردر. توالی ايدن مختلف انقلابات اوزرينه سمی، اقتصاد، حتی ادبيات ممالك غربيه‌ده بر ماهيت ماديه اكتساب ايله بشقه يكی، صناعی بر عالمك ميدانه كلمسنه سبب اولمشلردر. بو نقطهٔ نظردن أوروپا مدنيدر. مدنيتی اك زياده ايلری‌يه كتورن أوروپادر. الحق، كچن عصرلرده‌كی عالم ايله بو عصرده‌كی عالم آره‌سنده عظيم بر فرق كوريلور. آسيا و آفريقا ماضيدر، أوروپا و آمريقا استقبالدر. ته‌قنولوژی اسكی دنيايی ازسرنو تجديد ايتمشدر. ته‌قنولوژی كلمه‌سيله افاده ايتديكمز بو نوع مدنيت فنه، قطعيت رياضيه‌يه استناد ايتديكندن آندن بشقه بر مدنيت تصور اولونه‌ماز. آنی اخذ و اقتباس ايتمه‌دن ترقی امكان خارجنده‌در. ديكر بر شكلده تعالی و تكامله ايسه عقل ايرمز. بو طرز تمدنك هيچ بر محذوری ده يوقدر. روحه، حسه، معنوياته تعلق ايتمز.

ترقی ايتمامش بر ملت عادات قديمه‌سنه وداع ايتمك ايسته‌ر ايسه بو مدنيته تمثل ايتمكدن بشقه چاره‌سی يوقدر. بو تعريف ايتديكمز مدنيت قسماً آلينه‌ماز، غير قابل تجزيدر.

ايكی درلو رياضيات، انواع مختلفه‌ده فن كيميا، بر شرق حكمت طبيعيه‌سی بر ده غرب مواليد ثلثه‌سی، بر أوروپا منطقی بر ده آسيا منطقی اولمديغندن، اوله‌ميه‌جغندن

علی حاله تەقنولوژینك قبولندن بشقه چاره یوقدر.

ژاپونیـا هیئت معظمەسی، بوندن یارم عصر اول ، اسکی تەقنولوژی ایله مبارزهٔ حیاته دوام ایدەمیەجکنی ایجه دوشوندیکندن، اولدیغی کبی أوروپا مدنیت صناعیەسنی قبول ایتدی . ژاپونلر تمامیله أوروپا معرفتنی مملکتلرینه ادخال جسارتنده بولندیلر. بومدنیت صناعیه زمین، زمان، اقلیم ، ملت ایله تبدل و تحول ایدەمیەجکندن ژاپونیـا سرآمدانی آنی تعدیل و تصحیح املنی ابراز ایتمدیلر . أوروپایه آدم کوندردیلر وأوروپادن آدم کتیرتوب بومدنیت صناعیەنك نەدن عبارت اولدیغنی ، مملکته نەکبی شرائط تحتنده ادخال ایدیله‌بیله‌جکنی جداً تحقیق ایتدیلر . شیمهٔ تعقیب ایله چالیشـوب بوکون همان همان أوروپانك سویهٔ مادیەسنه یاقلاشدیلر . حتی ژاپونیا صـنایعی دکل یالکز اقصای شرقده و بحر محیط معتدلده ، أوروپا بازارلرنده بیله غربه رقابت ایدیور . نیپون ترسانەلری درەدنوط اعمال ایدەجك قدر غربدن مستغنی بولنیور .

حرب ایچون ادوات حربیه لازمدر ، مخاصملردن برینك الندەشیشخانه، دیکرینك ماوزر بولنەجق اولورسه غلبەنك هانکی طرفه نصیب اولەجغنی تخمین کوچ اولماز. آنك کبی مجادلهٔ حیاتده طرفیندن بری الك مکمل تەقنو-

لوژی ایله، دیکری کارقدیم اصول وعادات ایله، منقولات عتیقه ایله مجهز اولەجق اولورسه عینی نتیجه حاصل اولور.

ژاپونیـا ، أوروپا کندی ممالکنه حلول ایتمەدن بو دقیقەیه واقف اولدی ودرحال أوروپانك مدنیت صناعیەسنی اخذ واستنباطده قصور ایتمدی . بونك ایچوندرکه اقصای شرق عالمنده موقعنی احکام وترصین ایتدی .

مع التأسف زمامداران اسلام بوحقیقتی آکلایەمدیلر. مدنیت حقیقیه ایله مدنیت صناعیەیی برظن ایتدیلر وبالنتیجه معرکهٔ معیشتده غلبه أوروپاده قالدی . خرسـتیان ملتلر یواش یواش ملك اسلامه حلول ایتدیلر . ایشـته أوروپا تەقنولوژیسنك عدم قبولی اسلامیتی بودرکهٔ پستی‌یه تنزیل ایتمشدر .

حکومت عثمانیه مدنیت صناعیهٔ غربیەیی آلمق تجربه- سنده تام جسارته مالك دکل ایدی. دها طوغریسی آنك درجهٔ اهمیتنی تقدیر ایدەمدی . سلیم ثالث ، محمود ثانی، عبدالمجید، مصطفی رشید پاشا واوعصرك رجال واعیانی، مع التـأسف ، عمومیتی اعتبـاریله بوایشی حوصـلەلرینه صیغشدیرەمدیلر .

ایران بوتجربەیی اصلا خاطرینه کتیرەمدی .

افغانسـتان بویله بر مدنیتك اخذ واقتباسنی بوکون

دوشونیور وظن ایدرم که موفق‌ده اولیور . اندلس ، شمالی آفریقا ، مصر ، مع التأسف بونلری دوشونه‌مه‌دن افول ایتدیلر .

عرب حکومتی ایسه أوروپاده مدنیت صناعیه‌نك حادث اولمه‌سندن دها اول مختلف اسباب وسوائق تاریخیه نتیجه‌سی اوله‌رق انحطاطزده اولمش ایدی .

عثمانلیلر درجهٔ کافیه‌ده متانت وجسارت ایله مدنیت صناعیه‌یی آلمقده قصور ایدیورلر . مختلف فرقه‌لرك پروغرامی بوخصوصده برشیٔ سویلمیور. صرف نظریات اعتباریله اولسون بو وبوکا بکزه‌ر مسائل هنوز مظهر نعمت محاضره اوله‌مامشدر .

ایکنجی نوع مدنیته ، مدنیت حقیقیه‌یه کله‌لم .

بوندن مقصدمز انسانیتك تصفیهٔ اخلاقی ، خصائلنك کسب نجابت ایتمسی ، اعتلای افکاریدر . مع التأسف بو اعتبار ایله أوروپایه پك اوقدر مدنی دیه‌مه‌یز . أوروپاده بوکون، حق وعدالت حقوق خصوصیه عالمنده رواجیاب اوله‌بیلمش ایسه‌ده حقوق عامه خصوصنده بویله دکلدر. حقوق عامه Droit public الحکم لمن غلب اوزرینه مستنددر. حرب، یغما، تخریب هریردن زیاده حال حاضرده أوروپاده رواجده‌در . أوروپا ، صوك درجه‌ده عنف وشدت ایله

ته‌قنولوژی اعتباریله کندیسندن آشاغی اولان ملتلری اسیر ایدیور ، آنلری سفالت ایچنده، حقوقدن محروم ،قابلیت واستعدادلرینی انکشاف ایتدیرمکدن ممنوع برحالده براقیور، مدنیت صناعیهٔ حاضره‌نك تعممنه مانع اولان أوروپا مدنیتیدر. غرب اسرار فنیه‌سنی حریصانه ، حاسدانه ، قیصقانجه‌سنه صاقلیور . نوع بشرك برقسم مهمنی تحت رقیتده بولند یریور ، آکا عادتا متاع ، حیوان معامله‌سی ایدیور . کندی آره‌لرنده‌ده نفاق وشقاق صوك درجه‌ده‌در. أوروپالیلرك طبایعی، امزجه‌سی درشت، سرت، خشیندر. حس مرحمت، مبارزهٔ صناعیهٔ حیات آره‌سنده ، غائب اولوب کیتمشدر. بین الجنسین مناسبات بیله مرائیلك اوزرینه مستنددر . قاپیتالیزم دنیلن حکومت سرمایه‌داران عالمه فرمان‌فرمادر. مثلا فرانسه‌ده مطبوعات‌ده ، حکومت‌ده حتی ادبیات‌ده صرافانك مال مشروعیدر . اهالی‌یی حربه سوق، حسیاتی تحریك ایدن، قویون سوریلری کبی فاسه کوندرن بانکرلردر. فلمنك حکومتنه حاکم اولانلر جاوه مستعمرلریدر .

انکلتره‌نك مقدراتنه نکهبان اولانلر بیرمنغهام اصنافیدر . ترانسوال واورانژ جمهوریتلرینه اعلان حرب ایتدیرن، وطن نامنه جنوبی آفریقایه اردولر کوندروب بغیر حق یتمش بش بیك کشینك قاننه کیره‌ن وتام ایکیوز

یکرمی ایکی ملیون انکلیز لیراسی صرف ایدن هب او
بیره‌منفعتلی اصناف و آنلرك علمداری چه‌یمبه‌رله‌یندر .
آلمانیا وانکلتره‌یی آلت اوست ایدن ، آره‌لرنی
بوزان امپه‌ریالیستلردر .
روسیه‌یی اقصای شرقه ، وسطی آسیایه کوندرن
سپه‌کولاتورلردر .
خلاصهٔ کلام هرهانکی جهتنی تدقیق ایده‌جك اولور
ایسه‌ك أوروپا مدنیت حقیقه‌سنی بونامه پك لایق بوله‌مایز.
أوروپالینك دریسی برآز قازیله‌جق اولورسه آلتنده اسکی
زمانلرك اهل صلیبی چیقارمش . بوقاعده‌یی برآز توسیع
ایده‌لم : محاربه‌لرده، مستملکاتده، مستعمرات عربده‌لرنده
مجادلات سیاسیه‌ده ، مبارزات اقتصادیه‌ده ، هرکون
کوریورز ، او مدنی أوروپالینك خمیرنده ینه وحشت
اولانجه قدرتیله حکمفرمادر . طبع اعتباریله أوروپالی
تمدن ایتمامشدر . اخلاق – که مدنیتك مدار قوامیدر –
ظن اولندیغی قدر ایلریله‌مه‌مامشدر . جمعیت حاضره اکا
ذیب عقدیه اوزرینه مؤسسدر. خودکامی درجهٔ قصواسنه
واصل اولمشدر .
دیکرکاملق أوروپالینك قاننده یوقدر، أوروپالی بنی بشری
سومز. مسلمان ، مجوسی کوزنده انسان دکلدر . اهل

اسلام ومجوسك ادوار جاهلیتده خرستیانلره یاپدقلری ایله
خرستیان و أوروپالیلرك شو ادوار معرفتده بشقه‌لرینه
قارشی ارتکاب ایتدکلری نظرانصاف ایله تدقیق اولنورسه
هرایکی مدنیت آره‌سنده اساسلی برمقایسه ومحاکمه اجرا
ایدلمش اولور .
بونقطهٔ نظردن شرق ، عالم اسلام ، چین و ژاپونیا
هیچ شبهه‌سز أوروپانك فوقنده‌در. اقصای شرق علماسی
بوبابده هرنه دوشونیورلرایسه طوغریدر. شرقك ملایمت
طبعی ، حس رأفت و انسانیتی ، توکلی، نواضی جداً
شایان تقدیردر .
بناءً علیه مدنیت حقیقیه‌مزی ترك ایتمك ، أوروپا
مدنیت غیرصناعیه‌سنه تمثل ایتمك شویله طورسون اخلاق
و طبایعمزی علی حاله محافظه ایتملی‌یز، آنلرك ینه کندی
دائره‌لرنده مظهر فیض تکامل اولمسنه باقلی‌یز.
بر مثال ایله شو نقطهٔ نظری تنویر ایده‌لم ،
یوقاریده ترقیات صناعیه‌سندن بحث ایتدیکمز ژاپونیا
معارف غربیه‌یی تماماً اخذ و استنباط ایلمك ایله برابر
أوروپانك مدنیت غیرصناعیه‌سنه اصلا رغبت ایتمامشدر.
اخلاق وعادات ملیه (شمس شارق) مملکتنده کمال اهتمام ایله
محافظه ایدلمشدر . حتی شوراسی غریبدرکه ته‌قنه‌لوژی

اقتباس اولنورکن أوروپا مدنیتنك دیکر قسمنك آلنمامسنه صوك درجه‌ده غیرت ایدلمش ؛ اهالی بو غیر صناعی أوروپا مدنیتنه بیوك بر بغض و عداوت کوسترمشدر. أوروپا مدنیت غیر صناعیه‌سنی استحسان ایدنلر نیپپون مملکتنده فنا کوزله کوریلیور. اوراده ملت تەقنولوژی‌یی نصل مسارعتله تلقی ایدیورسه اخلاق ملیه‌یی‌ده اویله‌جه مسارعتله محافظه ایدیور.

شوراسنی ذکر ایتمه‌دن کچمیه‌لم که صناعی مدنیت، یعنی اخلاق و عادات، عدیم الاقتباسدر. افراد بو اخلاقی تقریباً اقتباس ایده‌بیلیر فقط بر ملت، طوپدن و بتون افرادی ایچون سائر بر ملتك اخلاق و عاداتنی آله‌ماز.

بو مدنیت بر روح ملینك تجلیات ظاهریه‌سیدر. روح، خصوصیله روح الملل ایسته‌نلدیکی کبی، آز بر زمانده، تبدل ایتمز. بر بطنك تبدیل روحی بیله بر ملتك تبدیل ماهیتنه کافی کلمز. بطونك، انسالك تبدیل امزجه‌وافئده‌سی لازمدر. بحث اولنان مدنیت حقیقیه عنعناتك، تاریخك، عصرلرجه سورمش اعتیاداتك، اقلیمك ودها سائر یوزبیکلرجه مؤثراتك محصله‌سیدر. بناءً علیه آنك ترکیله دیکرینك همان استعاره‌سی مستحیلدر.

شرق ایله غرب، خرستیانلق عالمی ایله مسلمانلق

عالمی شویله طوسون، أوروپا ده، خطوط عمومیه‌سندن صرف نظر انکلتره مدنیتی ایله فرانسه مدنیتی بیله عظیم بر تضاد تشکیل ایدر. فرانسه قوانینی، اصولی، عاداتی، طرز حکومتی بیوك - بریتانیایه نقل ایدیله‌جك اولورسه اوراده حیات عمومیه‌نك بردن بره طوره‌جغی کبی، فرض محال اوله‌رق، انکلتره مؤسساتی فرانسه‌یه کوندریله‌جك اولورسه اورانك‌ده یاغی کسیلور.

خلاصه بر ملت ترقی ایتمك ایسته‌رایسه مدنیت صناعیه‌یی آلیر، مدنیت اصلیه‌سنی کمال تعصبله محافظه ایدر وآنك تعالیسی چاره‌لرینه باقار. (لسانی کبی.)

هندده، آفریقانك مختلف اقالیمنده، اقصای شرقده یرلی اولوب ده انکلیز ویا فرانسز تربیه‌سی کورنلر بو مترقی ملتلرك مزایاسنی آله‌مامشلر، اصول وعاداتنی هضم ایده‌مامشلر یالکز ذمائمنه توارث ایتمشلردر. بو کبیلر نه أوروپالیلره، نه‌ده کندیلرینه یاریبور. مفکره‌لری أوروپالیلغی هضم ایده‌میور. أوروپانك لعبیاتی، صوری و سطحی اذواقی بونلره پك خوش کورینیور. نتیجه‌ده سجیه قالمیور. چونکه سجیه اوزون مدتده پیدا اولور، فقط درحال زائل اولمق قابلیتنی حائزدر. بو مخلوقات ایکی ضد مدنیتك آره‌سنده قالدقلرندن کندیلری‌ده، فرد

اولمق اعتباریله ، نائل سعادت اوله‌میور .

انکلتره‌نك، فرانسه‌نك اك اساسلی واسطهٔ استخباریه‌لری ، اك مهم آجنته‌لری بونلردر. بناءً علیه کری قالمش ملتلرك بویله چابوق تمدن ایتمش افرادندن استکراه ایتملری غیر معقول وغیر محق دکلدر .

خرستیان میسیونرلری بو اعتبار ایله دنیایی اخلاق حمیده‌دن اوزاقلاشدیریورلر. سوریه‌ده قاتولیك و پروتستان اجنبی رهبانلری بو ولایتلرمزده مع التأسف اهالیمزك مهم بر قسمنی و خصوصیله غیر مسلم عربلری یولدن چیقارمشلردر. میسیونر و خصوصیله جزویت تربیه‌سی بیروتی ، لبنانی وجوارینی بر کانون فساد حالنه افراغ ایتمشدر. اکر غیرت اسلامیه ، صلابت محمدیه اولمسه ایدی سوریه بوکون آتش ایچنده قالمش اوله‌جق ایدی .

منصفانه تدقیق ایدیله‌جك اولورسه آرتق او مختلف عرب کلیسالرندن خیر بکلنمیه‌جك بر حالده بولندیغمز تظاهر ایدر .

آوروپالی میسیونرلرك چینده وظیفه‌لری اهالی‌یی تفرقه‌یه دوشوروب وحدت ملیه‌یه مانع اولمقدر .

کذلك متنوع میسیونرلر خطهٔ مصریه‌ده قبطی عرقنی دنیانك اك اخلاقسز بر ملتی درجه‌سنه ایندیریور .

پروتستان پاپاسلری هندستانده، چینده‌ده بو قبطیلره بکزه‌ر عناصره دسترس اولمشلردر.

پول آدان ایله دوقتور کوستاو لوبونك مجلداتنده‌کی بوکبی غریب مدنیلرك ، آمریقاده رنك اجتماعیلرینی تبدیل ایدن زنجیلرك مناقبی شایان عبرتدر .

بزم مملکتمزده‌ده — دها کوچك بر مقیاسده — بوکبی غرائبه تصادف ایدلمکده‌در .

نتیجه : مدنیت اصلیه‌سنی ترك ایتمك شرطیله دیکر بر مدنیته تمثل ایتمش ومظهر فیض ورفعت اولمش بر ملت مثالی تاریخده یوقدر .

مدنیت صناعیه‌یی آلمه‌دن ، دیکرلرندن دها بشقه ، دها ناقص بر ته‌قنولوژی ایله مبارزهٔ حیاته آتیلان ، غلبه ایدن بر ملتی‌ده شمدی‌یه قدر تاریخ قید وتثبیت ایتمامشدر . اسلامك سبب اصلیٔ انحطاطی بو ایکی نوع مدنیتی تفریق ایده‌مامسی ، اسکی ته‌قنولوژی ایله ایش کوریله‌بیله‌جکنه اعتقادی ودها طوغریسی ته‌قنیق اعتباریله تعالی ایتمش اقسام جهانی بیلمامسی ، اسرار موفقیتی آراشدیرمامسیدر .

حکممز: اسلام تعالی ایده‌بیلمك ایچون درحال أوروپانك مدنیت صناعیه‌سنی آلمق مجبوریتنده‌در. والافلا.

اجتهاد مسائلی

علما و ارکان اسلامیه صناعی مدنیتله حقیقی مدنیتی تفریق وتمیز ایده‌مدکاری کبی احوال دنیویه و اخرویه‌یی ده بری برندن آییرامامشلردر . ایشته حکومت اسلامیه‌نك سوائق انحطاطندن الك اساسلیسی بودر .

مع التأسف سرآمدان اسلام اسلامیتك کنه وماهیتنی ، حقیقتنی اونوتمشلردر .

اسلامیتك حکمت تدوینی بر آز دوشونه‌لم . بعثت نبویه‌دن اول ، هرکسك معلومی اولدیغی اوزره جزیرة العرب بر آنارشی ، شقاق ونفاق ، جهالت یواسی ایدی . ادیان اسرائیلیه آرتق اولاد عربك سعادتنی تأمین ایده-میه‌جك بر مرتبه‌ده اسکیمش بولنیوردی . اصلاحات اساسیه . تنظیمات جدیده‌یه مبرم لزوم واردی . ایشته بو احتیاجات اوزرینه اسلامیت ظهور ورصانتکیر استقرار اولدی . حضرت محمد شرایع یهودیه ونصرانیه‌یی اله آلدی و آنلری کتابه مستنداً اصلاح ایتدی بو اصلاح ایدلمش دیانت سماویه‌نك اسمی اسلامیتدر . بناءً علیه اسلامیت کتابه استناد ایدن بوایکی دینك وجه معدلی ، اصلاح

کورمش شکلیدر . حضرت محمد مارتن لوتەرك اون آلتنجی عصرده اجراسنه موفق اولدیغی اصلاحاتك دها پك بیوکنی ، پك شمولللی ومکملنی یدنجی عصرده یاپمشدر .

از سوز ایله افاده ایدلمك لازم کلیرسه شونیده سویلیه‌لم که قبل الاسلام عالمه فرمان فرما اولان شرایع و قوانین ، حقوق وعادات آرتق احتیاجه کافی کلمیوردی . بونلرك دکشدیرلمسی ، قاعدهٔ تکامله تبعاً توسیعی لازم ایدی . ایشته شارع آنجق بوحکمته بناءً اسلامیتی شرایع سالفه‌نك اکمل واتمی اولمق اوزره تدوینه تشبث ایتدی . بناءً علیه اسلامیتك سبب و حکمت وضعی بودر .

دیمك اولیورکه ماهیتی اعتباریله اسلامیت بر ترقیدر . اسلامدن اول و آندن صکره عینی افراد انسانیه‌نك ایجنده یاشادقلری شرائط مادیه ومعنویه‌یی ، اجتماعیه و واقتصادیه‌یی تدقیق کلفتنده بولونکز ، قولایلقله آکلار-سکزکه اسلامیت اوروپا ارباب فکرتنك آکلادقلری کبی توقف وتدنی ایچون دکل ، بالعکس ، تعالی وترقی ایچون یاپیلمشدر . مقصد شارع عیاندر . اسلامیت زمانه‌نك او محافظه‌کار افکارینه ، وقتك تعصب وجهالتنه قارشی بر قیامدر . هیچ شبهه‌سز تاریخك مضبوطی اولان

انقلاباتك تأثير ونتيجه اعتباريله اك بيوكلرندندر .

بوحقيقت آكلاشلنجه بودياتى قويو بر محافظه‌كارلقله، اولديغى يرده قالمقله، اجتهاداتك سدى ايله، حريت فكريه‌نك نفيى ايله توصيف ايتمك حقاكه آنك ماهيتنه اك منافى بر صفتى ويرمك، آنى آصلا آكلامامقدر .

نقطهٔ نظرمزى براز دها توضيح ايده‌لم :

عالمك اك مهم ومترقى اقسامى، اليوم. بري ديكرندن چيقمش وبناءً عليه بري ديكرينه اساس اعتباريله بكزه‌ين اوچ دينه تابعدر : يهوديلك، خرستيانلق، مسلمانلق .

شو صوكنجيسى ره‌فورم، اصلاحات اساسيه مقصدى اوزرينه مؤسسدر . يعنى آندن اول كلن ايكى ديانتك برشكل متكامليدر .

يهوديلك — ساده‌جه — بنى اسرائيلك جملهٔ معتقدات وقوانيننددن عبارتدر . خرستيانلق حضرت عيسانك مسلك صوفيانه‌سى . فنافى الله نظريه‌سى اوزرينه نه‌دن صكره پاولوس طرفندن تأسيس ايدلمشدر . جناب عيسى بن مريم‌جه دنيانك صوكى پك يقين اولوب « حكومت سما » هرزه‌ده ايسه ظهور ايده‌جكندن ذاتاً شرعاً تدوينه حاجت يوقدى. [آرنه‌ست ره‌نانك تاريخ نصرانيتنه مراجعت] طوغريسى خرستيانلق — سويلديكمز كبى —

آمال وافكار عيسادن بتون بتون بعيد بعض اسباب سياسيه ومؤثرات متنوعه نتيجه‌سى اوله‌رق ميدانه كلمشدر .

اسلاميته كلنجه، بو، كرك يهوديلك، كرك نصرانيتك تقرر ايدن اساسات محافظه كارانه‌سنه، آرتق نسخى واجب اولان احكامنه مقابل تدوين ايدلمشدر. آنك ايچوندر كه برتكامل وترقى اثريدر .

فقط بعض جهله‌نك اثر صنعى اوله‌رق مع التأسف بوكون اسلاميت محافظه‌كارلق، تدنى، اسارت فكريه، تجدده خصومت ايله مرادف ظن اولنيور.

بوزعمك شريعت اساسيهٔ اسلاميه ايله، حكمت محمديه ايله نه‌درجه‌لرده غير قابل توفيق اولديغندن بحثه تنزل ايدلمز . دهاة و خوارق ايچنده فكر محافظه‌يه قارشى بوقدر مجاهده‌ده بولونمش، تدنى ايدن، باطمقده اولان بر عالمى قورتارمق خصوصده بودرجه بذل مجهود ومقدور ايدن، حريت فكريه‌يى اساسكير ايدرك اسكى اجتهاداتى آلت اوست ايدن، علمى، معارفى بوقدر ايلرولره كتورن، فرضيتنى اعلان ايدن برنمونهٔ اكمل بشرى ويا آنك شريعتنى محافظه كارلقله توصيف كفرك اشنعى، بهتانك اك بيوكى دكلدرده نه‌در ؟

مسلمانلق هیچ بر وقت محافظه‌کارلقله اتهام اولونه‌ماز، اکر اویله اولسه ایدی سائر ادیان سماویه ابقا اولونه‌بیلردی، محافظه‌لرینه غیرت اولنوردی.

مسلمانلق تدنی‌یی ایجاب ایتدیرمز، چونکه اویله اولمق لازم کلسه ایدی حضرت محمدك حصولنه قدرتیاب اولدیغی ترقیات آکا منافی اوله‌جقدی . . .

مسلمانلق باب اجتهادك سدی دکلدر. اسلامیت حریت فکریه‌یه اصلا بر مانع تشکیل ایتمز. چونکه بو دین یکی اجتهادات ایله. یکی مجتهدلر. افکارنده، مسالکنده، مشوارنده حر ابو حنیفه‌لر، شافعیلر، حنبلر، مالکلر، ابن سینالر، ابن رشدلر یتشدیرمکله کندینی کوستردی.

مسلمانلق افکار جدیده‌نك. آلات وادوات عصریه‌نك اخذ وتلقیسنه مانع دکلدر. بوجهتك مؤاخذه وتطویلی بیله زائددر. بالعکس اسلامیت افکار جدیده‌نك، اصول عصریه‌نك استنباطی آمردر.

دیمك که اسلامك سقوط وانحطاطی هپ اسلامك اسلامیتدن انحرافی، جهل ونادانی‌یه سوقی، خرافات وترهاته قاپیلمسی، مسلك استبدادك تقرری خلاصه احکام دنیویه ایله احکام اخرویه‌نك یکدیکرینه مزجی

نتیجهٔ مؤسفه‌سیدر. بوصایدیغمز عناصر وسوائق تدنی اسلامیتی، اساسی بوقدر عالی ایکن، برچوق یرلرده صنم پرستلکه یاقلاشدیرمشدر. مختلف یرلرده برطاقم آثار قدیمه ومتروکه ایله تبرك وتفأل بالخیر ایدیلیر، صندوقه‌لر، پارمقلقلر اوزرینه چاپوت باغلانور، زندقلردن استنابه عادت اولمشدر، خیر دعالری تمنی اولنور. سحر، نظر، عجیب وغریب بدعتلر اسلامیتی چینده وخصوصیله آفریقانك اقسام مظلمه‌سنده چیغرندن چیقارمشدر. عقل وخیاله کلمیان آیینلر، رقصلر، صرف خرافات جاهلانه اوزرینه احداث ایدلمش عادتلر بودینی طانیماز بر حاله کتیرمشدر. جهت ظاهریه‌سی بویله، جهت باطنیه یعنی اجتهادیه‌سنه کلنجه: آرتق فکرینی یورمق ایسته‌میان علما، مرضیلرینه موافق برزمین حاضرلمق ایچون غیرت ایدن ارکان استبداد حریت فکریه‌یی اورته‌دن قالدیرمشلر، افکاری و آنك ضمننده اسلامیتی حصر وتضییق ایتمشلردر. ایشته بذاته مترقی اولان احکام حقوقیه ومعاملات دنیویه بیله بوندن طولایی اون ایکی، اون اوچ عصر اولکی عرف وقوانینه تابع اولمشدر. اساس اسلامیته نه قدر ضد بر تجلی! بوکون اسلام متدنیدر وبوکیفیتده پك طبیعیدر. چونکه اسلامیتك خاصیت مترقیانه‌سندن صرفنظر الیوم

عالم اسلام بيك كسورسنه‌لك ، تعديل واصلاح ايدلمامش قواعدايله اداره‌اولنيور . حالبوكه ، آنك مواجهه‌سنده ، غير مسلم عالم ، مدنى حوائجه ، ترقى‌يه بتون مساعد قواعدله مرحله‌لرينى قطع ايديور . بناءً عليه اسلامك توقفى ، تدنيسى ، انحطاطى نه‌درجه طبيعى ايسه غير مسلم عالمك تعاليسى ، تكاملى ، ترقيسى او مرتبه ضروريدر .

عجبا بويله ترقى واصلاحات اوزرينه مستند، برلزوم تعالى‌يه مبنى وضع ايدلمش اسلاميتله بوكونكى حال قابل تأليفميدر ؟ حضرت محمد اسلاميتك الآن كچيرمكده اولديغى عظيم واليم بحرانه قائل اولورمى ايدى؟ اسلامك همان عمومى الحالة هذه تابعيت نصرانيه‌ده‌در . بوحال ـ كه آنك مولدى جمعيت اسلاميه‌نك انحطاطيدر ـ اسلاميتله ، آرزوى محمدى ، مرضئ نبوى ايله ائتلاف قبول ايدرمى ؟

اسلامك نصرانيته تابع اولمسنك اسبابى نه‌در ؟ نيچون خرستيانلق عالمى اليوم اسلامك قابليتنى، استعدادينى سونديرمك ايستيور و نصل بوكا قدرتياب اوليور ؟ اسلاميتك نصرانيته تابع اولمسنك سببى ، قابليتنك نصارا طرفندن اطفا ايدلمسى هب جهالتمز ، اقتدارسزلغمز

واحكام دنيويه‌دن احكام اخرويه‌يى تفريق ايتمامكلكمزدر .

حكم : ديمك كه جهل ، احكام دنيويه‌دن احكام وجدانيه‌نك عدم تفريقى ، باب اجتهادك انسدادى اسلاميتى تباه ايديور. آنى محوايدن نه‌كبى مؤثرات وارسه، جملهٔ اسلاميته منافيدر . بناءً عليه محافظه‌كارلق، جهل ، مدنيت صناعيه‌يى عدم قبول ، اجتهاداته مخالفت ودها طوغريسى جواز ويرمامك منافئ اسلاميتدر .

شوراسى جمله‌نك معلومى اولمليدركه (عقيده) ماهيتى اقتضاسى اوله‌رق ترقى وتدنى‌يه تابع دكلدر. غايه، امل ، آرزو ، معالى‌يه مربوطيت، مسائل مغلقه ومعضلهٔ كائناتك ، ازلك ، ابدك طرز تلقى وتفهمى وجدانه عائد مسائلدر . بووادىده ايلريلمك ، تزييد اجتهاد ايتمك ، اختراعاتده بولونمق محالدر .

چين علماسى أوروپانك بوخصوصده فرط غيرتى ايله استهزا ايديورلر — بز ، بش بيك سنه اول بوفرضيه‌لرى دوكدك ، توكتدك ، سزك قانتلركز ، سپينوزالركز ، باقونلركز، سپه‌نسه‌رلركز حالا بواحتمالات ايله اوغراشيورلر، ديورلركه بونلرك بوادعالرنده بر آرزشمهٔ حقيقت اولسه كركدر!

دنيوى احكامه كلنجه : آنلر برعكس اوله‌رق، احتياجاته تبعاً مستعد ترقيدرلر . ترقى قابليتى اولان هرشئ

ایسه تدنی‌ده ایده‌بیلر . ساکیامونی — بودا . لائو — تسه ، حضرت موسی ، حضرت عیسی حضرت محمد عصرلرندن بری غایهٔ وجدان اولدیغی حالده قالمشدر . کائناتك .عوالمك ارائه ایتدیکی دهشت وهیبت ، دنیا و مافیهانك اساسنده مندمج سر و حکمت علی حاله قالمش ، حل ایدیله‌مامش ، بونی یادین شرح ایتمش ، یاخود ریب وکمان (سه‌پتی سیزم) دائرهٔ مشکوکیتنده ابقا ایتمشدر .

آنك ایچوندرکه مصالح دنیویه و اعتقادیه‌نك بری برندن حقیقةً تفریقی لزومی درجهٔ وجوبده‌در.

مصالح جاریه ، معاملات بشریه اسکیدن بری پك چوق تبدلات وتحولاته معروض اولمشدر . بونلرك اسکی شکلرینی محافظه عدیم الامکاندر .

اسلامیت اساس اعتباریله یالکز بردیندن عبارت دکلدر . عینی زمانده باطنه عائد بردین ، برمذهب ، بردستور اخلاق ، بر اصول حکومت ، بر مجلهٔ قوانین ، برده فلسفه‌در .

اسلامیتك بر فضیلت عالم شمولی واردر : اساسات واصول ابتدائیه‌سی اوقدر عمومیدرکه آنلره تبعاً هرزمانك احتیاجنه کافی احکام چیقارمق قابل اولیور . نصوص قاطعهٔ شرعیه‌دائره‌سنده ، بوکون ، اعتقادیات ایله معاملاتی

بری برندن وبتون بتون آیره‌بیلرز . بوانقلاب عظیم اصلا اسلامیته مغایراولمامق اوزره میدانه کله‌بیلر. بالعکس بوتفریق مسائل، اسلامیتك اك مهم مقتضیاتندندر .

اسلامیتك سبب حقیقیٔ تدنیسی، سر اساسیٔ توقفی بوتفریقی اجرا ایتامك خصوصنده حکمداران ورجال استبدادك وآنلره تبعاً علمانك کوستردکلری عنف وشدتدر . پك احرارانه اولان اسلامیتی بونلر استبدادکارانه اداره ایتمشلر وبوکون خارجی وسطحی برنظرله کورنلر بودینی براثر مطلقیت تلقی ایتمکده مضطر قالمشلردر .

نصوص شرعیه‌نك وجدانیاته متفرع اولان اقسامی قابل تغیر دکلدر واوله‌ماز . نصوصك اعتقادیاته عائد اولان اقسامندن ماعداسی -که بونلر احکام دنیویه وجسمانیه‌در -عصرپیغمبریده‌کی معاملات مدنیه‌یی عدل وحقانیت طریقنه ارجاع ایچون وضع ایدلدکلرندن بونلرك بوزمانه قسماً عائدیتلری یوقدر .

ترقی ایچون ، اساسات اسلامیه‌یه تقرب ایچون احکامی بوصورتله ایکی‌یه آییرمغه مجبوریتمز ، مکلفیتمز واردر . مرضیٔ نبوی ، هرحالده ، امت محمدك عینی سویهٔ مدنیه‌ده ، عینی طبقهٔ رفاهیتده قالماسی دکلدر ، تعالسیدر ، دیکر امتاره قارشی یالکز محافظهٔ موجودیتی دکل بلکه غلبه

وتفوقيدر . بشقه برفكره ذاهب اولمق حضرت محمدكى احسن المجددينه افترادر. بواصلاح وتجدده مساغ قطعئ شرعى واردر . بوده نصوص واحكام دينيه وقانونيتى امر اولوالامره اقتران ايتمش اولان مجلهٔ احكام عدليه موادينه استناداً بروجه آتى اثبات اولنور :

« مشقت تيسيرى جلب ايدر . » [مجله ١٧]

« المشقة تجلب التيسر . » [اشباه]

« برايش ضيق اولدقده متسع اولور . » [مجله ١٨]

« ذكر بعضهم ان الامر اذا ضاق اتسع و اذا اتسع ضاق » [امام شافعى]

« حاجت عمومى اولسون خصوصى اولسون ضرورت منزلهسنه تنزيل ايديلور . » [مجله ٣١]

« الضرر مدفوع بقـدر الامكان . »[قاعدهٔ كليهٔ شرعيه]

« ناسك استعمالى بر حجتدركه آنكله عمل واجب اولور . » [مجله ٣٧]

« استعمال الناس حجة يجب العمل بها . » [مجامع]

« ازمانك تغيريله احكامك تغيرى انكار اولونهماز . » [مجله ٣٩]

« لاينكر بتغير الاحكام تبغير الازمان . » [مجامع]

« رعيه اوزرينه تصرف مصلحته منوطدر . » [مجله ٥٨]

« تصرف القاضى فيماله فعله فى اموال اليتامى والاوقاف مقيد بالمصلحة يكن فبيا عليه لم يصح . » [اشباه]

« تصرف القاضى انماينفذ فيما ثبت العامة المسلمين اذا كان منفعة لهم امافيه مضرة فلامضار وجوده وعدمه بمنزله . » [شرح جامع الكبير]

« ضرر ومقابله بالضرر يوقدر . » [مجله ١٩]

« لاضر ولاضرار فى الاسلام . » [حديث شريف]

« ضرورتلر ممنوع اولان شيلرى مباح قيلار . » [مجله ٢١]

« الضرورات تبيح المحظورات . » [الدرر المختار واشباه]

« ايكى فساد تعارض ايتدكده اخفى ارتكاب ايله اعظمنك چارهسنه باقيلور . » [مجله ٢٨]

« اهون شرين اختيار اولنور . » [مجله ٢٩]

بوبابده اشبا هده مندرج قواعد مطولهيه مراجعت بيوريله .

« الضرر مدفوع بقدر الامكان » [مجامع]

« عادتك دلالتيله معناى حقيقى ترك اولنور . » [مجله ٤٠]

« الحقيقه تترك بدلالة العادة . » [مجامع ومنار]

« عرفاً معروف اولان شيء شرط قلنمش كيبدر . »

[مجله ٤٣]

« العادة المطرده هل تنزل منزلة الشرط . »

[اشباه]

« والاصل فيه ان المعروف عرفاً كالمشروط شرعا . »

[رد المختار]

« المعروف بالعرف كالمشروط باللفظ » [پيرى زاره]

« قال من المشرع بالعرف ثابت بدليل شرعى وفى المسبوط الثابت بالعرف كالثابت بالنص . » [محمد عابدين]

« عادت محكمدر . » [مجله ٣٦]

« العادة محكمة . » [اشباه ومجامع]

« واعلم ان اعتبار العرف والعاده مرجوع اليه فى كثير من المسائل حتى جعلوا ذلك اصلا وقالوا فى الاصول تترك الحقيقة بدلالة الاستعمال والعادة . » [منافع الدقائق]

« الاحكام تبنى على المعروف فيعتبر فى كل اقليم وفى كل عصر عرف اهله . » [بحر]

« مارآه المسلمون حسناً فهو عندالله حسن . »

[حديث شريف]

شو قواعد كليه ايله ـ كه شرعدن مأخوذ وامر

اولوالامره مستنددر ـ ديانت اسلاميه‌نك وجدانيات ومعتقداتله معاملات دنيويه‌يى بتون بتون آيرديغى ادنى ملاحظه ايله آكلاشيلر .

اعتقاديات ـ تكرار ايده‌لم ـ ثابتدر، غير قابل ترقيدر. معاملات ايسه احوال زمانه‌يه تابع اوله‌رق قابل تغيردر، غير ثابتدر ، مترقيدر .

فكرمزجه بوكون اسلاميتده اجراسى واجب اولان اهم اصلاحات ، الك عملى « ره‌فورم » وجدانيات ايله معاملاتى بربرندن آيرمقدر . اسلام آنجق بو صورتله ديانتك ماهيت حقيقيه‌سنه ياقلاشه‌رق مبارزهٔ عالمده برموقع اخذ ايده‌بيلر . بوندن بشقه برچارهٔ فوز ونجات يوقدر .

زمانك احتياجاتى قارشيسنده نص واولجه وقوعبولان اجتهاد واجماع مهمل براقيله‌رق بوقاريده سرد ايتديكمز قوانين رصينهٔ فقهيه مقتضاسنجه بشقه اجتهاده ، بشقه اجماعه مراجعت ايتملى‌يز .

ايى دوشونه‌لم . اسلامك اساسنه رجوع ايده‌لم . بوكونكى عرف وتعامل بزى مسحور ايتمسون . ذاتاً اجماع امتك وخصوصيله خلافتك وجوبى، لزومى منحصراً بوكا مستنددر .

اكر معاملاته تفرع ايدن ودكشمسى لازم كلن احكامه

قطعيت ومعمول به اولمق ايچون رسميت ويرمك مقتضى اولمسه ايدى رحلت رسالتپناهيدن صكره آرزوى نبوى يه اقتفاءً احداث ايديلن خلافتك ده لزومى قالمازدى .

مبناى خلافت نه ايچون تأسيس ايدلمشدر ؟ چونكه احكام ومعاملات ناس زمان كچدكجه تبدل ايديور ، عالم دائما تحولده در . بوبكى احكامى ، يكى معاملاتى تنظيم وتنسيق لازمدر . بوايسه برقوتك تأييدينه وابسته در.

جمهور مسلمين آراى عموميه ايله خليفه يى سربستجه انتخاب و آكا بيعت ايدرلر و قوۀ تشريعه نك يعنى اجماعك تصويب ايتديكى قوانينك امر اجراسنى آكا تفويض ايدرلر. حالبوكه جهلاى علمانك ادعاى سخيف وغريبى وجهله اجتهاد قپولرى قاپانمق لازم كلسه ايدى اجماعده، خلافتده احتياج قالمازدى .

مادامكه احكام ومعاملات هردقيقه تبدل ايديور ، بردرجه ده طوره ميور ديمك كه آنلرى تنظيم ايدن قوانينك، نظاماتك ده تبدلى طبيعيدر . ايشته بوحكمت بالغه يه مبنى اسلاميت اجماع امت وامامت اصوللرينى ابداع ايله مشروطيت و مشورت واديسنده مؤسس مشروطيت اوله رق طانيلان انكلتره و فرانسه يه تقدم ايتمشدر .

احكام شرعيه نك قابل تبدل و مستعد تغير اولديغنه تردد اولونمسون .

بوكبى تعديلات عصر رسالتپناهيده ، قرآنك متننده بيله وقوع بولمشدر .

اصول فقه اصطلاحنجه تبديل ، نسخ ديمكدر .

نسخ ، برحكم شرعينك خلافنه آندن متراخى بر دليل قائم اولمسى ديمكدر .

نسخ ، كتب اصولده كورلديكى اوزره ، هم عقلاً جائزدر ، زيرا اختلاف اوقات ايله مصالح عبادك تبدل ايده جكى وارستۀ اشتباهدر . (يهوديلرك عيسويه طائفه سندن ماعداسنه كوره جائزدكلدر .) هم نقلاً جائزدر ، نته كيم اخوانك نكاحى حضرت آدم شريعتنده جائز ايكن مؤخراً سائر شرايع ايله نسخ ايدلمشدر .

كتاب ايله سنت بيننده متوافقاً ومتخالفاً نسخ جائزدر .

مثلا « كتب عليكم اذا حضر احدكم الموت ان ترك خيراً الوجه للوالدين والاقربين » آيت كريمه سى « واجب تعالى هرحق صاحبنه حقنى ويردى، وارثه وصيت يوقدر.» مألنده كى حديث ايله نسخ اولونمشدر. بوحديث خبرواحد

اولدیغی حالده امتانی تلقی بالقبول ایتمسیله متواتره الحاق ایدلمشدر .

خلاصه و نتیجهٔ کلام یوقاریده تفصیل اولنان قواعد شرعیه‌یه توفیقاً احکام دنیویه‌یه دائر هر نه وارسه جمله‌سنك قائم مقام پیغمبری اولان خلیفه‌نك اجماعه ، یعنی شورای امتك قرارینه مستند امر و تصدیقیله نسخلری قابل وحتی مأمور بهدر .

معاملات ناس خصوصنده وسعت وسهولت کوسترمك اوامر شرعیه ایجاباتندندر . بالعکس ایشلری تضییق اهل اسلامی اسلام اولمیانلرك قارشیسنده مغلوب و پریشان ایتمك ، عاجز براقمق دیمکدر . اکر بو سهولتلر ، بو مساعدات شرعیه دریغ ایدیله‌جك اولورسه ، شبهه‌سز ، قانونلرمز وعرف وعاداتمز اون اوچ عصر اوتکیلرندن عبارت اوله‌جغندن رقابت عمومیه ایچنده ألله‌رمز ، آیاقلرمز باغلی قالیر ، هیچ برشیئ یاپه‌مایز . أوروپادن ، آمریقادن عصرلرجه کری یز ودائما کری قالیورز .

حیاتده ایسه توقف جائز دکلدر ؛ طورانلر مغلوب اوله‌جغندن اسلام محوو مضمحل اولور ـ ذاتاً ده اولیور .

الیوم اسلامك اکثریت قطعیه‌سی خرستیان دولتلرك رعایاسیدر . شوکا ذره‌جه تردد ایتمم که بوکون حضرت

محمد مقصد عالیسنی اظهار ایتسه اسلامك بو دلخراش سقوطنی اصلا تصویب ایتمز و مسببلرینی عقوبتك اك شدتلیسنه کرفتار ایدردی .

تأسف اولنورکه شو صوك زمانلرده بیله پك مهم علمامز بو حقیقتی درك ایده‌مدیلر .

بونلر احکام دنیویه‌یی اجماع امته ، آندن صکره خلیفه‌نك تصدیقنه اقتران ایتدیره‌جکلرینه اجتهادات سالفه‌یی طوپلایوب ، عادتا مزاردن چیقاروب ، قانون حالنه وضع ایتدیلر . بو بیوك بر اثرار تجاعدر . بونك نتیجه‌سی اوله‌رق دولتمز بر مرحله دها کریلمشدر .

جودت پاشا ، شو زمانده بر قسم مهمی اجرا ایدیلمز بر حاله کلن اسکی اجتهاداتی (مجلهٔ احکام عدلیه) شکلنه وضع ایله قانونیتنی استحصال ایده‌جکنه ، بر چوق سنه‌لر اول ، جدی بر فکر ترقی پروانه ایله حقوق غربیه‌دن استنباط ایدیله‌رك قلمه آلنان جزا قانوننامه‌سی ، بحری ، بری تجارت قانوننامه‌لری ، اصول محاکمات جزائیه ، اصول محاکمهٔ حقوقیه کبی ینه حقوق غربیه‌دن مأخوذ بر قانون مدنی یاپدیرسه ایدی بوکون بزه بیوك بر خدمت ایتمش اولوردی . حالبوکه قدیم اجتهاداتی تنظیم واحیا و بر مجله‌یه تلفیق ایله معاملات مدنیه وامور دنیویه‌ده بزلری

فنا حالده صیقدی. أوروپالیلر (قود ناپولهئون ویا آندن دها ایی قانونلر موجبنجه کمال حریتله عقود داتده بولونه‌بیلیورلر. بز زواللیلر ایسه او مجلهٔ ارتجاع کارانه‌نك قیود احترازیه‌سی، اساسات استبداد کارانه‌سی، شرائط حصر وتضییقی آلتنده قیورانیورز. بزم قانونمز بیك سنه‌لکدر، بیك سنه اولکی احتیاجات اوزرینه تدوین ایدلمشدر.

الحالة هذه فرانسه و آندن قوانین موضوعه‌سنی آلان ملتلر وخصوصیله آمریقا جمهوریتلری ناپولهئونك دساتیرینی بیله پك کهنه‌مش بوله‌رق حقوق مدنیه‌لرینك تجدیدینی دوشونیورلر. اوحالده بز بیچاره‌لر عجبا اون کسور عصرلق احکام دنیویه‌مز ایله، بشقه زمان، بتون بتون بشقه زمین، شمدیکیلرینه طبان طبانه ضد احتیاجات اساسلری اوزرینه استخراج اولنمش قواعد حقوقیه ایله نصل معرکهٔ مدنیه‌ده غلبه امیدلری بسلیه‌بیلرز؟ مجلهٔ احکام عدلیه ایله «قودناپولهئون» ك قارشی قارشی‌یه کلمك احتمالی وارمیدر؟

حضرت پیغمبرك عصرنده اوقلر، قالقانلر ایله حرب ایدیلوردی. قوماندانلرك منحصراً ذاتی اقتدارلری ظفری کافل اوله‌بیلردی. خریطه، فن تعبیه، فن سوق الجیش

جنین حالنده، بالیستیق یوق، طیاره یوق، طورپیل یوق، تللی، تلسز تلغرافلر یوق، اویله حرب ایدیلیوردی و (بدر) کبی فتوحات عظیمه میسر اولوردی.

بوکون عینی اوقلر ایله، عینی قلنج وقالقانلر ایله، تام اوزمانده رواجیاب اولان علم ووقوف ایله روسیه‌نك، آوستریانك دکل، قره‌طاغك بیله قارشیسنه چیقه‌بیلیورمی‌یز؟

پك اعلا ادیمك اولیورکه کهنه مالزمهٔ حربیه ایله، «چاد» سواحلنده‌کی جنکاورانه خاص اصول ایله حرب ممکن دکل. اوحالده نصل اولیورده اهل اسلامی مکمل قوانین واصوله، مکمل حکومت وجمعیتلره مالك ومظهر أوروپالیلرك مواجهه‌سنه کهنه. توزلی، غیر قابل تطبیق قوانین واصول ایله چیقارمغی رواکوریورز؟ بونك نتیجه‌سی، بوجنایت عظیمه‌نك ثمره‌سی بوکون اهل اسلامك أوروپا تابعیتنه کیرمسی، عادتا حجز ایدلمسی، ألینك ایاغنك باغلانمسی اولمشدر.

حکومت اسلامیه

اسلامیت یالکز وجدانه عائد بر دیندن عبارت دکلدر. عینی زمانده، اسلامیت بر دین و بر طرز حکومتدر. بر جمعیتی اداره ایده‌بیلمك ایچون لازم کلن اصول و قواعدك اساسلری، سطر باشلری، کتاب و سنتده، اجماع و قیاسده مندرجدر. خلاصه اسلامیت دنیلدیکی کبی عقله یالکز بر طاقم معتقدات دکل، جمعیتلری و افرادی اداره ایدن بر مجموعهٔ دساتیر کللیدر. جمهوریت اسلامیه‌نك قوانین مدنیه و جزائیه‌سی هپ شریعتده مندرجدر.

بناءً علیه شریعت اسلامیه، بو اعتبار ایله شرایع سائره‌دن فرقلیدر. خرستیانلق و یهودیلك بالنسبه محدوددر. الحالةهذه حکومت اسلامیه همان همان انقراض ایتدیکی و مسلمانلر تابعیت اجنبیه‌یه داخل اولدقلری حالده ینه مسلمانلر خصوصات ذاتیه‌ده (ستاتو پەرسونەل) کندی حقوقلرینه تابع بولونمشلردر.

اسلامیتك نظریات جسمانیه‌سی پك مهم، پك رصین اساسات اوزرینه مستنددر. اکر بو اساسلر بو کونه‌قدر محافظه ایدلسه، او نظریات موجبنجه حکومت اسلامیه

اداره ایدلسه دول اسلامیه اصلا منقرض اولمازدی. اسلامیتك اسباب زوالندن بری، هیچ شبهه ایدلمسون، بو قواعد جسمانیه‌نك متروك و منسی براقلمسیدر. بناءً علیه اسلام آتیده تکرار تعالی ایتمك ایچون اسکی اساسلره، اسکی حکومت قواعدینه رجوع ایتملیدر. بو ارتجاع دکل، بر تکامل تشکیل ایدر.

مصرانه تکرار ایدرز: اسلامك سبب نکبتی کندی قواعد کلیهٔ سیاسیه‌سنك ترکیدر.

اسلامیت، کندیسنه اجنبی، مغایر، ضد، مخالف هیآت مستبده‌نك اصول سیاسیه‌سنی آلدیغندن حکومت اولمق اوزره انقراض ایتدی. حالبوکه، شو صوك زمانلرده، غیر مسلم ملتلر اساسات اسلامیه‌یه یقین تشکیلات سیاسیه‌یه مظهر اولدقلرندن تعالی ایتمشلردر.

حکومت اسلامیه‌نك مشورت و مشروطیت اساسی اوزرینه مستند حکومتلردن اصلا فرقی یوقدر. بو جمهوریتده استبداد، ادارهٔ کیفیه، رأی خود اوله‌ماز.

تفرقه زمانلرندن بری میدانه کلن و تشتته سبب اولان اسلام حکومتلری محافظهٔ تفوق ایچون اسلامیتك اصول حرمه‌سنی بر طرفه براقدقلرندن اسلامیت هیئت جسمانیه اولمق اوزره قرین زوال اولمشدر. مستبد حکمدارلر.

ظالم رجال، متنقد عسکرلر اجرای استبداد ایچون اهالی یی ایشه قاریشدیره‌مازلر، آنلری سر بست براقه‌مازلر، خلاصه. اسلامیتك حکومته دائر اولان احکامنی اجرا ایتدیره‌مزلر ایدی. بونك نتیجه‌سی اوله‌رق بر دولتك سعادت مالیه و آتیه‌سنی کافل اولان احکام سیاسیهٔ اسلامیه اونوتلدی و دولتلر انقراض ایتدی. اهالی ایسه کرفتار اسارت اولدیغندن عالم اسلامده سقوط علائمی کوروندی. حیات فکریه قالمدی. لغرض باب اجتهاد سد ایتدیرلدی و بوکونکی حال حادث اولدی.

حکومت اسلامیه اساساتی جلوس محمد خانیدن صکره مقام مشیختی احراز ایدن پیری‌زاده صاحب بك مرحومك امضاسنی حاوی رسماً نشر ایدیلن بر وثیقه‌ده مندرجدر.

اسلام نقطهٔ نظرندن حقوق عامه Droit public بو مهم رساله‌ده کمال وضوح ایله شرح ایدلمشدر. پیری زاده‌نك افادهٔ رسمیه‌سندن آکلاشیله‌جغی اوزره اسلامیت مطلقیت اداره‌نك، تهاوقراسی دنیان سلطنت روحانیه ویا روحانیونك صوك برملجائی دکلدر. دشمنلرك دیدکلری کبی بر حکومت تعصبکاران تشکیل ایتمز. «تیبت» ده‌کی «لامائیزم» کبی بودین معنویات ایله مادیاتی بر برینه قارشدیرمامشدر.

اسلامیتی آز تدقیق ایدن بر طاقم اوروپالیلر مع التأسف شریعت محمدیه‌یی و حکومت اسلامیه اساساتنی انسانیتك

تکامل مادی و فکریسنه مانع تلقی ایدیورلر. شرعه صوك درجه مطابق اولان بو وثیقهٔ رسمیه و جدیده‌یه استناداً ادعا ایدرزکه ترقی‌یه مانع اولان اسلامیت دکل، اسلامیتك منسی قالماسیدر. مانع تعالی اولان اسلامیت دکل، بلکه اسلامیتك بیله انکشافنه حائل اولان سلاطین وارکان مستبده‌نك ظلملریدر.

اسلامك تاریخی ایجه تدقیق اولنه‌جق اولورسه اسلامیتك اسباب نکبتی هپ آنك اساسات سیاسیه‌سنك تطبیق اولونمدیغی ایدوکی تظاهر ایدر. بناءً علیه مسئله‌یی توضیح و تفریق ایده‌لم: قباحت اسلامیتده دکل، رجال اسلامیه‌ده‌در.

شو اساسات سیاسیه‌یی برقاچ جمله ایله اجمال ایتملی‌یز: حکومات مشروطهٔ جدیده‌ده اولدیغی کبی - عینی وثیقه‌یه استناداً ادارهٔ کلام ایدیورز - حکومت اسلامیه‌ده ده قوای عمومیه اوچدر: خلیفه وزرا و امرایی «تنفیذ» و «اجرا» یه مأمور ایدر: قوهٔ اجرائیه. قاضی و نائبلری اجرای عدالته توکیل ایدرکه بوکا حکم و قضا دینور: قوهٔ عدلیه. فقها و علما «فتوی» یه مأموردرلر بونلرك وظیفه‌سنه تشریع و مراقبه دیرلر: قوهٔ تشریعیه ویا قانونیه.

فتاوای تشریعیه آنجق اولوالامرك تصدیقیله معمول به قوانین شکلنه کیرر. بو اصول بالجمله حکومات مشروطه‌ده واردر.

فرانسه وانکلتره بو اصوللری اختیار وقبول ایده‌بیلمك ایچون برچوق قانلی اختلاللر ، انقلابلر کچیرمکه مجبور اولمشدر . حالبوکه اسلامیت تدوینی ایله برابر درحال بو اصوللری وضع ایتمشدر .

وقتیله ، بلونچلینك اعترافی اوزره ، مجالس عمومیه منحصراً دولتك مرکزی عد ایدیلن برشهرك رجالندن مرکب ایدی . حالبوکه اسلامیت خصوصات سیاسیه‌ده هر مسلمك حقوقنی مساوی عد ایتمشدر .

اسلامیت معظم بر جمهوریت تشکیل ایدر . اوچ قوت سایه‌سنده قیام بولان بو جمهوریتك ریاست وامامتنده برخلیفه بولنور .

خلفه پیغمبره خلف اولان ذات اولوب امور دنیویه‌ده آنك مقامنه قائمدر و آنك قوهٔ تشریعیه‌نك اعطا ایلدیکی فتوایه موافق هر سوزی عینیله نص کبی مطاعدر . بو خلیفه ویا امام ـ که رئیس المسلمین دیمکدر ـ فرانسه رئیس حکومتی کبی غیر مسئول دکلدر . عینیله حکومات متحدهٔ آمریقا رئیسی کبی مسئولدر . صفت قدسیتی

یوقدر . مدحت پاشا قانون اساسی‌یی تدوین ایتدیکی وقت ذهول اثری اوله‌رق بو قدسیت صفتنی فرانسزجه‌دن ترجمه وعیناً ابقا خطاسنده بولنمشدر . خلیفه مستبد دکلدر . صورت مطلقه‌ده ادارهٔ امور ایده‌مز . حق عظمت ماده‌سی یوقدر . بلونچلی « حقوق عامهٔ عمومیه » سنده حکمدار حکومتك عظمت وشوکتنی تشخص ایتدیردیکندن حق حشمتی جائزدر . حکومتدن ساقط بیله اولسه بو حقه مالکدر . دیور. اسلامیت بو مادی طنطنه ودبدبه‌لردن عالی اولدیغندن بو حقی طانیمیور . خلفای قدیمه‌نك سائر مسلمانلردن فرقی یوق ایدی . خلفانك مسئولیت حقوقیه وجزائیه‌لری ماده‌سی کتب شرعیه‌ده مندرجدر. امامت بر نتیجهٔ انتخاب وبیعت اولمق اوزره برذاته تفویض اولنور .

(خلیفه‌نك انتخابنه ، آکا ایدیله‌جك بیعته وایلك خلفانك صورت نصبنه دائر اولان تفصیلات فرانسزجه « حقوق عامه واسلام »عنوانلی رساله‌مزده و«ماوردی»نك « الاحکام السلطانیه » سنده علی التفصیل مندرج اولمقله بوراده تکرارندن صرف نظر ایدلدی .)

خلیفه‌یی انتخاب ایتمك مسلمانلر ایچون بروظیفه‌در . بو ، تام معناسیله ، أوروپاده « انتخاب مجبوری »دنیلن اصولدن بشقه برشیء دکلدر . صاحب مللنك وثیقه‌سنده

محرر اولدیغی اوزره قرآن بلا استثنا عامهٔ مسلمیه خطاب ایلدیکندن هرکس وظائف سیاسیه ایله مکلفدر . اسکی یونانستانده وروماده اولدیغی کبی مشغولیت خصوصیه‌سی نه اولورسه اولسون هر Citoyen حکومت ایشلرینی کورمك وظیفه‌سنی حائزدر. مسلمانلقده‌ده هرکس امر بالمعروف و نهی عن المنکر ایله مأموردر . أوروپاده هرکون برخطوه دهایاقلاشان Suffrage universel انتخابات عامه اصولی بوندن بشقه برشيء اولمسه‌کرکدر . اسلامیتده اهالی مختلف طبقات تشکیل ایتمز . مساوات صورت مطلقه‌ده جاریدر . هرکس شریعتك محافظه وصیانتی ایله مکلفدر . بناءً علیه بتون دنیا طرفندن تصدیق ایدلمدکجه برذات خلیفه اوله‌ماز . اهالی آنی کمال حریت ایله وهر نوع نفوذدن اوزاق بولونمق شرطیله انتخاب ایدر. انتخاب ایدیلن ذات قوانین وشریعته توفیق امورده‌ویالکز رأی خودیله ایش کورمامکه مجبوردر. شیخ الاسلامك افاده‌سی موجبنجه اهل ایمان حکومتك اجرا آتنی مراقبه وتفتیش ایله ده مکلفدرلر .

حدیث نبوی موجبنجه هرمسلم سلطنت ملیه‌ده مشترك اولدیغندن حکومتك اجرا آتنی مستبدانه ، غیر

مشروع ، شرعه مغایر ویا منافع عامه‌یه مضر کوررسه مخالفت ایتمك وظیفه‌سنی حائزدر .

صاحب‌بك مرحوم وثیقه‌سنده خلفای راشدینك صورت انتخابندن وبونلرك مشروعیتندن عریض وعمیق بحثدن [ص]کره بالآخره اسلامك کرفتار مصائب اولمسنی بواصو[لـ]ـردن انحرافه ومال سائره ایله تماسلرك تزایدینه عطف [ا]یدیورکه یردن کوکه قدر حقی درکاردر. مرحوم مشار[ا]لیه بومسرودات « آفاقیه » Ob ectif دن چیقوب مسرودات « انفیسه » Subjectif ده‌بولنیوروسلطان محمد خان خامس حضرتلرینك وجه امامتنی شرعه توفیق ایدیور .

بناءً علیه حکومت اسلامیه ماهیتی اعتباریله برحکومت عامه ، دموقراسیدر. حریت، مساوات واخوت قواعدی حکومت اسلامیه‌نك مبنی علیهیدر. اصالت فرقلری اسلامجه مجهولدر. اسلامیته داخل اولان بالجمله اقوام اعتدالری ایله برابر بتون بوفرقلردن واز کچمشلردر . خصوصیله اخوت اسلامیتك اك اساسلی قواعدندندر .

اسلامیتك نه‌قدر دموقراتیق اولدیغندن بحثه بوکتابده حاجت کورمه‌یز . کندی بیلدیکمز برشيء تطویله لزوم یوقدر. قانع اولانه قارشی تکریر دلائل زائددر.

اجانبه قارشی بوجهتلرك توضیحی و اسلامیتك مدافعه‌سی ایچون یازیلان و بوقاریده ذكری كچن «حقوق عامه و اسلام» ده بونلری تفصیل ایدلمشدر .

بو افاداتدن صكره نه ایچون اسلامیتك حكومت اولمق اوزره زوال پذیر اولدیغنی بر آز تدقیق ایده‌لم .

اكر اسلام حكومتی بو اساسات سیاسیه‌یه اتباع ایتسه ایدی ، هیچ شبهه‌سز ، بتون اهل اسلام حكومته اشتراك ایده‌جكدی و حاصل اوله‌جق انتباه نتیجه‌سنده عالم اسلامی اداره و مدافعه ایده‌جك كیمسه‌لر یتیشه‌جك ایدی. اسلام اهالی‌یی حكومته تشریك ایتدیریوردی . ظَلَمَهَ و صنادید استبداد ایسه اجرای حكم ایچون بتون مسلمانلرك مصالح حكومته اشتراكنی تصویب ایده‌مزلردی ؛ آنك ایچون آنلرك قوردقلری حكومتلر ذاتلرینه و یا خاندانلرینه عائد كبی برشیئدی . بناءً علیه آنلرك زوالیله حكومتلرده منقرض اولدی .

حكومت اسلامیه تجزی قبول ایتمز . بردن زیاده حكومت اسلامیه اوله‌ماز . آره‌یه احتراصات ذاتیه‌نك كیرمسی تفرقه‌یی موجب اولدی. تفرقه، هر یرده اولدیغی كبی ، انفلاقی استلزام ایتدی . استبداد اخوت اسلامیه‌یه امكان ویره‌مدی . امرانك تكثری فرقه‌لرك تزایدنی ،

بونلرك سربستجه نشو و نماسی اختلالاتی، مختلف مذاهب ضاله‌نك حدوثنی موجب اولدی. بالنتیجه بین المسلمین محبت قالمدی. بو نقصان محبت هر جمعیتی، هر حكومتی محو ایتدیكی كبی حكومت اسلامیه‌یی ده قرین زوال ایتمكده كچكمدی .

تفصیلاته ، مثال ایرادینه كیرشمیه‌لم. بیوك تفرقه‌دن بدأ ایله تاریخ اسلامیت تدقیق اولنه‌جق اولورسه مع التأسف هپ بو وضع ایتدیكمز دستورك تطبیقاتنه تصادف اولنور.

معاویه زماننده‌ن عبدالحمیدك عهد سلطنتنه قدر شئون و وقایع نظر مؤاخذه‌دن امرار ایدیله‌جك اولورسه هپ عینی اختلافك قارشیسنده بولنورز . عینی اختلاف ایسه، هر یرده ، عینی فلاكتلری استلزام ایتمشدر .

تفرقه . اختلاف ، تشتت قوا، امرانك احتراصاتی، حكمدارلرك بربری ایله غوغالری ، سرزدهٔ ظهور اولان مذاهب مختلفه اندلسده بو درجه‌یاری‌یه كیدن «تهقنولوژی» یی یعنی مدنیت صناعیه و مادیه‌یی ده محو ایتمشدر . بو غوغالر دشمنلرك اكمكنه یاغ سورمش ، اسلام صورت دائمه‌ده مدافعه و مقابله مجبوریت و وضعیتنده بولونمشدر . بیوك بر آنارشی‌یه محكوم قالان اسلاملر هر یردن قوغولمش ، هر یرده مقهور اولمش، قوتسز، درمانسز قالمش و بالضروره انحطاط، جهالت، تعصب اولانجه قوتیله وظیفهٔ تخریبكارانه‌لرینه دوام ایتمشلردر .

بو پریشانی مادی اسلامك معنویاتنی ، روحیاتنی ده برباد ایتمشدر. عادتا اسلامك ارادتنه خلل طاری اولمشدر. متبوعلرك بغض وعداوتی ، اتخاذ ایتدکاری اصول سیاست اداره ایسه اهل اسلامی غایه‌دن محروم ، متدنی ، منکسر ، قابلیتسز بر حالده ادامه ایدیور . فقط شایان تشکر اولان برجهت وارسه بومصائبدن صرفنظر اسلام دیانتنه اولان مربوطیتنی براقامش ، تمثل ایتمامش بناءً علیه تردی‌یه یوز طوتمامشدر . آنك ایچون بویله معظم برعنصرك ایقاظی ظن اولندیغی قدر مشکل برایش دکلدر ؛ هله اصلا محال دکلدر . برسیالهٔ الکتریقیه ، اساسات اسلامیه‌نك تکرار ارواح مسلمینه نفخی اویله بیوك برقوت تشکیل ایدرکه بونك قارشیسنه کلمك ممکن اوله‌ماز .

خلاصه : صناعی وحقیقی مدنیتك بربرندن تفریق ایدلمامسی ، باب اجتهادك سدی ، حکومت اسلامیه اساساتنك اونوتلمسی انحطاطك اسباب مولده‌سیدر . بعث بعد الانحطاط ایچون ایسه صناعی وحقیقی مدنیتلرك بربرندن آیرلمسی ، باب اجتهادك تکرار فتحی وسیاست اسلامیه اساساتنه رجوعدن بشقه چاره یوقدر .

حال حاضرده مسلمانلر

— عربلر —

حکومات عربیه‌نك انقراضندن صکره عربلر هر متبوعه تابع اولمشلردر . بونلردن هیچ بری ده ملت عربیه‌یی یتشدیرمکه باقمامشدر . عربلر آره‌سنده‌ده یقین وقته قدر بر انتباه حاصل اوله‌مامشدر . زواللی اولاد عرب مختلف تابعیتلر ، حکومتلر آلتنده سجیه‌سنی برمقدار بوزمش ، مدنیتنی ، عظمت سابقه‌سنی اونوتمش ، قالمشدر . حکومتلرك اساسات اسلامیه‌دن انحرافلری عربلری استبداده بویون اکمکه آلشدیرمشدی . مستبد برحکومتك تبعه‌سنك خصائل وسجایا اعتباریله مردلکلرینی محافظه ایده‌مملری طبیعی اولدیغندن ، عربلرده ، تردی‌یه یوز طوتمشلر ، بوزولمشلر وبرآز ده فنا خصلتلر پیدا ایتمشلردر .

معمافیه عربلر هیچ بروقت ملیتلرینی ترك ایده‌جك بروضعیتده بولونمامشلردر . عربلقدن بوکون چیقمش افراد یوقدر . بالعکس ، عربلر حکومت تشکیل ایتمدکلری حالده ، جوار اقوامی عربلشدیرمق کبی برقابلیت تمثیلکارانه

کوستریورلر . ممالك عربیه‌یه کیدن ، لسانی هرنه اولورسه اولسون ، عربجه اوکرنیور . حالبوکه ترك مملکتلرینه کانلر آره‌مزده یکرمی اوتوز سنه قالدقلری حالده یکرمی اوتوز ترکجه کلمه اوکرنه‌میورلر .

عرب ملتنك حشمت ماضیه‌سی حالا پسیقولوژیق برتأثیر اجرا ایدیور . عربلق ، مسلمانلق کبی سیلنمز بررنکدر . عربلرك فضیلت استیلاکارانه‌سی هنوز موجوددر . دنیانك هریرنده عربلر الآن نفوذلرینی اجرا ایدیورلر . اسلامیتك عربلره پك بیوك فائده‌سی طوقونمشدر . بر عرب ، عالم اسلامك هرنره‌سنده اولورسه اولسون شریف وسید فرض اولنور .

عرب لسانتك اسلامیتك نوعما لسان رسمیسی بولونمسی عرب ملتنك ده بادئ منافعی اولمشدر . بوصورتله عربلق ترکلکده ، عجملکده ، هندلیلکده ، الی اخره ، حلول ایتمشدر . هرمسلمان برآزده عربدر . فرانسزجه وفرانسزلق ، ایتالیانجه وایتالیانلق ، وقس علیه البواقی ، لاتینجه ورومالیلق ایچنده بوغولدیغی کبی مختلف اقوام اسلامیه عربجه و عربلق ایچنده طالمشلردر .

اقوام متنوعهٔ اسلامیه‌نك تدریساتنده اساس عربجه‌در . هرنوع تدریساته ده اساس قرآندر . بوندن بشقه عربجه‌نك

غایت حلاوتلی ، فوق العاده آهنکدار ، عادتا ریاضی بر لسان اولمسی ، ادبیات سابقه‌سنك اهمیتی آنك قدرینی پك بیوتمشدر .

تأسف اولنورکه ، بوکون ، عربجه‌یه لزومی درجه‌ده اهتمام اولونمیور . خصوصیله حکومت عثمانیه‌نك اهمالی هیچ بر صورتده عفو اولونه‌ماز . ترکجه عالم اسلامك لسان سیاسیسی ایسه عربجه‌ده لسان دینیسی‌در . وبوحیثیتله بولسانلر مقام خلافت وسلطنتك صورت خصوصیه‌ده مظهر حمایتی اولملیدرلر .

کرك ترکجه ، کرك عربجه حمایهٔ رسمیه‌یه محتاجدر . شمدی ، مکتبلرمزده واقعا عربجه‌نك تحصیلی مجبوری ایسه‌ده اصوللرك فنالغی ، معلملرك اقتدارسزلغی نتیجه‌سی بودرسلردن هیچ برنتیجه استحصال اولنه‌میور . کذلك مدرسه‌لرده یکرمی سنه زانو بزمین تحصیل اولان طلبهٔ علوم درت سطر عربجه یازه‌میور . رنك اسلامیمزك محافظه‌سی ایچون بهمه حال عربجه‌یی عملی برصورتده اوکرنملی‌یز . عربجه هرمسلمانك لسان عمومیسی اولدیغندن آنك تدریسنه لازم اولدیغی قدر اهمیت ویرمکه مکلفز . کندیمزی عربجه‌دن ، عرب عالمندن مجرد تلقی ایتمك خطاسنه دوشمه‌ملی‌یز . آنجق عربجه‌نك تعمیمی ایله‌درکه مسلمانلر

بربرينه دها زياده باقلاشه‌جقلردر. اخوت اسلاميه آنجق
برلسانك بين الاخوان قونوشلمسى ايله حصول پذير
اولور .

كذلك حكومت ادبيات ومطبوعات عربيه‌يى صحابتنه
آلمليدر . بونلر ، كنديسى ايچون پك مهم بر آلت
ماهيتنده‌در.

يهودى مليتپرورلكنى احيا مقصدى ايله تشكل ايدن
« سيونيزم » اول باول عبرانى لسانـنك احياسنى
پروغرامنه ادخال ايديور. اوحالده بزم عربجه‌يى اونوتمه‌مز
غير قابل عفو برخطادر .

عربجه يالكز مسكوكات اوزرنده ويا ادعيه‌ده مستعمل
برلسان رسمى اولمقله قالمامليدر . هر مسلمان دوزبان
Bilingue اوملى وتركجه ويا فارسى ايله برابر عربجه‌يى‌ده
كندى لسانى تلقى‌يه آلشماليدر .

*
* *

عربلرك قطعى برستاتيستيقنى ياپمق ظن ايدرم كه محالدر؛
هرحالده پك مشكل ومصرفليدر. خرستيان متبوعلرك احصا-
ئياتنه پك اوقدر اعتماد اولونه‌ماز . عربلرده آوروپائى
اصوللر ايله ستاتيستيق ياپمدقلرندن آنلرك افاداتندن‌ده برشي
چيقماز . برده عرب ايله مستعربى تفريق مشكلدر .

عربك انواعى‌ده مختلفدر. لهجه‌لرى‌ده متبايندر . بناءً عليه
بو جهتلرك آيريجه واوزون اوزادى‌يه تدقيقى كركدر .

قاچ نوع عرب واردر ؟ بونلرك برى برندن فرقى نه
در ؟ اخلاق ، عادات ، طبايع ، امزجه ، لهجه‌لر، حسيات
نه‌درجه‌لرده آيريدر ؟ ايشته فسيح برزمين مطالعه !

قارئين محترمه‌مزه بوبابده لازم كلن تفصيلاتى ويرمه-
يكمزدن متأسفز ؛ بونكله برابر برستاتيستيق تجربه‌سى
ياپه‌جغز .

عربلرك اصل مقرومنشأى، شبهه‌سز، ارض حجازدر.
جنوباً يمن، شمالاً سوريه ، بتون جزيرة العرب، عراق
عجمى ، عراق عربى ، بتون شمالى آفريقـا ، جغرافيا
اعتباريله عرب مملكتنى تشكيل ايدر. بوواسع الكاده اكثريت
اهالى عربدر . واستقلال كسب ايده‌جك اولسه معظم بر
امپراطورلق ، يكنسق ، يك وجود برحكومت تشكيل
ايدر .

حجاز ولايتنك نفوسى برمليون قدر اولسه كركدر.
يمنك نفوسى حسين حلمى پاشا حضرتلرينك قولنجه آلتى ،
اوراده واليلكده بولنان توفيق بك افنديك فكرنجه اوچ
مليوندر . عسير ، عدن و امام يحيايه تابع صعده وشهاره
وسائره ايله انكلتره و تركيه آرسنده منازع فيه اولان

« نواحئ تسعه » ده داخل اولورسه قدمانك « بختيار عربستان » ديدكلرى بوقطعه‌نك نفوسى ظن ايدرم كه بش مليونى بولور. بوندن ماعدا حضرت‌موت، مسقط، عمان، بحرين ، كويت ، عنزه ، شمر ، ربع الخالى ، نجد و سائره‌نك نفوسى بش مليونى پك زياده تجاوز ايتمز ظننده‌يم. بو اراضيدن حجاز سياسته تابعيت عثمانيه‌ده ايسه‌ده امير مكه‌نك نفوذى غير قابل انكاردر. امارت جليله‌نك هر نوع تأثيرك خارجنده ، خاندان عثمانى‌يه صادق ، انكلتره و فرانسه‌نك حلولندن اوزاق برموقع شرافتده قالمسى اخص آمالمزدر. حكومت سنيه بوجهتى اصلا نظر ابتصاردن دور طوتماملى و حجاز « مسئله » سنى اهم مسائل تلقى ايتمليدر. چونكه حجاز ، بوكون يارين ، برغائله اوله‌بيلر. حجاز خطى‌ده برمسئلهٔ اخرادر. انكلتره بونك اهميتنى اسقاطه ساعيدر وعقبه مسئله‌سنى محضا آنك ايچون ميدانه چيقارمشدر. حجاز ، حسن استعمال شرطيله ، دولت ايچون بيوك برقوتدر. سوء استعمال ايله، معاذالله ، سلطنت و خلافت حاضره‌نك و آنك ضمننده اسلاميتك خرابنه بادى اوله‌بيلر. فاسده مدعئ خلافت بولنان سادات ادريسيه‌نك فرانسه تابعتنه داخل اوله‌بيلدكلرينى و بونك فوق العاده فنا برسوء مثال تشكيل ايتديكنى رجالمز اصلا اونوتماملیدرلر.

مكه‌نك موقعى نازكدر. حياتى ديكر يرلرك حياتنه قياس قبول ايتمز.

اورادن برشيئ بكلمز، اوراسى بسلنمليدر. انكلتره عدن هينترلاندى تلقى ايتديكى طقوز ناحيه‌نك شيخلرينه حكمدار معامله‌سى ياپيور. بز بونلره و سائرلرينه برپرنس معامله‌سى ياپماز ايسه‌ك يرمزى البته اك زياده لطفكار اولانلر آلير. ذاتاً انكلتره حكومتى – اك چوق تبعهٔ اسلاميه مالك بردولت اولمق اعتباريله – اورالرده پك متبصر طاورانيور. عربستان شبه جزيره‌سنى عادتا محاصره تحتنده بولنديريور. سويش و طورسينا بالفعل يدنده‌در. طورك اداره‌سى ، مصرده ، داخليه نظارتندن آلنوب رئيسى انكليز سردارى اولان جهاديه نظارتنه ربط ايدلمشدر. قابلولر كنديلرينكدر. شاب دكزينك مخرجى ملك يمنيار يدر. پريم اطه‌سى – كه باب المندبك اورته‌سنده‌در – احكام ايدلمشدر. عدن كوندن كونه برزيتون ياغى داملەسى كبى توسع ايديور. اوراسى دنيانك اك مهم نقطه‌لرى عدادينه كيرمشدر. اورادن انكلتره‌نك هدفى يمندر. يمن انكلتره سايه‌سنده سراپا تسليح ايدلمشدر. حضرت موت بيوك بريتانيانك تفتيشى آلتنده‌در. سواحلده‌كى قوريان موريان آطه‌لرى ، اوزاقده‌كى سقطره آطه‌سى ،

قارشیده‌كی انكلیز صومالی، یعنی بربره دخی كندیسنكدر .

بحر فارسه كلنجه : اوراده انكلتره كمال سربستی ایله اجرای نفوذ ایدیور. بودكزده ضابطه وظفه‌سی، قابلو ، فنارلر ، تجارت ، قلاغوزلق هپ انكلتره‌نكدر . بحرین آطه‌سی ایسه برمدت اول هرنصلسه بزدن انكلتره‌نك تابعیتنه كچمش‌در . متوازی عجم ساحلی روسیه ایله اولان ائتلاف اوزرینه انكلتره منطقهٔ نفوذینی تشكیل ایدر .

انكلتره عقبه مسئله‌سیله حجاز خطنی اهمیتدن اسقاط ایتمك ایسته‌دیكی كبی ، كویت مسئله‌سیله‌ده بغداد خطنی تخریب ایتمك ایسته‌مشدر . آنك ایچون كویت وبلكه دها اوته‌لری ، القطر وسائره انكلیز رسمی أنتریقه‌سنك ملك مشروع عد ایتدیكی منطقه‌در .

انكلتره‌نك ملكمزدن بویرلرده‌رسماً كوزی واردر . بونی ایجه بیلمكلكمز لازمدر. ظن ایدرمكه دول سائرهٔ معظمه ایله انكلتره‌نك عقد ایتدیكی خفی مقاولات موجبنجه — وقتیله انكلیز وفرانسز معاهده‌لریله طرابلس ایتالیایه براقلدیغی كبی — بوورالری‌ده انكلتره‌یه براقلمشدر .

مسقطده‌ده فرانسز نفوذی جاریدر . بوراسی فرانسه قچاقچیلرینك دولتارینك حمایه ایتدیكی رسمی برده‌پوسیدر.

اورادن اولانجه اسلحه وسائر مواد ممنوعه سربستجه ممالك عربیه‌یه كچیور . بحر احمرده قمران وفرسان آطه‌لرینك موقعلری‌ده مشكلدر .

عسیرده ادریسی‌نك نفوذی جاریدر . ایتالیا محاربه‌سندن بری مع التأسف عسیر براهمیت پیدا ایتمشدر . حجازه یقین بولونمق اعتباریله عسیر مسئله‌سی صوك درجه مهمدر . یمنك شكلی اندیشه‌یی موجبدر . امام ایله عقد ایدیلن ائتلاف ظن ایتمم‌كه اوراده حضورمزی موجب اوله‌بیلسون . سید یحیی ، برمقتضای مقاوله ، مستقل بر امیر تلقی ایدیلیور وكندیسنك یمن ولایتنده نفوذی تصدیق قلنیور . استقلالنه بناءً بوامام یارین او بركون انكلتره ، فرانسه ویا ایتالیا ایله برمقاوله عقد ایدرسه ، یاخود بودولتلردن بری « مستقل » اولان بودولته تجاوز كستاخلغنده بولنورسه ایش حقوق دول نقطهٔ نظرندن نه اوله‌جق ؟ فلیحرر .

یمنده زیدی مذهبی خلافت نقطهٔ نظرندن برمادهٔ معضله تشكیل ایدر ؛ چونكه زیدی مذهبی مقتضاسنجه عثمانلیلرك خلافتی غیر معتبردر .

داخلده‌كی ابن رشید ، ابن سعود وسائر امرانك تابعیته ادخالی ویا جلبی موجودیتمز اعتباریله متحتمدر .

بوخصوصده استعمال اولونمازسه بورالری ایرکج کویت کبی انکلتره حمایه‌سنه داخل اولور و ینه ایرکج حلب ویا موصل ولایتلری حدودنده‌ده انکلتره ایله قومشو اولورز . انکلتره نك نه‌کبی اصوللرله ، نه‌دقیق وواهی سببلرله مستملکه ومستعمره‌لر پیدا ایتدیکنی پك اعلا بیلیورز . آنك ایچون دقتلی طاورانملی یز. تکرار ایده‌لم: بیوك - بریتانیا کعبهٔ معظمه‌یی ، بناءً علیه خلافت اسلامیه‌یی و آنك ضمننده سلطنت عثمانیه‌یی محاصره آلتنه آلمشدر . بوکون انکلتره پولتیقه‌سی آچیقدن آچیغه علیهمزده‌در . روسیه ایله ائتلافی نتیجه‌سی اوله‌رق بوحکومت بوکون - کراراً سویلدیکم وجه اوزره‌لورد بیسقونسفیلدك نظریه‌سنی ترك ایتمش، موجودیتمزه طرفدار اولمق موقعندن چوقدن چیقمشدر . مؤتلف روسیه بزم هستیمزه قارشی نه وضعیتده بولنیورسه انکلتره وهر ایکیسنك ییکی اولان فرانسه‌ده بو موقعده‌در .

سوریه‌یی - یا کلیور ایسه‌م - عوض اولمق اوزره انکلتره فرانسه‌یه براقیور مع التأسف فرانسز میسیونرلری، آنلره تماشاتی جانه منت بیلن سوریه خرستیانلری بو مبارك قطعه‌یی افساد ایتمشلردر . اخلاق ، سوریه‌ده ، پك زیاده سقوطده‌در . صلابت اسلامیه اولسه شام، بیروت، لبنان قدر

بوزوله‌جق ایدی . لبنان معظم برجبل فتن‌در . هله لیمان صاحبی اولمسی بو ایالتی فرانسه‌یه بتون بتون بند ایتمشدر. فرانسه کمال کرمی ایله سوریه‌یی تونسلشدیرمق آرزوسنده‌در. آشاغی یوقاری اوحوالیده زمینی‌ده مساعد بولیور . فرانسزلق سوریه‌یه پك زیاده نافذ اولمشدر . دولتمزك بومسئلهٔ عربیه ایله برآزدها اوغراشمسنی جاندن استرحام ایدرز .

بیروت ، سوریه (یعنی شام) ، قسماً حلب ولایتلری ایله جبل لبنان و جوارینی جغرافیا اعتباریله سوریه عد ایدیورز . بورالرده اوچ بچق ملیون قدر عرب ساکن اولسه کرکدر . خرستیان عربلرك عائلهٔ عربه دها زیاده یاقلاشدیرلمسی وبونلرك فرنك پولتیقه‌سنه پك اوقدر ترك ایدلمامری ، تصفیهٔ اخلاقلری جداً آرزو اولنور .

أوروپالیلر حلول ونفوذ پولتیقه‌سنده بونلری آرزو ایتدکلر کبی قوللانیورلر. بونلرده ، آلدقلری میسیونر وپاپاس تربیه‌سی ایله سوریه‌نك استقلالنه و یامختاریتنه طرفدار بولنیورلر . چونکه سوریه بزدن سیاسةً ویا ادارةً آیریله‌جق و مختار برایالت ویا دولت تشکیل ایده‌جك اولورسه آنلر دیکر مسلمان سوریه‌لیلره نسبتله کویا دها مترقی اولدقلرندن مأموریتلره سهولتله کچه‌بیله

جكلرینی زعم ایدیورلر . آنك ایچوندركه بونلر دولتمزه عدم صداقتله مسلمانلری تحریك، استقلال فكرلرینی نشر ایدیورلر . خلافت عربیه مسئله‌سنی‌ده چیقاران بونلردر. سوریه‌لیلر ایی بیلملیدرلركه مملكتلری بزدن آیریلیرایسه مستقل اولماز ، برایكنجی فاس ویا جزائر اولور .

سوریه‌لی خرستیانلرك قولاغنی دلیك شرزمه‌سی قبطیلرك مصرده اوینادقلری رولی اوینامق ایستیورلر . فی‌الواقع مصرده قبطیلر اهالینك بوزده‌بشنی تشكیل ایتدكلری حالده مأموریتلرك اكثریتنی اشغال ایدیورلر .

فلسطین‌ده ممالك اصلیهٔ عربیه‌دندر . فلسطین بزم اعتبارمزجه قدس سنجاغیله آكا هم جوار اولان قضالر ، نابلس وسائره‌ده‌در . نفوسی یارم ملیون اولسه كركدر. بوراسی مختلف ومتنوع احتراصات اجنبیه واسرائیلیه‌نك جلوه‌كاهیدر . فلسطین خرستیانلرینك دخی ارض مقدسی اولدیغندن بین‌الملل برماهیتی حائزدر وبوبین‌الملل اهمیتی بردرجه‌یه قدر ادارهٔ عثمانیه تحتنده بولونمسنه بادی اولیور. هرنوع فساد ، فتنه ، أنتریقه، دسیسه فسلطینده مباحدر. هردین ، هر مذهب ، هردولت ، هرمیسیون ، حتی هر فرقه ارض مباركده رقابته قویولمشلردر .

شو صوك زمانلرده بنی اسرائیلده ارض فلسطینده

یرلشمك ایستیور سیونیزمك اساس ملیت پروانه‌سی بودر . بوجهتلر مهم بر زمین تتبع تشكیل ایدرسه‌ده بك اوقدر صددمزه داخل اولمدیغندن شمدیلك تفصیلات اعطاسندن صرفنظر اولندی . اوچنجی عثمانلی عرب كومه‌سی بین‌النهرین ویاعراق دیدیكمز بصره ، بغداد، موصل ولایتلرنده وماردین ، زورسنجاقلرنده ساكندر . بوراسكنهٔ عمومیه‌سنك مقدارینی ایكی بچوق ملیون وسكنهٔ صرفهٔ عربیه‌سنی ایكی ملیون تخمین ایدرز .

بصره ، اقتصاداً ، انكلتره‌نك تحت نفوذنده‌در . بونفوذ بغداده قدر كیدیور . عراق اهالی‌سی ایچنده بر مقدار كرد ، برآزده ترك واردر . عربلرك برقسم قلیلی اسكی ویكی مختلف خرستیان كلیسالره مربوطدر. بغدادده برمقدار یهودیده واردر . ایرانده ساكن وتقریباً یارم ملیون نسبتنده بولنان عربستان اهالیسنی‌ده اونوتمیه‌لم.

آسیاده موجود عربلرك برجدولنی بروجه آتی عرض ایدیورز : (بتون حساباتك تقریبی اولدیغنی اونوتملسون)

حجاز ولایتی	١,٠٠٠,٠٠٠
یمن ، مستقل یمن ، عسیر ، نواحئ تسعه ، عدن	٥,٠٠٠,٠٠٠
	٦,٠٠٠,٠٠٠

نقل يكون	٦،٠٠٠،٠٠٠
عمان ، مسقط ، بحرين ، حضرت موت، نجد، كويت، ربع الخالى.عنزه ، شمر، الخ	٥،٠٠٠،٠٠٠
سوريه	٣،٥٠٠،٠٠٠
فسلطين	٥٠٠،٠٠٠
عراق عربى	٢،٠٠٠،٠٠٠
عراق عجمى	٥٠٠،٠٠٠
آسياى غربيده ساكن اولاد عرب	١٧،٥٠٠،٠٠٠

بو اون يدى بچق مليونك تقريباً بر مليونى غير مسلمدر . وديكر بر مليونى وبلكه برآز دها زيادەسى زيديدر . درزيلر و متواليلر پك اهميتسز بريكون تشكيل ايدر .

ايكى بچق مليون بويكوندن چيقاريلورسه آسياده اون بش مليون سنى عرب موجودر .

بونلرك لااقل اون ايكى مليونى تابعيت عثمانيەدەدر .

ترقى اعتباريله بو اون بش مليون نفوس آرەسنده شدتلى فرقلر كوريليور . سوريەده پك مترقى عربلر اولديغى حالده ، شام ايله عراق آرەسنده طولاشان

عشائر افرادى پك اوقدر مدنى آدملر عد ايديلەمز .

كذلك اخلاق وعاداتجەده بومليونلر آرەسنده مباينت كليه واردر . لسان خصوصندەكى فرقلرى ، هله تلفظ اعتباريله اولان تخالفلرىده اونوتمامقلغمز ايجاب ايدر .

كچەلم آفريقايه :

آفريقا اهل اسلامك كثرتله ساكن بولنديغى قسم ارضدر . وبالنسبه نفوسى دها قطعيتله معلوممزدر:

مصر (اجانبى حسابەداخل ايتمورز)	١٢،٥٠٠،٠٠٠
سودان مصرى	٥،٠٠٠،٠٠٠
طرابلس غرب ، بنغازى	١،٠٠٠،٠٠٠
تونس (كذا اجانب خارج)	١،٥٠٠،٠٠٠
جزائر (كذا)	٥،٠٠٠،٠٠٠
فاس (پك تقريبى)	١٠،٠٠٠،٠٠٠
صحراى كبير	٥،٠٠٠،٠٠٠
سودان فرانسوى	١٥،٠٠٠،٠٠٠
سەنەغال وسارە وسطى سودان ، واداى، باكيرمى وسائره	٥،٠٠٠،٠٠٠
	٦٠،٠٠٠،٠٠٠

نقل يكون	٦٠٠٠٠٠٠٠٠٠
ليبه‌ريا جمهوريتى	٥٠٠٠٠٠٠
سودان انكليزى، نيژه‌روسائره	٨٠٠٠٠٠٠٠
آلمانيانك طوغووقامه‌رون مستعمره‌لرى	٢٠٥٠٠٠٠٠
قونغو ، قاپ ، موزانبيق ماداغاسقار ، شرقى آفريقا المان مستعمره‌سى ، زنكبار	٣٠٠٠٠٠٠٠
شرقى آفريقا انكليز مستعمره‌سى ، اوغاندا وسائره	٢٠٥٠٠٠٠٠
حبشستان وأريتره وسائره	٢٠٥٠٠٠٠٠
	٧٩٠٠٠٠٠٠٠

بواهالى‌نك پك بيوك ومهم قسمى عرب ويا مستعربدر. بو صوكنجيلرك ايسه عربدن فرقى يوقدر . رنكلرى سياه اولانلر بيله لسان وحس اعتباريله عائلهٔ عظميهٔ عربه داخل اولمشلردر . بونلر حبشستانده ، سه‌نه‌غال، غامبيا، سيه‌راله‌ئونه ، ليبه‌ريا جمهوريتى ، قونغو ، جنوبى آفريقا

شرقى آلمانيا مستملكه‌سى ، انكلتره مستملكاتى ، ماداغاسقار ، قراكلق ، وسطى آفريقا، وغربى آفريقا فرانسز مستملكاتنده، خلاصه بومظلم قطعه‌نك هرطرفنده‌سا كندرلر.

بناءً عليه بروجه معروض آفريقاده ، مبالغه‌سز ، سكسان مليون مسلمان واردر . بونلرك - يوقاريده بيان ايتدك - اكثريتى عربدر .

بواهالنك نه‌مقدارى هانكى دولتلرك تحت تابعيتنده اولديغنى پك قطعيتله افاده ايده‌مه‌يز. جزائر وتونسدن ماعدا فرانسه مستعمراتنده كذلك انكلتره ، آلمانيا ، ايتاليا ، بلچيقا مستملكاتنده نفوس تحرير ايدلمامشدر . ستاتيستيق جداولنده مندرج رقملر هپ عندى وتقريبيدر .

بومسلمانلر دخى ترقى اعتباريله بيوك مباينتلر ارائه ايدر . مصرده پك ايلرى عربلر اولديغى حالده خط استوا اوزرلرنده بلكه وحشى مسلمانلرده واردر .

مصرك وضعيت سياسيه‌سى غريب دكل ، اغربدر . بوراسى حقوق عامه و حقوق دول نقطهٔ نظرندن ، موسيو قوشرينك پك مهم اولان اثرنده صراحةً كوسترلديكى واثبات ايدلديكى اوزره دولت عثمانيه‌نك بر ولايتندن بشقه برشئ دكلدر . مصر ممتاز بر ايالت دكل ، خديو ممتاز بر مأموردر . حقوق عامه اعتباريله اصلا وقطعاً بر

صفت حکمداریسی یوقدر . صلاحیت واسعه‌یه مالك ، ارثی بر والیدر .

انکلتره ـ که بالفعل مصره حاکمدر ـ اوراده برحقه مالك دکلدر . بو دولت مادةً مصره مستولی اولمش ایکن غریبدرکه هیچ بروجهله ادعای حقده بولونمیور .

خلاصه مصر سوزده پادشاه عثمانیانك بر ولایتی ، ینه سوزده خدیوك برالکاسی ، فعلاً ایسه انکلتره‌نك بر مستعمره‌سیدر . دولتلرك اك زیاده نفوذی جاری اولان یرلردن بری مصردر . مصرك اداره‌سی پدرانه اولمقدن پك اوزاقدر. مصرالکاسی ، خزینه‌سی اوروپایه مرهون اولدیغی کبی، اوراده املاك خصوصیه‌نك ده بر قسم مهمی رهن اولمق اوزره بانقه‌لرك الندەدر . حکومت ایسه انکلتره طرفندن نوعما حجز ایدلمشدر . کذلك بتون حکومات خطهٔ مصریه‌ده قاپیتلاسیون حقوقندن مستفیددر . مصر ، اهالیسندن بشقه هرکسکدر . انکلیز مراقبه‌سنك اك زیاده نظر دقته بولندیردیغی شیٔ یرلیلرك انتباهنه میدان ویرلمامسیدر . آنك ایچون حکومت مراقبه معارف عمومیه‌یی برباد ایدیور . ملته کوز آچدیرمیور ، ملی فرقه‌لری أزیور . احراری اجرا آت عرفیه ایله

الده ایدیور . رجالك پاره مراقنی پك ای بیلدیکندن انکلتره حکومتی خدیوی و آنلری قزانج خصوصنده صوك درجه‌ده سربست براقمشدر . فقط بوکا مقابل اللرندن اولانجه نفوذ واقتداری آلمشدر . برمملکتك فضولی آمری ایله قوای مشروعه‌سی اشتراك ایدرسه آرتق اورادن نه بکلنیر؟ آنك ایچون مصر کوندن کونه أزیلیور. ظاهرده بر آز رفاهیت کوریلیورسه‌ده پاپیلان شیلر هپ فرنکلرك نام وحسابنه‌در . مصرك طبقهٔ علیاسی ـ که عرب اولمقدن پك اوزاقدر ـ مملکتك باشنه قونمش برعقابدر ، متصل قانی أمیور .

چوق شکرکه اهالینك کوزی ـ شو صوك زمانلرده ـ بوتضییق نتیجه‌سی اوله‌رق آچلمشدر . حرکت ملیه مصرده جداً باشلامشدر . یکی مصر أوروپایی ، آنك سرحکمت وتفوقی اولان اصول وقواعدینی کوریور وأوروپالی برقفا ایله چالشمه‌یه باشلیور . مصرده اك زیاده موجب اندیشه اولان شیٔ اهالینك سجیهٔ سزلکیدر .

اتحاد اسلام ومصرك استخلاصی افکاری ـ که کوندن کونه مصرده یرلشمکده‌در ـ ظن ایدرزکه سجایانك ده تکرار حصولنه بادی اولور . مصرك بویوك صنفندن هیچ برامیدمز یوقدر. بتون املرمز اهالی‌یه معطوفدر.

بو اهالی ایسه مقام خلافت و سلطنته صوك درجه‌ده صادقدر. صادق اولمیان یوقدر. تك توك مخالف وارسه آنلرده انکلیزلرك و خدیوك آجنته‌لریدر. انکلتره مقام خدیوینك طول املرینه‌ده ترویج ایدیور. آنك ایچوندرکه قاهره‌ده برکانون فتنه و فساد دائمی بر صورتده یانیور.

قبطیلر مصرك باشنه بر بلادر. کذلك اجانب بو خطهٔ مبارکه‌یی کمیریور. بتون مصریانجیلر ایچون چالیشیور. انکلتره حکومتی مصری شعار انسانیته پك مغایر بر صورتده اداره ایتمکده‌در. انکلتره‌نك مصرده‌کی بتون آجنته‌لری مرتکب، مسرف، خودکام و سفیه آدملردر. بونلر مصری بر چفتلك تلقی ایدیورلر. اسلامیت مصرده کل یوم مغدور اولیور. طبقهٔ علیا بول معاشره، کوزل ایشلره، رشوتلره، پك آلشمش اولدیغندن انکلتره‌نك آمالنه مماشات ایدییور.

تکرار ایده‌لم: مصرك طبقهٔ علیاسندن، ارکانندن، انکلیز مستعمرلردن خیر یوقدر. مصری میدانه چیقاره‌جق و انکلتره‌نك استقبالده بر مشغولیت و یا ضعفندن استفاده ایده‌جك اهالیسیدر. ذاتاً دیکرلری مستولی و چاپولجیدن بشقه بر شیء دکلدر.

شمالی آفریقا — یاخود آفریقای صغری — بر کل

واحد تشکیل ایدر. بو قطعه بنغازی، طرابلس، تونس، جزائر و فاسدن عبارتدر. ومع التأسف بوکون لاتینلرك تحت تصرفنده بولنیور. شویله‌که: بنغازی و طرابلس‌غرب ایتالیانك لیبی مستعمره‌سی، تونس، فرانسه‌نك تونس امارت محمیه‌سی، جزائر عینی حکومتك آلثه‌ری مستملکه‌سی، فاس، ینه بو دولتك فاس محمی ایمپراطورلغی تشکیل ایدر. فاسك شمالی معلوم اولدیغی اوزره اسپانیا منطقهٔ نفوذیدر. بوندن بشقه اسپانیا حکومتی فاسك شمالنده ملیله، سبته و بر ایکی نقطه‌یی من القدیم اشغال ایدییوردی. شمالی آفریقاده خرستیان اولمق اوزره تك توك فرانسز، آنلردن بر آز زیاده مالطه‌لی و ایتالیان، بر مقدارده اسپانیول واردر. اسپانیول و فرانسزلرك جزائر طرفلرنده لسانلریده بر آز بوزولمش و بوندن بشقه بر لهجه حاصل اولمشدر. بو حوالیده بر آز یحقده یهودی بولندیغنی اونوتمیه‌لم.

عربلرك ایچنده اك چالیشقان، اك غیور و ذکی عنصر اسکی فاتحلرك، رئیسلرك نسلندن کلمه ترکلردر. دیمك اولیورکه شمالی آفریقاده الیوم ترکلرك مهم موقعده‌درلر. بونلر ترك اولمق اعتباریله آفریقاده حائز رتبهٔ اصالتدرلر. اسملرندن، شکللرندن ترکلکلری آکلاشیلیر. مع التأسف لسانلرینی غائب ایتمشلردر. بتون شمالی آفریقاده ترك

اك نجيب بر ملت اولمق اوزره تلقی اولنور . بونلرك جمله‌سی ترك پرستدر . ذات شاهانه عامه‌نك قرة العینیدر . تونسده نام نامیٔ خلافتپناهی‌یه خطبه اوقنور . جزائرده مع التأسف فرانسه بوكا مساعده ایتمیور . فاسده ایسه ادریسیلر ادعای خلافت ایدیورلر . مغربیلر سنی المذهب اولدقلرندن صرف نظر خلافت عثمانیه‌یی طانیمیورلر .

اسلامك بر قسمی بربریدر . فرانسزلر بربریلر ایله عربلر آره‌سنه تخم نفاق صاچمق ، یكی بر بربری لسانی ، ملیتی احداث ایتمك ایستیورلر . حالبوكه بربریلك بوندن بر چوق عصر اول عربلغه قارشمش ، آنكله بر كل واحد تشكیل ایتمشدر . فرانسه‌نك بو فسادی وخصوصیله فاس سلطانی خلیفه اولمق اوزره ارائه ایتمك ایسته‌مسی بزم نقطهٔ نظرمزدن پك مهمدر .

جربه آطه‌سنده و آفریقانك بعض جهتلرنده بر مقدار رافضی ده واردر . فقط بونلرله اولان اختلاف پك مهم دكلدر.

طرق علیه‌نك ، قادریلرك ، سنوسیلرك ، شاذلیلرك ، تجانیلرك ودها یتمش قدر طریقتك آفریقا وخصوصیله شمالی آفریقاده مهم موقعلری واردر . اهالی بو طریقتلره پك دلبسته‌در . بتون صحرای كبیر ، سودان ، خط استوا ، بحر محیط اطلاسی سواحلی ، مظلم آفریقا

مرابطلرك النده‌در . آفریقالیلر هر شیدن اول بونلری طانیر . بونلردن بر قسمی حكومات نصرانیه‌نك حمایه‌سنه ، بر دیگر قسمی ایسه عداوتنه معروضدر . هله غربی آفریقا فرانسز مستملكه‌سنده مرابطلر سرسری نظاماتنه توفیقاً درحال حبس اولنیور . صحراده ، فزانده ، سودانده سنوسیلرك برقاچ ملیون تبعه‌سی ، مركزلری ، بتون خط بوینجه نقطه‌لری ، مأمورلری واردر . طریقتلرك اتحاد اسلام نقطهٔ نظرندن اهمیتلری فوق العاده اولوب كندیلرینك حسن صورتله اداره ایدلمسی جداً آرزو اولنور.

شمالی آفریقانك اك مترقی ، اك پاك جهتی تونسدر . تونس مصرده انكلیزلرك اداره‌سنه قیاس قبول ایتمیه‌جك درجه‌ده فرانسزلر طرفندن اعتسافكارانه اداره ایدیلیور . بتون ویركویی ویرن ، چالیشان ، چابالایان عربلردر . فرانسزلر وسائر اجانب ایسه افندیدر . تونس بكی و خاندانی اصلا حائز اهمیت دكلدر . اعتسافات سیاسیه و مالیه‌نك هر نوعنه بوامارتده بول بول مثاللر بولنه‌بیلیر . شورا سنی سویلیه‌لم كه فرانسز اداره‌سی انكلیز اداره‌سنه وحتی روس اداره‌سنه نسبتله پك ظالمانه‌در . فرانسز نقطهٔ نظرندن اهالی تعذیبی مباح بر حیواندر . فرانسزلر اصلا مستعمر دكلدرلر . (بو جهتلر آتیده اوزون اوزادی‌یه تفصیل ایدیله‌جكدر.)

فرانسه‌نك مستعمرات اسلامیه‌سنده ارتکاب ایتدیکی دنائتلر، وحشتلر، خویپالقلر دیلله تعریف اولنه‌ماز . فرانسه‌ده بوقدر حریت پرور ، مساوات پرست کورینن ، ١٧٨٩ انقلابی ایله حریت ومشروطیت اساساتنی اعلا ایدن فرانسزلر ، أوروپا خارجنده ، مع التأسف، عادتا اسیرجی درلر . فرانسه‌ده ذمیمت عد ایدیلن خصائل خارجده فضلیتدر . عربلرك وطن پرورلکی بر جرمدر . آنلرك حسیات دینیه و ملیه‌سی بر قیام و عصیان تشکیل ایدر . حقوق سیاسیه‌لری اولمق شویله طورسون زواللی عربلرك حقوق حیاتیه وملکیه‌لری بیله یوقدر . اراضیلری دائما استملاك ایدیلیور . کندیلری افندیلك مرتبه‌سندن اوشاقلق درکه‌سنه اینیور . مسلمانلری ، خرستیانلری محاکمه ایده‌جك هیأت وقوانین آیریدر . اهل اسلامك حقوق بلدیه‌سی بیله یوقدر. جزائر تونسدن دها مظلومدر ومظلومیتی دها اسکیدر. فرانسه مستعمراتنده مالطه‌لیلر و ایتالیانلر بالطبع مسلمانلرك فوقنده‌در . جزائرده (تونسده دکل) یهودیلره بیله فرانسزلق حقوقی ویرلدیکی حالده مسلمانلر دائما زبون بولندیریلیور .

فرانسه‌نك مسلکی کوندن کونه مسلمانلری صحرایه طوغری سورمکدر. فرانسزلر وطنلرینی مدافعه ایدرلرسه،

الزاسلیلر فرانسزلق حسیاتنی ابراز ایدرلر ایسه آنلرك بو حرکتی عالیجنابانه ، قهرمانانه اولیور . زواللی مسلمانلر جزئی بر وطن پرورلك ابراز ایتسه‌لر همان وحشی وباربار لقبنه استحقاق کسب ایدیورلر. غریبدرکه آمریقانك استحصال حریتی ایچون قان دوکن، روشامبو ولافایت کبی اك کزیده قوماندانلرنی کوندرن فرانسه ، رهبان ایله قطع علاقه ایدن فرانسه جمهوریتی آفریقاده طرفدار ظلم واعتساف ، متعصب، غدار بر فرانسه‌در، بوفرانسه‌نك حریت پرور ، عالی جناب اسکی فرانسه ایله اصلا مناسبتی یوقدر واوله‌ماز. جمهوریت ایچون مستعمرات پولتیقه‌سی بیوك بر عیبدر .

تونسك اهل اسلامی ، جزائر اهالیسی کبی جداً سجیه صاحبیدر . یکی یتیشنلر ایسه پك کوزل یتیشیور . بالکز جزائرده خواص آز ، تونسده نسبتله زیاده‌در . قاردینال لاویژه‌ری ایتام اسلامیه‌یی تربیه ایله نصرانیتی اوراده تعمیم تشبثنده بولنمش ایدی . بوتشبثلر دهشتلی بر عدم موفقیت ایله نتیجه‌لندی. بو ودها بونك کبی تکثیری قابل مثاللر بزه کوستریورکه آفریقای شمالی اهالئ اسلامیه‌سنك صلابت دینیه‌سی فوق العاده‌در . بوملت پك آچیق کوز ناموسلی ، متانتلی ، شجیع وبهادردر . ترك وبربر قانی

عربلره قارشمش وحاصل اولان خليطه‌دن ميدانه كوزل برعرق چيقمشدر .

فرانسه‌نك نفوسى كنديسنه كافى كلمديكندن آفريقايه مهاجر كوندره‌ميور . بوالكالر فرانسه‌يه تابع بولنديغندن ايتاليا مهاجرلريده اسكيمى كبى اورالره سهولتله كيره‌ميور . استقبالده ظن ايدرم كه جزائر وتونس وفاسده نفوس اسلاميه پك زياده تكثر ايده‌جك وخرستيانلرك عددى ونسبتى اينه‌جكدر . اوراده‌كى اهل اسلام يواش يواش فقط اساسلى برصورتده أوروپا مدنيتنى كوريور . و اوراده اومدنيتى اقتباس فكرلرى اويانيور .

بناءً عليه آتيده – قريب برآتيده – مصردخى داخل اولديغى حالده بك نسق ، بك عرق ، بك لسان براسلام حكومتنك عمان سواحلنده بحر محيط اطلاسى سواحلنه قدر اوزانه‌جغنى تخمين ايدرايسه‌ك پك اوقدر آلدانمه‌يز .

فاس متدنى فقط پر استقبال برالكادر . فرانسه بو اپمپراطورلغى بالفعل ضبط ايچون خيلى اذيت چكه‌جكدر . بوندن اورانك انتباهنى موجب اوله‌جق بر طاقم حالاتك حدوث بوله‌جغنه اعتمادمز بركمال اولمليدر . آنجق تابعيت اجنبيه‌ده ، اجنبى ظلمنه معروض اولمق ايله بعض ملتلر مليتلرنى دها ايى آكليورلر . لهستان قبل المقاسمه داخلى

اغتشاشاته معروض ايدى . آندن صكره‌دركه مليتنى آكلادى . وحدت مليه‌سنى استحصال اسبابنه توسل ايتدى . فرانسه استيلاسندن اول عربلرده بوحالده ايدى . فرانسزك ظلمنى يقيندن ، پك يقيندن كورديكندن ونه كبى تدابير ايله ، اصول وآلات ايله فرانسزلر كنديلرينه غلبه ايتدكلرينى آكلادقلرندن آنلرده برانتباه حاصل اولدى . فاسكده بوقانونه تبعيت ايله آدم اوله‌جغى پك مجزومدر .

انكلتره‌نك جبريله ، جبل الطارق جوارينى احكام ايتمامك ايچون أوروپا فاسك بحرسفيده موازى اولان قسمنى (كه ريف اسميله مسمادر وبتون فاسك تقريباً اونده برى جسامتنده‌در) اسپانيانك حمايه‌سنه توديع ايتمشدر .

طنجه بوندن خارجدر وبين الملل برحاله وضع اولنه‌جقدر . بوراده بوحكومت نه‌يابه‌جق ؟ بوكا هيچ ! جوابنى ويرمكده اصلا تردد ايده‌مه‌يز . اسپانيا كندى محتاج همت برده‌در . فاس آندن قورقماز و اسلاميت اوجهتدن احتراز ايتمز . ايتاليايه كلنجه : ايتاليان قور- قاقدر ، طرابلسده پك بيوك فنالقلره توسل ايده‌مز . يالكز نفوسى چوق اولديغندن استقبالده خرستيانلرك بومهم ايالتده كثرتلى برعنصر تشكيل ايتملرندن جداً قورقيلور . ايتاليانك طرابلسه استيلاسنك اسبابندن برى‌ده بومبا ليماننه

تصرفدی . بولیمان مالطه ، جبل الطارق ، طولون ، بنزرت کبی احکام ایدیله‌جك اولورسه ایتالیا وبناءً علیه اتفاق مثلث نقطهٔ نظرندن بحرسفیدك موازنه‌سی تأمین ایدلمش اولور ، یعنی ایتالیا دول معظمه عدادنده قالیر .

آفریقای صغرانك جنوبنده صحرای کبیر ، سودان ، غربی ووسطی آفریقاده اسلامیت سیاهیلر آره‌سنده أقسیره‌س سرعتیله ایلریلیور . بر کون کله‌جك که بتون آفریقا زنجیلری اسلام اوله‌جقلردر . نه حکومات افرنجیه‌نك صفت نصرانیه‌لری ، نه‌ده آنلرك اصول وعاداتی اسلامیتك آفریقاده انتشار وتعممنه مانع اوله‌میور . عبدهٔ اصنامدن بر وحشی زنجی مسلمان اولمق ایله کندیسنی آدم ، افندی ، چلبی اولمش تلقی ایدییور . میسیونه‌رسز ، پاره‌سز پولسز ، دین اسلام اورالرده خوارق ابراز ایدییور . قاتولیك ، پروتستان و روس میسیونه‌رلرینك بوقدر وقتده ، بونجه فدا کارلق ومصرف ایله یاپه‌مدقلرینی اسلامیت کندی کندینه آفریقا و آسیاده یاپییور . مسلمانلق بو اهالی‌یه صوك درجه‌ده موافقدر . بتون حوائج بشریه اسلامیت ایله استیفا اولنیور . مهتدیلر ، اهتدالری ایله ، کندیلرینی یکی طوغمش ، بیوك بر عائله‌یه کیرمش ، سعادت ابدیه‌یه نائل اولمش ظن ایدیورلرکه ذهابلرینده الحق یاکلش دکلدر .

نور اسلامیت سیاه آفریقایی تنویر ایدییور . بوملیونجه وحشیلر مسلمان اولمقله مدنیلشیور . اسلامیت سایه‌سنده ، یکرمنجی عصر میلادیده بشریت سویه‌سنی یوکسلتیور . بورالرینی هیچ بر حس ملی ودینی‌یه اتباع اتمامك اوزره کمال جسارت ایله ، حریت فکریه ایله ادعا ایدرز و آسیا و آفریقا مسائلی ایله اوغراشان أوروپانك اذکیای علماسیده بزی تأیید ایدرلر اعتقادنده‌یز .

آفریقانك استقبالی مسلماندر . حبشستان بیله ، آتیده عمان اسلام ایچنده غریق اوله‌جقدر . نجاشی ، کله‌جك عصرده ، ویا بو عصرك صوکلرنده قابلیت جهانگیرانه‌سنی (ویا آفریقا کیرانه‌سنی) بلکه اسلامیتله دست بدست وفاق اوله‌رق یاپه‌جقدر .

آفریقانك بتون سواحلی اسلام نفوذینه داخلدر . حبشده معتبران تجار واصناف مسلماندر . ایتالیانك « مستملکهٔ حمراسی » Colonia Eritrea ، باب المندبه موازی فرانسه‌نك جیبوتی واوبوق نواحیسی ، بربره ، هر اوچ صومال (فرانسز ، ایتالیان ، انکلیز) ، زنکبار ، دارالسلام مهم مراکز اسلامیه‌در . ایتالیان صومالی دیدیکمز اراضی‌نك داخلی بوکون شیخ ودادك تحت تصرفنده اولوب ایتالیانلر اصلا اورایه داخل اوله‌مامشلردر .

سودان انكلترەنك باشنه بر بلادر . كذلك داخلى آفريقاده أوروپاليلر اليم برعذاب ايچندەدر .

انكلترە قاهرەيى اميد برونه وصل ايله هندستانك احتمال ضيايعنه مقابل بيوك برمستعمرە حاضرلمق اوزرەدر . بوايكى نقطه آرەسندەكى اراضى ــ قونغونك بر قسمى مستثنا اولمق اوزرە ــ فى الواقع انكلترەنك تحت مراقبەسندەدر . فقط بويكى هندستانك طوغەجغندن بزيك اميد وار دكلز . ظن ايدرزكه انكليز قومى آرتق دورۀ تعاليسندن اوزاقلاشمش بولنيور . آرتق انكلترەنك متانتى ، صلابتى بوكا مساعد اولميەجق درجەدە تناقص ايتمشدر .

كذلك فرانسزلرده بحر سفيددن كينه كورفزينه قدر بيوك برهندستان ياپمق تشبثنده بولنيورلر . افسوس ! فرانسزلر بوخصوصده پك كچ قالمشلر ! كندى اراضيلرى (پارس ، شامپانيا ، قوت دازور) آلمانلر طرفندن استعمار اولنديغى برزمانده فرانسەنك صحراى كبيرى استعمارى صحراى كبير ايمپراطورى حشمتلو برنجى ژاق لوبوديناك خيالات جهانكيرانەسنه بكزەمزمى ؟ آلمانيانك ايسه حلولى جداً جاى انديشەدر . چونكه بوملت هنوز دورۀ تعاليسنده اولوب كيرديكى يرلره كوزلجه يرلشيور . بلچيقا مستعمراتى وبلكه فرانسه مستملكاتى بركون (قونغونك قامەرونه

ويريلن قسمى كبى) آلمانيا مستعمرات ايمپراطورلغنه كچەجكدر .

عربلر تجارت طريقيله عمان وبنكاله كورفزلرى ساحلنه ، سرنديب آطەسنه ، صوند آطەلرينەدە يرلشمشلردر . كذلك چين سواحلنده عربلر واردر . هنددەدە بويلەدر . عربلر بومواقعدە برعنصر ممتاز تشكيل ايدر . فقط بو تعداد ايتديكمز يرلرك هيچ برنده اولاد عرب مستولى بر حالده دكلدر . بونلرك تشكيل ايتدكلرى جماعات قرون متقدمەدەكى يونان قولونيلرينه بكزەر .

بوعرب قولونيلرينك اسلاميت نقطۀ نظرندن بيوك اهميتلرى واردر . اساس اسلاميت بوواسطه ايله اورالره تعميم ايديليور . عربجه ، بوسايەدە ، اورالردەدە تلفظ ايدلمكدەدر . بونلر اصل مهد اسلاميت ايله سائر يرلر آرەسنده برخط مواصله تشكيل ايدر . بوعربلرك اكثريت قطعيەسى تجاردر . كذلك مظلم آفريقانك هرنقطەسندە ، فزانده ، صحراده ، سودان وسودان مصريده وشمالى وجنوبى آمريقادە عربلر واردر . زنجى اولان فقط مليتنى براقميان عربلره آفريقا اورتەلرنده اكثريت ايله تصادف اولنور . ايشته عربلرك بوكونكى حالى . ظن ايدرزكه بوفصلى يازمق ايله عربلر و آفريقا وغربى آسيا حقنده يازلمسى لازم كلان شيلرك بيكده برينى يازمش اولمدق ارباب اقتدار نقصانمزى اكماله همت بيورسون !

حال حاضرده مسلمانلر

— ترکلر —

کمیةً دکل ، کیفیةً ترکلر مسلمانلرك پك مهم ، بلکه اك مهم کومه‌سنی تشکیل ایدر . اکر ترکلر توراندن ملك رومه کلمه‌لر ، حرمینی صیانت ایتمه‌لر ایدی عرب انقراضی اوزرینه مسلمانلق سیاسةً بتون بتون انقراض ایده‌جك ایدی . بناءً علیه ، بو نقطهٔ نظردن ترکلرك اسلامیته اولان خدمتلری پك بیوکدر وعربلرك بو خدمتی تقدیر ایتملری جداً آرزو اولنور . اکر سلیم اول خلافتی آله آلمسه ایدی بوکون لاشك حجاز برأوروپا دولتنك مستعمره‌سی اولوردی . متوکل علی الله زماننده خلیفه‌نك شمدیکی قونیه چلبیسندن فضله بر اهمیتی یوقدی . الیوم خلافتك جهان شمول بر عظمتی بولنماسی ترکلر و آل عثمان سایه‌سنده اولمشدر .

ترکلرك جغرافیا اعتباریله ملکی روم ایلیدن چین دکزینه قدر امتداد ایدر . بو فسیح الکا شمالاً موسقوه جوارلرینه یاقلاشیر . روم ایلی ، آناطولی ، قریم ، قافقاسیه ، ایدل

یعنی وولغا حوضه‌سی ، غربی سیبریا ، ماوراء حزر ، ترکستان روسی ، وسطی آسیا ، خیوه ، بخارا ، افغان ، آذربایجان ، ترکستان چینی وچین جمهوریتی مضافاتندن برچوق یرلر بو اتنوغرافیا ایمپراطورلغنی تشکیل ایدر .

ترکلرك همان عمومی مسلماندر . روسیه‌ده بر مقدار مجوسی ترك واردر . کذلك بو ترکلرك همان عمومی سنی المذهبدر . برقسم قلیلی شیعیدر .

دنیاده نه قدر ترك واردر ؟ بو سؤاله قطعیت ایله جواب ویرمك کوجدر . فقط ظن ایدرز که آتیده‌کی تخمینات صحته بر درجه قریبدر .

روم ایلی ، آناطولی قطعه‌لرنده وبالقان تابعیتلرنده وممالك عثمانیه‌نك اکثریتی ترك اولمیان ایالاتنده تقریباً اون بش ملیون ترك واردر . ترکلرك برشعبهٔ مهمه‌سی اولان تاتارلر داخل اولمق اوزره روسیه‌نك أوروپا ایالاتنده قافقاسیاده ، آسیای وسطی ، فرغانه مستعمره‌سنده ، سبریاده ، خیوه ، بخارا و سائر قطعاتده لااقل اوتوز بش ملیون ترك ساکندر . چین مسلمانلرینی صحته قریب اولمق اوزره اللی ملیون تخمین ایدرایسه‌ك بونك یکرمی ملیونی حوالیٔ شمالیه وشمال غربیه‌ده ساکن ترکلردر . افغانستانده مهم بر ترك یوردی تشکیل ایدر . یکون ٧٥ ملیون .

شوراسنی اونوتمیه‌لم که بو ترکلر مختلف قبیله‌لره، شعبه‌لره، قسملره منقسمدر . لهجه‌لری بر برندن آزیجق فرقلیدر .

بونکله برابر ادعا ایده‌بیلیرزکه دنیاده ـ عبدهٔ اصنامك سویلدکاری لسانلر مستثنا اولمق اوزره ـ اك زیاده تکلم اولنان لسانلرك اوچنجیسی ترکجه‌در . انکلیزجه و آلمانجه‌دن صکره همان ترکجه کلیر . فرانسزجه ، اسپانیولجه و روسجه (اصل موسقوفجه) بونلردن صکره جدوله داخل اولور .

ترکلری اوچه تفریق قابلدر : برنجی قسم مهماامکن عثمانلی ترکجه‌سنی ویا آکا یقین لهجه‌لری تکلم ایدنلردر: عثمانلی ترکلری ، قافقاسیا ، آذربایجان ، بالقان ، قریم . ایکنجی قسم تاتار دینلن ترکلر واو عائله‌یه منسوب قبائل که روسیه‌نك شمالنده اقامت ایدرلر . اوچنجی قسم آسیای وسطی و ترکستان ترکلری که بونلرك دیللری و چغتایجه عثمانلی ترکلرینه دها ملایم کلیر .

ترکلر عثمانلی ، روسیه ، ایران ، رومانیا ، بلغار دولتلرینك تابعیتلرنده بولنیورلر . ترکلرك برقسمی کوچبه‌در .

بالاده‌کی تقسیمات عرقیه لسانه‌ده شاملدر . شمال ووسط ترکجه‌سی ادبیاتنك کیت کیده بزم بالنسبه متکامل اولان عثمانلی ادبیاتمز ایله برلشمسی محتملدر. فقط خلقك لهجه‌لرینه کلنجه بونك یقین زمانده برلشمسی ممکن دکلدر.

ادبیاتك برلشمسی ذاتاً بر اولان افکاره و حسیاتك ده ارائهٔ وحدت ایتمسنه غیرت ایده‌جکدر .

بو ترکلرك اك حاکم قسمی بالطبع عثمانلیلردر . بلکه آنلرك بادئ زوالیده بوخاصهٔ غالبهٔ حاکمیتلریدر . بوقسم ترکلرك انکاری غیرقابل فضائل متنوعه‌سی واردر . واقعا بوکون پریشان بر حالده‌یز ؛ مغلوبز ؛ بر هیئت متکامله ابراز ایده‌میورز . فقط اصلا اونوتمامالی‌که بوملت پك کوچك بر عشیرت اولدیغی حالده ، تا توران یایلالرندن کلوب ، دنیانك برقسم اهمنی فرمانته تابع قیلمشدی .

بو اعتبار ایله ترکلر سابقده رومالیلر ، حاضرده انکلیزلر ایله بربیوك مشابهت ابراز ایدر. ترکلرك خواص ممیزه‌سندن بریده ایشته بو جهانکیرلکدر . دنیاده و تاریخده هیچ بر ملت اقصای شرقده‌کی آمورسواحلندن اسقاندیناویا فیوردلرینه، چینده قان صودن ویانه قپولرینه قدر یاپیلمامشدر . بوکون انقراض ایدیورایسه‌ك بوقابلیتسزلکمزی اثبات ایتمز . بزدخی مقدرات تاریخیه‌یه رام اولمشز . بزدن اول اسپانیاده بوعاقبته کرفتار اولمشدی . یکرمنجی عصر میلادی فرانسه وانکلتره‌نك ده سقوطنه شاهد اوله‌جقدر. ترك تهدیدنی ، تاریخده ، مکمل صورتده ایقاع ایتمشدر .

ترکلرك قابلیتی یالکز استیلا وجنکاورلکده دکلدر. روسیه تابعیتنده‌کی وسط وشمال ترکلری ملت حاکمه تشکیل ایده‌مدکلرندن ایشی کوجی‌سنی واقتصاده ویرمشلردر. بوکون وولغا سواحلنده، بحر خزر اطرفنده وماوراسنده غیور، صاغلام، فطین وصوك درجه‌ده صلابتلی بر ترك ملتی یتشیورکه عرقك استقبالی ایچون بر فال خیردر.

آشاغی طبقه‌سی اك یوکسك، اخلاقی اك دوزکون واستقبالی اك پارلاق ترکلر، شمال ترکلریدر. حاکم روسلرك عطالت ورخاوتنه قارشی کلن بو جدید عنصر پك یقین بر استقبالده بر نمونهٔ فیض وتکامل اولمق اوزره یوزمزی کولدیره‌جکدر. بیوك سیبریا، وسطی آسیا، روسیه‌نك اقصای شرقی بوملته بر جولانکاه اقتصادیدر. اون بش یکرمی سنه‌دن بری بو عالمده حاصل اولان انتباه پك کوزل نتیجه‌لر ویرمشدر. ترقیات جعلی دکل، اساسلیدر. یالکز بو عنصره بر یوکسك طبقه لازمدر. بوده آهسته آهسته اولیور. آندن صکره عثمانلی اولمیان ترکلرك هیچ بر قورقوسی قالماز. یواش فقط قطعی آدیملرله بوملت ایلرولیه‌جکدر.

قافقاسیا اقوام سائرهٔ اسلامیه‌سی وحدت دینیه طولاییسیله بوعرقه مربوطدر. بناءً علیه آنلردن اوزون اوزادی‌یه

بحث ایتمیه‌لم. عموم روس، بخارا، خیوه اهل اسلامنك عددی قرق ملیون قدر اولسه کرکدر. ثروت، انتظام، اخلاق اعتباریله عثمانلی ترکلرندن ایلریده اولان بو شمال ترکلرینك نقصانی یالکز — سویلدیکمز وجه اوزره — بر طبقهٔ علیاده‌در. یکی یتیشه‌جك اولان بو طبقه بزم طبقهٔ عالیه‌مز کبی متردی اولمیه‌جغندن البته دها فائده‌لی تشبثاتده بولنه‌جقدر. عثمانلی ترکلرینك حالی اللهلقدر. عسکرلك، محاربات موقوته، اختلالات دائمه، أوروپانك حلول ونفوذی بوعرقی جداً یورمشدر.

ملت اولمق اعتباریله عثمانلی ترکلری یتشدیرلمامشدر. غلبه وحاکمیت بوقسم تورانیلره بر آز بهالی‌یه اوطورمشدر. آنك ایچون بالجمله اصلاحات ملیه پروغراملری بوعرقك ملت اولمق اوزره بر آز نشو ونماسنه باقلیدر. اکر سیاسةً، اقتصاداً، اجتماعاً یورغون اولان وبونلره بر طاقم امراض مادیه‌ك انضمامیله وجوداً ده لاغر بولنان عثمانلی ترکلرینك آتیسی جدی بر صورتده دوشونلمز ایسه تردّی محققدر. بتون دنیا بوزواللی ملتك دشمنیدر. عموم عالم بو جهانکیر قومك انقراض کلیسنه منتظردر. حتی اجانبك داخله صاچقلری تفرقه تخملری عناصر داخلیه‌یی بیله ترکلره رقیب اضعیتنده بولندیریور. (ترکلرك اسباب وسوائق تدنیاتی

«تاریخ تدنیات عثمانیه» و «مقدرات تاریخیه» ده عریض وعمیق شرح ایلدیکی کبی شمال ترکلرینه دائر اولان مشهودات ومطالعاتمز «شمال خاطره‌لری» نده مندرجدر.)

آسیای وسطی ترکلری (چین، روس) بالنسبه کریدر. فقط شمال ترکلری ایچون بورالری طبیعی بر جولانکاه اقتصادی تشکیل ایتدیکندن آنلرك بویرلری قولونیزه ایده‌جکلری شبهه‌سزدر. روسیه حکومتی اراضیسی، ترکلك اعتباریله برکل واحد تشکیل ایدر. بناءً علیه اورانك مترقی ترکلری متدنی ترك وحتی مسلمانلری علی حاله براقمازلر. تاتار اغنیا وعلماسنك بوبابده‌کی همتلرینی تاریخ هیچ بر وقت اونوتمیه‌جقدر. روسیه حکومتی معارف عمومیه ایچون بر پاره ویرمدیکی وبالعکس تحصیل وتربیتی صوك درجه‌ده اشکال ایتدیکی حالده بوبحث ایتدیکمز عالی همتلر هم ملتلرینی روسلردن بحق دها یوکسك بر سویهٔ عرفانه ایصال ایتمشلردر.

ترکستانی عرفاناً و اقتصاداً شمال ترکلری فتح ایده‌جکلردر. روسیه‌نك یاپدیغی تیمور یوللرینك و شوسه‌لرك، بانقه‌لرك بونقطهٔ نظردن ترکلکه بیوك خدمتی اوله‌جقدر. چین کبی تاتار روسیه‌نك پیش استفاده‌سنه وضع ایتدیکی بووسائط نقلیه و آلات سعی وعمل ایله وسطی آسیایه جیوه

کبی کیریور. تجارتی الینه آلیور. آنی خواجه وآخوند افندی تعقیب ایدیور. بویله‌جه اهالی ترکلك و مسلمانلق عالمنده تکامله باشلیور. غریبدرکه بوقدر استبدادی ایله برابر چارك حکومتی مملکتی داخلنده اسلامك تکثرینه وغیرمسلملرك اهتداسنه پك اوقدر مانع اوله‌میور. آفریقاده اولدیغی کبی، آسیاده‌ده اسلامیت دیو آدیملریله ایلریلیور. روسیه‌ده‌کی ترکلر مبارزهٔ حیاتده غلبه ایده‌جك درجه‌ده عملیدرلر. روسلر عثمانلی ترکلری کبی میال حاکمیتدر. اورا ترکلری عثمانلی روم و ارمنیلری کبی چالشمغه محکومدر. بناءً علیه ایلری‌ده موسقولرك عثمانلی ترکلرینك عاقبتنه کرفتار اوله‌جقلری تخمین اولنه‌بیلیر.

چین ترکلری کریدر. روس ترکلرینه نسبتله متدنیدر. فقط صلابت دینیه وعرقیه‌لرینه اصلا خلل طاری اولمامشدر. هر ایکی قسم ترکلرك تکثیر اخذ واعطاسی ظن ایدرم‌که ترکستان چینی اهل اسلامنك‌ده بادئ نوز وفلاحی اولور.

خیوه وبخارا خانلقلرندن سیاسةً هیچ برخیر بکلنمز. ذاتاً بونلر روسیه‌نك مادی، معنوی نفوذی آلتنده أزیلمشلردر.

آذربایجان ترکلری، مع التأسف، اختلافات مذهبیه وسیاسیه‌دن طولایی ترکلکلرینی یقین وقته قدر درك ایده‌مامشلردی. معمافیه شو صوك زمانلرده ترك اوغلی

ترك اولان بو تبعهٔ ایرانیه میاننده بر انتباه ملی حاصل اولمشدر . عددلری ایکی ملیون تخمین اولنه‌بیلیر .

ترکجه‌نك بر آز غیرت ایله اصلاح وتعمیمی ممکندر . وبتون بو یتمش بش ملیون اهالیٔ ترکیه‌نك طبقهٔ علیاسی آنی آکلایه بیله‌جك بر سویه‌یه چیقه‌بیلیر . عربجه بتون اسلامیتك لسان دینیسی ایسه ، ترکجه‌ده الحق لسان رسمیسی اولملیدر . چونکه هر نه دینورسه دینسون الیوم اسلامیتی سیاسةً صیانت ایدن ترکلردر.

ترکلك افغانه‌ده نفوذ ایتمشدر. اوراده‌ده اساس ترکلك‌در. افغان ، بوکون ، انتباهی نتیجه‌سی اوله‌رق ، تکامله باشلامشدر . روسیه وانکلتره مستملکاتنك اورته‌سنده « تامپون » موقعنده بولونمسی بو دولتك بادیٔ بقاسیدر . برچوق نفوذلره تابع اولدقدن صکره بو حکومت الآنَ انکلتره مودتنه متمایل کبی کورینیور .

امیر حبیب‌الله‌خان کندیسنی ذات شاهانه‌نك سیاست شرقیه‌سنده صاغ ألی تلقی ایدیور . مع التأسف بز عثمانلیلر بوندن استفاده ایتمیورز . بو دولت قوی الشکیمه ایله مناسبات رسمیه‌مز یوق . حالبوکه زمانمزك اك صاغلام حکومت اسلامیه‌سی افغانستاندر . افغانستانده‌ده عثمانلی ترکلری خدمت ایدیور . امیرك معیتنده برچوق همشهرلرمز

چالیشوب افغانی یتشدیرمکه بذل مجهود ایدیورلر . افغان، مصائب حاضره‌ده کوردك ، عثمانلیلغه قوپماز بر حبل متین ایله مربوطدر . حبیب‌الله‌خان حضرتلرینك حکومتی روسیه وانکلتره‌نك مقدراتنه تأثیر اجرا ایده‌جك درجه‌ده بر اهمیتی حائزدر . اردوسی کوندن کونه تقویت بولیور . مملکت داخلنده صنایع تعمم ایدیور . اسلحه ولوازم حربیه کابلده یاپیلیور . افغان اداره‌ی کوندن کونه اصلاح وتنسیق ایدلمکده‌در . افغان دولتنك نفوسی اون ملیون قدر واردر . بونك بر قسم اهمی ترکدر .

اسپانیا وبلچیقا دولتلری ایله مناسبات رسمیه‌مز وار ایکن دولت افغانیه ایله اصلا بر مناسبتمز اولمه‌مسی ، کذلك اللی ملیون تبعهٔ اسلامیه‌یه مالك اولان چین جمهوریتنك مرکزنده بر سفیرمزك بولونمامسی جلی متعسر معمالردندر.

سلطنتکاه کابلدن روس وبیوك - بریتانیا پولتیقه‌سنی تعقیب پك قابلدر . اوراده دولتمزك کورور بر کوزی بولونمامسی پك ده بصیرته دلالت ایتمز. افغانده سرزدهٔ ظهور اوله‌جق وقایعك موجودیتمزه تعلقی اوله‌بیلیر. بزم دیپلوماسیمز اسلام سیاستنی دفن ایتمشدر . مشیخت اسلامیه‌نك بو جهتلره حوالهٔ سمع اعتبار ایتمامسنی ده بر درلو آکلایه‌میورز.

بو مقام دینینك وظیفه‌سی یالکز آریه‌لقارك مستحقینه توزیعندن عبارتمیدر ؟

مقام مشیخت بیلملیدرکه کندی وجودندن مقصد خلافت اسلامیه‌نك واسطهٔ تنفیذیه‌سی اولمقدر . سیاست اسلامیه وخلافت دیپلوماسیسی آنجق مشیخت‌واسطه‌سیله اداره اولونه‌بیلیر . بوموضعده بر آزده ترك اتحادندن ، پان‌تورکیزمدن بحث ایده‌لم :

اسلامیت واقعا ملل خصوصیه‌نك استعلاسنه مانعدر. لاجنسیة فی‌الاسلام . فقط ملل سائرهٔ اسلامیه‌یه مضر اولمامق، اخوتی کسر ایتمامك شرطیله اصلا بونك تکاملنه مانع دکلدر . بالعکس مختلف ملیتلرك اخوت اسلامیه دائره‌سنده ترقیلری روح اسلامیت ایله قابل تألیفدر .

آنك ایچون اتحاد اتراك بوکون برضرورت ، بر احتیاج ، برفریضه‌در . هرهانکی دولتك رعایاسندن بولنورلرسه بولنسونلر ترکلر اول باول کندیلرینك یتمش بش ملیون نفوسلق برملت معظمه‌یه داخل اولدقلرینی بیلملیدرلر . ترکلرك مشترك سجیه‌لری ، خصلتلری ، عادتلری ، اخلاقلری ، دینلری ، لسانلری ، امللری واردر . غایه‌لری بردر . عصرمزده حسیات ملیه‌سنی انکشاف ایتدیره‌بیلنلر ترقی ایدیور . بونك خارجنده بوزمانده ترقی اوله‌میور .

ترقی تعاونه ، عن جماعتهٍ، مشترکاً چالشمه‌یه وابسته‌در . تکامل ملتجه اولیور ، فرد اعتباریله ایدیلن تجربه‌لردن هنوز بیوك ثمره حاصل اولمامشدر . سیاسیون بوامنیه‌یه وصول ایچون ملتلری یتشدیریورلر . بوقدنده واراینده کاری یوق دکلدر . بناءً علیه ترکلرك اقتصاداً ، اجتماعاً ، علماً ، ادباً ترقیلری لازم ایسه ملت اولمق اوزره‌ده ترقیلری مشروطدر .

زمانمزده ملتلر ، هرهانکی حکومته تابع اولورلرسه اولسونلر ، نه کبی شرائط اجتماعیه تحتنده یاشارلرسه یاشاسونلر کومه‌لر تشکیل ایدیورلر . ایتالیانلر وقتیله ، متفرق صورتده ، شرائط مختلفهٔ سیاسیه تحتنده یاشارلردی . بالآخره وحدت ملیه فکری آره‌لرینه کیردی . بوندن میدانه ایتالیا قراللغی چیقدی .

کذلك آلمانلرده بویله برموضعده ایدیلر . بوکون آلمانلرك اك مهم قسمی ایمپراطورلغه داخل اولدی . خارجده یالکز آوستریایه تابع جرمان ایالتلری ، روسیه‌نك بالطق ولایتلری واسویچره‌نك جرمان قانتونلری قالدی .

روسیه بتون اسلاولری پان‌اسلاویزم بایراغی آلتنده جمع ایدیور .

یونانستان پان‌أله‌نیزم تجربه‌سنده بولنیور .

بونلره قسماً بکزه مامك اوزره پان لاتینیزم ده یوق دکلدر.

بناءً علیه پان ترکیزم ، فکر وحسیات اعتباریله اولمق اوزره مشروع دکلیدر ؟ خیالاته قاپیلوب یتمش بش ملیون ترکی بزه ربط ایتمك پروغرامنه قدر کیتمیه‌لم . فقط بتون ترکلر بربرلریله تعارف ایچون ، تربیه‌لرینی یك نسقی یه ارجاع ایچون چالیشیرلرسه فنامی اولور ؟

ذاتاً تابعیتلری مختلف ترکلر کندیلرینی ترك تلقی ایتمکله بویله برمسلك عرقی یه سالك بولنیورلر . پان ترکیزم بر کلمه‌در . بونك اهمیتی آنجق لغت اعتباریله اوله‌بیلیر . حالبوکه اتحاد ملی اساساً ، ذاتاً وبذاته واردر . بر فردك ترك اولمسی بوکا کافیدر . بوعائله‌یه منسوب برشخص برآز تنور ایتدیمی کندیسنی وقتیله دنیایی لرزان ایدن بوملتك اعضاسندن تلقی ایدر و طرز تلقیسیده پك مشروعدر . ترك ملیتپرورلکی پك معقول بر یول تعقیب ایدیور . کورولتیسز ، پاطردیسز بوملیت پرورلك ایشنی کوریور. عثمانلیلق خارجنده بولنان ترکلرده کمال اشتیاق ایله بو فکری تعقیب و آکا اشتراك ایدیورلر . بوغایهٔ امل یتمش، یتمش بش ملیون انسانی تسخیر ایدن سیمیاوی برنفخه‌در. بونك قارشیسنه کلنمز . برآز ظلم واعتساف بالعکس آکا فائده‌لی اولور؛ آکا شخصیتنی دها زیاده اوکرتیر. آزاجق

غدر وجفا بو فکری دها بشقه برقوت ایله بسلر . دنیاده فکره غلبه ایده‌جك ، غایهٔ امله قارشی کله‌جك دها هیچ برشیٔ کشف اولونمامشدر .

بیوك استیلالر ومهاجرتلردوروندن بری ترکلر کندیلرینه باقمغه ، کندی ملتلرینی دوشونمکه ، کندی کندیلرینی آکلامغه وقت بوله‌مامشلردی . شمدی ایسه بر وجدان ملی تشکل ایدیور. یاخود ذاتاً موجود اولان بو وجدان ملی منجلی اولیور ، تظاهر چاره‌لرینی بولیور . بو عصر ملیت عصریدر . عالم اسلامه داخل اولان اقوامده بوجریاندن خارج قاله‌ماز . اسلامیت ایسه بوحرکاتك بادیٔ نفاق و شقاق اولمامسنی، برشکل افراط پرورانه آلمامسنی کافل بررشتهٔ اخوتدر . اسلامیت کأن برعائله‌در. بوعائله‌نك اعضای مختلفه‌سنك تشکیل ایتدکاری ایکنجی درجه‌ده‌کی عائله‌لر ایسه ملیتلردر . بوایکنجی قسم عائله‌لری بربرینه ربط ایدن نصل خاندان منافعی وارسه اسلامیتك منافع عالیه‌سی‌ده آکا مشابهدر . بناءً علیه اسلامیت بربرینه ضد ، بری دیکرینك حریتنی سلبه جهد ایتمش ، بری دیکرینك حقوقنی غصب ایتمك ایسته‌ر و آنی اورته‌دن قالدیرمغی قورمش ملیتلری تلعین ایدر وبونده‌ده یردن کوکه قدر حقلیدر . حالبوکه اوچیوز ملیونلق وسدس

٨

بشری احتوا ایدن بر معظم کتله‌نك هر فردی بر لسانله متکلم ، بر رنك ایله متلون ، بر نوع عادات خصوصیه ایله مألوف اوله‌میه‌جغندن ، آنلرك شعبات ملیه‌یه انقسامی ضروریدر . فقط ، ینه تکرار ایده‌لم ، اسلامیت بونلری ایکنجی درجه‌ده تلقی ایدر و کندیسی ایسه جمله‌سنك فوقنده بر رابطهٔ اخوت اولمق اوزره بولنور .

آنك ایچون اخوت اسلامیه‌یه مانع اولمامق و غیرك حقوقنه تجاوز ایتمامك شرطیله پان‌ترکیزم ، ترك ملیت پرورلکی معقول ، مشروع ، ضروری و منطقیدر . ترك ملتی و بناءً علیه اسلاملق آنجق بوسایه‌ده نشو و نما بوله‌جقدر و بوده آتیٔ اسلام ایچون صوك درجه‌ده جالب اهمیت مسائلدندر .

اسلاملر آره‌سنده تفرقه

اسلامیتك اتحادی استلزام ایتدیکندن و آنك ذاتاً ، معنای عمومیسیله ، بر بیوك اخوت دیمك اولدیغندن اوزون اوزادی‌یه بحث ایتمش ایدك . بو مسروداته ابتناءً کمال جدیتله دیه‌لم‌که تفرقه قدر اسلامیته منافی هیچ بر شیٔ یوقدر . ایکی قسم مسلمینك سیاسی ویا اجتماعی ، مذهبی ویا ملی اختلافی اساسات اسلامیه‌نك اونوتلمسندن بشقه بر شیٔ دکلدر . اسلام هر یرده منهزم اولمش ایسه ، مسلمانلر هر یرده موقعلرینی دیکرلرینه ترك ایتمشلر ایسه کوریلورکه بونلر هپ بو بحث ایتدیکمز قواعد رصینه‌دن تباعدك نتیجه‌لریدر .

اسلامیتی محاصره ایدن ، آنك یرینه قائم اولان حکومات نصرانیه‌نك اتخاذ ایتدکلری سیاستك اساسی اسلام آره‌سنه تفرقه القاسیدر .

کذلك چین‌ده‌ده أوروپالیلر بو طریقه توسل ایتمشلر و ملتك آره‌سنه تفرقه‌یی موجب اوله‌جق افکار صاچمشلردر . اوراده کزن و اقامت ایدن خرستیان میسیونه‌رلرینك الك برنجی وظیفه‌سی بودر .

بزده‌ده بونك امثالنه تصادف اولنور . مثلا ، سابقده ،

بعض حكومتلر آرناؤدلرى تحريك ايتمشلر ، بونلره ، كنديلرينكده بر ملت اولدقلرى و توركلرك آرناؤدلرى اعتسافزده ايتدكلرينى سويليهرك استقلال هوسلرينى اويانديرمشلردر .

بو پروپاغاندايى حسن صورتله تدوير ايدهجك كيمسهلرده پاره ايله بولونمش ، آرهيه دهشتلى بر اختلاف كيرمشدر. حكومت عثمانيهنك رأس كارنده بولنانلر بودقيقه روحيهيى آكلايهمامشلر و آرناؤدلقده اختلال ظهور ايتمشدر . آرناؤدلرده ، كذلك ، بو دسيسهيى آكلامقده مشكلات چكمشلر وبالنتيجه محو و پريشان اولمشلردر . (بونكله برابر بز بو عاقبت اليمهيى حربدن پك چوق اول ، مقالات متنوعهمزده ، اولوالابصارمزه عرض ايتدك ؛ آلديران اولمدى . آرناؤدلرى انتباهه سوق ايتدك ، ديكلمك ايستيان بولونمدى !)

أوروپا ، هريرده ، بو اصولك تطبيقاتنه ساعيدر . مثلا فرانسه جمهوريتى ، عربلرله بربريلرى يكديكرندن تنفير ايچون ، بربريلره كويا يوز ويريور ، لسانلرينى ترويج ايديور ، مليتلرينى اويانديريور . بوندن مقصد عجبا بربريلرك تأمين رفاهيتيميدر ، يوقسه فرانسهنك موفقيتمى ؟

مع التأسف عينى پروپاغاندا ، عينى اصول عربستانده ده تطبيق اولنيور . فرانسزلر ، ايتاليانلر ، انكليزلر عربلرك توركلكك خارجنده بر ملت تشكيل ايتدكلرينى ، توركلرك كندى مملكتلرينى ضبط ايله بتون اولاد عربى تحت رقيت وتابعيته آلدقلرينى لسان مناسبله آكلاتيورلر. بو پروپاغاندا أوروپا حسابنه غيرمسلم عربلر واسطهسيله سوريهده تمادى ايتديريليور . برطاقم مكتبلر ، مكتبجكلر ، ميسيونلر ، غزتهلر ، رسالهلر ، كتابلر هپ بوفكرى ايلرى يه سوريور. حكومت عثمانيهنك هر بر قصورندن ، هر بر عجزندن استفاده ايديلوب عربلره : — ايشته سزه ترك نهياپيور ! ترانهسيله اورتهلق قارشديريليور .

دها زياده اجراى تأثير ايچون عربلرك حساس نقطهلرينه ، جان طمارلرينه باصيليور . عزت نفس ، حس مسئلهلرى ايلرى يه سوريليور . بونقطهٔ نظرى ترويج ايچون شعرلر تنظيم اولنيور ، مقالهلر يازيليور . خلاصهٔ كلام كمال كرمى ايله ترك دشمنلكنه رواج ويرديريليور. عوامك صفوت درونندن كوزلجه استفاده اولنيور . كنجلر ، مكتب طلبهسى ، تحصيلى ناقص كيمسهلر قولايلقله آولنيور . بو پروپاغاندا كيتدكجه يوكسك طبقاته قدر تأثيرينى اجرا ايديور .

مختلف نقاط نظردن بو مسئله‌یی تدقیق ایده‌لم :

أوروپا ، عجبا ، بو حرکت ملیه‌یی میدانه کتیرمکله صرف غیرك ، یعنی عربلرك منافعنه‌می چالیشیور ؟ بویله برذهابده بولونه‌جق قدر صاف درون دکلز . وقتیله قره‌طاغ قرالی مالیسیورلری و فراری آرناؤدلری حمایه ایدییوردی ؛ بوندن مقصد آرناؤدلره خدمتمی ایدی ؛ حاشا ! اعلان حربدن صکره آرناؤدلغه قره‌طاغك هجوملری قرال نیکیتانك ، اولجه ، آرناؤدلر حقنده بسلدیکی حسیاتك نه‌درجه‌لرده صمیمی اولدیغنی اثبات ایدر .

کذلك ۱۲۹۳ دن اول آوستریا-مجارستان حکومتی بوشناق اختلالنی ترغیب ایدیوردی . عجبا بوندن مقصد بوشناقلرك سعادتی‌می ایدی ؟ ظن ایدرم که ویانه قابینه‌سنك بویله بر فکرده اولمدیغنی بوسنه - هرسکك اشغالی ، بالآخره الحاقی وصرب اهالینك انواع مظالمه کرفتار ایتدیرلمسی واضحاً کوسترر .

روسیه دولتی کرایلره معاونت ایتدی واستقلاللرینی حکومت عثمانیه‌یه تصدیق ایتدیردی . بونده‌ده روسیه‌نك مقصدی تاتارلری صیانت دکل ایدی . بالآخره قریمك ضبطی موسقوف افکارینك نه‌مرکزده اولدیغنی کوستردی .

ژاپونیا قوره‌نك استقلالی ایچون چینه اعلان حرب

ایتدی . کذلك آنی روسیه‌نك الندن قورتارمق ایچون بوالکا اوغورینه ، ژاپونیا حرب اعلانی درجه‌سنه‌واردی . نتیجه : چین وروسیه‌یی صاودقدن صکره (شمس شارق) حکومتی قوره‌یه‌قوندی ! بومثاللرك قولایجه تکرار وتکثیری قابلدر .

عجبا عرب نقطهٔ نظرندن عثمانلیلقدن آیرلمق طوغریمیدر ؟

ظن ایدرم که بوندن بیوك بر فلاکت اوله‌ماز . حکومت عثمانیه احتراصات اجنبیه‌یه قارشی کوچ حال ایله مقابله ایدرسه عجبا یکی بر عرب امارتی نصل مدافعهٔ نفس ایدر ؟ فرانسه‌نك رسماً سوریه‌ده ، انکلتره‌نك عراقده ویمنده کوزی واردر .

بودولتلرده عرب ولایاتنی عربلرك سعادتی ایچون ایسته‌مزلر . اوحالده افتراق اسارتی استلزام ایتمزمی ؟

صکره . . . عجبا نفس الامرده ترکلر ملت حاکمه ، عربلر ملت محکومه‌میدرلر ؟ ترکلر سلطنت عثمانیه‌نك اوز اولادی ، عربلر اوکی اولادیمیدر ؟ واقعا آثارشیمز مسلمدر . فقط بوکونه قدر عربلر ترکلردن زیاده‌می دوچار غدر اولدیلر ؟ اولادعربه‌باب حکومت مسدودمیدر ؟ عربلر دائرهٔ محدوده‌سی داخلنده ، ترکلر قدر مساوات ، حریت وعدالتدن مستفید دکلمیدرلر ؟

افتراق اعدانك حلولنی استلزام ایدر . مصر ولایت عربیه‌سی ، وقتیله ، قواله‌لی محمد علی پاشانك اداره‌سنده یزدن فعلاً ایرلمسه ایدی انكلتره اوتوز سنه اول كوچ اسكندریه‌یه عسكر اخراج ایدردی .

بوراده بر آزده تركلری مؤاخذه ایتمك ایسته‌رم .

عرب ولایاتی ، عرب اهالی سلطنت عثمانیه‌نك ، خلافت اسلامیه‌نك غیر قابل افتراق عناصریدر . بونلر مدار قوامز ، موجب بقامزدر . بونلركده ، بزم كبی ، عائلهٔ دولتده حقلری واردر . ایكنجی درجه‌ده قالان خصوصاتده عربلره سربستیٔ اداری ویرلمك لازمدر . عرب ولایاتنه مختاریت دكل ، ادارهٔ محلیه Gouvernement local لازمدر . بناءً علیه عربلرك قلبنی تطمین و آرناؤد فاجعه‌سنی تكرار ایتمامك ایچون درحال بویله براداره‌نك تأسیسنه مبادرت ایتملی‌یز . خصوصات محلیه‌ده ، امر عدالتده ، معارف ابتدائیه‌ده لسان عرب طانمالیدر .

كذلك عربلرده وحدت اسلامیه‌نك ، حكومت وخلافتك محافظه‌سی وقوتلرینك اعدایه مقابله‌یه كافی درجه‌ده بولندیرلملری ایچون تركلره صوك درجه‌ده مظاهر اولملیدرلر .

بو ادارهٔ محلیه مسئله‌سنی ، وقتیله ، آرناؤدلق ایچون توصیه جرأتنده بولونمش ایدك . او زمانكی حكومت بو

دقیقه‌یی آكلایه‌جق برحالده دكلدی . آرناؤدلر مختاریت ایسته‌دیلر ، نهایت ایش تفرقه‌یه ، انهزامه، آرناؤدلغك قسماً ضیاعنه، آرناؤدلرك قسماً قتل عامنه واستقلاله بادی اولدی !

حالبوكه عربستان سلطنت وخلافت نقطهٔ نظرندن آرناؤدلقدن پك چوق مهمدر . اكر اساسلی بر چارهٔ ائتلاف تحری ایتمز ایسه‌ك عاقبت الیم اوله‌جقدر . عربلرده، تركلرده ، بو جهتلره امالهٔ افكار ایده‌رك اجنبی نفوذ وانتریقه‌سنی كمال نفرتله رد ایتملی ودست بدست وفاق اوله‌رق واهی سودالردن واز كچملیدرلر .

اخوت عمومیهٔ اسلامیه آرسنده برده اخوت خصوصیه لازمدركه بوده عرب ترك مودتیدر . ترك عربه ، عرب تركه محتاجدر . بونلرك بری برندن آیرلملری استخلاصلرینی ایجاب ایتمز . بالعكس بوتفرقه هرایكی قومك انحلالنه سبب اولور . نقصان محبت ، فقدان موالات، عدم اتفاق بزی بودركه‌لره ایندیردی . هیچ اولمازسه بوندن صكره متنبه اوله‌رق، اساسات اتحادیهٔ اسلامیه‌یه رجوع ایده‌لم . اسلام متحد ایكن عالمه حاكم ایدی . افتراق ایتدی عالم آكا حاكم اولدی .

حاكمیت عثمانیه خارجنده بولنان مسلمانلر جملةً

طرفدار اتحاد درلر وتابعیت نصرانیه‌ده بولونمه‌نك نه قدر آجی برشیء اولدیغنی كوره‌رك بزه نصیحت ایدیورلر. بز دائرهٔ اتحادده بولندیغمز حالده نصل اولورده بورشتهٔ وفاقی زائد ومضر كورورز؟ فرانسز اداره‌سندن فاس، جزائر، تونس قان آغلیور. انكلیز مراقبه‌سندن هند، مصر بیزاردر. اوحالده سوریه‌ده فرانسز ویا عراقده انكلیز تربیه‌سنه، حلولنه، نفوذینه میدان ویرمك، مماشات ایتمك اسارتی دعوت ایتمك دكلیدر؟ فرانسزلر، غزته‌لرنده، كتابلرنده، محفللرنده، مكالمه‌لرنده هپ سوریه‌نك اشغالندن بحث ایدیورلر. لبنان سنجاغی هپ بو پولتیقه‌یه جولانكاه اولیور. جبلی فرانسه عادتا حمایه ایدیور. پاره ایله، تلطیف ایله، وعد ایله، وعید ایله مارونی وسائر خرستیانلری جلب تشبثده بولنیور. بتون جزویتلر، متنوع رهبان میسیونلر، حتی غیر روحانی هیئتلر بوكا چالیشیور. بوتهلكه كوزله كوریلور برحالده ایكن، كیمسه بونی انكار ایتمیور ایكن سوریه‌ده بعض نورسیدكانك غریب غریب فكرلر بسلمسی آتیء اسلام ایچون برتهلكهٔ عظما دكلیدر؟

مركزده‌كی رجال بوجهتلری سوریه‌لیلر قدر، بلكه آنلردن دها اعلا بیلملیدرلر. سوریه پك نازك برولایتمزدر. آنك نزاكتی ایله متناسب برسیاست عربیه‌مز بولونمق لازمدر.

اصول وقاعده تحتنده، كمال نصفتله اوراده‌كی وطنداشلرمزك مطالبنی تدقیق مجبوریتنده‌یز. ایی حساب محبتی تأیید ایدر دیرلر. ایشته بو حكمته مبنی عرب ولایتلرینك حساب شكایاتنی همان قطع ایله ترك، عرب اخوتنك مجدداً اساسكیر اولمسنه باقملی‌یز. مصائب حاضره‌مز، بوكونكی غوائلمز بزی اصلا بونكله اشتغالدن منع ایتماملیدر. چونكه فلاكتلرمزه رغماً فرانسه صوصمدی وغوائلمزدن بالاستفاده لبنان ایشنی یوروتدی وآنی ایكی لیمان ایله بزه قارشی خلافكیر موقعنه قویدی. جزئی مختاریت داخلیه‌یی حائز برسنجاق ایكن بوكون لبنان كندیسنی بردولت عدایدیور. یا بو پروپاغاندا ایلرولر وبتون سوریه‌یه شامل اولورسه؟ یا بوندن بالاستفاده انكلتره، فرانسه ایله اولان ائتلافی سایه‌سنده، عوض اولمق اوزره بصره حوالیسنه ویمن جهتلرینه فرجه‌یاب دخول اولورسه؟..

اووقت آرناؤدلقدن آیرلدیغمز كبی حجازدن ده افتراق ایتمش اولورز. حجاز بزدن جغرافیا اعتباریله آیریلور ایسه سلطنت وخلافت بربرندن منفك اولور؛ بونك نتیجه‌سی ایسه اسلامك انكسافیدر. اویله بر هنكامه‌ده، البته، فرانسه‌ده، انكلتره‌ده، پاره قوتیله برر خلیفه تدارك ایدرلر واسلام آره‌سنه جدی برتفرقه دوشر. بن، عاجزانه،

سیوری عقللی هر سوریه‌لینك رفع آواز مؤاخذه‌سنده بو تهلکه‌لری کوردیکم کبی ، هر عثمانلی داخلیه ناظرینك دوشونجه‌سز معامله‌سنده‌ده بو قراکلق نقطه‌لری کوریبورم .

یتر آرتق بو جهالت و ردائت ! اك خسیس منافع اوغورینه اك علوی مقاصد پامال ایدیلیور . سوریه‌ده أوروپالیلرك ادامه ایتدکلری کانون فساد بنیان اسلامیتی تهدید ایدیور . ادریسی‌نك ، اك دنی منافع ایچون ایتالیانلر ایله عقد ائتلافی کعبهٔ معظمه‌یی ییقمق قابلیتنی حائز ایدی . خدیو مصرك ایفای فریضهٔ حج بهانه‌سیله مکه‌یه کیتمسی بتون ملك عثمانی‌یی مصر کبی خراب ایده‌بیلیر . کذلك ، طرفمزدن مکه امارتنه اهمیت ویرلمامسی اك عظیم خساراته بادی اوله‌بیلر .

بو بحث ایتدیکمز مهالك ، بویله کیدیلورسه ، بعید بر استقبالده دکل ، یارین بلکه بو کون ظهور ایدر . روم ایلینك بویله چارچابوق بر مذبحه‌یه منقلب اوله‌جغنه ، اهل اسلامك چیقاغو قصابلرینی حیرتده براقه‌جق بر سرعتله ازالهٔ وجودلری چاره‌لری بولونه‌جغنه بر آز اول کیمك عقلی ایرردی ؟

حال حاضرده مسلمانلر

— هندلیلر ، چینلیلر ، مالزیالیلر —

هند ، چین وجزائر ماورای هند اوچ بیوك مسلمان الکاسی تشکیل ایدر .

بز بو اوچ قطعه‌یه ، موجب سهولت اولمق اوزره ، بعض یرلری دها ادخال ایدیورز . حسابمزجه بلوجستان وبیرمانیا هنده ، هندچینینك دیکر اقسامی چینه ، پولینه‌زیا ومیقرونه‌زیا وسائر اوقیانوسیا آطه‌لری مالزیا کومه‌سنه ادخال ایدلمشدر .

هند انکلتره‌یه طوغریدن طوغری‌یه ویا طولاییسیله تابع اولوب هندستانده واقع وفرانسه‌یه تابع شاندرناغور ، پوندیشه‌ری ، ماهه ، قاریقال . یاناعون نواحیسنده تقریباً اوتوز بیك و پورتوغاله تابع غوعا و دیئو نقاطنده‌ده یکرمی بش بیك مسلمان واردر . سرندیب آطه‌سنی‌ده هنده الحاق ایدیورز .

هندستانده ١٩٠١ سنه‌سی تحریرینه نظراً تام ٦٢،٤٥٩،٠٧٧ مسلمان واردی . فقط بو هندستان

بالاده بحث ایتدیکمز بیوك هندستاندن کوچکدر . هندده اهالیٔ اسلامیه‌نك فوق‌العاده تکثری وهرسنه تقریباً یارم ملیون مجوسینك اهتداسی وبوستاتیستیقك اون اوچ سنه‌لك اولدیغی وبیرمانیا، بلوجستان وسرندیب بوحسابدن خارج قالدیغی نظر اعتنایه آلنورسه الیوم هندسکنهٔ اسلامیه‌سنك عددی یتمش بش ملیون تخمین اولنه‌بیلر . بو حساب حقیقتك دونده‌در ، فوقنده دکلدر .

بومسلمانلرك اکثریت قطعیه‌سی سنی وحنفی المذهبدر. اقلیت شیعی‌در . هندده اون بش ملیون نفوسی حاوی حیدر آباد حکومت اسلامیه‌سی کبی مهم هیآت اسلامیه واردر . چین مهم بر مسلمان الکاسی تشکیل ایدر . چینك هرطرفنده مسلمانلر ساکندر. بونکله برابر اهل اسلامك کثرتله ساکن اولدیغی ولایاتی ایکی‌یه تقسیم ممکندر: شمالده ترکستان چینی‌که بوراده‌کی اهالی کاملاً ترکدر، جنوبده قان صو (بو کلمه‌نك ترکجه اولدیغی جالب نظر دقتدر) ویون‌نان خدیویتلری . بواهالی چین عرقندندر . بوندن ماعدا نفس پکین‌ده وچینك همان هر نقطه‌سنده مهم جماعات اسلامیه‌دین محمدی‌یی ادامه‌ایدیورلر .

چینده نه‌قدر اهل اسلام وار ؟ بوندن اول چینده نه‌قدر نفوس وار ؟ سؤالنی ایراد ایتمك اقتضا ایدر .

جغرافیا وستاتیستیقلر بو خصوصده پك بیوك مباینتلر ارائه ایدییورلر . یأجوج و مأجوج مملکتنك نفوسنی آنجق الله بیلیر. آلده بولنان « غوطا » و « ستهیتمه‌نس بیئاربوق » کبی سالنامه‌لر ، آلبزه ره‌قلونك جغرافیاسی، آلمانجه بعض نشریات هپ بربرینه مباینتدر .

نفوس اسلامیه غوطایه کوره اوتوز، سیاح عبدالرشید ابراهیم افندی‌یه کوره یوز ملیوندر. فقط بزم تعمیقاتمزه‌و وقوع بولان تدقیقاتمزه کوره‌الیوم چین جمهوریتی حدودی داخلنده ، مانچوریا ، مغولستان وهندچینی‌ده یعنی فرانسه اداره‌سنده بولنان قوشه‌نشین، آننام ، قامبوجه‌ده وسیام قراللغی داخلنده ومالاقا شبه جزیره‌سی اوزرنده بولنوب انکلتره‌یه تابع اولان امارات اسلامیه‌ده (جوهر کبی) الك آشاغی آلتمش ملیون مسلمان واردر . کذلك بو حسابی‌ده احتیاطه رعایةً پك آشاغی طوتیورز ؛ مبالغه‌دن قطعیاً توقی ایدیورز .

مالزیایه کلنجه : صوند آطه‌لرنده اهالینك سکزده یدیسی وبلکه برآز فضله‌سی مسلماندر . جاوا پك مهم بر اسلام مرکزیدر . صوماترا ، سه‌له‌به‌س ، صومباوا ، مادورا وسائره کبی طوغریدن طوغری‌یه فلمنك قراللغنه تابع وهند شرقی‌دینلان یرلرده ، کذلك قسماً انکلتره‌یه تابع

وانكلتره حمايه‌سنده بولنان بورنه‌ئی سلطانلغنه ، وقسماً فلمنكه تابع بورنه‌ئو آطه‌سنده ، مناصفةً فلمنك و پورتوغال دولتلرينه عائد تيمور آطه‌سنده ، شمديكی حالده آمريقا حكومات متحده‌سنك تحت تصرفنه كچن فيليپين آطه‌لرنده و بحر محيط معتدلك برچوق جزائر صغيره‌سنده اكثريتی مالز واقليتی عرب عرقنه منسوب الك آشاغی اللی مليون محمدی واردر .

بوفصلده‌كی تخميناتمزی خلاصه ايده‌لم :

هند وجواری	۰۰۰	۰۰۰	۷۵
چين وهند چينی	۰۰۰	۰۰۰	۶۰
ماله‌زيا واوقيانوسيا	۰۰۰	۰۰۰	۵۰
	۰۰۰	۰۰۰	۱۸۵

هند مسلمانلرينك هندعالمنده موقعلری پك بيوكدر . هندستانده مجوسيلرله مسلمانلری عينی سويه‌ده تلقی ايتمك بيوك خطادر . واقعا مسلمانلر هندوستانده اقليت تشكيل ايديورلرايسه‌ده بونلر علم وعرفان ، اخلاق ، سجيه ، ثروت ، سعی وعمل نقطهٔ نظرندن ديكرلرينك فوقنده‌درلر . بواهالی خلافت عثمانيه‌يه صوك درجه‌ده صادقدر . بزه سياستمزده ، الك اساسلی قوة الظهر اوله‌جق هندليلردر .

هندستانده كرك مسلمانلر ، كرك مجوسيلر بيننده بيوك بر انتباه حاصل اولمشدر .

هند مطبوعات اسلاميه‌سی و مسلمانلر طرفندن نشر اولنان انكليزجه غزته‌لر شايان اهميتدر . بيوك بريتانيا حكومتی مسلمانلردن قورقار و آنلرك افكار و آراسنی نظردقته آلير ؛ شوقدر واركه قورقديغنی و سوزلرينی ديكله‌ديكنی اصلا بللی ايتمز . هند مسلمانلری انكليز عالمنده بيوك بررول اوينايه‌بيليرلر . ذاتاً بونلرك اهميتی كيتدكجه تزايد ايتمكده‌در . انكلتره حكومتی هند مسلمانلرينی پك ايی طوتمليدر . آنجق اهل اسلامی ايی طوتمقله بيوك ـ بريتانيا هند تاجنی محافظه ايده‌بيلير . دب شمالی ، دوچشم احتراصی هندستانه نصب ايتمشدر . اكر هندليلری شمديكی متبوعلری حسن صورتله اداره ايتمزلرسه روس انتريقه‌سی غانغا حواليسنده ابراز فعاليت ايده‌بيلير . حالبوكه انكليزلر هندليلری حقوقدن محروم ايتمز و آنلری يتشديرمك پوليتيقه‌سنی اختيار ايدرلرسه ، البته ، روس انتريقه‌سنه مشروع برصورتده مقابله چاره‌سنی بولورلر . ايشته بونلك ايچون استقبالده ، وحتی حالده ، مسلمانلر مهم بر رول اوينامق قابليتنده‌درلر .

انكليز مستعمرات اداره‌سی فنا برحالده‌در . سويش

قنالندن صکره انکلیز بشقه بر انکلیزدر، بتون مقصدی
جر منفعتدر . انکلیزلر مستملکاتی بتون معناسیله چفتلك
تلقی ایدرلر ، اهالیٔ مستعمراتده آشاغی یوقاری حیوان
فرض اولنور . آنك ایچون یرینی یوردینی براقوب هنده
کیدن انکلیزلر — که بونلرك برقسم اهمی سرسری ودلی
فشك مقولهسی آدملردر — معاملاتنده انکلترهنك حیثیتنی
بیله دوشونمیهجك درجهده پارهیه پرستش ایدرلر. بونلرك
مقصد یکانهسی آز زمانده چوق پاره قزانوب مملکتلرینه
عودتدر . بناءً علیه انکلیزلرك اهالیٔ محلیهیه اولان حقار-
تلری دیل ایله تعریف اولنماز. بر انکلیز — ولو مشتهیات
آجنتهسی اولسون — اك بیوك هندلینك فوقندهدر. هند-
ستانده هندلیلر ایله أوروپالیلرك محلهلری آیریدر . هرشهر
چفتهدر . بری هند شهری ، دیکری أوروپا شهری .

هندستان ایمپراطورلغنده رشوت صوك درجهده تعمم
ایتمشدر . قحط شدتله حکمفرمادر .

قریم محاربهسی اثناسنده تقریباً اللی ملیون هندلی
آجلقدن اولمشدر . معارف عمومیه هندده انکلیزك اك
بیوك دشمنیدر . لوندره حکومتی آنجق اهالینك کوزینی
قاپالی طوتمقله هندده حکمران اولهبیلهجکنی پروغرامنه
قطعیاً ادخال ایتمشدر .

هند ادارهسی بر آنونیم شرکتك تحت تصرفنده
بولنان بر چفتلك ادارهسنه پك زیاده بکزر. ذاتاً هندستانی
انکلترهیه وقتیله، بر شرکت تجاریه دور ایتمدیمی ایدی؟ بناءً
علیه، بو نقطهٔ نظردن محاکمه ایدیلهجك اولورسه، انکلترهنك
هندده ارتکابندن چکنمهدیکی جنایاتك سرّی آکلاشیلیر.

بو جنایات بزم اك بیوك شاعرمز عبدالحق حامد بکی
بیله اوان نشأتنده مأیوس ایتمش و « دختر هندو » کبی بر
اثر مخلدك میدانه کلمسنه سبب اولمشدر .

تکرار ایدهلم وکمال جسارتله سویلیهلم که انکلتره
منفعتنی بیلمیور. سن جیمس قابینهسی هندده حکومتنك
موقت اولدیغنه ازلدن قانعدر . اکر بوکون انکلیز حکو-
متی بو خطهٔ وسیعهیی غرضسز، عوضسز یتشدیرمك ،
اهالیسنك سویهسنی بر درجهٔ معقولهیه ایصال ایتمك پولتیقهسنه
سالك اولسهدها برچوق زمان هندوستانده حکمران اولوردی.
فقط ، فکرمزجه انکلیزلر بو حقیقتی آکلامیهجق درجهده
اختیارلمشلر، تردی ایتمشلردر. آنك ایچون هندك محافظهسی
امرنده غیر طبیعی تدابیره توسل ایدیورلر. مثلا هندده هرکسدن
زیاده کوزی اولان روسیهیه تملق ایدیورلر . روس
تهلکهسنی مهماامکن ایلرییه تعلیق ایچون انکلیزلر اتفاق
مثنایه (یعنی روس ، فرانسز اتفاقنه) یاقلاشمشلر و
« هول » حادثهسندن صکره روسیهیه تقرب ایدوب

ائتلاف مثلثی میدانه کتیرمشلردر. بو ائتلاف جعلی و ساخته‌در. روس ، انکلیز مخالفتی کول آلتنده آتش کبی صاقلیدر. روسیه دیکر حساباتنی تسویه و اقصای شرق محاربه‌سنك آچدیغی یاره‌لری قاپاتمق ایچون بو ائتلافی مناسب کوریبور و بوندن استفاده ایدیور . بالقان محاربه‌سی آنجق بو ائتلاف سایه‌سنده اعلان اولونه‌بیلمشدر . فقط روسیه سائر ایشلرینی بیتردکدن صکره البته ائتلاف مثلثی ترك ایده‌جك و آلمانیا و پان‌جرمانیزمك بوموروغنی یمز ایسه هندستانه آقین ایده‌جکدر . روس امپه‌ریالیزمنك غیرخفی اولان غایهٔ املی بودر .

انکلتره آلمانیادن اوقدر تحاشی ایدیورکه ، هرچه باد آباد ، روس ائتلافنه صاریلیور . بو ، انکلیزلرك بیله اعتراف ایتدیکی اوزره ، برتدبیر موقتدر . یاره‌یه مرهمدر. اساسلی برتداوی دکلدر .

انکلیز عرقنه براختیارلق چوکمشدر . بوملت یکی تشبثاتده بولونمغه آرتق قادر دکلدر . ایشی کوجی «محافظه» در . وقتیله هنده صولت ایدوب هندلیلردن قید ایتدیکی عسکر و هنددن آلدیغی ویرکولر ایله عینی هندستانی بك اوقدر آنغلو-ساقسون قانی و پاره‌سی دوکمه‌دن فتح ایدن اولوالعزم ، مدبر انکلیزلر نره‌ده ؟

هندده اوچیوز کسور ملیونه قارشی هر صنفدن آنجق یوز بیك قدر انکلیز واردر . بوقدر انکلیز ظن ایتمم که اوچیوز کسور ملیون طاقمی اداره‌یه قادر اولسون. اسکی انکلیزلرك سایه‌سنده‌درکه بوکون تردی ایتدکاری حالده بر آووج بریتانیالی بویله مهم بربشر یواسنه حکم ایدیور . فقط کیت کیده بو قابلیت اداره‌یه‌ده خلل کلیور. مطبوعاتده هرکون هند اداره‌سنك یکی بر رذالتنی ، یکی برمناسبتسزلکنی کوریبورز . کذلك انکلیز تجارتیده سقوط ایدیور .

بوکا مقابل هندلیلرك کوندن کونه کوزی آچیلیور. بر هند وجدان ملیسی اویانیور . مسلمان ، مجوسی بربرینه صاریلیور . کنج هندلیلر اوروپانك اسرار موفقیتنی تدقیق ایدیورلر . انکلیزلرك نه صورتله نائل مرام اولدقلرینی تدقیقدن صکره آنلری تقلیده هوسلنیورلر . انکلتره‌نك تشکیل ایتدیکی اداره و پولیس و محاکم سایه‌سنده هندده آسایش تقرر ایتمش ، نسبی بررفاهیت حاصل اولمشدر . بناءً علیه هندده کسب ثروت ایدنلرك عددی چوغالمشدر . بو بر فال خیردر . هر درلو آمال ملیه‌نك حیز حصوله ایصالی ایچون پاره ، انتظام ، شمیهٔ تعقیب لازمدر . دیمك اولیورکه بوده میدانه کلیور .

هندده اهالی ایکی درلودر : یا پك زنکین ، یا پك فقیر . انکلتره بوخطه اوزرنده حاکمیتنی ادامه ایچون راجه ، مهراجه وهر نوع رؤسایه — مصرده اولدیغی کبی — پاره قزانمق خصوصنده سربستیٔ تام ویرمشدر . بونلرده اولانجه قوتلرینی اهالی‌یی چالشدیرمغه وبالآخره صویمغه حصر ایتمشلردر . نتیجه‌ده کندیلری قارون قدر ماله صاحب اولمشلر ، اهالیده آچلقدن اوله‌جك ، قدید حالنه کیره‌جك بر موقعده قالمشدر . بو اغنیا وامراده هند فکر ملیسنی ، اتحاد اسلام مقصد وغایه‌سنی ایجه آکلایه‌جق وبناءً علیه احرار ایله اشتراك ایده‌جك بر سویهٔ وطن پروری‌یه چیقارلرایسه احوالده بتون بتون برتبدل حادث اوله‌جقدر .

اهالیده‌کی انتباه بر طاقم مناسبتسز سجیه‌لری ، اخلاقسزلقلری ، مسکنتی ازاله ایدیور . اسکیدن صوك درجه‌ده ساکت وساکن طوران هندیلر بوکون دنیایی آلت اوست ایده‌جك درجه‌ده آنارشیستلك ایدیورلر ؛ جنایات سیاسیه ایقاع ایتمکده‌درلر . بنکاله خلقی وقتیله صوك درجه‌ده مسکنتله مشهور ایدی . بوکون ایسه اك بلالی باشلی احرار اورادن چیقیور . بو انتباه شایان تعقیبدر . کوزل برلوحهٔ تکامل ارائه ایدر . مع التأسف

أوروپا مطبوعاتی بزی بوخصوصده تطمین ایده‌من . غرب آثار ورسائلنده بر هند مسئله‌سی یوقدر . چونکه هندستان والیسنه ایدیلن سوء قصد سیاسی بیله بر مسئلهٔ عادیه‌در . فقط برده بونك بر ایچ یوزی وار : هندده ، ایچدن ایچه بر « رونه‌سانس » دوری باشلیور . بو وطنك ایچنده جیو جیوك نشو ونماسی کبی هند حدودلری داخلنده بر ایکنجی هند عصر اقبالی حاضرلنیور . ذاتاً هندستان Incarnation مملکتی دکلمیدر ؟ ایه‌زه‌ئوس — قریستنا که‌ژه‌زو قریستك خلفیدر ، هندده شمدی‌یه قدر ، طقوز دفعه ، برباکره‌نك قارننه کیره‌رك طوغوب هندستانی قورتارمدیمی ؟ [*]

چینده‌ده اهل اسلام اهالیٔ اصلیه‌یه نظراً مترقی ومتمیزدر . بونلرده حاکمیتدن اوزاق بولندقلرندن ایشی کوجی کازه ، کسبه ویرمشلر ومجوسی وطنداشلرینه نسبتله سویه‌لرینی ترفیع ایتمشلردر .

چینده مسلمانلر برچوق دفعه‌لر حکومت فغفوریه‌یه قارشی اعلان عصیان ایتمشلر ، غایت بیوك محاربات داخلیه سرزدهٔ ظهور اولمش ، عاقبت ، حکومت غلبه ایتمش

[*] هنده وانکلیز مستعمرات سیاستنه عائد «حقوق دول» مده مندرج برحاشیه بوکتابه ده ذیل اولمق اوزره نقل ایدلدی.

ایسه‌ده مسلمانلر نه‌قدر مهم ، قورقونج ، قوتلی ، متحد برعنصر اولدقلرینی پارلاق صورتده اثباته موفق اولمشلردر .

بو قیاملر شمالده‌ده ، جنوبده‌ده وقوع بولمشدر . ایشته بو اختلاللر سایه‌سنده‌درکه اهل اسلام خطهٔ فسیحهٔ صینیه‌ده بر موقع احراز ایتمش بولنیورلر .

کچن سنه اعلان ایدیلن چین جمهوریتی مساوات اساسنی قبول ایتدیکندن یکی بایراغه اسلامه رمز واشارت اولمق اوزره بر یشیل باند علاوه ایتمشدر . بو جمهوریت هنوز اوان تقررنده بولندیغندن مسلمانلره قارشی نصل بر پولتیقه اتخاذ ایده‌جکی پك اوقدر قطعیتله بیلینه‌مز ایسه‌ده جریان احوال آنك ایمپراطورلقدن دها زیاده اهل اسلامك نشو ونماسنه مساعد اوله‌جغنه دلالت ایتمکده‌در .

چینده اهالیٔ اسلامیه‌نك صلابت ومتانتی زیاده‌در . او حوالی‌یه بو یقینلرده سفر ایدن سیبریالی عبدالرشید ابراهیم افندی نشر ایتدیکی سیاحتنامه‌ده معاملات دینیه وقرائت وسائره اعتباریله کرك ترکستان چینی ، کرك سائر چین ایالاتنده‌کی اهل اسلامی بر آز فصل ایدیور . اوراده‌کی اهل توحید قرآنی یاکلش اوقیورلرمش ، تلفظلری پك فنا ایمش . سائر چینلیلر کبی مسلمان چینلیلرده صاچلرینی کسمزلر ایمش . الی آخره . بز ظن ایدرزکه خواجه افندی

بو خصوصده یاکلیور . چین مسلمانلرینك تلفظنه اعتراض عبث اولور . بر آدم تلفظ ایله مسلمان اولماز . ترکلر وابراهیم افندینك منسوب بولندیغی شمال ترکلری ، دها برچوق اقوام اسلامیه ، عربجه‌یی قریشیلر کبی اوقویه‌مازلر . هله بز عثمانلی ترکلری اولاد عربی مجبور خنده ایده‌جك درجه‌ده قرآن لسانی فنا تلفظ ایدرز . صاچ مسئله‌سنه کلنجه : بز ، بالعکس ، بونده مهم بر نقطه کورورز . دیمك‌که چین مسلمانلری ، بر چوق جهتدن ، سائر وطنداشلری ایله متحددرلر . بو اتحادك آسیانك استقبالی اعتباریله اهمیتی زیاده‌در . بزم موجب ممنونیتمز اولان جهت چینده ساکن آلتمش ملیون مسلمانك صلابتی ، حسیات اجتماعیه وسیاسیهٔ اسلامیه‌لرینی محافظه‌لری ، کندیلرینی عائلهٔ معظمهٔ محمدیه افرادندن تلقیلری ، تمثله قارشو کلملری ، میسیونه‌ر نفوذندن اوزاق بولونملریدر .

بر دین اربابی دنیانك هر یرنده عینی عرف وعاداته مالك اوله‌ماز . قاتولیکلر آره‌سنده بیله عرف اعتباریله مخالفتلر واردر . هله ره‌فورمه پروتستان اربابی آره‌سنده‌کی فرقلر پك چوقدر .

خلاصهٔ کلام : چین مسلمانلری متحد ، متفق ، ذی صلابت بر کتله حالنده‌در . بتون چین کری اولدیغی

کبی بونلرده اولدقجه متدنیدر . فقط او محیط داخلنده ، دیکر وطنداشلرندن ایلریدرلر . تجارت عالمنده بو مسلمانلر بیوك بر موقع طوتیورلر . چینده اسلامیت کوندن کونه ایلریلیور . هندده اولدیغی کبی اسلامیت چینده‌ده ، آفریقاده اجتماعی‌ده عدم مساوات بیلمز و اهالیٔ اصلیه‌دن بری اهتدا ایتمسی ایله اهالی صنفلرینك اوستنه ، بر موقع نجابته چیقمش اولیور .

بو مسلمانلر مراکز اسلامیه‌دن بر مقدار اوزاق بولندقلرندن حاللرنده بر آز غرابت رونمادر . آنك ایچون اورا ایله مناسباتك تزییدی طرفداری‌یم . اکر چین مسلمانلرنده‌ده روسیه مسلمانلرنده اولدیغی کبی بر دورهٔ تجدد باشلسه برچوق آمال اسلامیه ، پك یقین زمانلرده موقع فعله چیقار .

بز ، حجازدن چینه یالکز دیلنجی و جرار کوندره‌جکمزه بر آزده خواجه کوندرسه‌ك هیچ فنا ایتمه‌یز . چینلیلره یالکز بعض تلقینات کافیدر ؛ آندن صکره اورا جماعتاری کندی کندیلرینه ایلریلرلر . چینده بر آز ایلری کلنلرك کوزلرینی آچمق کافیدر .

خطهٔ وسیعهٔ صینیه‌ده مسلمانلرك ترقیسی ، وحدت ملیه‌لرینك دها سالم صورتده منجلی اولمسی چین جمهوریتنجه‌ده موجب فائده‌در . چونکه اولا ، اهل اسلام « حکومت وسطی‌ده مهم برعنصر تشکیل ایدر و بویله آلتمش ملیوناق

بر عنصرك ترقیسی بتون چینك ترقیسی دیمکدر ؛ ثانیاً ، چین اهل اسلامنك منافع عالیهٔ دینیه خارجنده هیچ بر مقصد سیاسیلری یوقدر که جمهوریتك منفعتنه مغایر اولسون .

أوروپانك جهانی فتح ایتدیکی بر عصرده مسلمانلر ایله چینلیلر آیریله‌مز . بالعکس غربك حلول ونفوذی کندیلرینی جدی و صمیمی بر صورتده برلشدیرر .

کذلك چین جمهوریتنك مظهر فیض ترقی اولمسی مسلمانلرکده ، برلکده متوازیاً و متساویاً تکامللری دیمك اولدیغندن پك آرزو اولنور بر کیفیتدر . بآن شرط که جمهوریت معاملهٔ متساویه‌ده بولنسون . اهل اسلامی رعایا فرض ایتمسون ، عینی حقوق طبیعه ، ملکیه ، مدنیه و سیاسیه‌دن مستفید ایدوب مختاریت مذهبیه‌لرینه خلل ویرمسون . چینك استقبالی مسائل حاضره‌نك پك مهملرندن برینی تشکیل ایدر .

بونك آسیا مسئلهٔ عمومیه‌سیله علاقهٔ کلیه‌سی دركاردر . معلوم اولدیغی اوزره ، غربده حکومت عثمانیه‌نك النده قالان ایکی شبه جزیره ، وسطده‌ده افغانستان ، شرقده چین ، ژاپونیا و جنوب شرقی‌ده سیام مستثنا اولمق اوزره بتون آسیا أوروپانك ید اشغالنده‌در .

آسیا ، أوروپانك مالکانه‌سیدر . بحر محیط کبیرك

اورته‌سنده «شمس شارق» حكومتی طلوع ایتمسه وأوروپا اتفاق واتحاده قدرتیاب اولسه ایدی بوكون چین‌ده تقسیم اولنور ، بر ایكنجی هندستان مقامنه قائم اولوردی . فقط ژاپونیاده فه‌ئودال اختلافاتك اورته‌دن قالقمسی ایله ایمپراطورلق یعنی میقادولق مقامی كسب قوت ایتدی . ومیدانه معظم ، تجدد پرور بر آسیا هیئتی كلدی . بو انتباه أوروپایی و خصوصیله آلمان ایمپراطورینی شاشیرتدی . ژاپونیا عادتا أوروپایی اوحوالیدن طرد ایتدی . چینه ، مع التأسف اعلان ایتدیكی حرب ایله تجربهٔ طالع ایتدی . صكره روسیه‌نك اوستنه چوكوب قوره‌یی ، قسماً مانچوریایی ، لیائو - طونغ شبه جزیره‌سنی ، پور آرتوری ، ساخالین آطه‌سنك الك مهم نصفنی آلدی . یعنی اقصای شرقده روسیه‌یی محو و پریشان ایتدی .

بوندن صكره چینده‌ده بر انتباه حاصل اولدی . چین‌ده قایناشمغه باشلادی . اوده اصول سابقه‌سنه وداع ایتدی . بر طرفدن ژاپون دارالفنونلرینه ، دیكر طرفدن أوروپایه طلبه‌لر و هیئتلر كوندردی . اساس اعتباریله تجددی قبولده تردد ایتمدی . مهم بر اختلال پارلدی و فضولاً چینده پادشاهلق ایدن مانچو خاندانی قوغلدی و جمهوریت اعلان اولندی . چین ، ژاپونیا كبی تهلكه‌یی

كوریيور . «بوقسه‌ر» قیامندن صكره أوروپانك نصل مملكتنه پاییلدیغنی پك الیم بر صورتده مشاهده ایدیور . كذلك سواحلده انكلتره‌نك نصل اعمال نفوذ ایتدیكنی ، ایشلری ألینه آلدیغنی ، لیمانلرده آمر كسلدیكنی ، منابع وارداتنه ال سوردیكنی آكلیور . بوندن طولاییدركه چین قطعه‌سنده أوروپا مخالفتی پك شدیددر . أوروپالی وخرستیاندن تنفر اولنور .

چین دیمك اولیوركه ، بیكلرجه سنه‌لك نومندن اویانیور . اعتقادمزجه چین متردی دكلدر . بالعكس ، اوزون مدت أكلنمش ترلالر كبی اوبتمیز توكنمز اعصار استراحتده چین قوهٔ نامیه‌سنی تزیید ایتمشدر . اكر أوروپا ومیسیونه‌ر نفوذندن وارسته قالوب وحدت ملیه‌سنی منجلی ایتدیره‌جك اولورسه ، آتیده ، چین تاریخ عالمده پك بیوك بر رول اوینایه‌جقدر .

ژاپون - چین قرداش محاربه‌سنه الك زیاده تأسف ایدنلردن بری‌یم . وقتیله پروسیا ایله آوستریا آره‌سنده‌ده بر قرداش محاربه‌سی اولمش ایدی . فقط بیزمارق اودهای عمیلی ایله ، مزاج آشنالغی ، نبضكیرلكی ایله بو محاربه‌دن جرمان عرقی ایچون پك فنا نتیجه‌لر چیقه‌بیله‌جكنی دوشوندی وهیچ بر استفاده ایتمه‌دن محاربه‌یه نهایت ویردی . ایشته

بو تدبیر سایه‌سنده‌درکه بوکون آلمانیا ایله آوستریا متفقدرلر. بو اتفاق علی العاده مشارکت سیاسیه‌نك فوقنده‌در ؛ دینه بیلرکه ایکی جرمان دولتی . معاهدهٔ رسمیه ومقاولهٔ ضمنیهٔ ملیه ایله بربرلرینه لحملی بولنیورلر .

اکر ژاپونیاده بویله برحرکت عالی‌جنابارانه‌ده بولنسه ایدی بوکون آسیانك استقبالی پك پارلاق اولوردی . محاربه ایله وخصوصیله فورموز آطه‌سنك ضبطی ایله ژاپونیا بیوك برشیٔ غائب ایتدی : چینلیلرك قلبنی .

فقط ینه نومید اولمامليدر ؛ ژاپونیانك منافعی اتحادنده‌در ؛ چینك ده چارهٔ خلاصی ژاپونیا ائتلافنده‌در. بو ایکی حکومت اسوچ ونوروجه بکزه‌ر. برینك باشنه کله‌جك فلاکت دیکرینه ده کله‌بیلیر . جنوبی آفریقاده‌ده سابق ترانسوآل واورانژ حکومتلریده بویله ایدی . هر ایکیسی بردن محو اولدیلر .

آنك ایچون اقصای شرقده، بو ایکی دولت ، حیات ایچون مجادله ایده‌جكلرینه ، داروینك ایکنجی نظریه‌سی اقتضاسنجه حیات ایچوم ائتلاف ایتسه‌لر اوروپا تهلکه‌سنه قارشی کله بیلیرلر . ظن ایدرم‌که ، آتیده ، اضطرار ، خصومت سابقه‌دن صرفنظر ، بو ائتلافی تولید ایده‌جكدر.

ژاپونیانك عقلی ، اصولی ، تجربه‌سی ، اَلنده‌کی وسائطی چینك کثرتنه ، وسعتنه ، خام وسائطنه انضمام

ایدرسه اویله قوی الشکیمه بر اتفاق حاصل اولورکه أوروپا بونك قارشیسنه چیقه‌ماز .

آسیانك هر نره‌سنده اولورسه اولسون أوروپا تربیه وروحنه مغایر بشقه برروح وتربیه واردر. اخلاق دها یوموشاقدر . طبایعده بربشقه‌لق مشهوددر . مدنیت دها اسکی ، دها معتدل ، دها انسانیتکارانه‌در . بو حال ژاپونیاده نظر دقتی جلب ایتدیکی کبی چینده‌ده ، ترکستانده‌ده ، هندده‌ده ، ترکیه‌ده‌ده چشم ابتصاری دعوتدن خالی قالماز. دیمك ایستیورزکه آسیا أوروپادن دها قولای برلشه‌بیلیر. أسیا اقوامنی بربرینه ربط ایچون مشترك بر غایهٔ املك تعممنی آرزو ایدرز . اکر ژاپونیا اسلامیتله ائتلاف ایتسه – که بو ممکن، هم شمس شارق حکومتنك ، هم‌ده اسلامیتك بادیٔ فلاحیدر – تاریخ یکی بردوره‌سنی کشاد ایدر .

آسیا اویله بر حرکت مدنیتکارانه‌ده بولونملیدرکه خودکام ومنعقت پرست أوروپا بونك قارشیسنده محجوب قالسون . آسیا اویله بر صورتده حیات قومیه‌یی تنظیم ایتملیدرکه اوراده الحکم لمن غلب‌دن بشقه اساسات مقام توقیرده بولنسون . آسیا نوع بشرك نوعماماداریدر . بتون مدنیتلر آسیادن طوغمشدر . لوئی ژاقولیو : « – آه !

هندك ماضیسی فرانسه‌نك استقبالی اولسه نه قدر مسعود اولوردم » دیور . فی‌الواقع قدیم هند ، چین ، مسلمان مدنیتلرینك كندیلرینه مخصوص بر خلاوت طبیعه‌لری واردر. بو اساسات ضایع اولمامشدر. آناوزم ینه بر كون بو احتشامی اعاده ایده‌جكدر . آسیا اوله‌مشدر ؛ اویور . بیوك جریانلر ، حركات عمومیهٔ تاریخیه هپ آسیادن باشلامش، أوروپایه كچمشدر . بونلرده زمان ، زمان اولمشدر . بو بولندیغمز عصرده ، بر دورهٔ استحاله‌ده‌یز . یكرمنجی عصرك بدایتنده ، اون طقوزنجی عصرك نهایتنده آسیانك اویقوسی صوكنه یاقلاشمقده‌در .

ژاپونیانك فعلی انتباهی ، چینك ایشه باشلامسی ، هندك حقایقه كسب اطلاعی مهم بر رأس تاریخ تشكیل ایدر . بر كون كله‌جك آسیا حركته كلوب سوئیفتك مصالنده كولیوه‌رك لیلی پوتلری قوغدیغی كبی أوروپا مستولیلرینی دفع ایده‌جكدر . ایشته او وقت اسلامیت بیوك بر وظیفه ایفاسنه قادر اوله‌جقدر . چونكه یالكز آسیا وجزائر ماورای هندده ایكی یوز ملیونی متجاوز محمدی واردر . هم‌ده بو محمدیلر اسكی دنیانك اك عقللی عنصرلرینی تشكیل ایدرلر .

رجال اسلامیه بو حقیقتی درپیش ایتملیدرلر . بو آتی‌،

بو امل ، بو جریان هیچ بر وقت اسلامك رأس كارنده بولنان ارباب بصیرتك فكر واذعانندن اوزاق بولونمامليدر.

بو غایهٔ امل ، بر غایهٔ مخیله دكلدر . بو كون هانكی بر ژاپون دیپلوماتنك رأینه مراجعت اولنسه ، بویله بر ایده‌آله مغلوب اولدیغنی سویلیه‌جكدر . كذلك چین ماندارینلرینك فكری صورولسه آنلرده بو خصوصده متفق اولدقلرینی افاده ایده‌جكلردر . ایشته اسلام استقبالده بوكا حاضرلنملی ، افكار وحسیاتنی بو جریانه اویدیرملیدر .

جغرافیون متوفی ألیزه‌ره‌قلونك « أنسوله‌ند » تسمیه ایتدكلری هند شرقی، یعنی بنكاله كورفزندن او بر طرفده كائن آطه‌لركه صوند ، فیلیپین ، وسائر آرشیپه‌للری محتویدر، مهم بر اسلام قایناغیدر . فلمنك حكومتی بوراده اولانجه قوتیله ظلم ایدیور . ظن ایدرم‌كه بو دولت درجه‌سنده مستعمراتنده اعتسافی اعتیاد ایدن بر دولت یوقدر . صوماترانك شمالنده‌كی آچین حكومت اسلامیه‌سی وقتیله هوللاندالیلری خیلی یورمشدی . بو مهم ایمپراطورلقده اهالینك حقوقندن بحث ایتمك عادتا حیواناتك حقوقنی موضوع بحث ایتمك قدر عبث اولور . دكل یرلیلرك ، تبعهٔ عثمانیه‌نك ، أوروپا تابعیتنده‌كی مسلمانلرك بیله جاوه‌ده حقوقی یوقدر . بو حقوقك استردادی ایچون لاهی سفیری

آرستارکی بك خیلی چالشمش ایسه‌ده ظن ایدرم که بر نتیجه حاصل اولمامشدر. جاوا اقتصاداً چین تجار و مرابحه‌جیلرینك تحت تهدیدنده اولدیغی کبی سیاسةً ده ژاپونیانك مطمح نظریدر. کذلك فیلیپین آطه‌لریده سیاسةً بویله بر موقع تهلکه‌ده‌درلر. هند چینی‌ده‌ده فرانسزلرك موقعی مشکلدر. برکون که‌جك، ایتالیا طرابلسه آقین ایتدیکی کبی، ژاپونیاده هند چینی‌یه نزول ایده‌جکدر. بو حقیقتی ایجه تقدیر ایتدیکندن درکه فرانسه آرتق هند چینی ایچون مصرف ایتمیور، بو مستعمره ٧١–١٨٧٠ مغلوبیت قهقریه‌سندن صکره منحصراً فرانسه‌نك شاننی محافظه ایچون ژول فه‌رری طرفندن أله ایدلمش ایدی. هیجان ملی دوره‌سی کچد‌کدن صکره بو قطعه ایچون مصرف ایتمه‌نك، قان دوکمه‌نك پك زائد اولدیغنه یقین حاصل اولدی. انسانیتکار پیه‌ر لوتی بیله «آنغ قور» نام کتابنده فرانسه‌نك مدافعه‌سی امر علویسی ایچون بسلنیلن عسکرك هند چینی‌ده قانی دوکمك بیهوده‌در! دیه نوحه‌زن اولیور.

اقصای شرق آطه‌لری، هند چینی مستعمره‌لری، بلکه سیام، استقبالده ژاپونیانك طبیعی منطقهٔ نفوذینی تشکیل ایده‌جکدر.

صوند آطه‌لرینك فلمنك ألنده بولونماسی، موازنهٔ دولیه‌نك بوندن بشقه بر چاره بوله‌مامسندن ایلری کلیور. کذلك قونغوده بویله بر طاقم اسبابدن طولایی بلچیقانك مالی اولیور. حالبوکه نه فلمنك، نه بلچیقا بویله معظم مستعمرات ایمپراطورلقلرینی محافظه ایده‌جك قوته مالك دکلدرلر.

مستعمراتی کبی موجودیتلریده أوروپا موازنه‌سنك بر طرز تجلیسندن بشقه برشیء اولمیان بو ایکی دولت، قریب بر استقبالده، بر انقلاب سیاسی‌یه دوچار اوله‌جق اولورلرسه، لاشك، جزائر ماورای هندی ژاپونیا، قونغویی یا آلمانیا، یاخود انکلتره ضبط ایده‌جکلردر.

ژاپونیا نقداً مضایقه‌ده‌در. نفوسی زیاده، طوپراغی آزدر. پاره مسئله‌سی حل اولندقدن صکره فضلهٔ نفوسی ایسه البته Colonie de peuplement آرامق مجبوریتنده بولنه‌جقدر. واقعا مانچوریا طبیعی بر مستملکه حالنده ایسه‌ده دکزه آلشقین اولان بو ملت دها بشقه بر مسارعتله اوقیانوسیه آطه‌لرینه مستولی اوله‌جقدر.

ژاپونیا، هر سنه، بیکلرجه نفوسنی آمریقایه کوندرییور. کذلك چین، هر سنه، یوز بیکلرجه «قولی» سنی آمریقایه،

آوسترالیایه ، جنوبی آفریقایه ارسال مجبوریتنده بولونیور. بوصاری رنکلی انسانلر آنغلو ـ صاقسون مملکتلرنده راحت ایده‌میورلر. حقارت کوریورلر. هر ایکی مدنیت بر ضد کامل تشکیل ایدیور . بناءً علیه اهالیسی چوق اولان بو ایکی مملکتک مستملکاته شدتله احتیاجاری درکاردر .

اوقیانوس کبیره طوغری بر مهاجرت عمومیه اوله‌جقدر . بو مهم مهاجرتده‌ده اسلامیت اساسلی بر رول اوینایه‌جقدر . عرق اصفر ایله اسلام ائتلاف مجبوریتنده درلر . ظن ایدرم‌که بو ائتلاف سایه‌سنده ژاپون و چین‌ده، اسلام‌ده ایشنی دها سهولتله کوره بیلیر.

شوراسنی قطعیاً اونوتمیه‌لم‌که بو ایکی حکومت آره‌سنده مسلمانلق بیوك بر توسطده بولونه‌بیلیر. اکر ژاپونیا اسلامیته تمایل ایده‌جك اولورسه آسیانك بر قسم مهمنی معناً فتح ایدر . بونك ایله آسیا اتحادی آره‌سنده ایسه پك آز بر مسافه قالیر . أوروپانك آسیا و آفریقاده و حتی آمریقانك اوقیانوسیاده مستعمراتی اولدیغی کبی بلکه عهد قریبده آسیاده قطعات سائره‌ده مستملکه اتخاذ ایده‌بیلیر . بو اعتبار ایله انکلتره تاجنه عائد بولونان و مستقل و متحد

بر جمهوریت تشکیل ایدن آوستریالیا ، طاسمانیا ، یکی زه‌لاندا تحت تهلکه‌ده‌در .

بو مسرود اتمز بعض مادیون (!) طرفندن استغراب اولونه‌بیلیر. عجبا پورتوغال و فرانسه کمیجیلرینك ابحار بعیده یه سیر و سفر ایتمارندن اول بر کون کاوب آسیانك بر بیوك قسمی و آفریقانك همان عمومی أوروپانك تحت تابعیتنه کچه‌جکنی بر کاهن هند براهمه‌سندن برینه و یا چینده قائم صندلی عظمت بر ماندارینه سویلسه‌ایدی بونلرنه‌دیرلردی؟

استطراد

(« كندی نقطهٔ نظرمدن حقوق دول » نام كتابمزك ٤١ نجی صحیفه‌سندن ٤٤ نجی صحیفه‌سنه قدر انكلتره‌نك مستعمرات پولتیقه‌سنه دائر اولان فقره‌در .)

مستعمراتنده بوقدر حقسزلغی ، بونجه سفك دمایی روا كورن انكلتره كندی ـ یعنی آنغلو ـ ساقسون ـ عرقیله وأوروپا عرقیله مسكون اولان مستعمراتنی مكمل برصورتده ، كمال حریتله ، كمال عدالت وحقانیتله یتشدیروب میدانه یكی انكلیز ملتلری ، یكی آنغلو ـ ساقسون جمعیتلری چیقارمشدر . دیكر مستعمراتنی ربقهٔ اسارتده بولندیرمق انكلیز ملتنه وبالخصوص انكلیز دولتنه نه‌قدر موجب شین وعار ایسه بویله احرارانه ، حق پرورانه یكی انكلتره‌لر یتشدیروب آنلره استقلالدن اصلا فرقی اولمیه‌جق درجه‌ده مختاریت غیر محدوده ویرمسی موجب شرف ، مدار فخر ومباهاتدر . بویكی انكلتره‌لر ، انكلیزلر ، فلمنك اصلندن كلن بورلر ، فرانسزلرله مسكون مستعمرات اولوب جمله‌سی (قانادا دولتی) ، (آوسترالیا جمهوریتی) ، (جنوبی آفریقا) اتحادی ناملریله انكلتره‌دن كاملاً مستقل

آیری آیری پارلمنتولره مالك حكومات متحده شكلنده اوچ دولت تركیب ایتمشلردر .

انكلتره‌نك بونلرله علاقه‌سی عادتا معنویدر ؛ انكلیز تاجنه مالك وصاحب اولان ذات هركیم ایسه بودولتلرك‌ده بالطبع پادشاهی یعنی قوهٔ اجرائیه‌لری رئیسیدر . بالذات بوقوتی استعمال حقنی حائز اولان (بیوك ـ بریتانیا و وایرلاندا متحد قراللغی ودكزلرك اوبر طرفنده وبری یقه‌سنده‌كی اراضینك قرالی و هندستان ایمپراطوری حضرتلری) بوقوتك اجراسی ایچون اورالره رئیس جمهور مقامنده بر والی كوندرمكله وبو والی‌ده سراینده آسوده نشین اولوب برحكومت جمهوریه‌ده اولدیغی كبی بحران وكلا وقوعنده اكثریت اركاننده‌ن برینی قابینه‌یی تشكیله مأمور ، قوهٔ تشریعیه‌نك قبول ایتدیكی نظاماتی تصدیق ، مجالسی میعادنده كشاد ایتمك كبی شیلرله اكتفا ایدیور . شوكا تردد ایدلاملی كه انكلتره‌نك تحت اداره‌سنده بولونان هندستان ، بیرمانیا ، سیه‌راله‌ئونه ، غامبیا ، سرندیب . . . الخ مستملكه‌لری قانادا ، قاپ ، یكی زه‌لاند درجه‌سنده مترقی واهالیلری‌ده پك اوقدر قابلیتی حائز دكلدر . فقط مدنیته ، علوم وفنونه ، صنایع وتجارته بوقدر خدمت ایدن وخصوصیله آنف البیان ملتلری یوقدن

وار ایدن انكلیزلر كری قالمش مستعمراتنی یتشدیره‌مزلر می‌ایدی ؟ هندكبی بتون بر عالمی شهراه مدنیته سوق ایده‌مزلرمی ایدی ؟ انكلتره‌نك بر طاقم مستعمراتنه غیر محدود مختاریت ویرمسی شبهه‌سز آمریقاده مستملكاتنی غائب ایتمسندن حاصل اولان آجی بر درس عبرت نتیجه‌سیدر. آچیق سویلیه‌لم : اكر انكلتره آناره حریت واسعه ویرمسه ایدی قاناداده بر لافایه‌ت ، قابده بر واشینغتون حریت ملیه‌یی استحصال ، عكسی حالده هیچ اولمازسه دولتی خیلی اشغال ایدردی . ایشته بوقورقو انكلتره‌یی طریق انتباهه سوق ایتدی .

بوكون انكلتره بویله قورقولره ، بو نوع اندیشه‌لره اصلا اهمیت ویرمسه‌ده علی العموم مستعمرات خلقنی جدی وصمیمی بر مسلك دائره‌سنده تربیه ایتسه ، آناره شاهراه مدنیتی آچسه ، تدریجی تكاملرینه غیرت ایتسه ، كندیلرینه حقوق حریه‌لرینی ، حقوق شخصیه و سیاسیه‌لرینی یواش یواش ویرمك پروغرامنی طوتسه عجبا تاریخ مدنیتده تقریباً بشریتك بر ثلثنی تحت اسارتده طوتمق شرف واهیسندن دها بیوك بر شرف حقیقی احراز ایتمزمی ؟ كندیسنه بحق ناشر مدنیت دینمزمی ؟ بو اصول ایله انكلتره او خارق العاده تجارتنی محو ایدرمی ؟ اصلا ! صرف معنوی وفخری

اولمسی لازم كلن – قاناداده ، آوسترالیاده، جنوبی آفریقاده اولدیغی كبی – حق سلطنتنی غائب ایدرمی ؟ ابدا ! ذاتاً او زمانه قدر طرز ادارهٔ عالمده‌ده كشمش بولنه‌جقدر . انكلتره بو مسلكی طوتماز ایسه تبعه‌سنی تشكیل ایدن ثلث نوع بشرك بر كون اولوب او مستعمرات دولتنی پارچه‌لیه‌جقلرینه شبهه ایدلمه‌لیدر .

حالبوكه مستعمرات اهالیسی انكلتره دولتنك كندیلرینی بویله یتشدیردیكنی ، محافظه ایتدیكنی كوره‌رك انكلیز تمامیت ملكیه‌سنی خارجی دشمنلره قارشی مدافعه‌یه جاندن، كوكلدن خواهش كوسترمزلرمی ؟

مثلا هندولر انكلتره‌دن ممنون اولورلر ایسه روس استیلاسنه كندیلری بر سد آهنین تشكیل ایتمزلرمی ، بالعكس انكلتره‌دن ظلم كورورلرسه ، طوغری ، یا كاشف، روسلری بر خلاصكار تلقی واسباب فتح وظفرلرینی تسهیل ایتمزلرمی ؟

حال حاضرده مسلمانلر

— كوچك مسلمان جماعتلری —

يوقاريده‌كی فصللرده مسلمانلری كومه‌لره تقسيم ايتمش ايدك : عربلر ، تركلر ، هندليلر ، چينليلر ، مالزياليلر . بو كومه‌لرك خارجنده اولمق و آنلره عرقاً ، لساناً بكزه‌مامك اوزره بعض اوفق مسلمان جماعتلرينی‌ده واردر . بونلردن اوزون اوزادی‌يه بحث ايتمه‌جكز . يالكز كتابمزك عموميتنه خلل كلمامك ايچون كنديلرينی ذكر ايدوب كچه‌جكز .

اسلاولرك بر قسم اقلی مسلماندر . فقط بو مسلمانلر كنديلرينی اسلاو اولمق اوزره اورته‌يه قويمازلر . آنلرك اسلاميتدن بشقه بر بيلدكلری يوقدر .

بوسنه‌ده اسلاو و صرب عرقندن يارم مليونی متجاوز مسلمان واردر . لسانلری صربجه‌در . فقط بونلر كنديلرينی اصلا صرب تلقی ايتمز و ترك اولدقلرينی افاده ايدرلر . صلابتلری درجهٔ مطلوبه‌ده‌در .

اسلاو اولمق اوزره بلغار لسانيله متكلم پوماقلر واردر . عددلری بزجه مجهولدر . كذلك بونلرده مسلمانلق و تركلكدن بشقه برشیء بيلمزلر .

شمالده لهستان و ليتوانياده اسكی تاتار جنكاورانك نسلندن كلمه‌لهيليلشمش بر جماعت اسلاميه واردر . غربه اك يقين و غرب اصول و عاداتنه قطعياً تمثل ايتديكی حالده محافظهٔ ديانت ايدن يالكز بونلر قالمشدر . مقدارلری يوز بيكی متجاوز اولسه كركدر .

آرناؤدلر عرق اعتباريله اسلاو و ترك دكلدرلر . پەلاژ نسلندن اولدقلرينه دائر بر روايت واردر . بونلر وحدت و اتحاددن آيرلمق ايله پك زياده ضرر ديده اولمشلردر . انتباهلری جداً آرزو اولنور . بتون آرناؤدلرك عددينی ايكی مليون و مسلم آرناؤدلری‌ده بر بچق مليون تخمين ايده بيلرز . بكتاشيلك بو قوم آره‌سنده ايلريليور .

روسيه‌ده خصوصيله قافقاسياده و اورال طاغلرينك هر ايكی طرفنده لايعد جماعات صغيرهٔ اسلاميه واردر . بونلرك بر قسمی ترك - تاتار عائلهٔ عظيمه‌سنه منسوب ايسه‌ده مثلا چركسلر ، كورجيلر و آنلره يقين دها بر طاقم اوفق مليتلر بللی باشلرينه اقوام تشكيل ايدر .

كذلك بقيهٔ ممالك عثمانيه‌ده‌ده كوردلر ، لازلر ، مهاجر چركسلر ، الی آخره ، كبی اقوام مستقله واردر . بو بابده قطعی معلومات احصائيه‌مز يوقدر .

آسيانك و آفريقانك جهات مختلفه‌سنده‌ده يوقاريده

اسملرینی تعداد ایتدیکمز بیوك مسلمان عرقلرینه منسوب اولمیان اقوام یوق دکلدر .

پروغرامز بوتفرعاته کیرمکه متحمل اولمدیغندن ، بالضروره، تطویل مقالدن اجتناب ایدیورز. یالکز بوکوچك جماعات اسلامیه حقنده مطالعهٔ عمومیه‌مزی بیان ایده‌لم :

بوجماعتلردن هیچ بری کندی ملیتلرینی، موجودیتلرینی مدافعه ومحافظه ایده‌جك درجه‌ده قوتلی دکلدر . لاتین ، جرمان ، اسلاو . آنغلو ـ صاقسون جریانلری آنلری سهولتله ویك آز وقتده سوپوره بیلیر . نته‌کیم روملق ، اسلاولق ، فرنكلك آرناؤدلری سوپوریور . آنك ایچون بونلرك وحدت اسلامیه داخلنده ثبات ایتملری و مهماامکن بیوك کومه‌لردن برینه تقربلری جداً آرزو اولنور . اکر آرناؤدلر ترکلرله صوك زمانلرده دست بدست وفاق اولسه‌لردی هر ایکیسنك باشنه بوقدر بیوك بلالر کلمزدی، آنك ایچون ممالك عثمانیه‌ده‌کی جماعات مختلفه صوك درجه‌ده ترك طرفداری اولمیدرلر. دنیاده کوچك دولتلره یر براقلمدی، نره‌ده قالدی که کوچك ملیتلره امکان حیات ویرلسون . اسقوچیالیلر انکلیزلرله نه مرتبه‌ده متحد ایسه‌لر مثلا کردلرده ترکلرله اودرجه‌ده متفق اولمیدرلر . باسق ، پرووانسال و والونلر فرانسزلره نسبتله نه ایسه‌لر لازلر ، چرکسلر ، الخ ده ترکلره اویله برحبل متین ملی ایله مربوط بولونملیدرلر .

حال حاضرده مسلمانلر

— شیعیلر ، ایرانیلر ، وسائره —

اسلامیتك معنای حقیقیسی اتحاددر . اسلامیت بردر، تجزی وتفرقه قبول ایتمز . مع التأسف ، اوائلده ، مباحثات واهیهٔ کلامیه اختلافی دعوت ایتمشدی . بو اختلاف اول باول مسلمانلری اهل سنت ومعتزله اولمق اوزره ایکی‌یه ومعتزله‌یی‌ده حد وحسابه کلمز شعبه‌لره تفریق ایتمشدر .

اهل سنت‌ده ، اجتهاد خصوصده اختلاف ایتمشلر ، درت مذهبه آیرلمشلردر .

بوکون ، چوق شکر ، معتزله یوق کبیدر و مذاهب اربعه افرادی آره‌سنده‌ده بغض وخصومت متصور دکلدر .

فقط بو اجتهادی اختلافات ، بالآخره ، سیاسی جریانلر طرفندن ـ تعبیرمز معذور کورولسون ـ مال ایدلمش واورته‌یه شیعه مذهبی کلمشدر .

بز بوراده بر مناقشهٔ دینیه‌یه کیروب برمذهبی مدافعه ویا دیکرینی تهزیل ایده‌جك دکلز . ذاتاً کتابمزك مقدمه‌سنده

مقصدمزك عقيده‌يه مستند اسلاميت اولميوب سياسى واجتماعى اسلاميت اولديغنى كراراً سويلمش ايدك .

علم كلام مباحثنك ايچندن چيقلماز . ذاتاً «سقولاستيق» دينلن بوفن عجيب أوروپاده ، دارالفنونلرده ، عصرلردن برى تدفين ايدلمش وبونك نتيجه‌سى اولمق اوزره فنون جديده وقطعيه رواج بوله‌رق ترقيات باشلامشدر .

علم كلامى ، تصوفى ، مباحثات مذهبيه‌يى ، اختلافات ائمه‌يى برطرفه براقلييز . بونلر علوم قطعيه‌نك Sciences rationnelles هنوز تقرر ايتمديكى سفسطه عصرلرنده رواج بولمش مالا يعنى مباحثاتدر . ايچندن چيقلماز . هر فرقه اويله دلائل سرد ايدركه هيچ برى مغلوب اولماز . انسان ، بونلرك فوقنده ، بر موقع بلند بى‌طرفيده بولونمليدركه حقيقتى آكلايه‌بيلسون .

كذلك مسائل دنيويه‌يه — يعنى حقوقيه‌يه — عائد اختلافاتده آرتق بوشدر . اولكى فصللرده سويلديكمز وجه اوزره اجتهادات سالفه‌نك عصرمزه قسماً تعلقلرى يوقدر . بز ، يكى اجتهاداته ، يكى بر قانونه ، يكى مدونات حقوقيه‌يه عرض افتقار ايديورز . بناءً عليه حنفيلك ، شافعيلك ، حنبليلك ، مالكيلك برطرف ايدلمكه لايق مذاهبدر .

فقط بونلردن دها آغيرى ، مادى ، معنوى ، سياسى ،

ملى ، اجتماعى ضررى اولان سنى وشيعى اختلافيدركه بونك ال برلكيله ، مسارعةً اورته‌دن قالديرلمسى نظر شرعده فرض عيندر .

انصاف ايله دوشونه‌لم . حقيقتى كوره‌لم . اوامر نبويه‌يه ، اسلامك ماهيتنه رجوع ايده‌لم . عصرلردن برى اوغراديغمز فلاكتلرى كوزدن كچيره‌لم .

بو اختلافات مذهبيه نه ديمكدر؟ مذاهبى ميدانه قويانلر طوغمه‌دن عجبا مسلمانلر مسلمان دكلمى ايديلر؟ حضرت پيغمبر داخل اولديغى حالده ، عشرهٔ مبشره ، اصحاب ، انصار ، مهاجرين عجبا حنفى المذهب مى ايديلر ، يوقسه جعفريمى ايديلر ؟

بن جناب رسالتمآبك ارائه ايتديكى اسلاميتدن ، تدوين بيورديغى مذهبدن بشقه‌سنى طانيمام . مذاهب مختلفه‌يى ميدانه كتيرنلر بنم كبى بر طاقم آدملر ايدى . امام اعظم كبى ، مذاهب ثلثهٔ سائره‌يى تدوين ايدن ائمه كبى ذوات كرام اسلامك يتشديرديكى حقوقشناسلردن بشقه برشى دكلدر . بو مذهبلره اهميت ويرمك عبثدر .

كالم شيعه‌يه : تاريخ بزه اثبات ايديوركه شيعى اختلاف اساسيندن استفاده ايتمك ايستيانلر سياسى آدملردر . ايران ملتنى آيرى بر ملت اولمق كوسترمك ، بو صورتله موجوديتنى

محافظه ایتمك ، بوكا وصول ایچون‌ده بر بشقه‌لق ارائه‌سی مقصدیله شیعیلكه چوق درجه اهمیت ویرلمشدر . شیعه مذهبی بر درجه‌یه قدر فرس قدیم عاداتنی اقتباس ایتمشدر . اكر بونك بر فائدهٔ عملیه‌سی اولسه ایدی بوكون ایران انقراض ایتمزدی . بلكه بونك بیوك بر ضرری اولمشدر : بو سایه‌ده‌در كه عجمستان اهل اسلامی ، بری غربده ، دیكری شرقده اولمق اوزره ایكی‌یه آیرمش و مقصد اقصای اسلامیت اولان اتحاده بر حائل اولمشدر .

اكر شاه اسماعیل صفوی یاوز سلطان سلیمك قارشیسنه سرخ سرینی چیقارمسه ایدی . لاشك بوكون چین دكزندن اوقیانوس ساحللرینه ، موسقوه‌دن امید برونه قدر معظم بر اسلام ایمپراطورلغی قورلمش اولوردی . بویله متحد بر كتله‌یه قارشی هیچ بر خرستیان ایمپراطورلغی تشكل ایده‌مزدی .

ینه وضع ایتدیكمز دستوره رجوع ایده‌لم : اتحاد اسلامیتك روح قویمیدر ؛ تفرقه آنك ضدیدر . اسلام ، سنی ، شیعی اختلافی اولمسه ایدی بوكون متین بر هیئت سیاسیه اوله‌جقدی . انحطاطك اهم سوائقندن بری ، شبهه‌سز ، بو تفرقه‌در . بو تفرقه‌نك - دیدیكمز كبی - ایرانده بر فائده‌سی طوقونمامشدر . ایران كیت كیده انقراض ایتمش

بوكون انكلتره ایله روسیه‌نك دندان احتراصی آره‌سنده موجودیتنی ، معنویتنی ، ملیتنی غائب ایتمشدر .

مشروطیت تجربه‌لرندن ، مختلف حكمدارلرك جالس سریر حكومت اولملرندن صرف نظر ، ایران ایچدن ایچه بیتمش ، تفسخ ایتمشدر . عجمستان هر نقطهٔ نظردن آنارشی‌یه مثال اوله‌بیلیر . اداره یوق ، تنظیمات یوق ، پاره یوق ، عسكر یوق ... بو اون ملیون نفوسلق قطعه مختلف و مستقل عشائردن مركبدر . ظاهراً دولت شكلنده ایسه‌ده حقیقة بر عشیرت قونفه‌دره‌سیونندن بشقه بر شیء دكلدر . شاه عشیرتلرك رؤساسنك رئیسیدر . دره‌بكلكی اولانجه مضراتیله ، شرقه مخصوص « خصوصیاتیله » ایرانده حكمفرمادر . تردیات چوق درجه‌یه كلمشدر . بوندن بالاستفاده روسیه رایت ظفرینی طهران قپولرینه ركز ایتمشدر . ایرانك بوكیدیش ایله عاقبتی خیوه و بخارا خانلقلری مرتبه‌سنه هبوطدر . پاره‌سیله ، یوللریله ، آلدیغی امتیازلرله روسیه ایرانه حلول ایدییور . جنوبده‌ده انكلتره آنی تقلید ایدیور . بر كون كله‌جك ایرانده ایرانلینك حبهٔ واحده‌سی قالمیه‌جقدر . فردوسیلری ، سعدیلری ، حافظلری ، انوریلری یتشدیرن بو خاك مباركك بویله سقوطنی ادراك قلبی تخریش ایدر .

آنك ایچون ترك عجم در حال مذهب اختلافاتنی براقملی ،

كمال طنطنه و دبدبه ایله دیانت اساسیهٔ محمدیه یه رجوع ایتملی یز. بتون دنیا دشمنمز ایکن بز مسلمانلرك بر برمزله منازعه مز قدر مهلك برشیئ تصور ایدیله مز. کوردیکمز بتون ضررلرك سببی اختلافده اولدیغنی آرتق آکلامقلغمز زمانی کلمشدر.

بز، هرشیدن اول مسلمانمی یز یوقسه علوی، حسنی، حسینی مجاز؟ نه دن پك اهمیتسز برطاقم مسائل، تشریفات غوغالری اهل اسلامی ایکی یه آیرسون؟ اون کسور عصر اول سرزدهٔ ظهور اولمش بعض اختلافات شخصیه، مسائل ذاتیه، پارلامش احتراصات خصوصیه، نه دن، الیوم، قرداشی قرداشه دشمن ایدییور؟ عجبا روح نبوی بوخصومته راضی اولورمی، بوقرداش اختلافی نفس الامره، منطقه – دها ایلروسنه کیده لم – منفعته موافقمیدر؟

رسمی بر مصالحه نك، علنی برباریشقلغك طرفدار مفرطی یم. بویله علنی برمعاهده ایله تفرقه نك اورته دن قالدیرلمسی سیاسةً صوك درجه ده مهمدر. بو، عالم اسلامك انتباهنه دلالت ایده جکدر. آندن صکره أوروپا بزدن قورقه جق ومهاامکن دها آز ظلم ایتمك پروغرامنی میدانه چیقاره جقدر.

کرك ترکیه نك، کرك ایرانك سرآمدانندە بویله بر انتباه کوریورم. کندیلریله کوروشدیکم رجالك فکری هپ بومرکزده در.

ایرانیلر آخونتلرینه، مجتهدلرینه صوك درجه ده مطیعدرلر. آنلرك بوبابده براشارت پیغمبر پسندانه ده بولونملری نه قدر ایی اولور!

روسیه، انکلتره وحتی فرانسه بوجریانه اولانجه قوتلریله مانع اوله جقلر؛ آلتدن آلته مجتهدلری الده ایتمکه چالشه جقلردر. فقط ظن ایدرم که کرك عجملرك، کرك ترکلرك باشلرینه حواله اولنان متوالی ضربه لر اجنبی انتریقه لرندن هپمزی احترازه سوق ایتمشدر.

کرهٔ زمین اوزرنده اهل سنت خارجنده کی مسمانلرك اکثریت عظیمه سی ایرانده ساکندر. آندن صکره هندستان وقافقاسیا کلیر. ایرانده تقریباً آلتی یدی ملیون شیعی اولسه کرکدر. هندده مسلمانلرك پك بیوك اکثریتی سنیدر. شیعیلرك مقدارینی پك بیله مه یز. قافقاسیاده ده اقلیت شیعه در. جمعاً یکون شیعیلرك عددی اون ایکی، اون اوچ ملیوندن زیاده دکلدر.

آفریقاده ده برمقدار اهل سنت خارجنده مسلمان واردر. بونلر خمسی دیرلر. بحرسفیدده واقع وتونسه عائد

جربه آطه‌سی اهالیسی رافضیدر . بونلرك هیچ براهمیت سیاسیه‌لری یوقدر واختلافلری شدتلی دکلدر . عادتا مذهبلرینی کتم ایدرلر .

ممالك عثمانیه‌ده شیعیلك ترقی ایدیور . آناطولیده ایچدن ایچه علویلك ، قیزیل باشلق وبونلره مماثل شیعی آزمه‌سی مذاهب مستکرهه ، بغدادده عجم شیعیلکی قطع مراحل ایدیور . بونلرك مغایر اخلاق تأثیرلریده اولیور . دین اداب ومنافیٔ و آسایش عمومیه‌یه طوقونمامق شرطیله سربست ایسه‌ده آناطولیده یکی توره‌ین مذهبجکلر بو قاعده‌یه منافی اساساتی محتوی اولدقلرندن اورته‌دن قالدیرلملری حکومتدن رجا اولنور .

سوریه ولبنانده‌کی متوالیلك ده برنوع شیعیلك دیمکدر .

درزیلر برنقطهٔ نظردن مسلمانلقدن خارج تلقی اولنه‌بیلیرلر .

یمنده‌کی زیدیلر تام معناسیله رافضیدرلر .

وهابیلرکده کندیلرینه مخصوص بررنك مللیلری واردر .

یزیدیلر قطعا مسلمان صاییله‌ماز .

بکتاشیلك طریقتی طرق علیه‌دن چیقوب بردرجه‌یه قدر هرشیئ اباحه ایدر برمسلك حالنه کلمشدر . اساسده شیعه‌یه بکزه‌ر وبلکه‌ده پانته‌ئیزم مسلك فلسفیسنه یاقلاشیر .

مولویلك ده بوکا یقیندر .

بوایکی طریقتك اهمیت سیاسیه‌لری اوله‌بیلیر ، بونلرك بونقطهٔ نظردن‌ده تدقیقلری لازمدر .

طریقتلرده براهمیتی حائزدرلر . تصوفه عائد اولمق لازم کلن بوطرق علیه بالآخره بعض سیاسی جریانلره‌ده آلت اولمشلردر . شمدیکی حالده تنبروراني حمایه کبی بروظیفه ایفا ایدیورلر . بونلردن سیاسةً استفاده ممکندر ، خصوصیله آفریقاده وهندده آنك ایچون بردن‌بره هدملری مشکل اولان بوطرق علیه‌یی اصلاح ایله آنلردن اجتماعاً وسیاسةً استفاده چاره‌لرینی دوشونملیدر . آفریقاده درویشلك مسئله‌سی پك اهمیتلیدر . سنوسیلر بلکه استقبالده صحرای کبیر وسودانده بیوك بررول اوینایه‌جقلردر . نته‌کیم سودانده درویشلر انکلتره‌یی خیلی تضییق ایتمشلردی . آفریقا ، که مهدیلرك قلاسیق طوپراغیدر ، بلکه بوطریقلر سایه‌سنده برقاچ انقلابه اوغرایه‌جق وبلکه ، سلیمان نظیف بکك دیدیکی کبی ، اسلامیتك آمریقاسی اوله‌جقدر !

مسلمان آنارشیسی

عالم اسلامك هر هانكی جهتی تدقیق اولنورسه اول
باول نظر دقته چارپان آنارشیدر . هندده‌ده ، روسیه‌ده
ده ، تركیه‌ده‌ده ، آفریقاده‌ده بوحاله تصادف اولنور .
اغنیاده ، فقراده ، أوروپا ایله تماسده بولنانلرده ، آندن
اوزاق قالانلرده بو آنارشی‌یه آز چوق قاپیلمشلردر .

بحث ایتدیكمز بو آنارشی أو اداره‌سنده ، مطبخده ،
قومورلكده نظر تأسفه چارپدیغی كبی فكرلرده‌ده ، رأیلر-
ده‌ده ، حتی اخلاق وسجایاده‌ده ، كندینی كوسترر .

آشاغی یوقاری ارادته خلل كلمشدر . حیات .
تحملفرسا بربار كبیدر . یاشامق عادتا بر كلفتدر . قدره فرط
مطاوعت ایشلری بتون بتون اخلال ایتمشدر . مسلمان
هركسدن زیاده متوكل ومطیعدر . قضایه رضا مسلمانك
سجیه‌سنده بر طوتمشدر .

آه بو فاتالیزم ! جبریون رسماً اهل سنت طرفندن
تشنیع ایدلدیكی حالده جبریلك قانمزه كیرمشدر . بو فنا
خصلتلر عصراً بعد عصر جمعیت اسلامیه‌یی بوزمش ،

ثبات ، متانت ، منتظم سعی ، اجتهاد ، تعقیب فكر وشیمه-
لرینی كورلتمشدر .

سائر جمعیتلره نسبتله مسلمان جمعیتی سقوط وانحطاط
حالنده‌در . مسلمان قفاسی آرتق دوشونمز برحاله كلمشدر .
منقولاته فرط انهماك تفكر قابلیتنی ازاله‌یه بادی اولیور .
فكر واجتهاد خصوصنده رعایتكارلق برفضیلت دكل ،
بر ذمیمه‌در . بز ، بشقه‌سنك ویا بشقه‌لرینك پك چوق
عصر اول دوشوندكلرینی قبول ایتمشز ، اصلا او طریقدن
انحراف ایتمیورز . دوشونمیورز كه بیك سنه اول دوشو-
ننلر ، اجتهادده بولنانلر ابو حنیفه‌لر ، شافعیلر ده بزم
كبی انسان ایدیلر ؛ بونلرك بزدن پك فضله برقابلیتلری
یوقدی . ماضی‌یه قارشی نه‌دن بویله كوچك دوشه‌لم ؟
میراث یدی كبی نه‌دن هرشیئی اجداددن بكلیه‌لم ؟

ایشته حریت فكریه‌نك جمعیت اسلامیه‌دن اوزاق
بولندیرلمسی استبدادی ، استبداد ایسه آنارشی‌یی میدانه
كتیرمشدر .

حكومتمز آنارشینك قلاسیق بر نمونه‌سیدر . طرز
معیشتمزده ، اصول معاشرتمزده بو آنارشینك برشكلندن
بشقه برشیئی دكلدر . آنارشی انتظامك دشمنی وعكسیدر .
آنك ایچون مسلمان وترك أوروپا انتظامنه مبارزه

تجاربه ده بولونه‌میور . Méthode کلمه‌سنك ترکجه مرادفی بیله یوقدر . ایشدن ، برایشی فکر تعقیب ایله نهایته ایرشدیرمکدن چابوق بیقیور ، اوصانیورز .Discipline دخی مسلمانجه‌یه کوچ ترجمه اولنور برکلمه‌در . هپمز آز چوق قوماندا دوشکونی‌یز . أوروپانك شیمهٔ تعقیب ایله، فتور کتیرمکسزین یاپدیغنی بزلر بك یاپه‌میورز . دفتربیله طوته‌میورز . تقلیدی‌ده سومیورز . غرب اصوللرینی قوپیه ایتمکدن عادتا چکینیورز . دوشونجه‌مزده ده اطراد یوق . دماغلرمز ترکیه قدر خراب ! فکرلرمزك کوکی یوق . معلوماتمز درمه چاتمه . آز علم بزه چوق غرور ویریور . حالبوکه أوروپالیلر کبی علوم وفنونی منطق وتطبیق برصورتده هضم ایده‌میورز . برطاقمز مخصاسوس ایچون تفنن ایدیورز .

بوجهتلری تفصیل ایتمك بیهوده‌در . مسلمانلرك هر هانکی حالی نظر مؤاخذه‌دن کچیریله‌جك اولورسه بوحقیقت تظاهر ایدر . أوروپا ایله عالم اسلامك جدی برمقایسه‌سی بوانحطاطك اسباب وسوائقنی بزه واضحاً کوستر .

تشکر اولنورکه بوکابوس یواش یواش مسلمانلرك اوزرندن زائل اولیور . عطالت ورخاوت حالی أوروپا ایله فرط تماس ومبارزهٔ حیاتده دها فضله چالشمق احتیاجی

نتیجه‌سی اوله‌رق آرتق دوام ایده‌میور . ینه تشکراولنورکه اسلامك اویودیغی بوبرقاچ عصرلق اویقو حسیات اسلامیه‌یی ازاله ایتمامشدر .

بز ، بومقدماتدن صکره ، اورته‌یه برمسئله قویه‌جغز: نه‌یاپمق لازمدرکه بوحسیات اسلامیه‌دن ، بوشیمهٔ اتحاددن استفاده ایدیله‌رك عالم اسلامك ایچنده یوارلندیغی بوآنارشی‌یه نهایت ویرلسون ؟

تربیهٔ عمومیه‌یی تنسیق ، اختلاطی تزیید ، فنون جدیده‌یی قبول ، باب اجتهادی فتح کبی عقله برچوق شیئ کلیرایسه‌ده ـ فکرمزجه ـ بونلر ایکنجی درجه‌ده قالیر . بو آنارشی‌یه برنهایت ویرمك ایچون اك اسلم طریق ـ تعبیرمز دوچار استخفاف اولمسون ـ بوآنارشی‌یی اورته‌دن قالدیرمغی ایسته‌مکدر ! ارادت ، اك بیوك ، اك نافذ پسیقولوژی قوتیدر . تحصیل وتربیه‌نك تنسیقی آنجق بونك برنتیجه‌سی اوله‌بیلر . ذاتاً تربیهٔ عمومیه ثمره‌دار اوله‌بیلمك ایچون برغایه‌یه معطوف اولمق لازم کلیر .

ارمنی ملتی ، اقوام متدنیهٔ شرقیه آره‌سنده عصر ـ لردن بری سورونوب کیتمکده‌ایدی . اوده عینی آنارشی‌یه تابع ایدی . اسکیدن ترك ایله ارمنی بیننده فرق یوقدی . فقط کچن عصرك ایچنده ارمنی وجدان ملیسی اویاندی .

ملت ، كأن برتك باشـه مالك بر فرد ايمش كبى ، عقلنى طوپلادى . حالنه باقدى . برنوع محجوبيت حس ايتدى. كنديسنى ايچنده بوارلنديغى مرتبه يه لايق كورمدى . بوندن مهم وشايان تدقيق بر انتباه ميدانه كلـدى . ارمنى ملتى أوروپاليلرى و آمريقاليلرى تقليد وتمدن ايتدى . ارمنيلر غرب اصـول سعى وعملى ايله چالشديلر وبوكون كرك فكراً وكرك اقتصاداً شرقده جداً برموقع مهم اشغال ايديورلر. كذلك موره وقايعندن اول روملرده پك پست برموقعده بولنيورلردى . ملت كنديسندن بى خبردى . تشكل ايدن أتنيكى أته‌ريا = جمعيت مليه بوغايهٔ أملى جانلندبردى . روح ملته نفخ ايتدى . روملر تمدنه باشلاديلر . تجارت عالمنده قطع مراحل ايتديلر بونى يونانك اسـتقلالى وقعهٔ مهمه‌سى تعقيب ايتدى .

هرشيدن اول اسلام ، يعنى اتحاد اسلام غايهٔ املنك تعممى بو امنيه‌نك ضامن خصـوليدر . ايسـته‌ر نيژه‌ر نهرى اطرافنده ، كلبه‌سنده مقيم زنجى اولسون، ايسته‌ربك اوغلنده آپارتمانده‌سـاكن بك افندى اولسون هپ بوغايه‌يى بيلملى واولانجه قوهٔ ايمانيه‌سنى آكا حصر ايتمليدر. بوخصوصده مناقشه مهلكدر. مليتلر عصرنده‌يز! بوراسنى اصلا اونو- تيه‌لم . بزده كرهٔ زمين اوزرنده عددى اوچيوز مليونى

كچن بر ملت معظمه افرادندن اولديغمزى وبوملتك اويا- نمق احتياجنده بولنديغنى سيلنمز بريازى ايله لوح وجدانمزه حك ايتمليز .

ايشته آنجق برغايهٔ امله ربط قلب ايله دركه ايچنده بولنديغمز آنارشى حالنى كوره‌جكز وآكا دوابوله‌جغز. ناپوليون آلمانيانك باشنه اك قوتلى سله‌يى اورمشـدى. پروسيه‌ملتى ، بوضربه‌دن صكره، اسباب تدنياتنى آكلادى وغايهٔ املى سايه‌سـنده‌دركه تنسيقاته باشليوب يارم عصر كچمه‌دن فرانسه‌يى تارومار و وه‌رساى سرايـنده ايمپراطورلغى اعلان ايتدى. (تاريخ تدنيات عثمانيه‌نك ذيللرينه مراجعت اولنه .)

لهستان ، مقاسمه‌دن اول ، مليتنى غائب ايده‌جك درجه‌ده آنارشى‌يه محكوم اولمش ايدى. له جمعيتنك طوتار يرى قالمامشدى. لهستانك وجودى عادتا غانغره‌ن اولمشدى. وقتاكه دول ثلثه لهستان نامنى اورته‌دن قالديرديلر ، ايشته اوزمان اختلافات داخليه‌يه محل قالمدى ولهليلر ملت اولمق اوزره اوياندي‌لر. بوكون لهستان، اسكيدن اصلا كورمديكى، بيلمديكى برله ملتنه مالكدر . استخلاص غايهٔ املى بوملتى ملت ايتمشدر . (مقدرات تاريخيه‌ده‌كى فصل مخصوصه مراجعت اولنه)

كذلك بومثاللركده اوزاتلمسی پك ممكندر . آمریقاده‌كی بتون جمهوریتلرده‌ده بو حال كوریلور . انكلتره‌یه ویا اسپانیا وپورتوغاله قارشی كلمك فكریدركه آمریقایی یوقدن وار ایتمشدر .

اسلامده ، برمقتضای عقیده ، فكر اتحاد واردر . شایان ممنونیتدركه بوشیمهٔ اتحاده اصلا خلل طاری اولمامشدر . فكر اسلامیت اونوتلمق شویله طورسون ، بالعكس ، كیتدكجه تعالی ایتمشدر . اصل مهم اولانده بودر . بوندن صكره اسلامی حالندن ، آثارشیسندن محجوب ایتدیرمك لازم كلیر . بركره بوفكر مسلمان دماغلرینه داخل اولورسه ـ كه اولمقده‌دراك بیوك خطوه آتلمش دیمكدر . اسلام محیطی بویله انتباه فكرلرینك پك زیاده تعممنه مساعد برحاله كلمشدر . اسكی زمانلرده اسلاملر بیوك برجهالت ایچنده ایدیلر . بوكونكی كبی خواصه‌مالك دكلدیلر . شمدی هیچ اولمازسه ممالك مختلفهٔ اسلامیه‌ده أوروپایی آكلایه‌جق آدملر یتشدی . ایشته بوافكار علمانك جمله‌سی طرفندن ترویج ایدیلورسه او وقت اسلام عالمنده دهشتلی برجریان افكار حاصل اوله‌جقدر . مسلمان اذعانی كندی لهنده اولان بوافكاری درحال و بلا مناقشه قبول ایده‌جك بردرجهٔ جیادتده‌در . بناءً علیه

اوزون مدت معادلات فكریه ایله یورولمامش ، صنایع وسائره‌نك الجاآتی ایله تردی ایتمامش مسلمان قفالری بوغایه‌یه جلب اولنور اولونماز جوالیته كله‌جكلردر . روسیه مسلمانلری آره‌سنده ، هندستانده ، مصرده وبر آز تركیه‌ده بوجوالیت باشلامشدر . چین وماله‌زیا هنوز بورادهیه كلمامشلردر. آفریقانك مظلم قسمنده ایسه اسلامیت دها بشقه بروظیفه ایفا ایدیور . اوراده اسلامیت تجدد، تعالی ، تكامل دیمكدر . اسلامیت ، هركون ، سیاه آفریقانك بر مقدارینی دها تنویر ایدیور . زنجیلری چركابدن تخلیص ایدیور . كئول، فرنكی ، سپه‌كولاسیون، ظلم ایله برابر كیدن خرستیانلق سیاهیلری اك پست بر موقع بهیمیته ایندیردیكی حالده، مسمانلق عینی سیاهیلری احیا واعلا ایدیور .

بناءً علیه اسلامیت اعتباریله آفریقا ایله سائر ممالكی تفریق ایتمك ایجاب ایدر. قورتاریله‌جق أوروپاده و آسیا واوقیانوسیاده‌كی اسلامیتدر، آفریقاده‌كی اسلامیت دكل . آفریقانك مظلم جهتلرندن ماعدا قطعاتده‌كی اسلاملر تدنی ایتمشدر ، حالبوكه سیاه اقلیملرده‌كی انسانلر اهتدا ایتملری ایله تدنیلرینه نهایت ویرمشلردر.

استطراد

تدنيات دينيه

(« تاريخ تدنيات عثمانيه » نام أثرمزدن مستخرج فقره‌در .)

عربلرك دور استيلاسندن صكره علمای اسلام دیانتی پك غريب برصورتده تلقی ايتمشلردر . دين هرشيئه تشميل ايدلمش ، معاملات دنيويه ، معاملات خصوصيه بيله آنك نفوذ شديدی آلتنده قالمشدر . مع التأسف متأخرين علما ، متقدمين قدر دينی واسع وشموللی برمعناده اكلايه‌مامشلر ؛ انسانلرك سعادتی ايچون وضع وتدوين ايديلن مذهبی ، برچوق يرلرده ، عادتا سربستی‌يه برانكل ديه ايلرويه سورمشلردر .

اقوام شرقيه ، جملةً ، دينده انسانلرك احتياجات وجدانيه‌لرينی تطمين ايدن قوتدن دها بشقه برشيئی كورمشلردر . آليش وويرشده ، حركات وسكناتده ، حياتك اك اهميتسز خصوصاتنده بيله شرق ملتلری دينك ارائهٔ طريقنه محتاج اولمشلردر .

ديانت موسويه وعيسويه‌نك تكامل ايتمش برشكلی اولان اسلاميت ، محتوی بولنديغی بعض احكام جيده ايله ، واقعا احكام دنيويه‌يی احكام اخرويه‌دن تفريق ايتمش ومعاملات ناسی تسهيلاً برچوق اصول وقواعد وضع ايتمش ايسه‌ده هيهات كه متأخرين قطعياً بواحكامدن استفاده ايده‌مامشلردر .

(تدنيات اسلاميه‌نك اك بيوك سائقلرندن بری احكام اخرويه‌دن احكام دنيويه‌نك آيری بولونماسی ايدوكنی ونه كبی نصوص شرعيه‌يه مستنداً بوايكی نوع احكامی بری برندن تفريق ممكن اولديغنی « اسلامده وجوب تجدد » ده اوزون اوزادی‌يه موضوع بحث ومطالعه ايلدك .)

معاملات عاديه‌ده بويله اولديغی كبی اعتقادياتده‌ده برطاقم جهلا اسلاميتك اساس فلسفيسندن تباعد ايتمشلر ؛ اسلاميت « ره‌فورم » مقصدينه مبتنی اوله‌رق ظهور ايتديكی حالده آنك محافظه‌كارلغه مغاير ومنافی اولان معاليسنی مع التأسف اونوتيويرمشلردر .

بركره اسلاميتك معالی‌يی ، مسائل معضلهٔ فلسفيه‌يی نصل آكلاديغنی ، الوهيتی برطاقم منقولات وخرافاتدن نصل تنزيه ايتديكنی بردوشونكز برده برچوق مسلمان قفالرينه كيرن بعض اساطير ايله آنلری مقايسه ايديكز ... علما غايت محافظه‌كار برمسلك اختيار ايتمشلر ، هردرلو طريق

اجتهادی قاپامشلر ، حریت فکریه ایله دوشونن کیمسه‌لری شدیداً تجزیه ایلمشلر ، بونك نتیجه‌سی اوله‌رق غایت کثیف براستبداد دینی حاصل اولمشدر. تأسف اولنورکه ترك ملتی حریت فکریه‌نك طادینی پك اوقدر طاتمامشدر. ترك علماسی ایچنده ابن رشدکبی سربستیٔ تام ایله‌دوشونور وصکره‌بیوك برجسارت فکریه ایله دوشونجه‌لرینی سویلر ویازار هیچ کیمسه ظهور ایتمامشدر .

استبداد بعض مرتبه‌ارتجاعیده موجب اوله‌رق دینسزلك اوزرینه مستند برطاقم طریقتلرك رواج بولمسنه سبب اولمشدر. بوطریقتلر – که بر رجمعیت خفیه‌وفران ماصون جمعیتنه بکزر اسرار اوزرینه مستند قلوبلر ایدی – کیت کیده جهلاالنده‌ده قالمش ، کولنج برحاله کلمشدر . استبداد وتعصب دینینك بوطریقتاره میدان ویرمسی هردرلو تلهفه سزادر .

علمامزك بیك سنه‌یه قریب همتلری آشاغی یوقاری بیوك مجتهدلری تقلیددن عبارت قالمشدر . نه‌کندیلری یکی اجتهاداته موفق اولمشلر ، نه‌ده دیکرلرینه حریت فکریه‌دائره‌سنده دوشونمکه رخصت ویرمشلردر. بوسایه‌ده فکرلر اویوشمش ، دماغ ماکنه‌سی آرتق معادلات عقلیه ایله ، فلسفه ایله اوغراشه‌ماز درجه‌ده «آتروفیه» اولمش ایدی .

ایشته بوکا مبنیدرکه اوروپاده قانت کبی ، به‌قون کبی ،

لایبنیچ کبی ، وولته‌ر کبی ، الخ. برچوق متفکرین چیقدیغی وبونلر عالمی ارشاد ایله عظیم انقلابات اجتماعیه و فکریه ایچون اورته‌لغی حاضرلدقلری حالده بزده، کندی نامنه دوشونور ، بشقه‌سنه، اسلافه اضافةً دکل، کندی عقل وذکاسنه استناداً برشیٔ سویلر برمتفکر ، برشاعر ، برمنشی ظهور ایده‌مامشدر . ظن ایدرمکه اون عصرلق استبداد ذهنی اهل اسلامی اعمال افکاره غیرقادر برراده‌یه کتیرمشدر .

اورته‌لق جهل وتصلف ایچنده قالیر ، دوشونمکه طاقت ومجال بوله‌ماز ایسه منقولات فوق العاده اهمیت کسب ایدر . دوشونه‌مز اولانلر هرشیئه ایناتورلر . آنك ایچون ماضیدن قالمه نه‌قدر فکر وحکایه وارسه جمله‌سی بشقه برشکل آلیر ، خرافاته قاریشیر و اسف اولنورکه نصوص شرعیه‌کبی حائز اعتبار اولنور .

کذلك ارباب طریقتك اختراع کرده‌سی اولان بعض رمزلی جمله‌لر ، فکرلر جاهللر طرفندن فنا تلقی اولونمش، تحریف ایدلمش ، ایچندن چیقماز برهذیان حالنه‌کیرمشدر.

نتیجهٔ کلام : استبداد ذهنی وفکری هم عقللرده حریت فکریه ایله دوشونمکه مجال براقمامش ، فلسفه‌یی، ادبیاتی ، حکمیاتی ، علوم اجتماعیه‌وروحیه‌یی اولدیرمشدر ، هم‌ده بوسیبله معاملات دنیویه مسائل اخرویه‌دن تفریق

ایدلمدیکندن ملت دهشتلی بر توقف وانحطاط حالنده قالمشدر.

نوعیتلرندن تدنی ایتمش اولان علمای اسلامیه آرتق کندیلرنده ابوحنیفه‌لر، شافعی‌لر، حنبل‌لر، مالك‌لر، امام محمدلر، امام ابویوسف‌لر، زفرلر قدر اقتدار کوره‌مدکلرندن اصول اجتهادی کورلتمشلردر.

باب اجتهادك سدی قدر غیر معقول، جاهلانه، اجهلانه، بر اصول تصور اولونه‌ماز. احکام هر دقیقه تجدد ایتدیکندن، هر دقیقه یکی اجتهاده احتیاج واردر. بر قانون نه قدر منتظم اولورسه اولسون، یاپیلدیغی محیطك، زمانك وحتی دقیقه‌نك احتیاجی نظر اعتباره آلینه‌رق یاپیلمشدر. حالبوکه احتیاجات کوندن کونه زیاده‌لشیور، دکیشیور. الیوم عجبا وقتیله پك مکمل اولان صولون، روما، مانو قانونلرینی تطبیق ایده‌بیلیرمی‌یز؟ دساتیر اسرائیلیه‌یی بو عصرده بعث بعدالموت سرینه مظهر ایدوب جهان مطاع بو قانون حالنه افراغ ایتمك امکان داخلنده‌میدر؟ أوروپاده احتیاجات و معاملات بوقدر تنوع و تکثر ایتدیکی حالده، اورااده قوانین موضوعهٔ حاضره‌یی بردن بره اورته‌دن قالدیروب یرینه بیك سنه‌لك قواعد حقوقیه‌یی قویسه‌ق عجبا او دهشتلی أوروپا عالمی درحال طورمازمی؟ نصل اولورده علمای کرامز موجب فوز و فلاحمز اوله‌جق

اولان باب اجتهادی قاپارلر؟ اسلامیتك اك مهم مؤسساتندن، خصوصیاتندن، شرایع سالفه‌یه قارشو اسباب رجحانندن بری اولان اجماع امتی امکانسز بر حاله کتیررلر؟ ظلمهٔ سلاطینك استبدادینه کوه‌نه‌رك حریت فکریه‌یی ازاله ایدن، باب اجتهادی سد ایدن، اجماع امته میدان ویرمیان هر کیملر ایسه امین اولیکزکه اسلامیتی ابطاله یلتننلر اهل اسلامی مبارزهٔ حیاتده پك فنا بر موقعده براقانلردر.

اسارت فکریه احکام وجدانیه‌نك احکام دنیویه و معاملات ناسدن تفریق ایدلمامسی ایشته تدنیمزك اك بیوك مؤثری، اك بیوك مولدی! دنیاده هر شیئ حریتك غلبه‌سیله حاصل اولور. خصوصیله فکرلرك حریتی سلب ایدیله‌جك اولورسه هیچ بر ترقی، هیچ بر تجدد حاصل اوله‌ماز.

بوکون یاپیله‌جق اك برنجی اصلاحات ـ یوقاریده سویلدیکمز وجه اوزره بعض نصوص قاطعهٔ شرعیه‌یه استناداً وجدانه عائد اولان شیلری وجدانه، معاملاته متفرع بولونانلری هر زمان قابل اصلاح و تعدیل اولان قوانینه ترك ایتمکدر. بوندن بشقه اهل اسلامك دینی یالکز شبهات وجدانیه‌لرینی تطمین ایدیجی بر واسطهٔ معنویه اوله‌رق بیلملری لازم کلیر؛ أوروپاده دیانت آنجق

بو صورتله تلقی ایدیلدیکندن درکه کوندن کونه روما پاپالغنك نفوذی قیرلدی ، رهبانك تفوقی اورته‌دن قالدیرلدی (۱۷۸۹)، حکومتله کلیسا ، برچوق یرلرده ، بربرندن آیرلدی و نتیجهٔ ترقیات معنویه ومادیه حاصل اولدی .

ممالك اسلامیه‌ده حریت فکریه‌نك حکمران بولونمامسی افرادك قدر وقیمتنی پك زیاده تنقیص ایتمشدر . افراد بویله اولدیغی کبی ، بوندن طولایی ، خواص‌ده جهان شمول بر احاطه‌یه ، معلومات واسعه‌یه مظهر اوله‌مامشدر .

چینده یازی و اوقومه‌ده هر کیم دها مقتدر ایسه اودها بیوك « ماندارین » اولور ایمش ؛ بزده‌ده منقولاتی هر کیم دها زیاده بیلیر ، آنلری دها کوزل بر صورتده تعلیم وتعلم ایدرسه اك بیوك آدم او اولیوردی . بو اعتیاد اسکی زمانلرده رجالمزك فنون عربیه‌یی ، سطحیجه اسلام وعثمانلی تاریخلرندن بشقه تواریخی بیلمه‌مه‌لرینه سبب اولمشدی . شرق افکار غربیه‌یه بتون بتون بیکانه قالیوردی . بناءً علیه علم وعرفان نقطهٔ نظرندن شرق بشقه ، غرب بتون بتون بشقه بر عالم ایدی . فقط غرب پك اوقدر شرقی براقدی . آنی تدقیقده بولوندی . آنك ایچون درکه نفوذی آلتنه آله‌بیلدی . تا سلطان سلیم ثالث عصرینه قدر عثمانلیلق عالمی عادتا بر سور داخلنده یاشیوردی ؛ اوروپا و آسیانك

نقطهٔ التصاقنده قرون جدیده‌ده ، توران اورته‌لرندن نقل ایدلمش بر یایلا ، قرون وسطادن قالمش بر عالم حالنده بولنیوردی .

توقف تدنی‌یی موجب اولور ؛ بناءً علیه اسکیدن پك شعشعه‌دار اولان مدارس ومحافل علما کیت‌گیده انحطاط واندراسه اوغرادی . عادتا بادئ خنده واستهزا بر حاله کلدی . وقتیله بوقدر اعاظم وعلمایی چیقاران مدارس بر تنبل‌خانه صره‌سنه کیردی . اوروپاده ایسه دارالفنونلر کیتدکجه اهمیت پیدا ، فنون وعلومی توسیع وتکثیر ایدییوردی . اسپانیا هائله‌سندن صکره علم و عرفانجه‌ده شرق وغرب بربرندن آیرلدی ، هر کون تباعد ایتدی ، اوروپا مراکز علمیه‌سی منقولات ایله ، سقولاستیق ایله اولان علاقه‌لرینی قطعیاً کسدیلر وترقیلری ایچون هیچ بر مانع جدی قالمدی . تیقو براهه و غالیله‌دن صکره آرتق علم و فن منقولات وظنونه بتون بتون حکمران اولدی ؛ منقولات واساطیر آرتق تاریخه انتقال ایتدی . مکاتب‌ده رهبانك الندن آلنمغه باشلاندی . بزده ایش بر عکس اولدی . صوربون ، قوله‌ژ دوفرانس ، اوقسفورد ، کمبرج ، هایده‌لبه‌رغ ، یه‌نا فکر بشر ایچون یکی یکی جهانلر کشف ایدرکن بزم طلبه‌مز مدرسه کوشه‌لرنده دیز اوستی ، معناسنی قطعیاً

بیلمامك شرطیله جمل و عبارات عربیه‌یی تغنی ایله مشغول ایدیلر .

بزده یکرمی سنه‌ده ، بر مدرسه نشین ، تام معناسیله بر هیچ اوله‌رق اجازتنامه‌سنی آلیور ، أوروپاده ایسه اتخاذ ایدیلن اصول تعلیمیه ایله بر آدم شویله بر قاچ سنه‌ده علم و فنك اعلی المراتبنه نائل اولیور .

أوروپاده ، دارالفنونلرده انجمن دانشلرده ، جمعیات علمیه‌ده ، لابوراتوارلرده ، علمانك حجرهٔ اشتغالاتنده (سپه‌قتروسقوپی) ایله اجرام سماویه‌نك ترکیبات کیمیویه‌لری تدقیق ایدیلیر ، اجناس حیوانیه و نباتیه‌نك اشتقاقلری کشف اولنور ، مصر قدیم ، آثوری خطوط قدیمه و میخیه‌سی اوقونور ایکن بزده علامه‌لرمز عصر سعادته متعلق نه‌قدر خرافات وارسه جمله‌سنی جمع ایله « محمود السیر » لره درج ایدرلر ، پك بیوك بر اقتدار کوستروب محی الدین عربینك کندیسنك بیله یازدقدن صکره آکلایه‌میه‌جغی فصوص و فتوحاتنی تدقیق ایله اشتغال ایدرلردی ! صد هزاران تأسف بزده معارف عمومیه‌ده منقولات پرستلرك ید عجز و تقصیرلرینه تودیع قلندی . بزده حالا مکاتب ابتدائیه بر حال مرغوبه ارجاع ایدیلمامشدر ، معارف ابتدائیه فنا بر حالده

قالمشدر . تعلیم و تربیه مسئله‌سی جدی بر صورتده حل ایدلمزسه بر مملکتده نه ترقی ، نه تکامل بکلنیر ؟ بزده کابوس منقولاتك بتون بتون قالقمسی لازمدر . طبق بر کابوس کبی معلومات منقوله بزم المزی ، آیاغمزی ، خصوصیله اذعان و افکارمزی باغلامش ، قیپردانمغه امکان براقمامشدر .

اساطیر اولینده‌کی غریفون دنیلن مخلوق عجیب الاعضا کبی منقولات شرقك ذهن و دماغنی پنجه‌سنه آلمش ، صیقمش ، صیقمش ، بی مجال بر حالده بولندیریور .

کذلك بو معلومات نقلیه قانی أمه‌ن بر وامپیر کبی بینمزی قاورامش ، نه‌قدر ماء حیاتی وارسه ، صوك داملەسنه قدر ایچمشدر .

ملتك تدنیاتنه بر نهایت ویرمك ایچون اول باول بو غول منقولات ایله مجادله ایتمسی لازم کلیر . منقولاتك بزده کوکنی سوکمك آنجق معارف ابتدائیه‌نك تنسیق و تشکیلنه وابسته‌در . مقدرات ملتی ألینه آله‌جق ، أوروپالیلر کبی کورمکه و خصوصیله دوشونمکه لیاقت پیدا ایتمش بر نسل جدید میدانه کلمه‌دن ماضی ایله اولان علاقهٔ شدیده‌مزی قطع ایده‌مه‌یز . تجددمز انسال جدیده‌نك

رأس‌کاره کچمسنه وابسته‌در . اسکی قفالره کوك صالمش خرافاتی تمیزلمك محال درجه‌سنده مشکل وفائده‌سز برشیت در . آنجق کوچك یاشده برفرد افکار وحسیات جدیده ایله سجیه‌سنی تشکیل ایدر . بوحکمته مبنیدرکه فرانسه‌ده اولدیغی کبی بعض حکومات حره‌ده رجال واعاظم اول باول معارف عمومیه‌یی رهبانك ألندن قورتارمغه توسل ایتمشلردر .

أوروپالیلرك استعمار اصوللری

— دوقتور کوستاولوبونك فکرلری —

دوقتور کوستاولوبون ، « سیاست پسیقولوژیسی » نده ، فرانسز استعمار اصوللرینی کمال شدتله مؤاخذه ایدیور . مطالعاتی پك مهم و مصیبدر . بو اصوللری کندمزدن مؤاخذه ایتمش اولمامق ایچون کوستاولوبونك نظریاتنی عیناً خلاصه و تنقید ایدیورز .

∴

شرق ایله غربك مجادلات اقتصادیه‌سی ، شبهه‌سز ، یکرمنجی عصرك اك جدی اشتغالاتنی تشکیل ایده‌جك ، و بالضروره ، اسکی زمانلرك حربلرندن زیاده سفك دمایی و تخریباتی استلزام ایده‌جکدر . قارشی قارشی‌یه کلن بو ایکی مدنیتك مصادمه‌سنده مستعمرات بیوك بر رول اوینایه‌جقدر .

أوروپا استعمار اصوللری پك بسیط و قطعی اساسلره استناد ایدر . تجربه نتیجه‌سی اولان بو اصوللر هر دولت ایچون مشترك اولمق ایجاب ایدر ایدی ؛ فقط ، بالعکس

قواعد استعماریه دولتلرك و ملتلرك تنوعی ایله مختلف اولیور . بو اعتبار ایله أوروپا دولتلرینی ایکی یه تقسیم ایده بیلرز : فرانسز دولتی و سائر دولتلر .

فرانسه دن ماعدا دولتلرك مستعمرات اتخاذندن مقصدلری آنلری محافظه ایله مادةً استفاده ایتمکدر . حالبوکه فرانسزلر بو قاعده یه پك او قدر ملتفت اولمیه رق آنلری کندی مؤسسات و فکرلریله اداره یه ساعی اولیورلر . بو اصول کوناکون فلاکتلره سببیت ویرمشدر . فرانسزلر ظاهراً اك انقلابکار بر ملت اولمق اوزره کندیلرینی کوستردکلری حالده ، اساساً ، کائناتك اك محافظه کار قومیدرلر .

کوستاو لوبون بو مدعیاتنده حقسز دکلدر . فرانسه ، « نه کندی ایتدی راحت نه عالمه ویردی حضور » فحواسنجه نه کندی واسع مستعمراتندن استفاده ایدیور ، نه ده اورالرده ساکن ملیونلرجه خلقه راحت ویریور . مختلف دولتلر تابعیتنده بولنان مستعمرات اهالیسی ایله کوروشدك . بونلر آره سنده اك زواللی اولان فرانسز تبعه سیدر . فرانسزلر غایت فاحش پسیقولوژی خطالرینه دوشمشلردر . تمثل ممکن اولوب اولمدیغنی اولجه تدقیق ایتمه دن تمثیل اصولنه باشلامشلر و بوندن کوناکون

فلاکتلر ، فجیعه لر چیقمشدر . کأن طونه نك مجراسی تحویل اولنوب اولونمیه جغی اولجه تدقیق ایدلمه دن ملیارلر صرف ایدلمش ، انشاآت و عملیات یاپیلمش ، صکره بر قطره نك بیله بشقه بر جهته سوقی ممکن اوله مه دن ، نهر ، ینه سیر سابقنه دوام ایتمشدر .

تاریخ ، آتیده ، بو اصولی اولانجه قوتیله تشنیع ایده جکدر .

فرانسه ده سر آمدان، توالی ایدن فلاکتلردن اصلا متنبه اولمامشلر ، اصوللرینی دکشدیرمامشلردر . موسیو لوروا - بولیو کبی مشاهیر اقتصادیوندن بر ذات بیله هپ بو کبی فکرلری ترویج ایتمکده در .

جزائر فرانسه قدر واسع و فقط پك آز نفوسه مالك بر الکادر . جزائرده ، فرانسز رسمی راپورلرینه نظراً ، فرانسه مؤسساتنه صادق آلتی ملیون اهل اسلام ساکندر . فقط ، موسیو لوبونك پك کوزل سویلدیکی اوزره ، بو صداقت ادامه ایدیله بیلمك ایچون پارس حکومتی اوراده آلتمش بیك موجودلی بر اردو بولندیرمغه مجبور اولیورکه بو ، آشاغی یوقاری ، بیوك - بریتانیانك اوچیوز کسور ملیون هندلیسی-که بونلرك یتمش ملیونی مسلمان و جزائرلیلردن دها سرت و درشتدر-

محافظه ایچون قوللاندیغی اردو قدر بیوکدر !

هند اسلاملرینك برقسم مهمی ذاتاً – جزائرلیلر کبی عربدر . حیدر آباد نظاملغنده بونلر اهمیتلی کتله‌لر تشکیل ایدرلر .

جزائر اهالیٔ اسلامیه‌سی آره‌سنده سکز یوز بیك قدر أوروپالی یاشامقده‌درکه بونلرك نصفی فرانسز و نصف دیکری اسپانیول ، ایتالیان ، مالطیز و سائره‌در . بو مختلف الجنس أوروپالیلر مسلمانلرله تأهل ایتمزلر . پك یقینده بو اجنبیلرك اختلاطندن بر یکی قوم ظهور ایده‌جکدرکه آنك منافعی اصل فرانسه‌نك منافعی ایله متحد اولمیه‌جقدر. بوقوم جدید ، فرانسه‌یی ، جزائره شمندوفرلر ، مؤسسات عمومیه و تخصیصات احسان ایدن بر بانکه‌ر تلقی ایتمکده‌در.

مسلمانلره کلنجه – که اهالینك اکثریت قطعیه‌سنی تشکیل ایدرلر – بونلر مختلف آفریقا فاتحلرینك احفادیدر. بونلرك برثلثی عرب ، ثلثانی بربریدر . فقط بو فرق جالب اهمیت دکلدر . اصل اهمیتلی اولان فرق اهالینك مسکون و کوچبه‌یه منقسم بولونمسنده‌در .

موسیو پول لوروا – بولیو پك صادق برقلمله فرانسه‌ده جایکیر اولان آرایی ترجمه ایدیور. بو محررك نتیجهٔ مسروداتی شودر : « مسلمانلری فرانسزلشدیرمق ! »

بو مسلمانلری فرانسزلشدیرمق و معناً « فتح ایتمك » ایچون فرانسه‌نك اتخاذ ایتدیکی اصول ایلك آمریقالیلرك قرمزی رنكلی انسانلری محو ایچون اتخاذ ایتدکلری اصول وحشیانه‌یه پك قریبدر . بوزوالليلر آو اراضیلرندن بیله محروم براقیله‌رق کندیلرینه آجلقدن اولمك حریتی احسان بیوریلیوردی! (براوو ادوقتور کوستاولوبون!)

فرانسه‌نك سابق قونسولوسلرندن موسیو وینیون M. Vignon ك مطالعات آتیه‌سی جای نظردر :« اداره ، هر اختلال اوزرینه والیلرك عشائره عائد اراضیی مصادره ایتمسنی کوره‌رك اك ایی طوپراقلری مستعمرلره ویروب یرلی اهالیی صحرایه طوغری سورمك مسلکنی اتخاذ ایتمشدر. أوروپا عناصری کسب اهمیت ایتدکجه یرلیلر ، بتون عشیرتلر، بابالرینك ترك ایتدکلری اراضیدن ، وطنلرندن قوغولدیلر. اوتوز سنه‌دن بری تعقیب ایدیلن بو اصولك ویره‌جکی نتیجه‌لر اشتباهی موجب اوله‌مازدی . بوراده ، هرکون صحرایه برقدمه دها یقین برمحله سورولن عربلر نتیجهٔ سعی و عمللرینی اقتطاف ایده‌میه‌جکلرینه قناعت حاصل ایتدکلرندن اراضیی اعمار و احیایه پك اوقدر عطف همت ایتمدیلر ، دیکر طرفده ، اهالی ، عشیرتلرینك قابل زرع اراضیسندن ، حتی حق شرب و مسیلندن محروم و

قوراقلغه، صوسزلغه محكوم اولدقلرندن تغذى ايچون لازم كلن بغدايى بوله مديلر ، حيوانلرينه كافى درجه ده بم تدارك ايده مديلر. مواشى آزالدى ياخود بتون بتون تلف اولدى . هر نقطه ده ، بيكلرجه اذيتلر ، مشقتلر يرلى يى مستعمره قارشى غايت كيندار ايتدى . وبالنتيجه ايكى عرق آره سنده كى اوچوروم طوله جغنه دها زياده آچلدى .

١٨٦٣ « سه ناتوس قونسولت » ى كه عشائرك حق تصرفنى تصديق ايتمش ايدى ، بو « صحرايه طوغرى تبعيد » اصولنه نهايت ويرمدى . يالكز اعتسافك اسمنى دكشديردى . بو اصوله شمدى منافع عموميه ايچون استملاك آدى ويرلدى . بونك ايكى خاصيتى واردر : بر جهتدن يرليلرك اللندن قوپارمق صورتيله اوروپاليلره اراضى ويريلور و صاحب ملك اولمق اوزره مسلمانلر اراضيدن اوزاق بولنديريلور ؛ ديكر جهتدن اراضيسى ألندن آلنان يرلى سفالته محكوم ايتديريلور . سابق ملك صاحبى محكمه طرفندن تعيين ايديلن بر بدل مشترايه قونيور . بو بدل هكتار باشنه اللى ايله آلتمش فرانق آره سنده در. بناءً عليه يرلى ٣٠ ويا ٤٠ هكتار اراضيسنى ـ كه آنك اوزرنده عائله سيله كمال رفاهيتله ياشاردى ـ بيك بشيوز ويا ايكى بيك فرانقله مبادله يه مجبور اوليور و بو كوچك سرمايه يى بر ويا ايكى سنه ده ييورا »

جزائرده تطبيق اولنان اك عجيب اصوللردن بريده رسمى استعماردر . اراضى ، بو اصول مقتضاسنجه ، مجاناً بر طاقم حشراته تمليك ايدلمشدر. بونلرك ننا ايتدكلرى رسمى قريه (!) لرك يرلرنده بوكون يللر أسەر ! بو فلاكتلى تجربه نك نتائجى ، آنك استلزام ايتديكى فوق العاده مصارف فرانسز مأمورلرينى حالا متنبه ايتمامشدر ؛ چونكه بوكون بيله بر والى عربلرك املاكنى اللرندن آلمق وديكيس طوتميان كويلرك يرلرنده بشقه كويلر ياپمق ايچون اللى مليون فرانق ايستيور ! بو حسابله فرانسه يه جزائر پك بهاليه مال اوليور . واردات بعد التنزيل فرانسه بوكونه قدر جزائر اوغورنده درت مليار فرانق فداكارلق ايتمشدر . عجبا ، موسيو لوبون صوريور ، بو قدر فدكارلقلرله هيچ اولمازسه مملكتك آسايشنى تأمين ايده بيلدكمى ؟ فرانسه جزائرى ضبط ايتديكى كوندن برى سياستنده ايكى قاعده يه مراعاتكار اولمشدر : برنجيسى عربلرك املاكنى مصادره و آنلرى صحراى كبيره طوغرى تبعيد ؛ ايكنجيسى ، مسلمانلره فرانسز مؤسساتنى تشميل ايله آنلرى فرانسزلشديرمق . عربلر صحرايه طوغرى تبعيد اولونملرينه موافقت ايتمامشلردر ؛ شو سبب عاليه بناءً كه صحرا هيچ بر كيمسه نك اعاشه سنه مساعد دكلدر و

مليونلرجه نفوس آچلقدن اولمەدن اول ، على العاده ، مقابلەده بولنور . كذلك مسلمانلر فرانسز اولمغیده قبول ایتمامشلردر ، چونکه شمدی‌یه قدر هیچ بر ملتك ، تشکلات روحیه‌سنی ترك ایدوب بر دیکر ملتك روحنه تمثل ایتدیکی کورولمامشدر. فرانسه‌ده، شرقده مسائل دینیه هرشیئك فوقنده اولدیغنی آکلایان مؤلفلر پك آزدر . کرك امت محمد ایچون ، کرك بودا وسیوانك پرستشکار- لری ایچون مؤسسات ملکیه و سیاسیه ، حیات عامه و خصوصیه ، منحصراً ، قوانین دینیه ایله اداره اولنور . یمك ، ایچمك و یا اویومق ، تارلاسنه تخم صاچمق ، محصولی طوپلامق شرقلیلرجه هپ معاملات دینیه‌دن معدود در . انکلیزلر بونی پك اعلا تقدیر ایتدکلرندن ، سرت پروتستولره رغماً هندستانده « پاغود » لری احیا، سیوا و ویشنو راهبلرینی ترفیه و توظیف ایتمکده و کندی میسیونه‌رلرینك مساعیسنی اصلا ترویج ایتمامکده‌درلر. (؟)

بزم پروغراممز دیانت اسلامیه‌یی حمایه، ذی قدرت طرق علیه‌یه استناد ، علمای اسلامك نفوذینی تقویه اولملی ایدی. حالبوکه شمدیکی حالده سیاستمز علمانك علیهنده بولنه‌رق آنلری ضعیف دوشورمکدن عبارتدر .

موسیو لوروا-بولیو مسلمان عادات ، عنعنات ،

اخلاق وملیتنه رعایت ایدلمامسی طرفداریدر . بو ذات جزائرده قبائل خلقی أوروپالیدن یالکز بر نقطه‌ده آیریلیره او نقطه‌ده « دین » در دیه‌جك قدر ایلری کیتمشدر. بو محرر ادعا ایدیورکه بربری عینیله أوروپالی کبیدر ! فرانسز- لشدیریله‌جق یالکز عربلر قالیر . بوده پك قولای وبسیطدر : یالکز عشیرت ، مشترك اراضی تصرفی و تعدد زوجات اصوللری الغا ! . . . ایدیله‌جك اولورسه مطلوب حاصل اولور .

(دوقتور لوبون بوراده بین المعترضین دیورکه تعدد زوجات اصولنی مؤاخذه ایتمك ایستەمم. چونکه بو اصولك تقرری ایچون بر طاقم اسباب قاطعه موجود بولونمق لازم کلیردی . شونیده تعمیق ایتمك ایسته‌مم که أوروپالیلرك غیر مشروع ومرائی تعدد زوجات اصولی شرقلیلرك مشروع تعدد زوجات اصولندن و آنك ایجابات طبیعیه‌سندن اولان غیر مشروع اولادسوزولری سیستمندن دها مستحسن دکلدر.)

کوستاو لوبون لوروا - بولیویه تعریضاً دیورکه ، عربلر ، منحصراً عربلردرکه بزه یونان ولاتین عالملرینی بیلدیردیلر ، آنلری احیا ایتدیلر وبزم أوروپا دارالفنو- نلرمز ، پاریس دارلفنونی‌ده داخل اولدیغی حالده ، آلتی یوزسنه مدتجه یالکز آنلرك ترجمه‌لری وارائه ایتدکلری

اصوللرله یاشادیلر. عرب مدنیتی تاریخك ادراك ایتدیکی مدنیتلرك اك پارلاقلرندن بریدر. او، دیکرلری کبی، وفات ایتدی، فقط آنك اندراسنه سبب اولمق اوزره تعدد زوجاتی کوسترمك پك بیوك بر حقسزلقدر. تعدد زوجات عرب جمعیتنك اسباب تدنیات و انحطاطاتندن بری دکلدر.

موسیو لوروا - بولیو لاتین تربیه‌سنی عربلری یوله کتیرمك ایچون اك اساسلی واسطه‌لردن بری اولمق اوزره ایلری‌یه سورویور. ذاتاً بو فکر، الیوم، فرانسه‌ده هرکس طرفندن قبول ایدلمشدر. مع التأسف بو تربیه مسلمانی احیا ایتمك شویله طورسون، آنی مادةً و معناً بر درکهٔ سفالته تنزیلدن بشقه هیچ بر ثمره ویرمامشدر. بو تربیه زواللی عربلری، هندلیلری، شرقلیلری مامالکلرندن محروم ایدیور. اکر، فرض محال اوله‌رق، موسیو لوروا - بولیونك فکری تطبیق اولونه‌جق اولورسه، جزائر فرانسه‌یه نسبتله ونديكك سابقا آوستریایه، و ایرلاندانك لاحقا انکلتره‌یه، آلزاسك آلمانیایه قارشی اولان موقعلرینه مماثل بر موقعده بولونه‌جقدر.

تاریخ نویسلرمز، بعضاً، وقتیله بیوك داهی دوپله‌قس طرفندن فتح ایدیلن هندستانك ضیاعنه نوحه‌زن اولمقده‌درلر.

خیر! هندك الْمزدن چیقدیغنه آجیمیه‌لم. بز، الحالةهذه هندده تحت اشغالمزده بولنان پوندیشه‌ری‌یی اداره ایتدیکمز کبی بتون بو قطعه‌یی عینی اصوللرله اداره ایتسه ایدك، موسیو لوروا - بولیونك افکاری موجبنجه اوراده حکمران اولسه ایدك اوقوجه الکا آتش وقان ایچنده قاله‌جق و الْمزدن چارچابوق چیقه‌جق ایدی. هندچینی‌ده عینی خطالری ارتکابه باشلادق. ایشته بو سایه‌ده‌درکه مستعمراتده بزم حکومتمز غیرقابل مسامحه‌در، اورالرینی تخریب ایدیور. شرقه کوندردیکمز مأمورلر مستعمراتی فرانسزده پارتمانلری کبی اداره ایتمکده‌درلر. بونلر اهالینك احوال و عاداتی، طبایع و امزجه‌سی خصوصنده صوك درجه‌ده جاهل اولدقلرندن هرزمان آنلرك عزت نفسلرینه آغیر کلن اجراآتده بولنیورلر.

جزائر، ولاة سابقه‌دن موسیو هارمانك ادعاسنجه، فرانسه‌یه سنوی ایکیوز ملیون فرانق ایراد کتیرر بر مالکانه اولملی ایدی؛ حالبوکه بز حالا اورایه ملیونلرجه فرانق و بیکلرجه عسکر کوندریبورز و بوندن چیقان نتیجه‌ده شو اولیور: اهالی طرفندن صوك درجه‌ده بغض و عداوتله کورولمك، حیثیتمزی غائب ایتمك و عالمه قارشی شایان حیرت اولان عجز و تقصیرمزی، اداره خصوصنده اقتدارسز-

لغمزی، عناصر اجنبیه‌نك افكار و حسیاتنی آكلایه‌مادیغمزی اثبات ایتمك ! بزده استطراداً شوراسنی سویلیه‌لم كه دوقتور كوستاو لوبونك بو مطالعاتنده ادارهٔ داخلیهٔ عثمانیه‌مز ایچون شایان اعتبار نقطه‌لر واردر . كرفتار اولدیغمز عملیات جراحیه‌دن صرف‌نظر ینه ملكمز واسعدر . عماندن قافقاسیه حدودینه قدر ملك عثمانینك اداره‌سنده ، بز ، هر حالده ، فرانسز اصول اداره‌سنی اختیار ایتمامه‌لی‌یز . چونكه بوندن نه اهالی ایچون، نه‌ده مقام سلطنت ایچون، خلاصه هیچ بر كیمسه ایچون بر منفعت چیقماز .

كوستاو لوبون كمال شدتله دیوركه مستعمرات اهالیسنه ملل سائره‌نك افكار و مؤسساتنی تطبیق ایتمك ایسته‌مك تهلكه‌لیدر . بو هم ممكن دكلدر ، هم‌ده هیچ بر ملت بوكا قادر اوله‌مامشدر . أوروپا تربیه‌سی اویله سطحی بر وره‌نیكدر كه آنكه یرلی أوروپالیلشه‌ماز . تاریخ اثبات ایدیوركه قارشی قارشی‌یه كلن و تشكلاتی بر برندن چوق فرقلی اولان ایكی مدنیت توحید اولنه‌ماز .

مغلوبلره عادات و افكارینی قبول ایتدیره‌بیلن فاتحلر آنجق او مغلوبلرك مدنیتنه بكزه‌ین بر مدنیتلری بولونانلردر . ایشته عربلرك شرقده‌كی نفوذ عظیملرینك سرّ و حكمتی بودر . حالاده آفریقاده ، چین‌ده ، هندستانده عربلر

بو نفوذه مالكدرلر . هر یرده ، بلا مشكلات ، كندیلری ایله اختلاطده بولونان ملتلره كندی مدنیتلرینك اساسانی قبول ایتدیره‌بیلدیلر . دین ، لسان و صنایع عربیه‌یی تعمیم ایتدیلر . بر یره یرلشنجه ، مدنیت اسلامیه دائمی و مستقر اولور . اسلامیت هندده سائر شرایعی خیلی كریلتمش و عجملرك ، یونانیلرك ، روماليلرك هیچ بر شیئی یاپمغه قادر اوله‌مدقلری مصری ، فرعونلرك او ملك مهمنی كاملاً عربلشدیرمشلردر .

بو كون ، آفریقاده ، خرستیان میسیونرلری بیوك عدم موفقیتلره دوچار اولدقلری حالده ، اسلامیت اورالرده خوارق ابراز . و او قطعهٔ جسیمه‌یی كاملاً فتح ایتمكده‌در . كوچ حال ایله آفریقا اورته‌لرینه یتیشه‌بیلن أوروپا كاشفلری هر یرده ، كندیلرندن اول ، اسلامیتله برابر عربجه لسانی‌ده كتیرن عرب كاروانلرینی بولمشلردر .

أوروپا ملتلری بلكه مقتدر مستعمر اوله‌بیلیرلر . فقط ، رومادن بری ، وظیفهٔ تمدینیه‌ده اك زیاده موفق اولان اك مدنیتكار قوم مسلمانلردر . یالكز مسلمانلردر كه شمدی‌یه قدر دیكر عرق و عنصرلره دین ، مؤسسات و صنایع كبی مدنیتك اساسات مهمه‌سنی قبول ایتدیره‌بیلمشلردر .

أوروپالیلر ، انكلیزلر كبی ، خیلی قولایلقله متدنی بر

ملتی تابعیته ادخاله موفق اولیورلر. فقط بو فاتحلرك مغلوب ملتلرك روحلرینی تبدیل ایدوب ایتمدکلری اصلا موضوع بحث ایدلماملیدر .

أوروپالیلرك احتیاجاتنی تطمین ایدن مدنیت دیکرلره موافق کلەمز . غربك ساختە حیاتی ، دائمی آلام و اکداری ، انقلابات کثیرەسی و بونلرك ایجاباتندن اولان احتیاجات صنعیەسی ، سعی متمادی ، معدن قویوسی و فابریقە حیاتی ، الی آخره ایله شرقلیلرك مناسبتی یوقدر . بزم شرقده یالکز بر تأثیرمز اولمشدر : اورا اهالیسنی افساد ایتمك ، سفیل ایتمك ، پریشان ایتمك ...

بتون بو مسروداتدن صرفنظر دوقتور کوستاولوبونی مستعمرات اتخاذ ایدلماسی طرفداری عد ایتمەییکز. بو ذاتك تنقیداتی فرانسز اصول استعماریەسنه عائددر . یوقسه ، مستعمراتدەکی أوروپا اشغالنی بو محرر مشروع کوریور . وظن ایدرم ، غایهٔ مقصدی ، مملکتنی او واسع مستملکاتنی انکلیزلر ویا فلمنکلیلر کبی ادارەیه تشویقدر . فرانسز مأمورلرینك اطوار و احوالنی آغیرجه تنقید ایتدکدن صکره ، دوقتور کوستاولوبون ، بلچیقا قونغوسنه عطف کلامله اولاً ، بلچیقالیلرك مستملکەلرینی فرانسز اصولی ایله ادارەلری نتیجەسی فلاکتاره کرفتار اولدقلرینی و

بالآخره خطالرینی اکلادقلرندن ، تبدیل مسلك ایتدکلرینی و اصلا اعتراضات مضمرەلری اولمدیغندن بونلرك قونغوده انسانیته خدمت سوداسندن واز کچوب کندی کندیلرینه خدمت ایتدکلرینی — بر لسان ستایشله — بیان ایدیور . نه قدر عالم و کامل اولورسه اولسون دوقتور کوستاولوبونك بو مطالعەسنی نظر مسامحه ایله کورملی یز. کندیسیده أوروپالی دکلمیدر ؟

*

* *

دوقتور کوستاولوبون بر فصل مهمنده أوروپا تربیە سنك اقوام مدنیەیه تطبیقندن حاصل اولمش پسیقولوژی نتائجندن بحث ایدیور .

هندستانده، لورد ماقولەدن بری، بو تجربه یاپیلیور و الحالة هذه اوراده أوروپا طرزنده درت دارالفنون و یوز اوتوز بیك کوچك مکتب موجود اولوب بو مؤسساتده اوچ ملیون طلبه تحصیل کورمکدەدر . بو مکتبلرك بودجەسی ایکی ملیون انکلیز لیراسیدر ، بونك بر ثلثی مکاتب ابتدائیەیه ، ثلثانی مکاتب تالیه ایله عالیەیه تخصیص اولونمشدر .

بوندن کوچك بر نتیجهٔ عملیه استحصال ایدلمشدر : بیوك — بریتانیا ، هندده ، کندینه لازم اولان کوچك

مأمورلری ، بویله‌جه ، قولایلقله بوله‌بیلیور . حالبوکه آنلرك یرینه انكلیز مأمورلر قوللانمق مجبوریتنده بولنسه ایدی یكرمی‌قات فضله مصرف ایده‌جكدی . فقط بو تجربهٔ تربیه‌ویه‌نك نتائج سائره‌سی هیچدر . أوروپا تربیه‌سی هندلیلرك شعورینی ، موازنه‌سنی اخلال ایتمش ، آنلرك قابلیت فكریه‌سنی بوزمش ، سویهٔ اخلاقیه‌لرینی پك زیاده ایندرمشدر .

سابقا اوقسفورد دارالفنوننده سانسقریت لسانی معلمی بولنان مونیه اوئیلیه‌مس Monier Williams ك فقرهٔ آتیه‌سی جای نظردر :

«شوراسنی ، آچیقجه اعتراف ایده‌یم كه هندستانده‌كی تربیوی مجاهده‌مزك نتائج عمومیه‌سندن اصلا ممنون دكلم . فنا تحصیل كورمش ، فنا یتشمش ، سجیه و موازنهٔ عقلیه‌سی بوزولمش برچوق كیمسه‌لره تصادف ایتدم . بلكه بو آدملر كتابدن برچوق شیلر اوكرنمشلردر . فقط بونلرك دوشونجه‌لری بر ماهیت جیده‌یی حائز دكلدر . بو مقوله آدملردن برچوغی پك زیاده سوز سویلر كوه‌زه‌لردر . عادتا سوز اسهالنه طوتلمشلردر ظن اولنور . متمادی بر غیرته قادر اوله‌جق مرتبه متانتلری یوقدر . اكر بونلر چالشمق قوتنی حائز بیله اولسه‌لر ، اساسات ابتدائیه‌یی اونوتیورلر .

كأن ، بو مخلوقات یازدقلرندن ویا سویلدكلرندن اوزاق بر دائره‌ده بولنیورلر .

بونلر كندی لسان ، ادبیات ، دین ، فلسفه ، صنف اهالی قواعدی ، عصرلرك تأیید ایتدیكی عاداتی ترك ایدیورلر فقط بونكا برابر بزم فنونمزی ویا ناموسكار ریبیونك فلسفه‌سنی ، یاخود معتقد خرستیانلرك افكار و آراسنی قبول ایتمیورلر .

بز ، برچوق مساعیدن صكره «اوقومش یرلی» دنیلن مخلوقاتی «اعمال» ایدیورز . بونلر كوزلرینی آچار آچماز همان بزه قارشی مخاصم موقعنه كچیورلر . . . الخ»

یوقاریكی فصللردن برنده سوریه قطعه‌سنده پروتستان و قاتولیك وخصوصیله جزویت رهبانلرینك نتیجهٔ تدریساتندن بحث ایتمش ایدك . ظن ایدرم كه بزم سوریه‌لی زواللی خرستیان وطنداشلرمزده پروفسور اوئیلیه‌مسك تصور ایتدیكی هند مدنیلرینه بكزه‌ر ، لبنانك ، سوریه‌نك ، أوروپا و آمریقالیلغه تمثل ایدن بعض أرمنیلرك وخصوصیله آلمانلاشان ویا فرانسزلاشان یهودیلرمزك احوالی جداً محتاج تدقیقدر . بو بیچاره‌لر هضم ایده‌مدكلری معلوماتدن طولایی معده فسادی قبیلندن بر بین و قلب فسادینه اوغرامشلردر .

بر ملتك سجیه و قابلیتی ، عنعنات و تاریخی خارجنده‌كی

تربیه‌دن فائده یرینه مضرت کلیر . انسان ، انسان ایکن مایمون اولور . بو طرز تربیه بر آز تعمیق ایدیله‌جك اولورسه ترسنه بر داروئین نظریه‌سنه دسترس اولمق محال دکلدر .

دوقتور لوبون دیورکه کویا تحصیل کورمش برلینك فقر دماغیسی آبوق صابوق لقردی ایتمك خصوصنده‌کی غیر قابل تداوی خسته‌لغی درجه‌سنده اهمیتلیدر . بو راست کلدیکی ایلك أوروپالی‌یه ، جوابه منتظر اولمامق اوزره ، کال جدیتله شه‌قسپیر ایله یونسون دوته‌رای‌دن هانکیسنی بکندیکنی ویا انکلیز قرالنك لوندره‌ده قاپلان آوینه چیقوب چیقمدیغنی وزوجه‌لرینك عددینی صورار . افکارنده‌کی اطرادسزلق شایان حیرتدر ، ویشنو ، مشتری ، تورات ، پرتس دوغال ، یونان ویا روما قهرمانلری ، اسکی جمهوریتلر ، یکی سلطنتلر مفکره‌سنده مجنونانه رقص ایتمکده‌درلر . ظن ایدرکه انکلتره قرالی ، باش وکیلی و ولی‌عهدی ، براهما ، ویشنو وسیوایه شبیه براقانیم ثلثه تشکیل ایدر . یکی معلوماتی کندی عرقنك مفکرهٔ ارثیه‌سی ایله حکم ایده‌جك قدر مختل الاذعاندر .

بو أوروپا معارفنك انکلیز نقطهٔ نظرندن‌ده برفائده‌سی اولمامشدر . چونکه ، بویله‌جه أوروپا افکارینه

تمثل ایدن بر هندو ، مکتبدن چیقار چیقماز انکلتره‌نك بر عدو مبینی اولیور . هندلیلرك افکار احرارانه‌سی ، انتشار ایدن برچوق غزته‌لرك مقالات شدیده‌سی ، « هندستان هندولرکدر ! » نظریه‌سی هپ بوکا دلالت ایدر . مؤلف دیورکه ، بوکون ، فی الواقع یکی اوقور یازار طبقه‌نك اهمیتی هندده پك بیوك دکلدر ؛ فقط اصحاب معلوماتك عددی کیتدکجه چوغالیور . وبو ، استقبالده ، هندده ، بریتانیا حکومتنی بیوك بر تهلکه‌ده براقه‌جقدر .

أوروپا تربیه‌سی هندلینك سویهٔ فکریه‌سنی ترفیع ایدیورمی ؟ بو تربیه آنی أوروپالی‌یه دوست ایده‌بیلیرمی ؟ خلاصه بو طرز تربیه و تعلیم هندلینك اخلاقنی اصلاح ایده‌جك بر ماهیتده‌میدر ؟ بو سؤاللرك جوابی قطعیدر : أوروپا تربیه‌سی شایان حیرت برصورتده هندلینك سویهٔ اخلاقیه‌سنی ایندیریور . بو تربیه ساکن ، ناموسکار بر طاقم زواللیلری آلچق ، عادی ، ایکی یوزلی ، تربیه‌سز ، ظالم مخلوقات منزله‌سنه ایندیرمکده‌در . بونلر ظلماً مملکتلرینی استیلا ایدنلر ایله برلکده وطنداشلری علیهنده‌کی نالایق حرکاته بیله توسط ایدیورلر .

موسیو اوئیلیه‌مس دیورکه نادراً أوروپالینك مزایاسنی اکتساب ایده‌بیلن هندلیلر ، بالعکس ، قولایلقله غربلیلرك

ذمائمنی آلیورلر . هنده کیدن ضابطلر متحداً روایت ایدیورلرکه یکی اشغال ایدیلن یرلرده ساخته‌کارلق ، ساخته اوضاع ، ستیزه‌جولق ، قابالق ، خست و بوکا مماثل اخلاقسزلقلره بیله اصلا تصادف ایتمه‌مشلردر . فقط أوروپا اداره‌سی تعمم ایدر ایتمز شایان حیرت برصورتده محاکم ، جرائم وجنایات ایله اشتغاله باشلامشدر .

بزده بر آز احوالمزه عطف نگاه ایده‌لم . بوحال ترکیه‌ده‌ده عینیله واقعدر . بز ، أوروپانك مزایاسنه وارث اوله‌میورز . بالعکس أوروپانك ذمائمی ، کئولپرستی ، قمار ، اخلاقسزلق ، هوا اویونلری ، علل و امراض زهرویه ، عنعناتی بکنمه‌مك ، و سائره و سائره ، بزده دورسلیم ثالثدن بری خیلی یول آلمشدر ! کراراً سویلدیکم وجه اوزره نه شرقلیلغمزی محافظه ایده‌بیلمشز ، نه‌ده غربلی اولمشز . برچوقلرمز سجیه‌لرینی ، اخلاقلرینی بو اوغورده فدا ایتمش ، فقط ، هیهات که أوروپانك عاداتنه اولسون توارث ایده‌مامشلردر .

هند چینی‌ده‌ده عینی احوال ظهور ایتمشدر . دقتور کوستاولوبون اورا والیٔ اسبقی موسیو قوبوقوسکی Klobukowski نك رسمی راپورلریله استشهاد ایدیور . عینی قاعده ، هریرده ، عینی نتیجه‌لری ویرمکده‌در .

مؤلف عینی قاعده‌نك نتائجنی الك مهم فرانسز مستملکه‌

سنده ، جزائرده‌ده آرییور والحق بتون خصوصیاتیله بولیور .

موسیو پول دوما دیورکه : « جزائرده‌کی تورقو نفری عسکرلکدن قورتولور قورتولماز درحال بورنوسنی کییر. کوینك یولنی طوتار، هروقت قوص قوصجغنی سور، آرزو ایتدیکی وکچندیره‌بیله‌جکی قدر قاری آلیر ؛ آنك ایچون اللهدن بشقه آله یوقدر ، محمد آنك پیغمبریدر ، خرستیانلر کوپك، کوپك اوغلی کوپکدرلر ؛ قادین اوستنه بینیلیر بر حیواندر. بوآدم ممکن اولدیغی قدر آز فرانسزلشمشدر . فقط بو اثناده بزدن برطاقم شیلر اخذ و تلقی ایتمشدر : ذمائممزی ! بونلرك ایچنده کندیسنه عائد اولمیان بردانه‌سیده واردرکه اوده سرخوشلقدر . »

دوقتور کوستاولوبون، متعدد و اهمیتلی سیاحتلرنده، فاسدن آسیانك اورته‌لرینه وارنجه‌یه قدر اهل اسلامك سرامدانه مراجعتله فکرلرینی صورمشدر .

بونلرك جمله‌سی ، یك زبان اوله‌رق ، أوروپا تربیه‌سنك مسلمانلرجه أوروپالیلری نظر عداوتله کورمکدن بشقه برثمره ویرمدیکنی اعتراف ایتمشلردر. علمای عرب أوروپا تربیه‌سی اخلاقاً هم دینلرینی افلاسه سوقدن بشقه برشیئه یارامادیغنی سویلمشلردر . بوتربیه برطاقم ساخته

احتیاجات تولید ایتمش و فقط آنلری استیفا ایچون لازم کلن وسائطی تدارك ایتدیره‌مامشدر . بوندن طولایی درکه زواللیلر پریشان‌حال اولمشلر و میدانه برعنصر قیام‌وعصیان چیقمشدر .

ینه تکرار ایده‌لم دوقتور کوستاولوبون مستعمراتك اهالیسنه‌ترکی‌طرفداری‌دکلدر . أوروپالی‌یی برراعی کورمك ایستیور . فقط بوراعی ، قولاغی دلیك و منافع حقیقه‌سنی مدرك اولملی ، قویونی قویون‌اولمق‌اوزره یتیشدیرملی ، بوقسه ، کندیسی کبی بیهوده انسان‌ایتمکه چالشماملی دیمك ایستیور .

بز بوقدر کری فکرلی دکلز . نه‌قدر اولسه اسلام علو جنابی بزه‌ده سرایت ایتمشدر : بنی نوعمزی دائمی برحال‌طفولیتده ، متمادی حجر تحتنده کورمك ایسته‌مه‌یز . تدریجی برصورتده ، بتون انسانلرك تکاملی طرفداری‌یز .

*

* *

برملتك معنویتنه تأثیری اولان یکانه مؤسسه ، یکانه عقیده ، یکانه تربیه اودرکه بسیط بولونمسی اعتباریله آنك اذعانه‌موافق کلیر وطرزمعیشتنه خلل ایراث ایتمز . ایشته ، دوقتورکوستاولوبونك فکر مصیبنجه ، اسلامیت بویله بر دیندر . و آنك تأثیر مهمی آنجق بویله تفسیر

اولونه‌بیلیر . ظاهراً سیمیاوی عد اولونه‌بیان اسلامك استعلای سریعی آنجق بونقطهٔ نظردن باقلنجه آکلا - شیلیر . بوتأثیر حالا ، شرقده باقیدر . اسلامیت طرفندن قازانیلان ملتلر اکثریتله عربلرك حسیات ، احتیاجات و عاداتنه مالك ایدیلر . بناءً علیه بو ملل مفتوحه اسلامه کچمکله طرز حیاتلرنده اساسلی برتبدله معروض اولمدیلر و مدنیت غربیه کبی قاریشیق وچاپراشیق برمدنیتك قار - شیسنده بولونمدیلر .

مؤرخلر اسلامیتك‌حیرت بخشا تأثیر اخلاقی و فکر - یسنی قوهٔ مادیه‌یه عطف ایدیورلر . فقط شمدی بوفکرده بولونمغه مساغ یوقدر . چونکه اسلامك سر آمدانی اورته‌دن قالقدیغی حالده اسلامیت ینه قطع مراحل ایدیور .

روما‌لیلردن صکره محمدیلر او یکانه مدنیتکارلردرکه ملل مختلفه‌یه کندی تربیهٔ اجتماعیه‌لرینك ، مذهبلرینك ، مؤسساتنك ، صنایعنك اساساتنی قبول ایتدیره‌بیلدیلر .

بوکون اسلامیت‌کوچولمك شویله طورسون ، دورهٔ اقبال مادیسنك یتیشه‌مدیکی یرلره واصل اولیور . قرآن و مؤسسات اسلامیه - که آنك نتائجی‌در - اویله بسیط و اقوام ابتدائیه‌نك احتیاجاتنه اوقدر موافق‌درکه بونلر

کندی کندیلرینه شایع اولیورلر . مسلمانلر ، ولو تجارت طریقیله اولسون نره‌دن کچمشلر ایسه مؤسسات و اعتقاداتنی براقمشلردر. آفریقانك أوروپا کاشفلرینك کیره‌بیلدکلری الك اوزاق محللرنده اسلامه داخل اولمش عشیرتلره تصادف ایدلمشدر . اسلاملر ، الیوم ، ممکن اولدیغی قدر آفریقا قبائلنی تمدین ایتمکده‌درلر . حالبوکه أوروپالیلر ، که فاتح و تاجر اوله‌رق شرقی دور ایدیورلر ، آرقه‌لرنده هیچ بر معنوی ایز براقمیورلر. أوروپالیلر ، شرقلیلر و خصوصیله ابتدائی اقوام اوزرینه هیچ بر تأثیر مدنیتکارانه اجرا ایده‌مزلر .

أوروپا مدنیتنك نتائجنی طوپدن تلقی ایتمکله ژاپونیالی ، نفس الامرده ، نه قوانین اصلیه‌سنی ، نه معتقداتنی ، خصوصیله نه‌ده سجیه‌سنی تبدیل ایتمدی . ژاپونیالی تکرار حیاته کلمش بر فئودالیته دوری بارونته بکزه‌رکه لوقوموتیو و طوپ استعمالنی اوکرنمش بولنیور. آنك اذعانی بو تربیه ایله دکشمش اولیورمی ؟ ژاپون روحی تبدل ایتمه‌مشدر . ژاپون حیات خارجیه‌سنده‌کی تبدلات ، حیات داخلیه‌نك استقرارنی أوروپالیلردن کیزلمشدر .

کوستاو لوبون بر آز ایلری‌یه کیدیور. شرقك فرانسزلشدیرلمسنی ویا أوروپالیلشدیرلمسنی واقعا تقبیح ایدیورسه‌ده

غربك وصایت عالیه‌سنی مشروع کوریور . مادام که اصول استعمارك یرلیلرده ، أوروپالیلرده فائده‌سی بو قدر ، او حالده ، محررك بوندن مقصدی نه‌در ؟ دوقتور دیورکه مستعمراتده‌کی مأمورلرمزك عددینی پك چوق ایندیرملی‌یز ؛ او مأمورلرك مستعمرات خلقی اخلاق و عاداتنه ، لسانلرینه وقوف تامی اولملرینی ایسته‌ملی‌یز . عجبا بو مأمورلرك وظیفه‌سی نه اوله‌جقدر ؟ بونلر أوروپایه‌می خدمت ایده‌جکلر ، اهالیٔ محلیه‌یی‌می یتشدیره‌جکلر ؟ أوروپایه خدمت ، أوروپایی نقداً مستفید ایتمك ایسه اوممام که بو دوقتور کوستاو لوبونك منطقنجه‌ده مشروع اولسون. أوروپالیلرك شرقلیلری یتشدیرملرینه کلنجه: ظن ایدرم که لوبون نظریه‌سنجه بو پك اوقدر قابل اوله‌میور . او حالده ؟

محرر أوروپانك استعمار اصولنی تنقید ایتدکدن صکره یأسه دوچار اولیور . بز ، بو خیالی تشبثاتمزدن ، بیوك بر بغض و عداوت و متمادی محاربه‌لردن بشقه نه اقتطاف ایتدك ؟ دیور . او حالده ؟

∴

دوقتور کوستاو لوبون بالخاصه فرانسز اصولنی مؤاخذةً سرد مقال ایدیور . آلمان ، فلمنکلی ، انکلیز

محررلرندن بعضیلری‌ده کندی مستعمراتلری احوالنی نظر دقته آله‌رق خیلی مناقشاتده بولونمشلردر. بونلرك مطالعاتیده بو قاریده اجمال ایتدیکمز آرایه شبیهدر. تفصللرندن صرف‌نظر اولندی. یالکز، تأیید مدعا ایچون، انکلتره مشاهیر سیاسیوننددن سور سقاوه‌ن بلونتك S. Blunt مصرلیلره بر مکتوبنی ترجمه ایله فصله ختام ویریورز.

پارسده انعقاد ایده‌میوب بروکسلده طوپلانان مصر ملیونی قونغره‌سنه مکتوب

افندیلر،

قونغره‌کزه رئیس فخری اوله‌رق دعوت ایدلدیکمدن طولایی محمدتمی نصل عرض ایده‌جکمی بیله‌مم. بونی. انکلیزلك صفتمدن صرف‌نظر، شبان مصریه‌نك حقمده‌کی توجهاتنه بر دلیل اولمق اوزره تلقی ایدرم. بر آز دها کنج اولمق و بالذات خدمتده بولونمق آرزو ایدردم فقط یتمش یاشنه کلمکلکم مع التأسف بوکا مانع اولدی. بو دقیقه‌ده بنم یاپه‌بیله‌جکم شیء، یالکز، سزك وطن پروانه پروغرامکزی قبول ایتدیکمی بیان و سزه، الیمدن کلدیکی قدر، آنك حسن صورتله تطبیقی ایچون وصایاده بولونمق و بو مصر مسئله‌سنده انکلیز و أوروپالی اولمدیغمی و هیچ بر فکر مضمره متابعت ایتمامك اوزره ساده‌جه ملیوندن بولندیغمی بر کره دها و علناً اعلان ایتمکدن عبارتدر.

سز، مصر مسئله‌سی حقنده‌کی فکرلرمی بیلرسکز. بو فکر، سزه عائد مسائلده، اوتوز بش سنه‌لك بر تجربه‌یه

استناد ایدر. مالیونك اوینادقلری أنتریقه‌لرك مملکتکزك اجنبی طرفندن نصل استیلا اولونمسنه سببیت ویردیکنی وحالاده عینی دسیسه‌لرك اجنبی اشغالنی تمادی ایتدیردیکنی‌ده پك اعلا بیلیرم . مصری خدیو اسماعیل زماننـدن بری طانیرم . تکرار قوندومینیوم زماننده (فرانسز انکلیز سلطنت مشترکهٔ مالیه‌سی)ده مصری کوردم . ۱۸۸۱ده حزب الوطنینـك ظهـورنده بولندم . ۱۸۸۲ ده قانون اساسینك مذاکره وبالآخره اعلاننده‌ده بولندم. او کونلر ده ، سزك ملکی وعسـکری سر آمدان اختلال پرور. انکنز ایله مناسباتم اولدی . لوندره‌ده، هیهات ، بر نتیجه ویرمامك اوزره ، وکلا نزدنده حقوقکزی مدافعه‌ایتدم . اسکندریه بومباردمانی اولدن بیلدیره‌مامك ألمی ایله متأثر اولدم وتل الکبیر فاجعه‌سنده وطنداشلرم آره‌سنده یکانه اغلایان بلکه بن ایدم. بناءً علیه بوکون سزك قدر وبلکه درجهٔ افراطده کندمی مصروطن‌پروری تلقی ایتمکده حقسزدکلم .

بو ألملك کونلرده حزب الوطنینك ایکی دفعه طوغدیغنی کوردم . ابتدا ، ۱۸۹۲ ده لاحق خدیوك جلوسنده . خدیو ، اوزمان وطن‌پرورلك شطارتیله پر برکنج ایدی . آره‌صره بنی محرم اسرار ایدردی . فقط بیچـاره پك چابوق بزم وکیلمز لورد قرومه‌رك مناسبتسز اوضاعیله جسارتنی غائب ایتدی .

دها صـکره‌لری ، سزك عالیقـدر وکنج خطیبکز مصطفی کامل پاشانك الهاماتیله ظهور ایدن حرکت‌ملیه‌ده. مشارالیهله هر نه زمان تشرف ایتدمسه ، کندیسنه ، کمال ممنونیت ایله ، ألمدن کلدیکی قدر معاونتده بولندم . فقط یاش ، ظالمانه برصورتده ، قوتلری تنقیص ایدیور . بونك ایچوندرکه بروقتدن بری آرتق سـیاحتدن واز کچدم . کنجلکمك بر چوق ایی کونلرنی کچیردیکم پارسـه بیله آرتق کیده‌مز اولدم . پارسه کیتمك بنم ایچون ایکی قاتلی برنعمتدی.چونکه ، اولا پارسی کوره‌جك ایدم ، ثانیا ، سزك قونغره‌کز اوراده مجتمع بولنیوردی .

سزه ، وضعیت سـیاسیهٔ حاضره‌کز حقنده فکرمی آچیقجه سویله‌جکم . سز شدید بربحران کچیریورسکز؛ فقط بو بنم تخطر ایتدیکم بحرانلر درجه‌سـنده شـدتلی دکلـدر . بزم دولتمز کبی بردولتك معنویات و اخلاقیاتی افساد ایدن ضربهٔ شدیدی آلتنده اوتوز سنه بولونمسندن صرفنظر حزب الوطنینك باقی قالمسی آنك عناصر لازمهٔ حیاتیه‌یه مالك اولدیغنه وبو وبوکا مماثل دیکر بحرانلردن صکره‌ده ینه یاشایه‌جغنه دلالت ایدر .

حریت کونی کله‌جکدر ؛ بوکا بنم هیچ شبهه‌م یوقدر. مصرك طالعلی اولادلرینك جسارتنه و حریتدن استفاده‌یی

قطعیتله آرزو ایتملرینه وابسته‌در. بناءً علیه انکلیزلر سزه بر دفعه دها شدتله مقابله ایتدکلرندن طولایی جسارتکزی غائب ایتمك لازم کلمز. بو معاملهٔ شدیده اوزون مدت دوام ایده‌مز. مصر، بوکون میدان ترقیده خیلی یول آلمشدر. کندیسنك عالم مدنیتك پك جوارنده بولونمسی، آسیا و آفریقاده بولنان زواللی ایالتلرك تابع اولدیغی معامله‌لردن آنی وارسته ایدر. اورالرده حکم سورنلرجه هر شیء مباحدر و تأسف اولنورکه او مملکتلر خارجك یاردمندن نومیددرلر. مصره دها زیاده ظلم ایدلمسنه أوروپا رخصت ویرمیه‌جکدر. شونیده اونوتمه‌یکزکه سزك کبی بر فرقه‌نك موفقیاتی فداکارلق ایتمه‌دن وشهید ویرمه‌دن حصوله کله‌مز. حریت ملیه‌کزی استرداد ایچون داخلده کمال جسارتله مجادله‌یه دوام و پروپاغانداکزی خارجه تشمیل ایتمکلککز کرکدر. اکر لازم ایسه، قاهره‌ده، سیاسی ترهیبات و محکومیتلره حاضرلنکز. بونلر محاکم حدودینی کچه‌مز. سربست مملکتلرك پای تختلرنده قونغره‌لرکزه دوام ایدیکز. أوروپا انکلیزلر ایله مصرلیلری حکم و سزك ثباتکزی کوره‌رك حقکزی تسلیم ایده‌جکدر.

بز انکلیزلره کلنجه آرتق کندمزه عائد اولمیان بر

مملکتده ارتکاب ایتدیکمز معاملات غیرمنتظه‌دن طولایی اوتانه‌جغز؛ بز، پك لال اولان بو وضعیتدن اوصانه‌جغز. وضعیت بزم ایچون، هر سنه، دها فائده‌سز، دها شرفسز اوله‌جقدر.

حقیقت شودر: بو قدر سنه اشغال عسکریدن صکره انکلتره‌نك مصرده‌کی موقعی امین دکلدر. فرانسه‌نك آلتی سنه‌دن بری قاهره‌ده مخالفت دیپلوماتیقیه‌ده بولونمقدن فراغت ایتدیکی و دیکر دول معظمه‌نك رسماً پروتستوده بولونمقسزین وضعیتی قبول ایتدکلری واقعا طوغریدر. فقط بو موقت، غیر دائمی، غیرحقوقی بر ائتلافدن بشقه برشیء دکلدر. أوروپانك قانون بین المللی، سیاسةً، مصری عثمانلی ایمپراطورلغنك بر ایالتی اولمق اوزره طانیمقده بردوامدر. هیچ شبهه‌سز، بزم طرفمزدن وقوعبوله‌جق هر هانکی بر الحاق تشبثی قرین مسامحه اوله‌میه‌جقدر. حکومت عثمانیه آیاقده طوردقجه بو وضعیت باقی قاله‌جق ونیل وادیسنده انکلتره‌نك موقعی غیر معین و اندیشه‌ناك اوله‌جقدر.

بو نقطه‌ده بنم قناعتمه اشتراك ایتمیانلره أوروپانك و بحرسفید حوضه‌سنده‌کی دولتلرك خریطه‌لرینی مدققانه تتبع ایتملرینی توصیه ایدرم. اوراده لازم کلن ادله‌یی بوله‌جقلردر.

کوره‌جکلردرکه سویش قنالنه حاکم اولان مصرك
موقعی دنیانك اك مهمیدر . بوراسی بتون ملتلر وانکلتره
ایچون مهمدر ؛ فقط بحرسفیدك جوار حکومتاری ایچون
بواهمیت مضاعفدر . بناءً علیه بونلرك اوقیانوس دول
اجنبیه‌سندن بری طرفندن اوراده دائمی صورتده قالوب
کندی دکزلرینه حاکم اولمسنه روی موافقت کوستره-
جکلرینی زعم ایتمك طوغری اوله‌ماز . بودولتلر ، بویله
بر موافقتده بولونمقله تجارتلرینی رخنه‌دار ایده‌جکلر و
خانه‌لرینك شرقی آناختارینی ، هند دکزلرینه آچلمش
قپولرینی هروقت ایچون بوحکومته ویرمش اوله‌جقلردر.
نه آوستریا. نه ایتالیا، نه‌ده فرانسه بوکاموافقت ایده‌مز.
آنلرك لطفکارلغی بورایه واره‌ماز . آلمانیا ده بویله بر
حرکتده بولونه‌ماز . بونك عکسنی ادعا ایچون دلی اولمق
لازمدر . آلمانیا ، هیچ شبهه‌سز ، برکون بحرسفیدده
برلیمان ایدینه‌جکدر . اوحالده ، کندی رقیب تجاریسی
اولان انکلتره‌یه، هر وقت ایچون ، کندیسنك و اوزرلر-
نده تفوقنی ادعا ایتدیکی أوروپا دولتلرینك شرقه‌طوغری
اولان یولنی سد ایده‌بیله‌جك بر موقع عسکرینك بروجه
انحصار ترکنه رضا کوستره‌بیلرمی ؟
شوده جای نظردرکه کنجلشن و عسکرلك خصو-

صنده قوت بولان عثمانلی ایمپراطورلغی ده کندیسنه عائد
و خلافت اعتباریله اهمیتی بدیهی اولان مصری ترك
ایده‌مز . خیر ! استقبالده منحصراً انکلتره مصره صاحب
اوله‌میه‌جقدر . هیچ بر وقت بریتانیا ایمپراطورلغی بو
خطه‌یه تصرف ایده‌میه‌جکدر . مستملکه ، اراضئ محمیه ،
اراضئ مضافه اولمق اوزره اصلا مصر بزه کچه‌میه‌جکدر.
ایشته اوزاقدن کوریلن واستقبالك تأیید ایده‌جکی وضعیت
بودر .
انکلتره‌نك سیاست حاضره‌سنی سزه شرح ایتمکه
مجاسرت ایده‌جکم . بزده مصرده برچوق سنه‌دن بری
دوام ایدن وضعیتك نه قدر تهلکه‌لی اولدیغنی رجالمز پك
اعلا بیلیرلر . بیلیرلرکه بو وضعیت غیر طبیعیدر و دائمی
ومستقر اوله‌ماز . اکر بوایشه پاره قارشمه‌سه و اهالینك
خروجندن قورقولمسه مصردن چوقدن کف‌ید ایدیله-
جکدی. بزم عسکری وبحری اهل خبره‌مزك مدعیاتنه
نظراً أوروپادول معظمه‌سندن هرهانکی بریله اولورسه اولسون
بر محاربهٔ بحریه‌یه طوتوشور ایسه‌ك و او اثناده نیل
اطرافنده ساکن سزك ماتکز بزه دشمن اولورسه مصری
اشغالده دوام پك کوج اوله‌جق وپك وخیم تهلکه‌لری
استلزام ایده‌جکدر . دیکر جهتدن ، بزده ، افکارعمومیه ،

مصر خصوصنده چوقدن بری اغفال ایدلدی . ظن اولنیورکه بتون نیل وادیسی بزمدر و آنك محافظه‌سی بزم اوزرمزه واجبدر . بزده بر ناظر ویا بر فرقه رئیسی یوقدر که ولو بعید بر استقبالده مصرك تخلیه‌سنی تکلیف ایده بیلسون . بویله بر پروغرام خلقجه پك فنا کورینه‌جکدر . بویله بر عدم مداخله سیاست جیده‌سنی ایلری‌یه سوره‌جك جسارتدن محروم اولنجه و برقاچ سنه‌دن بری ، آلمانیا ایله اوله‌جق حربك اوقدر تعلیقی ممکن اولمدیغی آکلاشلنجه بزم رجالمز تلاشه دوشدیلر . منتخبلرینه قارشی قورقدقلرندن مصری تخلیه‌یه کیده‌مدیلر فقط اوراده دیکیش طوتدیرمق امکانی بوله‌مدقلرندن متوسط بر طریقه صاپدیلر . ایکی سنه‌دن بری ایشته بو سیاست تعقیب اولنیور . فورطنه‌یه قارشی کلمك نیتی ایله مصرلیلرك قلبنی قزانمق و آنلره حال حاضری قبول ایتدیرمك ایسته‌دیلر . لورد قرومه‌ر که مسلك واهیسی کندیسنی نیکبین ایتمش ایدی ـ اوزون مدت مصرده بر انکلیز بر فرقهٔ دائمه‌سنك وحتی کندی نامنه اضافتله بر شخصی فرقه‌نك تشکیل ایدیله‌بیله‌جکنه قانع ایدی . کندیسی بونکله مغرور اولوردی . ۱۹۰۳ سنه‌سنه قدر بوذاتك مملکتمزده ارثاً عائله‌سنه انتقال ایتمك اوزره سرای نظارتی مأموریتنی ایسته‌دیکنی طویدم .

قرومه‌ر ظن ایدیوردی که حزب الوطنینك مخالفتی خدیو طرفندن یاپیلمش ، استانبول جانبندن مظهر معاونت اولمش بر انتریقه‌دن بشقه برشیء دکلدر و مصر اهالیسنك حسیاتی جداً کندی لهنده‌در . بو آدم بو واهی فکری اوقدر ایلری‌یه سورمش ایدی که ، بر سنه صکره ، فرانسز مخالفتی ۱۹۰۴ انکلیز ـ فرانسز ائتلافی ایله زائل اولدقدن صکره قاهره‌ده انکلیز عسکرینه لزوم اولمدیغنی و استقبالده حکومتی مصر و انکلیز مختلط اردوسی و یرلی و انکلیز مختلط پولیسی ایله ادامه ایده بیله‌جکنی اعلانه حاضر بولندیغنی سویلدی . اردونك درحال عصیانه مهیا اولدیغنی آکلامق ایچون ، قرومه‌ره ، عقبه مسئله‌سی و کذلك خلقك بغض و عداوتنی بیلدیرمك ایچون « دنشاوای » وقعهٔ مجنونانه و جانیانه‌سی لازم ایدی . بو ، کندیسی ایچون بیوك بر سقوط امل و انکساری ایجاب ایتدیردی . زواللی اوقدر مأیوس و متألم اولدی که استعفا ایتدی و تسلیتیاب اولمق ایچون قباحتك عبدالحمیدك کندی علیهنده و اتحاد اسلام فکریله یاپیلمش بر انتریقه‌سی اولدیغنی اعلانه قدر کتدی .

۱۹۰۷ سنه‌سی مایسنده بزم پولتیقه‌مز بو مرکزده ایدی .

سزه سور الدن غورست ایچون نه دییه‌یم ؟ نفس الامرده غورستك لورد قرومه‌ره خلف اولمسی متوفی قرال ادواردك ایشیدر . غورست سابق قراله سنه‌لردن بری

خصوصی خدمتلر ایفا ایدیوردی . کذلك بو توجهاته برسبب دها آرانمق لازم کلیرسه‌دینه‌بیلرکه ادارهٔ مرکزیه تسلسل مأمورین نقطهٔ نظرندن برچیقماز سوقاقده بولنیوردی؛ بوکانهایت ویرمك ایچون عابدین سراینده مرعیٔ الخاطر اولان ألدن غورسته مراجعت ایدلدی . مصرده یکی آجنته‌نك یکی بر پولتیقه اتخاذ ایده‌جکی حقنده بر ذهاب باطل حاصل اولدی . بو آجنته‌نك مملکتی حریته آلشدیرمق ایچون امر آلدیغی و عاقبت ، تخلیه وعدلرینك زمان انجازی کلدیکی سویلندی. بویله بر ظن معقول ایدی چونکه لوندره‌ده وکلا دکیشبور و غلادستونك (ایرلاندا حرّیتی طرفداری اولان) هوم رول فرقه‌سی رأس‌کاره کلیوردی. فقط بونلر هپ خیالاتدن عبارتدی. سزه تأميناً سویلیه‌یم‌که خارجیه نظارتنده بردقیقه بیله بو واديده مداولهٔ افکار ایدلمدی . ۱۹۰۷ ده غورستك آلدیغی تعلیمات خدیو ایله أیی بر ائتلاف عقدی و آنك تخلیه‌یی طلب ایدن حزب الوطنی‌دن آیرلمسی اسبابنك استکمالی و لوردقرومه‌رك پولتیقه‌سنی تعقیب خصوصلرندن بشقه برشیئ دکلدی . زعم اولنیوردی‌که خدیو قزانلنجه دیکرلری قولایجه ألده ایدیله‌جك، انکلتره مصرده غائب ایتدیکی موقع حاکمی ، اهالینك موافقتی ایله وکوزل

سوزلرله تکرار آله‌جق و نیل وادیسنده سویله‌جك . قرال ادواردك اسلامیتك حامی و امامی اولمق اوزره سلطانه خلف اولمسی و یالکز مصرده دکل ، هندده ، عربستانده وشرقك اقوام سامیه‌سی نزدنده بو صفتله طانتدیرلمسی دوشونلدی. بو، غیر منتظم بر خلافت جدیده اوله‌جقدی . خدیو ، عنوان اعتباریله امیر المؤمنین صفتنی محافظه ایده‌جك فقط هر حالده قرالك امری آلتنده بولنه‌جقدی . مصره بر حکومت مشروطه تأمین ایتمکه کلنجه بو ، معلومکز اولدیغی اوزره ، اصلا موضوع مذاکره اولمامشدی؛ اودرجه‌ده‌که کندیسنی مشروطیتپرور اعلان ایدن خدیوه قرال خط دستی ایله بر مکتوب کوندروب بو سودادن واز کچمسنی امر ایدیوردی . دوشونیلن شیئ سزك زواللی مجلس شرایعکزك زواللی مذاکراتنی براز توسیع ایله بر کوچك پارلمنتو طاسلاغی یاپمق و ایالت مجلسلرینك وظائفنی توسیع ایتمکدی. پولتیقه‌سی ۱۸۸۲ (مصرك اشغالی تاریخی) دن بری ایلریله‌مه‌ین خارجیه نظارتنده اصلا مصره حریت ویرلمسی مسئله‌سی مناقشه اولونمدی . بیلرسکزکه ۱۸۸۲ مداخلهٔ مسلحه‌سنك سببی اوسنه اعلان اولنان مشروطیتك طرفمزدن تصویب ایدلمامسی و مداخله‌دن مقصدده

خديوك بر وجه مطلقيت اعادهٔ حكم وقوتى ايدى . بناءً عليه يكرمى سكزسنه حيله و دسيسه وظلم و اعتسافدن صكره انكلتره خارجيه نظارتى بردن بره فكرينى دكشديرەرك برنجى ايشى تخليەيى طلب اولەجق اولان مشروطيتى اعلانه نصل طرفدار اولەبيلردى ؟

كذلك مصرده، غورستك طبع ومزاجى بر سياست احرارانەنك باشليەجغنه و قرومەرك پولتيقەسندن غيرى بر مسلكك اتخاذ ايديلەجكنەدائر اولان ذهابدەده آلدانلدى. سوزألدن غورست شرقى سومز دكلدر؛ عربجەقونوشور؛ شخص اعتباريله سويمليدر ؛ سلفى كبى بريتانياليلره خاص درشتلكى يوقدر ؛ برلى عالم ايله شخصى و خصوصى اولمق اوزره اين معاملەده بولونمق قابليتنى حائزدر . فقط بونكله استقلال ملى پولتيقەسنى تصويب آرەسنده بيك فرسخ واردر. غورست ، اول باول ، أمپەرياليست و « حكومت قرطاسيه » طرافداريدر .ذاتاً لورد قرومەرك معيتنده اون آلتى سنه خدمتى سايەسنده آمرينك بتون اصول حكومتنه وارث اولمش ايدى كنديسنه توديع امور ايدنلر ايجه بيليرلردى كه آنى مصره كوندرمكله حكومت اشغاليەيى ظاهراً دها آز شايان نفرين بر حاله صوقەجقلر شو قدر واركه اشغالدن ده امين بولنەجقلر.

غورست سلفندن آز اشغال طرفدارى دكلدر . آنكله لورد قرومەر آرەسندەكى يكانه فرق شودر : بو ، مقصدينه اينى و آلداديجى سوزلرله واصل اولمق ايستەر ، حالبوكه ديكرى تهديدى ترجيح ايدردى .

كورديكزكه بر رادەيه قدر غورست كنديسنه توديع اولنان وظيفهٔ ائتلافكارانەيى ايفا ايتدى . ظاهراً اولسون خديوى ألده ايتمكه موفق اولدى . و آكا اشغال پولتقەسنى قبول ايتديردى وشخصى منفعتدن طولايى كنديسنه مظاهر اولەجق بر كوچك انكليز فرقەسى تشكيل ايدەبيلدى . بدايتده طالعى ده ياوردى. حزب الوطنى ، عاليقدر رئيسى مصطفى كامل پاشايى غائب ايتدى . و بوندن مخالفت ايچون بر آز بوزغونلق حاصل اولدى . غورست نقطهٔ نظرندن بوشايان استفاده ايدى . كذلك استانبول اختلالى بيله اولمسه ، استقلال مطالباتنى آتىيه تعليق ايدەبيلەجك اولان حريت پارلتيلرنى قبول ايتديرەبيليردى . مصر ايچون شايان ممنونيتدركه ١٩٠٨ تموزنده ژون ترك فرقهٔ مشروطيت پرورانك موفقيتى آنى بوندن قورتاردى . خارجك ياردمى اولمەدن بر قومشو و حقيقى و صميمى متفق ملت اسلاميەنك استحصال حريتى مصره يكى بر جسارت بخش ايتدى و انكلترەنك اوزاتديغى آلداتيجى حريت صدقەسنك

ردینه بادی اولدی . تخلیه علیهدارلغی بتـون مصر عالم
اسلامنه شامل اولدی. بونده کرك غورست ، کرك سور
ادوارد غره‌ی بر آز غائب ایتدیلر نه قدر ائتلافکار وجمل
تلطیفیه‌ایله آراسته کورونورسه‌کورونسون مصرمسلمانلری
مملکتلرنده انکلیز اشـغالنك تمادیسندن بحث ایدلمسنی
ایسته‌مدیلر . هر وقتدن زیاده تخلیه‌یی شدیداً طلب‌ایتدیلر.
بوندن بشقه‌سی کندیلری ایچون سیّان ایدی .

خارجیه نظارتنده ائتلاف و انکلتره تفوقی پولتیقه‌سنك
افلاسی نه‌زمان آ کلاشلدیغنی تعیین مشـکلدر . ١٩٠٨
عثمانلی انقلابنك باشلانغجنده بزم دپلوماسیمز یکی حکومتدن
انکلتره‌نك مصرده‌کی اشغالنك تصدیقنی قبول ایتدیره‌بیله -
جکنه ذاهب اولدی. بونك ایچون صدراعظم کامل‌پاشایه
بناشلدی . فقط مشـارالیهك سـقوطی انکلیز نفوذنی
مضمحل ایتدی و ١٩٠٩ بدایتنده سرزدهٔ ظهور اولان
متقابل اختلال نفوذمزك بتون بتون محو ایدلمسنه بادی
اولدی . بوندن صکره قاهره‌ده اشـغال سیاستنك قبول
ایتدیرلمسی ایچون بشقه اسبابه توسل‌اولندی . اطرافنده‌کی
کـوچك انکلیز محبی فرقه‌نك محوینی کورنجه غورست
قبطیلری استخدام و اسـتعمال فکرسـقیمنه دوشدی.
آنك زعمنجه کـویا بونلر یرلیلرك مخالفتنه قارشی تأمین

موازنه ایده‌جـکدی . بطرس‌ی عالی پاشـا باش و کالته
کچیرلدی و کمال دبدبه ایله اعلان اولوندی که بو خریف
ریاست نظار مقـامنه کلن ایلك « تام » مصرلیدر . بو ،
حزب‌الوطنیده‌کی ایکی مذهبی تفرقه‌یه دوشورمك ایچـون
خائنانه بر حرکتدن ، انکلتره‌ده دستورمز اولان حکمران
اولمق ایچون رعایایی تفرقه‌یه دوشورمك حکمت غلیظه‌سنك
تطبیقاتندن بشقه برشیء دکلدر . مع‌التأسـف بوتطبیقاتده
موفق اولوندی . شایان تلهفدرکه بوحال مصرشبانی آره -
سنده بادیء نفاق‌اولدی . مصر ، بتون قواسنه محتاجدر.
و مخالفت دینیه هر وقت مضردر . بونك شـایان تأسف
نتیجه‌سی بطرسك قتلیدر . شوقتلك بر أیی نتیجـه‌سی‌ده
واردر : بوندن طولایی اهالی وضعیت حقنده بر فکرتام
حاصل ایتدی و اسلام مخالفتنك زائل اوله‌میه‌جغی ثابت
اولدی . ینه بوصورتله حسیات لاحقهٔ اسلامیه ایله انکلتره
سـیاست حاضره‌سنك آره‌سنده‌کی اوچـوروملر کوزله
کـوریلور بر راده‌یه کلدی . بوندن صـکره ، آلدانمق
تهلکه‌سندن مصون اوله‌رق دیه بیلیرزکه ، لوندره‌ده بزم
حکومتمزك پولتیقه‌سی علناً اسلامه دشمن اولدی . آرتق
انـکلتره نه ایرانده ، نه عربستانده ، نه اسـتانبولده ، نه
مصرده اسلامیتك هیچ بر أیلکنی ایسته‌مز .

بالآخره روزوهلت ـ غرهی أنتریقهسی میدانه کلدی. بن بوکا أنتریقه دیرم چونکه علناً ثابت اولدیکه ، لوندره خارجیه نظارتنده ، بزده مصرده اوینایهجق عکسی رول ایچون افکار عمومیهٔ احرارانهیی حاضرلمق مقصدیله بو منحوس و مستکره آمریقا قومدیاجیسندن استفاده ایدلمك ایستهندی . بو واقعهیی دها ایی آکلامق ایستهرایسهکز تخطر ایدیکزکه سابق آمریقا رئیس جمهورینك آرقهسنده ، مصر سیاحتنده ، آمریقا پروتستان میسیونرلری اسلام علیهنده انکسار قلبی موجب اولهجق آغیرسوزلر سویلورلردی و لوندرهده، سور أدوارد غرهیك آرقهسنده ، آنارهبکزهر انکلیز خرستیان ارباب طریقتی عینی وظیفهٔ مکروههیی ایفـاده قصور ایتمیورلردی . بو احوال ، قرالك وفاتی اوانده . أدوارد غرهیك مسلمانلر اوزرنده ادعای تفوق خولیالرینك منکسر اولدیغی بر حینده ، بو ایکی پولتیقهجینك مدافعهٔ نفس ایچون حیات نصرانیهیه مراجعتلرینك سر و حکمتنی شرح ایدر . موسیو روزوهلت طرفندن «مهنشن هاوز» ده ایراد اولنان نطق اولجه أدوارد غرهی طرفندن معلوم ایدی و مظهر تصویبی دخی اولمشدی . خارجیه ناظریده برقاچ کون صکره عوام قمارهسنده اسلام علیهنده ایراد ایتدیکی نطقنده روزوهلتك بو بیاناتنی وثیقه

اتخاذ ایتمشدی . امین اولکزکه بوکون أدوارد غرهی ایله روزوهلتك حسیاتی آرهسنده هیچ برفرق یوقدر. و بوندن بویله پولتیقهمز ترکیهده ، عجمستانده ، مصرده اسلامك ترقیاتنه دشمندر. آرتق سز بزم پولتیقهمزه اعتماد ایتمهییکز. بو فرصتدن بالاستفاده یالکز مصر وطن پرورانتی دکل، استانبولدهکی ژون ترکلری و بتون دنیا مسلمانلرینی تیقظه دعوت ایدرم . بو شرائط تحتنده سزه ویرهجك برتك نصیحتم واردر. بو نصیحتی سزه کمال یأس ایله ویریورم. چونکه بنده بر انکلیز وطن پروریم . مملکتمك شرقده سیاست ظالمانهسنی تقبیح و تشنیع ایتدیکم حالده بر انکلیز ملت پروریم . وطنداشلرمك حسیات عمومیهسنه قارشی اعلان مخالفت ایدرك شونی سزه سویلمکهلکی بنی سزلره قارشی اولان وظیفهم مجبور ایدر . اکر سز مصر وطن پرورلری بزی دشمندن بشقه برصورتله تلقی ایدرسهکز حماقتکزه پایان اولماز . انکلیز محافظه کاران و احرار فرقهلرینك متحداً سور أدوارد غرهیك سوزلرینی تصویبلری سزه قارشی هیچ بر ناموسکارانه حرکتك اجرا و اولجه ویریلن سوزلرك انجاز اولونمیهجغنه دلیلدر. سوزنده طورمق مسلکی آرتق متروکدر . سز بزدن بر ظلم و اعتساف پولتیقهسندن ، الحاق سیاستندن بشقه

بر شيء بكله‌مه‌يكز . سزی مادةً صويه‌جغز . اخلاق اجتماعيه‌كزی برباد ايده‌جكز . الحالةهذه بزه تابع اولمق فلاكتنه دوچار اولان هند مملكتلری دركه‌سنه تنزيل تشبثنده‌يز .

سوزلرمك فخامتلو دولتلو خديو پاشا حضرتلرينك قولاغنه ايريشوب ايرشميه‌جكنی بيلمم . فقط مشاراليهك نظر دقتلرينی جلب ايله كنديلرندن اسكی وطن پرورلكلرينك تخطر بيورلمسنی استرحام ايدرم . ماضيده ، كنديسنه ، منافع مصريه‌يه نه قدر صادق اولديغمه دائر اساسلی دليللرمی ارائه ايتمشدم . او وقت ، كنديلری دها پك كنج ايديلر . و لورد قرومه‌رك دشمنلكنه قارشی جسورانه مجادله ايدييورلردی . خديو حضرتلرينی ايقاظاً ديمك ايسته‌رم كه انكلتره‌نك خصومتی بوكون تخفف ايتمش دكلدر ؛ كيزلی اولمقله شدتنی غائب ايتمامشدر . غورستی ، غره‌يی و خارجيه نظارتنی هپ بو فكر اداره ايدييور و عباس حلمی پاشا خديويتنی فجيع بر صورتده غائب ايده‌جكدر . بونلرك كنديسنه اهانت و خيانت ايتدكلرينی خديو كوره‌جك و بوندن صكره مختاريتی تصديق ايديلن بر مملكتك صندلیٔ حكومتی دكل، آنجق دائمی حال اسارتده طوتيلان زواللی هند راجه‌لرينك صندلیٔ امارتی كبی بر تختی محافظه ايده‌بيله‌جكدر .

عينی استرحاماتی سابق دوستم شيخ علی يوسفه و اشغال پولتيقه‌سنك فريفته‌سی اولان سائر مصرليلره تكرار ايدرك ديرم كه : بزدن احتراز ايديكز . آرتق بز سزك هيچ بر ايلككزی ايسته‌مه‌يز . سز بزم يوزمزدن نه قانون اساسی‌يه ، نه حريت مطبوعاته ، نه حريت تعليم و تربيه‌يه ، نه حريت شخصيه‌يه نائل اوله‌ميه‌جقسكز ، بزم مقصدمز ، بوكوندن اعتباراً ، مصرده قالدقجه ، سزك مملكتكزی بزم مه‌نچسته‌ر پاموق طوقومه‌جيلرينك منفعتنه اوله‌رق طولاندير مقدر ؛ سزك خزينه‌كزدن بالاستفاده بزم سودانده قورديغمز آفريقا ايمپراطورلغنی احيا ايتمكدر ؛ سزه شكلاً اولسون طانشمادن ، و اسكيسندن دها شديد بر طرزده مملكتكزده يهودی و انكليز سپه‌كولاسيونی آزيتمق اوله‌جقدر ؛ سزی آلدركز ، آياقلركز ، باغلی احتراصات تجاريه‌مزه توديعدر . سز آرتق لهمزده حسن نيتده بولنمق حماقتنده معذور اوله‌مازسكز . افكارمز آچيقدن آچيقه سويلندی . آرتق مملكتكزك ربقهٔ اسارتده قالمسنه و خراب اولمسنه سبب اولمقده دوام ايتمه‌ييكز .

حزب وطنی‌يه نصيحتم شودر : آچيق ، اساسلی ، جسورانه ، هركون بر مخالفت ياپمغه دوام ايديكز . متحداً و هر فرصتدن بالاستفاده ، حال حاضرك مصرده

نهايته ايرشمسنى ، طريق حقانيته داخل اولمقلغمزى ، سزك مملكتكزدن عسكرلرمزى چكمكلكمزى ، سزكله اشتغاله نهايت ويرمكلككمزى طلب ايديكز . سز ، شو لسانى قوللانعقله هيچ برشيئ غائب ايده‌جك دكلسكز : بز ، سزك مملكتكزده اجنبى‌يز . سز بو حقى طلب صلاحيتنه مالكسكز و حقكزى قزانه‌بيليرسكز . انكلتره‌نك سزك مملككزده حكمران اولمق اوزره قرار قيلمسنه هيچ برحقى اولمديغنى، سزك آرتق بزى ايسته‌مديككزى ، حامى ، مستشار ، ويا ساده‌جه مأمور اولمق اوزره بزه محتاج اولمديغكزى هردرلو وسائط نشريه‌ايله و متمادياً درخاطر ايتديريكز . بزه ، بونلرك عكسنى ادعا ايچون ، هيچ بروسيله ويرمه‌يكز . بزه خصومتكزى آچيقجه كوستريكز . هيچ بر فائده‌سى اولميان اختلالاته مثابرت ايتميكز ، اجنبيلرك مواجهه‌سنده قالان بتون ملتلر كبى رسمى وتجارى بويقوته توسل ايديكز وشخصاً بزدن اوزاقلاشكز . سزده انكليز اولميان برچوق اجانب واردر. آنلرله‌صميمى برصورتده‌عقد مؤاخات ايديكز ، بزدن ايسه آنلرله معامله‌ده بولونكز . هركس ايله اوزلاشك فقط يالكز بزم ايله ائتلاف سوداسندن واز كچك . بواوغورده فدا ايديله‌جك زمانه يازيقدر . بزم

ناموسمزه،انسانيتمزه ، بوندن صكره ، مراجعت كولنج اولور . طرفمزدن بويله بر حركتكزه استحقاردن بشقه بر مقابله كوره‌مز. خير ! سز بزى آنجق بردرلو اقتناع ايده‌بيلرسكز . بزه بيلديريكزكه مملكتكزك اشغالى بزم ايچون متمادى مشكلاتى وحال صلحده پك‌زياده كلاللى،حال حربده ايسه صوك‌درجه‌ده برتهلكه‌يى‌استلزام‌ايده‌جكدر، وقتا كه بزم انكليز خلقنك قالين قفاسنه اشغالك موجب فائده اولمديغى فكرى داخل اوله‌جقدر ايشته اوزمان حقكزى تسليم ايله سزى براقه‌جغز. آندن اول بوامنيه حصول پذير اوله‌ميه‌جقدر .

بوندن صكره سزه كمال شدتله (صوك درجه‌ده) وطنداش‌ومذهبداشلركز اولان‌تركلرايله‌مؤتلف‌اولمكزى توصيه ايدرم . ايمپراطورلغنك برايالتى اولمق اعتباريله سلطان مصرى حمايه وظيفه‌سيله مكلف وبوحقى حائزدر، خليفه اولمق حيثيله‌ده دينكزى محافظه‌يه مجبوردر . مختاريت اداريه‌كز ايچون فرمانلرك ضماننى حائز سكز . عثمانلى دولتنك اجزاى متممه‌سندن بولونمق امتيازندن ممكن اولديغى قدر استفاده ايديكز . سز ملتكز ايچون بوندن ضرركورميه‌جكسكزو آتى قريبده‌أوروپا حكومات مسلحه‌سى ايله ائتلاف ايدرك سلطان انكلتره‌يى

وعدلرینك انجازینه دعوت ایده‌بیله‌جکدر . او کون ، انکلتره، قره‌ده ودکزده‌کی قوتندن، أمپەریالیست فرقه‌سنك احتراصاتندن، پاره وتجارت منافعندن صرف نظر سزی براقه‌جقدر . اوساعت حلول ایدنجه انکلتره ، سزه دوستلق تأميناتی ویره‌جك ، برچوق ایلکلر ایده‌جك وکیده‌جکدر .

جناب حق بوکونی چابوق کتیرسین و بزده آنی کوزلرمزله کوره‌لم .

ایشته بو سزك فداکار دوستکزك دائما ایتدیکی دعادر .

اوئیلفرید سقاوەن بلونت

نیو بیلدین پلەیس

هورشەم سەسەقس

١٣ ایلول ١٩١٠

تل الکبیرك ٢٨ نجی سنهٔ دوریه‌سی

استطراد

حق استعمار

— « کندی نقطهٔ نظرمدن حقوق دول » نام اثرمزدن مستخرج فقره‌در . —

بونفیسك اثرندن منقول فقراتدر :

« بردولتك مدنیتك فوائدندن دیکرینی نصیبه‌دار ایتمك ایچون آنك امورینه مداخله‌سی ، دیکر مداخله‌لر کبی ، استقلال دوله قارشو بر سوءقصد تشکیل ایلدیکندن مردوددر . بلونچلی برفکره معارضدر . مومی الیه ملل متمدنه‌یه باربار ویا وحشی قبائلی اداره وتربیه ایتمك حقنی ویرییور . بعضیلرینك نظر دقتنی جلب ایده‌بیله‌جك اولان بوفکر غیر قابل تصویبدر . چونکه بو صورتله حریت بشریه قولایجه دوچار تجاوز اوله‌بیلور . ذاتاً مؤلف مومی الیه مدنیلرك غیر مدنیلر حقنده بلا مرحمت طاورانديقلرینی تصدیق ایدییور . هر حالده نشر مدنیت ایچون تلقینات صلح پرورانه‌ده بولونمق مقبول برشیدر : فقط هفته‌رك

غایت طوغری اوله‌رق سویله‌دیکی کبی دنیاده هیچ بر ملتك بدوی وحتی وحشی قبائله کندی قوانیننی قبول ایتدیرمك حق وصلاحیتی یوقدر . اکر انسانیت نامنه آفریقاده زنجی حکمدارلرك امور داخلیه‌سنه مداخله‌لری قبول ایدیلورسه نه ایچون ۱۷۹۳ ده اوروپانك فرانسه حدودینی تجاوزی کیفیتی دوچار مواخذه ایدلسون ؟ بر آدمك ، بر هیئتك حق حریتی تصدیق ایدیله‌بیلمك ایچون او آدمك ، او هیئتك دیکرلرك حقوق حریه‌سنه مراعاتکار اولمسی لازمه‌دندر . »

کندیلکمزدن بر قاعده وضع ایتمش اولمامق ایچون اکثریت مؤلفینك تصویب ایتدیکی بر نظریه‌یی یوقاری‌یه نقل ایتدك . تطبیقات بو نظریه‌نك کلیاً ضدینه‌در . آوستریا واسوج ونوروج دولتلرندن وبالقان حکومتلرندن ماعداسی دنیانك هر نره‌سنده عاجز ، مدافعهٔ نفسه غیر قادر بر ملت ، بر قوم کورمشلر ایسه حق مفروض استعمارلرندن بالاستفاده آنی ربقهٔ اسارته آلمشلردر . بو ربقهٔ اسارته آلمق کیفیتی علناً ، صراحةً بر یری ضبط واشغال صورتنده جلوه‌نما اولدیغی کبی ، حمایه شکلنده‌ده تظاهر ایدر . حتی ، مصرده اولدیغی کبی ایکی شکلدن ده بالکلیه خارج بولونه‌بیلور . دولتلر مستعمراتنی اجزای وطندن عد ایتمزلر . آنی وطنك مستملکه‌سی ،

مالی ، ملکی تلقی ایدرلر . مقصدلری اوراده‌کی اهالی‌یی یتشدیرمك ، طریق مدنیته سوق ایتمك دکلدر . اکر بویله اولسه‌ایدی بوکون بو درجه مدنی اولان فرانسزلرك جزائرده ، تونسده ، مستعمرات سائره‌ده یرلیلردن هیچ اولمازسه بش اون کشی یتشدیرملری لازم کلیر ایدی .

بالعکس انکلیزلرك هندده ، آفریقاده وعلی العموم مستعمراتده ، فرانسه‌نك خصوصیله تونس و جزائرده ، بلچیقالیلرك قونغوده ایتمدکلری ظلم و وحشت قالمامشدر . مجبوری سعی و عملی ایفا ایتمیان قونغولیلرك کسلمش اللرندن تپه‌چکلر تشکیل ایدلدیکی ، صحرای کبیرده بیچاره معصوم قبائلك « دوم دوم » قورشونلری ، میترالیوزلرله خاك هلاکه سرلدیکی ، چینلیلره جبراً آفیون قوللانمالری ایچون حرب اعلان ایدلدیکی و سائره و سائره بشرك جداً موجب عار و خجالتی اوله‌جق احوالدر .

استثنائی اولمیان بر قاعده اوله‌رق شوراسنی درمیان ایده‌بیلیرزکه بوکونه قدر کره‌ده قالمش اقوامدن هیچ برینی اوروپالیلر طریق مدنیته سوق ایده‌مامشلردر .

کذلك استثنا ایله دوچار تحدید اولماز بر قاعده اولمق اوزره شوراسنی‌ده بیان ایدرزکه اوروپالیلر اقوام

مذکوره‌نك جمله‌سنی حس ایدیلور بر صورتده کریلتمشلر، مدنیت موجوده‌لرندن تبعید ایلمشلردر .

انکلیزلرك مصره خدمت ایتدکلری افسانه‌سی تکرار ایدلمسون ، بوبابده تردد ایدنلر مصر حزب الوطنی‌سی رئیس محبمز محمد بك فریدك قونفرانسلرینه وهنوز انتشار ایدن بروکسل قونغره‌سی مقررات مهمه‌سنه مراجعت بیورسونلر . تطویلدن احترازاً ، صدددن‌ده چیقمامق ایچون مستعمرات مختلفه‌ده أوروپالیلرك شمدی‌یه قدر یاپدقلری مظالمدن ، اختیار ایتدکاری ملوث ، معیوب ، مدخول پولتیقه‌دن بحث ایتمیه‌جکز ، ذاتاً بومطلبه دائر پك چوق شیلر سویلنمش و یازلمشدر .

بر ملت آنجق کندی کندینه، کندی وسائطیله و کندی حقوق طبیعیه‌سنه مالك اولدیغی وقت تکامل ایده‌بیلور . واقعا استیلازده اولمش بریرده ایجه صلاح و تجدد آثاری کوریلور : جزائره ، اسکندریه‌یه ، بومبایه ، باتاویه‌یه، مانیلایه واران برسیاح منتظم جاده‌لر ، ألقتریقلی ترامو ایلر ، بانقه‌لر ، عالی بنالر کورر، فقط بونلر هپ أوروپالیلرك مالی، اثریدر. زواللی یرلیلرك املاکی استملاك، حقوق حریه‌سی ، حقوق مالکیه‌سی ، حقوق سیاسیه‌سی غیر قابل اعاده و استرداد بر صورتده نزع ایدلمشدر .

أوروپالیلر اول باول معارف عمومیه‌یی محو ایدرك انسال آتیه‌نك خروجنه قارشو وضعیتلرینی تأمین ایتمك ایستمشلردر . مدنیلر متدنیلره : « سز کورولتی چیقارماز و چیقاره‌ماز اوصلو ، ساکن عمله ، چفتجی ، اوشاق اولیکز ، مأمور اولمغه ، مسالك حره اصحابندن بولونمغه اصلا رغبت ایتمه‌یکز . بوکبی شیلره احتیاجکز یوقدر. مأمور ، خواجه، آووقات ، دوقتور ، الخ ... ایستر ایسه‌کز بزسزه بونلردن دیله دیککز مقدارینی کوندررز . » دیورلر .

قاپیتالیزم دنیلن حکومت سرمایه‌داران ایسه پاره‌لرینی تزییددن بشقه هیچ برحس انسانیت ، هیچ برشیمهٔ حقوق‌پرستی ایله اتعاب ذهن ایتمدیکندن دولتلری تضییق و بوسایه‌ده اهالئ مستعمراتی عادتا حیوان کبی چالشدیروب آنلرك سعی و عمللرندن ، خرابی و فلاکتلرندن استفاده ایدییورلر. اهالئ مرقومه‌نك بر درجه کوزلرینك آچیلمسنی سرمایه‌داران اوراده موجود مؤسساتنك محو و اندراسی مقدمه‌سی دیه تلقی ایلدکلرندن اولانجه قوتلریله زواللی متدنیلرك بر مقدار دها کوزلرینك قاپالی قالمسنه ، بر مدت دها اللرینی قالدیرمغه مجاللری اولمامسنه صرف مجهود ایدییورلر .

ایشته مدنی أوروپالیلر پك کری اولان آوستراليا

و آمریقا و اوقیانوسیا قبائللی بتون بتون محو ایتمشلر ؛ آنلردن بر آز فرقی اولان اقوام سائره‌یی برکون کاوبده کندیلرینه رقابت ایده‌جك برمرتبه‌یه ایصال ایتمامك ایچون بر نوع (قلوروفورمه) ایتمش بولنیورلر .

الحالةهذه بشریتك اکثریت عظیمه‌سی ، بو مفروض و مکروه حق استعمارك نتیجه‌سنده محکوم تدنی بولنیور ؛ حقوق طبیعیه ، مدنیه ، ملکیه و سیاسیه‌دن محروم اولیور .

عالم مدنیتك ارتکاب ایتدیکی بو مدنیت دشمنلکی ، بو وحشت هیئت اجتماعیهٔ حاضره‌نك اك اساسلی ، اك عفو اولونماز بر جنایتیدر . حالبوکه قشر زمینی طانیماز برحاله کتیرن (سه‌ن ـ غوتار) ، (مون سه‌نیس) تونللرینی ، (سویش) قنالنی آچان ، تلغراف ، تلفون ، تیمور یولی خطلریله عالمی باشقه برشکله افراغ ایدن ، سطح دریایی مهیب دردنوتلر ، معظم ترانس آطلانتیقلر ایله طولدیران ، تەلەسقوپلریله ، میقروسقوپلریله بی انتهالر کشف ایدن ، فن حقوقده ، طبده ، کمیا و حکمتده ، ادبیات و فنیاتده ، اقتصادیاتده و صنایعده بوقدر ایلری کیدن انکلیزلر ، فرانسزلر ، فلمنکلیلر ، بلچیقالیلر ربقهٔ اسارتلرینه کچمش قسم مهم بشریتی تمدین ایده‌مزلرمی ایدی ؟...

کندیلرنده بو خاصه و قابلیت تمدن و تربیه وار ایکن

مدنیلرك متدنیلری دها زیاده کرولتمك خصوصنده‌کی غیرتلرینه نه دینور ؟

بوقاریلرده دیدیکمز کبی بردولتك مستعمره اتخاذینه صلاحیتی یوقدر . بر مملکت آنجق اهالیسنه عائددر . مال متقوم دکلدر . آلینوب صاتیلماز ؛ ملیونلرجه اهالی أوروپا تجارینك مال و ملکی اوله‌ماز .

بوکون حق استعمار قرون سالفه‌ده‌کی اسارت کبی الغا ایدیلور و مستعمرات خلقنه حقلری اعاده قلنورایسه آنلرك تمدنلرینه آرتق هیچ برمانع قالماز . آنلرده البته قاعدهٔ تکامله منقاد اوله‌رق یواش یواش نصیبه‌دار ترقی اولورلر . بناءً علیه بوخصوصده حقك ظلمه غلبه‌سی نتیجه‌سی اوله‌رق بتون دنیا تمدن ایتمش ، بدویت و وحشت تدریجاً زائل اولمش بولنور .

نتیجهٔ کلام ؛ شمدیکی أوروپا مدنیته برأنکل اولیور و ترقیات مدنیه‌سی واسطه‌سیله غریبدرکه عینی مدنیتك تعمم و انتشارینه بر مانعه تشکیل ایدییور .

بر دولت دورهٔ تکاملنده بشقه دولتلردن استعانهٔ مدنیه‌ده بولونه‌بیلور ایسه‌ده هر حالده منحصراً کندی وسائطیله ، کندی تشبثاتیله ایلرولیه‌بیلیر . مثال : ژاپونیا .

بر دولت مدنیه بر قطعهٔ متدنیه‌یی نه‌قدر اعمار ایدر ایسه ایتسون ، اهالیسی محروم حریت اولور وقوهٔ تشبثیه‌سنك انكشافنه موانع طاری اوله‌جق اولورسه كیروده قالور . مثال : مصر اهالیٔ اصلیه‌سی .

برمملكتك دائرهٔ مدنیته دخولی ، بر مدنی مملكتك اصول وقوانین ، مؤسسات وعاداتنی حرفیاً تقلید و اقتباسی ایله اوله‌میه‌جغی امثال تاریخیه‌سیله مثبتدر . حتی برمملكت مدنیه اهالیسندن بعضیسنك مهاجرت ایدوبده ماورای ابحارده برقطعه‌یه استیلالری و اوراده برجمعیت جدیده تشكیللری حالنده بیله آنلرك مدنیتی ایله مدنیت سابقه‌لری بیننده فرق حاصل اولیور . مدنیت محیطه ، زمانه ، اقلیمه ، عرقه كوره تخالف ایدر. آمریقا مدنیتی ایله انكلیز مدنیتی ، فلمنك مدنیتی ایله ترانسوال و اورانژ مدنیتی ، فرانسز مدنیتی ایله قانادا مدنیتی آره‌سنده‌كی فرقلر پك ظاهردر .

اوحالده ، برخلقك ترقیسی ، كندی عادات و اخلاقنك ، مخصوصات وقوانیننك ده برلكده ترقیسنه وابسته‌در. حالبوكه عادات و اخلاق ، مخصوصات و قوانین وسائط اجنبیه ایله تكامل ایده‌مز . شبهه‌سز معارف اجنبیه‌دن ،

ترقیات غربیه‌دن استفاده و استفاضه ایدیلور ؛ فقط ایش اولدیغی كبی قوپیه‌دن عبارت دكلدر . بناءً علیه مثلا هند عالمنده بر تكامل مطلوب ایسه هند مخصوصاتنك تركی و یرلرینه أوروپا اصول و قواعدینك اولدیغی كبی قبولی هیچ برنتیجه ویرمز . بونك ایچون مخصوصات هندیه‌نك مظهر تعالی اولمسی لازمدر .

أمپه‌ریالیزم پولتیقه‌سی

— سیاست عالم حقنده مطالعات —

بیوك - بریتانیا . - آمریقا حکومات متحده‌سی . - روسیه . - فرانسه . - ژاپونیا . - آلمانیا و اتفاق مثلث.

کرهٔ ارضك اك مهم اقسامنه منصرف اولان ، اك چوق تبعه‌سی بولنان حکمدار، بوکون ، لاشك ، انکلتره قرالیدر. کونش ، هیچ بر وقت بو پادشاهك الکالرنده باطماز . نوع بشرك تقریباً بر ثلثی انکلیز اسیریدر . نقد اعتباریله دنیا ، عیارینی ، لوندره‌دن آلیر . لوندره ، تاریخك و حال حاضرده عالمك اك بیوك مرکزیدر. بو شهر بر قطب مدنی کبی بتون دنیایی کندیسنه طوغری جذب ایدییور. بحراً اك قوی الشکیمه دولت انکلتره‌در. جغرافیا اعتباریله نفس بریتانیا قولایجه قابل مدافعه کبی کوریلیور. مدنیت و عمران اعتباریله‌ده انکلتره، فرانسه و آلمانیادن آشاغی دکلدر . هله آریستوقراسی نقطهٔ نظرندن انکلتره پك بلند بر موقعه‌در .

« دها بیوك انکلتره » نظریه‌سنك، حواریسی

چه‌مبه‌رله‌ین ، لوندره‌ده ، ١٨٩٥ ده ، کمال غرور و عظمت ایله شو سوزلری سویلشدی :

« بن بو عرقك ، دنیایه حاکم اولان و تاریخك ادراك ایتدیکی حاکم و متفوق بو آنغلو - ساقسون عرقنك عظمت و استقبالنه ایمان ایدرم . بو اویله بر عرقدر که غروری ، ثابت قدملکی، نفسنه اعتمادی ، رأینده‌کی قطعیتی هیچ بر اقلیمك تأثیری ایله دکشمز ، هیچ بر تبدل آنی اخلال ایده‌مز . بو ملت ، هیچ بر ممانعه‌یه تصادف ایتمکسزین ، تاریخ مستقبلك اك حاکم قوتی ، مدنیت کائناتك اك اساسلی عنصری اوله‌جقدر . و، دنیا قدر بیوك اولان بو امپراطورلغك استقبالنه معتقدم ؛ او امپراطورلغك که هیچ بر انکلیز بر غرور ذره‌مه‌سی حس ایتمه‌دن آندن بحث ایده‌مز . »

أمپه‌ریالیستلرك ذهابنجه انکلتره‌نك موقعی آنی جهانکیر اولمق مجبوریتنده بولندیرر ؛ او، انسانیتی سوق و اداره ایدن ملتلرك بیرنجیسی اولملیدر ، یاخود ، یالکز مستملکاتندن دکل ، استقلالندن بیله وازکچملیدر .

ایشته Greater Britain نظریه‌سی بودر .

فقط ظواهره آلدانلمسون . انکلتره مرتبهٔ قصوای کماله کلمش ، بو مرتبه‌یی کچمش ، اینمکده بولنان بر دولت و بر ملتدر . کچن عصرك اواسطنه قدر بیوك - بریتانیا

دنیایی عادتا محاول بولمشدی . اسپانیا ، پورتوغال ، فرانسه برآز اختیارلمشلردی . فرانسه‌نك فتح ایتدیکی قوجه هندستان عالمی ، قانادا ایمپراطورلغی و حتی فرانسه آطه‌سی قولایجه انکلتره‌نك زیر تصرفنه کچدی . آفریقاده ، کذلك قولایلقله ، بیوك بر مستعمرات ایمپراطورلغی تشکیل ایدلدی .

عرابی وقعه‌سی اوزرینه انکلتره‌نك اسکندریه‌یی طوپه طوتماسی و تل الکبیر موفقیتی آکا بتون آفریقایی آچدی . لیوینغستون سیاه قطعه‌نك برچوق مظلم نقطه‌لرینی انکلتره‌یه ویردی . بحر محیط معتدل قولایلقله کندی دائرهٔ اتحادینه کیردی . انکلیزلر بو معظم مستملکه ایمپراطورلقلرندن شخصاً دهشتلی استفاده‌لر ایتدیلر . تجارتلرینی تحت انحصاره آلدیلر .

فقط کندیلرینك قولایجه ثروته قونملری و مستعمرات خالقنك انتباهی ایشی دکشدیردی .

برچوق پاره‌یه صاحب اولونجه انکلتره تجاری تجارتی برآز استحقاره باشلادیلر . اسکیدن میدان تجارتده رقیب یوقدی . بالآخره رقیب اولمق اوزره آمریقالیلر و آلمانلر چیقدی . انکلیز امتعه‌سنه فائق برچوق امتعه مختلف پازارلره سوق اولندی . انکلیزلر مصنوعاتنك جنس و نوعنی تبدیل ایتمیه‌جك قدر محافظه‌کارلقده ثبات ـ دها طوغریسی عناد ایتدیلر . بر راده‌یه کلدی که انکلتره‌نك رسمی مناقصاتنده

بیله آلمان و آمریقالیلر انکلیزلره غلبه ایدییورلردی . چلیك مملکتی اولان انکلتره‌یه آمریقادن چلیك کلدی .

قونسولوسلر ، اقطار مختلفه‌دن ، هرهفته انکلتره‌نك سقوط اقتصادیسنی معلن راپورلر کوندردیلر . فقط ، هیهات ! انکلیز فابریقه‌طورلری . اقسپورطاتورلری اصلاح امور جسارتنده بولنه‌مدیلر .

اسکیدن ، اداره‌خانه‌سنده ، اون سکز ساعت متمادیاً چالیشان ، آیاق اوستی ، سکز دقیقه‌ده یمکنی ییه‌ن انکلیز تاجرینك یرینه شمدی اوغلی کچمش بولنیور . بیوك بر ثروته مالك اولان بو کنج باباسی قدر چوق چالشمغه کندیسنی مجبور عد ایتمیور . تجارتخانه‌سنی بر (لیمیتد سوسایتی) حالنه افراغ ایدوب دیرکتورلره تودیع ایتمشدر . کندیسی اوکلندن اول یتاغندن قالقماز . یکرمی بش قرانقلقدن آشاغی سیغار ایچمز . اك یوکسك نوعندن بورغونیادن ماعدا شرابه تنزل ایتمز . کونده سکز دفعه تبدیل قیافت ایدر . دلداده‌لرینی پاریسدن جلبی معتاد ایدنمشدر . هفته‌ده ایکی اوچ دفعه تجارتخانه‌سنه کیدر ، بر ایکی امضا ویروب قاچار . عیش و نوشه دوام ایدر .

أوروپا عرقلریله مسکون مستملکات اهالیسی بوکون کاملاً مختاریتلرینی ألده ایتمشلردر . انکلتره‌نك اوراده‌کی

حقوقى ، حقوق عاليه‌دن عبارتدر . ملكى اداره ايدن اهاليسيدر . اهالئ محليه ايسه استقلال داخليلرينه پك قيصقانجه نگهباندر. گمرك اعتباريله بيله انكلتره مستملكاتنده مظهر سهولت دكلدر ؛ آنك ايچون مثلا آلمانيا بعض انكليز مستعمراتنده انكلتره‌دن زياده ايش كوريور.

بوسقوطى نظر اعتباره آلان امپه‌رياليستلر تفوقى ادامه ايچون صنعى چاره‌لر آراديلر . مستملكاتى توحيد خولياليرينه طالديلر . بوندن ترانسوال محاربه‌سى چيقدى . بر نتيجه ويرمدى . ذاتاً صنعى و صورى تفوق اولماز ؛ اولورسه‌ده جدى و متمادى دكلدر .

انكلتره ، بناءً عليه ، اختيارليور . كنديسنى ايلك دفعه هندستانه آتان ارادته مالك دكلدر. اسپانيا وفرانسه كبى اسكيمشدر. انكليز رجالى بوحالى بيليورلر وسياستده پك اوقدر تشبثكارلق كوسترميورلر . بونلرك خط حركتلرى هزيمتلره سببيت ويرمامك ، مهما امكن ، احتضارى تمديد ايتمكدر .

مستملكات مأمورلرى تبديل سجيه ايتمشلردر . مستعمراتده اقصاى امل مالده خفيف ، بارده آغير ، سرعت ممكنه ايله لوندره‌يه عودتدر .

انكلتره مستعمراتنى محافظه ايچون ربع عصردن برى

حال حربده‌در ، مصرده ، افغانستانده ، نيژه‌ر حواليسنده ، بيرمانياده ، زولولانده‌ده ، آشانتى مملكتنده ، سودانده ، ترانسوالده محاربه ايديور . بناءً عليه سارق وغاصب موقعنده اولان بيوك - بريتانيا ، دكزلرك اوبر طرفنده پك قورقولى بر حيات كچيريور .

ايرلانداييده حالا ممنون ايده‌مامشدر . ايرالاندانك زواللى اولادى هرسنه ، فوج فوج ، يكى دنيالره كيدوب انكلتره عليهنده يكى يكى عناصر تركيب ايديورلر. مستعمراته صاحبلر چيقيور : روسك كوزى هندده ، آمريقالينك قانادا‌ده‌در . آفريقاده فاشودا مسئله‌سى چيقمشدر و بويله مسائل اوراده توالى ايده‌بيلير . اسكيدن ، ديكر دولتلر ، نوعما اويقوده ايديلر ؛ يالكز جانلى وقانلى بر انكلتره بيدار بولنيوردى . شمدى آلمانيا ، روسيه ، آمريقا ، ژاپونيا اوياندى ؛ حتى ايتاليا بيله بر اثر تيقظ كوستريور بناءً عليه انكلتره‌نك اردو و دونتماسى متمادياً جولانده‌در .

بتون بو مهالكدن صرف نظر انكلتره حالا حريصدر . ييدكجه اشتهاسى تزايد ايديور . كويت طريقيله عراقه ، عدن طريقيله يمنه ، مصر طريقيله مكهٔ مكرمه‌يه ، وه‌ى هه‌ى وه‌ى طريقيله چينه كوز ديكمشدر . حالا انكلتره‌لى

« روماللی » در ، زنکین اولمش بر روماللی کبی انکلیز تجارتی استحقار ایدیور .

We are not a nation of shopkeepers .

« بز دکانجیلردن مرکب بر ملت دکلز . » بوشیمهٔ جهانکیری‌یی کوسترر بر انکلیز ضرب مثلیدر . آرتق جون بقاللقدن استکراه ایدیور. بوندن طولایی بر آز سپه‌کولاتور اولمشدر. هندده ملیونلرجه فقیر آچلقدن اولدیکی حالده جون هند خزینه‌سندن دهشتلی معاشلر آلیور ، پولو ویا تەنیس اوینیور یاخود قپلان آوینه چیقیور .

اخراجات تناقص ، مصارف تزاید ایتمکده‌در. بوندن حاصل اولان بحران او قدر مهمدر که انکلتره‌نك او عصردیده سربستئ تجارت قاعده‌سی أمپه‌ریالیستلرك هدف مؤاخذه‌سی اوله‌رق یرینه محافظه‌کارلق اصولی وضع اولنمق ایسته‌نیور. انکلتره وارداتیله دکل ، سرمایه‌سنی ییه‌رك کچینیور. حقیقتنی بر ایکی سنه اول مهم بر انکلیز مجموعه‌سی میدانه قویمشدر.

ایشته هپ بو سوائقه اتباعاً انکلتره ترانسوال محاربه‌سندن صکره ، پولتیقه‌سنده ، تشبث شخصیدن محروم اولمشدر. دفع بلایایی جلب منافعه ترجیح ایدیور. دشمنلرینك عددینی تقلیل ، دوستلرینك مقدارینی تزیید پولتیقه‌سنی طوتمشدر. اون کسور سنه اول موسیو دلقاسه و لورد لانسداون

Entente Cordiale دنیلن ائتلافی عقد ایتمشلردر که بونك نتیجه‌سی مصرده انکلتره‌نك و فاسده فرانسه‌نك سربستی‌سی اولمشدر . فقط بو ائتلاف بر اتفاق ماهیتندن اوزاقدر . فرانسه‌نك ، قوهٔ بریه‌سی سایه‌سنده ، انکلتره‌یه یاردیمی اولور، حالبوکه ، بریه‌سی اولمدیغندن ، لدی الحاجه بیوك بریتانیا فرانسه‌یی مدافعه ایچون قره‌یه عسکر سوق ایده‌مز.

انکلتره‌نك ایکی رقیب مهمی واردر: روسیه، آلمانیا ، فرانسه عصرلردن بری انکلتره‌نك رقیب و مخاصمی ایدی . ایکی دولتده فنا حالده دوشونجه آرتق رقابته میدان قالمدی . و Entente Cordiale امضا اولندی . میدانه دیکر ایکی رقیبك موداسی کلدی .

روسیه ، اقصای شرق محاربه‌سندن و آنی تعقیب ایدن اختلال داخلیدن طولایی پك مشغول اولدیغندن انکلتره بونی نعم الوسیله اتخاذ ایله روسیه‌یی فرانسه ایله آره‌سنده جایکیر اولان ائتلافه جلب و جذب پولتیقه‌سنی فوردی. فقط بوندن لوندره قابینه‌سنك مقصدی اساسلی بر ائتلاف دکلدر. لوندره رجال سیاسیه‌سی پك اعلا بیلیرلر که روسیه حکومتی هنددن ، آسیا سلطنتندن بتون بتون کف ید ایده‌مز. فقط بو پولتیقه، موقةً ، طرفین ایچون مناسب اولدی. هند تهلکه‌سنی آتی‌یه تعلیق ایچون انکلتره روسیه‌یی اولا ایرانده، ثانیاً ترکیه‌ده سربست

براقدی . اقصای شرقده ذاتاً روس تهلکه‌سی کندیسی ایچون قالمامشدی، چونکه، ژاپونیا ، روسیه‌نك اوراده‌کی تفوقنی اردوسی و دوننماسیله تارومار ایتمش بولنیوردی . ایشته روسیه پولتیقه‌سنه انکلیزلرك مماشاتی بوسببه مبنیدر . کذلك آلمان قورقوسی انکلتره‌یی متمادیاً روسیه‌یه صیغندیریور . وهر وقعه‌نك حدوثنده روسیه بوندن مادةً استفاده ایدیور .

وقتیله انکلتره ، خصوصیله شرق قریبده، روسیه‌نك خلافکیری ایدی . بزم بوغازلر آنجق انکلتره سیاستی سایه‌سنده روسیه‌یه قارشی طایانه‌بیلیورلردی . خنکار اسکله‌سی معاهده‌سی بوسببه مبنی اورته‌دن قالقمشدی. کذلك عینی سببه مبنی قریم محاربه‌سنه انکلتره اشتراك ایتمشدی . ینه عینی سببه مستنداً درکه غران دوقك اردوسی ایاستفانوسه‌قدر کلدیکی و استانبولك مناره‌لری موسقوف عسکرلرینك اشتها و احتراصی جلب ایتدیکی بردقیقه‌ده انکلیز دوننماسی مرمره‌یه داخل اولیور ، ایاستفانوس معاهده‌سی برلینده استیناقاً فسخ اولنیوردی. فقط بوکون ترکیه‌نك و عالم اسلامك ضررینه اولمق اوزره انکلتره سیاستی اك برنجی خصممز اولان روس سیاستنك ظهیریدر . شبهه‌سز انکلتره

بونی بلکه هندستانی ایله اوده‌یه‌جکدر . فقط بزم ایچون ایش ایشدن کچمش اوله‌جقدر .

انکلتره‌دن هیچ بر خیر ومنفعت بکلنمامليدر . کامل پاشانك سیاستی اللی سنه اولکی اساساته مستنددر. حالبوکه نصف عصردن بری یالکز انکلتره سیاستی دکل انکلتره بیله دکشمشدر . ثابتقدم برشیئ وارسه اوده کامل پاشادر .

بز بو حقائقی مملکتمزده هرکس یالکز انکلیز طرفداری دکل پرستشکاری ایکن اعلان ایتدك.وقایع پك آجی برصورتده بزی تصدیق ایتدی .

خلاصهٔ کلام : ترکیه و عالم اسلام انکلتره ایله ائتلاف ایده‌مز . انکلتره بزم فناخواهمزدر . بالایه درج اولنان سور سقاوه‌ن بلونتك مکتوبیده‌بو افکاری تأیید وتوثیق ایدر .

*
* *

آمریقاده أوروپایه عجول و چالاك بر رقیب یتیشیور. کمال استحقار ایله بیوك - بریتانیا تابعیتنی اوزرندن صیران حکومات متحده بوکون جریان سیاست عالمده‌مهم برموقع طوتیور. کندیسنی أوروپا ملتلرندن دها کنج ، دهالایق ،

دها متشبث تلقی ایدن آمریقالیلر جهانی کندی اشتهالری ایچون خلق ایدیلمش برنسنه عد ایدیورلر .

آمریقاده هرشیء عجله اولمشدر . انکلیزلردن بتون بتون بشقه برغایهٔ آمله صاحب اولان بوآنغلو ـ صاقصونلر اسپانیایه آچدقلری محاربه‌ده آمیرال چه‌روه‌رانك زرهلیلرینی، قعر دریایه تنزیل ایتدکدن صوکره قوبا ، پورتوریقو آطه‌لرینی بحرمحیطه کچوب جغرافیا اعتباریله اصلا آمریقایه تعلقی اولمیان هاوای آرشیپه‌لی، فیلیپین آطه‌لرینی ضبط ایتمشلردر . فضله اوله‌رق وسطی و جنوبی آمریقاده‌ده میدانی رقیبسز بوله‌رق نیقاراغوا ، پاناما ، وه‌نه‌زوئه‌لاده اجرای نفوذ ایتمشلر ، فرانسزلرك رذالته منجر ایتدکلری ایکی اوقیانوس بیننده‌کی قنالی بیتیرمك اوزره بولونمشلردر .

« عالم آمریقالیلرکدر . » سوزی روزوه‌لتك منسوب بولندیغی آمریقا امپه‌ریالیستلرینه عائددر .

آمریقالی عسکردن زیاده تاجردر و تجارتیله عالمی فتح سوداسنه دوشمشدر . آمریقاده هرشیء کبی تجارتده بیوك، حتی نسبتسز بیوك طوتلمشدر . آمریقانك نفوسی آلمانیایی چوق کچمشدر . جوالیت، فعالیت، ایش خصوصنده ذکا ، تشبث شخصی، متانت آمریقاده صوك درجه‌لرینه واصل اولمشدر . هریرده ، هرکسده رنك حیات رونمادر .

عمله هریردن زیاده مستحصلدر . بناءً علیه آمریقالی ، ترقیاتنه مغروراً ، آهنك دولیده ، مقدرات عالمه حاکم اوله‌بیلمك ایچون بر موقع ایستیور . اوروپاده بوندن قورقیور . محاربه اثناسنده آمریقا دونانماسنك اوروپایه کچوب اسپانیول لیمانلرینی طوپه طوته‌جغی حوادثی شایع اولور اولماز کهنه اوروپا خیلی تلاشه دوشمشدی . کذلك آمریقانك ترکیه امورینه مداخله‌سنده ده اوروپا آزاجق دوشونمشدی . هله چناق قلعه جوارینه قدر بر آمریقا قروازوریننك جولان اجرا ایتمسی وبحر سفیدده بر موقع بحری تدارکی مسئله‌سی اسکی دنیاده قیل وقاللر تولیدندن خالی قالمامشدی.

چین اوزرینه سوق اولنان اوروپا اردوسنه آمریقا مفرزه‌سنك‌ده قبولی اسکی دنیانك یکی دنیانك حقنی تصدیق ایتمسنه دلالت ایدر .

فقط هرحالده آمریقالینك اقصای املی طوب و تفنکه‌دکل، امتعه بالیه‌سیله محاربه‌در . آنك ایچون حکومات متحده هرکون اخراجاتنی تزییدده ، معظم Trust لر یاپوب رقابتی اورته‌دن قالدیرمقده ، ساحهٔ اقتصادیاتده قطع مراحل ایتمکده‌در . کوچك صنایع کیت کیده موقعلرینی بیوك صنایعه ویرمشلردر . بر منطقه داخلنده‌کی فابریقه‌لر

ترك مخاصمه ايدوب سنديقالر تشكيل ايتمشلر و خام اشياييده، مخرجلريده، بويله‌جه تحت انحصاره آلمشلردر. آمريقا بيتمز توكنمز خزائن ثروته مالكدر. اهاليسنك قابليتی، چالشقانلغی بيوك بر ثروت اولمقدن ماعدا مملكت‌ده پك بيوك، پك زنكين و صوك درجه‌ده مستعد اعمار و استعماردر. اودرجه‌ده‌كی و سائط اعمار واستعمار بيله پك آز كليور.

شرق أوروپا كبی پك غلبه‌لقدر. غرب أوروپانك اك ايی مستملكاتی درجه‌سنده بوش و آدمه، پاره‌يه، اعماره محتاجدر. كوللر دكزلر قدر بيوك؛ نهرلر ايسه پك واسعدر. ثروت معدنيه اعتباريله حكومات متحده يكتادر. بتون دنيانك تيمور دوكمه استحصالاتنك ثلثی آمريقادن كلديكی كبی آمريقا درجه‌سنده هيچ بر مملكت كمور چيقارميور. منسوجات وسائر صنايعده اونسبتده‌در. آمريقا اقتصاداً هيچ بريره مربوط دكلدر. انكلتره كبی حاكميت اقتصاديه‌سی ديكر دولتلره تابع بولنميور. كندی باشنه الی الابد ياشه‌يه‌بيلير. خارجه محتاج دكلدر، خارج آكا مفتقردر. تخمينه نظراً حكومات متحده‌نك دها استخراج اولنه‌جق يدی‌يوز مليار طون كموری واردر. بومقدار آلمانيانككندن بش دفعه زياده‌در وعصرلرجه فابريقه‌لرينه لازم كلن قوتی ويرر. آمريقاده، هندستانده اولديغی

كبی، قحط تهلكه‌سی ملحوظ اوله‌ماز. محصولات لزومندن پك فضله‌در. جدی تخمينلره نظراً پك آز وقتده آمريقا أوروپايی بغدايه غرق ايده‌جكدر. آمريقا بو اعتبار ايله، اقتصاداً وضعيت تدافعيه‌دن وضعيت تجاوزيه‌يه، ممالك اجنبيه‌يه استيلا وضعيتنه كچيور.

مكسيقا حكومات متحده‌نك حاكميت اقتصاديه و تجاريه‌سنه داخل اولمشدر. جنوبی آمريقاده حكومات متحده انكليز و آلمانيالی رقيبلره كمال موفقيتله اعلان حرب ايتمشدر. بر كون كله‌جك بر جديد جداً آمريقاليلرك اوله‌جقدر. آفريقا شمندوفر ادواتنی آمريقادن چكيور و بونلرك مصرفنی ايسه أوروپا ويريور. چينده عن قريب آمريقاليلر بر چوق شمندوفرلر ياپه‌جقلردر.

قنادا، هندستان، آوستراليا كبی انكليز مستعمراتی انكليز ارباب صنايعندن زياده آمريقا متعهدلرينه مراجعت ايتمكده‌درلر.

آمريقا اسكيدن تجارت بحريه‌يه راغب دكلدی. شمدی برده تجارت بحريه تشكل ايديور. آمريقاليلر أوروپا، انكليز و آلمان سير سفائن شركتلرينی ويا بونلرك حصه‌سندلرينی ألده ايديورلر.

پاناما جمهوريت صغيره‌سنه وبناءً عليه اهميت سياسيه،

عسکریه و تجاریه‌سی درکار اولان پاناما قانالنه آمریقالیلر بالفعل حاکمدرلر . بوصورتله پك یقین بر زمانده ایکی اوقیانوسی برلشدیره‌جکلر و هورن برونی کچمکه محتاج اولمه‌دن دونمالرینی بر بحر محیطدن دیکرینه ، سرعتله ، نقل ایده‌جکلردر .

بوکیدیشله ، آمریقالیلر برکون اوله‌جق نیو-یورق لوندره‌نك موقعنه کچوب بتون دنیا پازار اقتصادیلرینه حاکم اوله‌جقدر دیورلر . ینه عینی آمریقالیلر ، اوروپا بزم ذخیره‌لرمزه آلشدقدن و آنلره شدتله محتاج اولدقدن صکره ، مقاصدمزی ترویج ایچون اسکی دنیایی آج براقمق بزم ایچون ایشدن بیله دکلدر . دیمکه قدر کیدیورلر . فکرمزجه آمریقا طبع و مزاجی ده بونی یاپمغه خیلی مساعددر .

هر نوع امپه‌ریالیزم مباحثنده آمریقا اونوتلماملیدر .

عالم اسلامی الیوم تحت اسارتده بولندیران اقوامك نه‌کبی خصما و رقباسی اولدیغنی بیلمك بزم بر وظیفه‌مزدر . بلکه اسلامك تکاملیله متوازیاً حصول بولان دیکر تکامللر ائتلاف ایده‌بیلیر و بلکه بوموازی حرکتلر اومولمیه‌جق بر صورتده استقبالی تقریب ایدر .

⁂

روسیه حکومتی امپه‌ریالیزمی درجهٔ کماله ایصال ایتمشدر . هرهانکی روسك ، هرهانکی موسقوف رجل

حکومتنك قلبنه مراجعت ایدلسه حکومتنك غایهٔ املی جهانه حاکم اولمقدر ! جوابی آلینه‌جقدر .

روسلر بر تورەدی ملیتدر . لاتینلر ، بوکون سونمش ، توکنمش ملتلر تشکیل ایتدکلری ، جرمنلر ترقیاتك صوك درجه‌سنه واصل اولدقلری حالده هنوز روسلر اثبات رشد ایدیورلر و قارشیلرنده پارلاق بر استقبال کوریورلر .

بو آسیائی قوم اوروپالیلرك تەقنولوژیسنی و حتی آداب معاشرتنی آلیور . طوغریسنی سویلیه‌لم: روسیه‌نك طالعیده خیلی یاوردر . تاتار خانلرینك ویرکو تحصلدار . لغنی ایفا ایدن موسقوف پرنسلری تاتار و لهستان دول معظمه‌سنی محو و پریشان ایتدکدن صکره ، وقتك اك بیوك دولتلرندن بری اولان، اسوچی اوچنجی درجه‌ده بر دولت درکه سنه تنزیل و شرقك ملکه‌سی ترکیه‌یی النی ، آیاغنی قالدیره‌میه‌جق راده‌ده مقهور ایتمشلردر . ایران بوینی روسك ساطورینه تسلیم ایتمشدر . ترکستان کاملاً عرض انقیاد ایتمش بولنیور . اقصای شرقده شمس شارق حکومتی ظهور ایدوب موقده‌نده، چوشیماده دب شمالی‌یه حدینی بیلدیرمسه ایدی الیوم چینك شمالی روسیه الکاسنه التحاق ایتمش بولنه‌جقدی .

روسیه یاپه‌جغنی بیلیور . کندی نقطهٔ نظرندن ظلمنک ، استبدادینک، صره‌یه قوغمش اولان تعصبنک‌ده معناسی‌واردر. روسیه‌نک ستارهٔ قمرقدر وسیع اراضیسی، توکنمز منابع ثروتی ، خزائن مدفونه‌سی موجوددر . روسیه خام برمتاعدر . تطبیق اولنان اصول سیاست و حکومتله بو خزائن ایشله‌دیلیور . روسیه آلمانلر و فرانسزلر طرفندن میدانه کتیرلدی ؛ فقط آرتق بوکون روسیه آنلره تشکرله خدمتلرندن مستغنی اولدیغنی بیلدیریور . فسیح مملکتلر کوندن کونه اعمار ایدیلیور.

اقصای شرق هزیمتندن و آنی تعقیب ایدن اختلالدن صکره روسیه عسکرینی‌ده تنظیم ایدیور .

انکلیز پولتیقه‌سی ، روس تهلکهٔ آتیه‌سنی بر آز دها ایلری‌یه تعلیق ایچون ، روسیه‌یه مماشاة ایدیور . بونك روسیه‌یه اصلا برضرری اوله‌ماز. عینی زمانده موسقوف هم قوتنی طوپلار و انکلتره‌نك عوض اولمق اوزره کوستردیکی پارچه‌لره قونار، هم‌ده آنی حقنده‌کی امللرینه اصلا خلل کلمز . بش اون سنه صکره پامیری ، پنجابی بچوب سندوغانغا حوالیسه یرلشیر .

روسیه‌نك تکاملی محیرالعقولدر . ماضی سرعتله تصفیه ایدیلیور و استقبال ایچون مهم حاضرلقلر یاپیلیور.

بتون بوبیوك پروغرامك حیز حصوله ایصالی ایچون‌ده الك اساسلی چاره اولمق اوزره روسیه سرآمدانی مطلقیت اداره‌یی بولیورلر . روسیه سیاستنده ، فرانسز اتفاقنه مربوطدر . بواتفاق سایه‌سنده أوروپا موازنه‌سنك علیهنه چویرلمامسنه‌موفق‌اولمشدر. کذلك ینه‌بوسایه‌ده فرانسه‌نك ملیارلری سهولتله روسیه‌یه آقمش ، اعیان و متحیزانی زنکین ایتمش ، اردولر تنظیم ایدلمش و میدانه روس صنایعی‌ده کلمشدر .

روس ملتی ارکانك اتخاذ ایتدکلری تربیتکار خط حرکت نتیجه‌سی اوله‌رق اویانیور . صحرالر ، حدودسز سته‌پلر بوکون مزروع تارلالر حالنه کیرمش ، شهرلرك جورای فابریقه‌لر ایله‌طولمشدر. قزوین دکزندن ترکستانه قدر اوواسع الکالرده اکیلن پاموق موسقوه وولادیمیرده طوقنیور . لهستان برصنایع مملکتی اولمشدر . بریانسق، باقموت ، کرچ برکون قروزو ، بودمینغهام ویاپیتسبورغ درجه‌سنده صنعت شهرلری اوله‌جقدر .

ارباب اختصاص روسیه طوپراغنده مکنوز کمورك مقدارینی‌بیك ملیارطون‌اولمق اوزره تخمین‌ایتمکده‌درلر. کذلك قافقاس پترول منابعی، اورالده‌کی پلاتین‌معدنلری،

آلتایده‌کی کموش معدنلری، طوموسق‌ده‌کی کمور خزینه‌لری، مانچوریاده‌کی آلتون طمارلری پك مهمدر .

روسیه، میدان مدنیته بالنسبه کچ کلدیکندن حرارتلی حرارتلی چالیشیور وجبر مافاته غیرت ایدیور .

اقتصادیات ایله متوازیاً عسکرده تنظیم وتنسیق ایدیلیور . کونا کون ارتکاباتدن ، مغلوبیتلردن قطع نظر مانچوریا محاربه‌سی سوقیاتی روسیه اردوسی ایچون بادیٔ شرفدر . فرانسه و آلمانیا لوازم حربیه دارالصناعه‌لری بلا انقطاع روسیه‌یه اسلحه ومهمات یتشدیریور ؛ برکون کله‌جکدرکه أوروپالیلر روسلری بوقدر ایی تسلیح ایتد- کارندن طولایی نادم اوله‌جقلردر .

روسیه ، انکلتره کبی ، متنوع قطعاتده ایالات و مستعمراته مالك دکلدر . آلمانیا حدودندن چین دکزینه قدر اراضیسی بربرینه مربوط و متصلدر . مطمح نظری اولان هندستانده کندیسنه ملکاً مربوط برمستعمره تشکیل ایده‌بیلیر. روسیه کیردیکی یرلرده درحال یوللرینی، شمندوفرلرینی یاپیور. ماورای سیبریا خطی نه مهم بر شاه اثردر ! موسقوف اهالی‌یی تمثیل ایدیور ؛ یالکز ترکلر و مسلمانلر بوکا قارشی بر سد آهنین تشکیل ایتمکده‌درلر .

تمثیل روسیه قولونیزاسیوننك غایهٔ أملیدر . اهالی باارادهٔ چاری طوپدن وزورله روس و اورتودوقسلشدیر- یلیور. لسان ، قانون ، مذهب رسماً و جبراً اهالیٔ مغلوبه‌یه نشر و تعمیم اولنیور. اسلاو موجه‌سی هرکون قاباریور. هرکون یکی و کوچك طالغه‌لر بو بیوك طالغه‌یه قاریشیور . روس آسیائی اولدیغندن کندیسنی اقوام مفتوحه‌یه قارشی یبانجی کوسترمیور. تمثل خصوصنده روسیه‌نك یکی مملکتلری برفابریقه کبیدر. یکی بر ایالتده روس اولمیان برکویه تصادف اولنور. آنك جوارنده بردیکر قریه‌یه روسلق برآز کیرمشدر. اوراده موسقوفجه سویلنور. بر اوچنجیسنده کوستریلان منافع نتیجه‌سی اهالی برآز روسلاشمشدر . دردنجیسنده ایسه نصفیت روسدر. دها اوته‌لرده کاملاً موسقوفلاشان قریه‌لر و معموره‌لره راست کلینیر .

روسلر، ترکلر ، جرمنلر و آنغلوساقصونلر ایچون بر تهلکهٔ عظما تشکیل ایدر. روس - انکلیز ائتلاف موقتی بلکه ترکیه‌یی سوپورمکه کافیدر . فقط آتیده روسیه اولانجه‌قوتیله هنده یوکلنه‌جکدر. اقصای شرقده ژاپونیانك طاوعی بلکه روسیه‌نك اوراده اتساعنه میدان ویرمز . فقط پورتکیز و فرانسزلرك آلرنده ایکن هند انکلیزلر

ایچون نصل بر ارض موعود ایدی ایسه ، شمدی انکلیزلرك آلنده هندستان روسیه ایچون بر فلسطیندر .

أوروپاده اك زنده قوتلر ، لاشك ، جرمنلك و اسلاولق قوتلریدر . بونلرك مصادمه‌سی احتمالی شدتله واردر. حتی دیه بیلیرم که ضروریدر. خصوصیله بالقانلرده روسیه‌نك بر اثر بدیع موفقیتی اولان متفقینك مظفریتی جرمانیزم ایچون بر تهلکهٔ عظمادر. جرمانیزم صربلرك موفقیتی اوزرینه Drang nach Osten قاعده‌سنی بیله ترکه مجبور اوله‌جق درجه‌ده منکسر اولیور. اسلاولرك تعالیسی و جنوب شبه جزیره‌سنی اسلاولشدیرملری داخلی نقطهٔ نظردن آوستریا - مجارستان ایچون بر حیات و ممات و آکا اضافتله آلمانیا ایچونده بر بقا مسئله‌سیدر. واقعا آوستریا بو بازیچه‌ده هرکس کبی آلداندی ؛ فقط عجبا ویانه حکومتی - و آکا تبعاً برلین قابینه‌سی - بو ضربه‌یه قاتلانه‌جقلرمی ؛ آتیٔ قریبده اخذ ثاره ، مدافعهٔ نفسه توسل ایتمیه‌جکلرمی ؟ صوك زمانلرده تسلیحاته ویریلن کرمی ذهابمزك یاکلش اولمدیغنی اثبات ایدر .

استقبال ، پان جرمانیزم و پان اسلاوزمك مصادمه‌سندن صکره آکلاشیله‌جقدر. انکلتره ایسه ازلدن معلوبدر. اصل مسئله‌نك مهمی آتیده آلمانیا و روسیه‌نك چارپشمسیدر.

[« شمال خاطره‌لری » نام اثرمزده بو سیاست عریض و عمیق تفصیل ایدلدیکی و روسیه حقنده بر طاقم معلومات سیاسیه و اجتماعیه ویرلدیکی کبی « مقدرات تاریخیه » نام جلدمزده‌ده روسیه‌نك ترقیاتنه ، بزم ایچون مدار انتباه اولمق اوزره ، بر اوزون فصل تخصیص اولونمشدر . کذلك « ١٣٢٧ سنه‌سنده سلانیکده منعقد اتحاد و ترقی قونغره‌سنه مخطره » نامیله طبع و نشر ایتدیکم رساله‌ده روسیه‌نك حقمزده‌کی سیاستنه دائر بعض مرتبه تفصیلات اعطا ایدلمشدر . لدی الحاجه ، تعمیق ماده ایچون بو اوچ اثر عاجزانه‌مه مراجعت اولنه‌بیلیر .]

⁂

بیوك بر مستملکه ایمپراطورلغنه صاحب اولان فرانسه ، أوروپاده ، هم آلمانیانك جدی تهدیدی آلتنده بولنیور ، هم‌ده آلزاس - لوره‌نی استرداد هوسیله چیرپینیور. فرانقفورت معاهده‌سندن صکره فرانسه جمهوریتی محافظهٔ موجودیت و یکی بر موازنه تأمینی ایچون روسیه ایله اتفاق مثنایی عقد ایتدی . روسیه‌ده ، فرانسه‌ده ، بوندن ، لاشك ، مستفید اولدی . بوکا مقابل تلاشه دوشن پرنس بیزمارق سابق دشمن آوستریا - مجارستانی

دائرهٔ اتحادینه آلدی ، ایتالیاده دول معظمه عدادینه كیرمك ایچون بویله براتفاق دولیه داخل اولمغه پك زیاده آرزوكشدی . عاقبت اتفاق مثنا مواجههسنه اتفاق مثلث چیقدی .

فرانسه اردو اعتباریله خیلی ترقیدهدر . فقط بو ترقیات قارشیسنده آلمانیا، نفوسیله، اردوسیله، دوننماسیله، كنجلكی ایله شیمهٔ انتظامی ایله ایراث هیبت ایدیور . فرانسهنك نفوسی اوتوز طقوز ملیونی پك كچمیور ؛ یالكز پروسیهنككی قرقی ، بتون آلمانیانككی آلتمش آلتی‌یی تجاوز ایدیور . ایكی دولت و ملت آرهسنده هرشیئده بونسبتلهدر . یالكز متانت اعتباریله فرانسه سقوط ایدیور . آلمانیانك نفوسی آزبان تزایدهدر و برلین حكومتی مستعمرهلر پیداسی چارهسنه باقیور . حالبوكه فرانسهده نفوس تزاید ایتمیور . آرتق ملت اختیارلمش، چورومشدر . اخلاق عمومیه ، فرانسهده ، تردیدهدر . كذلك تجارت اعتباریله ، خصوصیله تجارت بحریه نقطهٔ نظرندن فرانسه هولناك اوچوروملره طوغری كیدیور . فرانسه‌یی كچندیرن اسكی فرانسهنك مدخراتی و آنك نام و عظمتیدر . فرانسهده حكومت صرافلرك ألندهدر . فرانسه دروندن منفسخ اولمش برمیوهیه بكزر . سجیه

پك سقوطدهدر . انحطاط زمانلرندهرومانك ابراز ایتدیكی علائم زینت وتدنی‌عینیله فرانسهدهده مشهوددر . فرانسه طوغورهماز برقادین مشابهسندهدر . برجمعیت بشریه‌یی محو ایچون نهقدر افكار ومسالك مضره وارسه جملهسی فرانسهده یرلشمشدر . خلاصهٔ كلام بوملت ـ تام معناسیله ـ غانغرهن اولمشدر . وبلكه بر درجهیه قدر تركطبقهٔ علیاسنك بادیٔ انحطاطی فرانسز اصوللرینك وتربیهسنك طرفمزدن مسارعتله قبوللریدر .

فرانسهنك أمپهریالیزم اعتباریله برفكری یوقدر . مستعمرات نه مقصدله محافظه ایدیلیور ؟ بلكه بونقطه‌یی فرانسزلر بیله بیلمز . . یقین زمانه قدر فرانسز أمپهریالیزمی بركوچك غایهیه مالكدی . فاس . شمدی اوده قسماً تأمین ایدلدی . بناءً علیه اوزاقجه برغایه قالدیسه اوده سوریهدر . خبرمز اولسون!

بالعكس فرانسه هند چینی ایچون تلاشدهدر . سودان فرانسویده داخلی تهلكهلره معروضدر . شمالی آفریقاده اسلام تهدیدی فرانسه مستعمرات ناظرینك آرهصره اویقوسنی قاچیرمقدهدر .

آلمانیا ، عهد قریبده ، لسبب من الاسباب فرانسهنك

اوستنه یوکلنه‌جك اولورسه البته مستعمراتنك بر بیوك قسمنی آله‌جقدر .

فرانسه‌یی بوکون آیاق اوستنده طوتابیلن قوا ، ظن قاصرانه‌مجه حالا بین الاهالی رواجدن دوشمیان وطن پرورلك شیمه‌سی ، خارجه کوندریلن نقودك فائضی و بو سایه‌ده استحصال اولنان روسیه اتفاقی وانکلتره مودتیدر.

فقط زوال و انحطاط بو ظریف و نکته‌دان ملت ایچون مقدردر. ملت هم اختیارلمش. هم‌ده هر نقطهٔ نظردن قابلیت تولیدیه‌سنه خلل کلمشدر . جداول احصائیه کوندن کونه بو سقوطی قید ایدیور . آتیده ، فرانسه ، هپ سایه‌ده کچینه‌جکدر . اوچنجی ناپولئون زماننده أوروپانك برنجی ملتی اولان فرانسه ظن ایدرم بر کون ینه ماضینك برنجی ملتلرندن بری اولان اسپانیانك مرحلهٔ توقفنده قرار قیله‌جقدر.

درقتور کوستاولوبونك بر اثرنده بر آلمان پروفسورینك فرانسه حقنده بر فقره‌سنی کوردم . اهمیتی اعتباریله عیناً نقل ایدیدرم :

« سزارلری بر طرفه براقه‌لم. تاریخ بزه کوستریورکه بر مملکت اختلافات داخلیه ایله مختل بر حالده بولندیغی وقت بویله قیاصره ظهور ایدر. بونلرك اسمی بعضاً سیللا ، بعضاً بوناپارت اولور. نیم سزار حکومتی آلتنده یاشادیغکزدن

طولانی پك اوقدر شکایت ایتمه‌ییکز . چونکه سز ، درت نعله کیتدیککز آثارشی حالندن سزی چیقارمق ایچون انحطاط دوره‌لری سزارلرینه قارشی قوشیورسکز. مملکتکز عن قریب اختلالات عسکریه دوره‌سنه داخل اوله‌جقدر. اوزمانلرده بزم کبی هر کس طرفندن بیعت اولونمش عالیقدر بر سزاره (آلمانیا ایمپراطورندن کنایه‌در.) مالك اولمق سزده هر وقت اولدیغی کبی فرصت ظهورنده میدانه کلن سزارلره مالك اولمه‌دن خیرلیدر . بناءً علیه ، آرزو بیورورسه‌کز ، سزك (قوت دازور) سیاحتنده نظر دقتکزی جلب ایدن و نفس الامره کمال قطعیتله موافق اولان حادثات اقتصادیه‌دن بحث ایده‌لم .

محاربه‌دن بری آلمان تکاملنی تعقیب ایده‌بیلدم ؛ بوکا یاشم مساعددی. مشاهده ایتدیککز کبی ، نه قنیق تربیه‌نك تعممی ، بونك بعض سجایا و مزایایه التحاقی ، آلمانیا ترقیٔ تجاری و صناعیسنك سببلریدر. وطنداشلرمك بر آز قاباجه اولان ذکالری بو خصوصده بیوك بر رول اوینامامشدر . بونلر تنسیقات و اصول (مه‌تود) سایه‌سنده مراملرینه نائل اولمشلردر . بو اوصاف و مناسب بر تعلیم و تربیه دائما حیاتده موفقیتی تأمین ایدر. لکن عصرلرك خیالپرور آلمانی بتون زائل اولمشدر . آلمان آرتق فلسفه

مناقشاتیله زمانی غائب ایتمز . فابریقه‌لر ، بانقه‌لر ، لیمانلر ، هر نوع مؤسسه‌لر تشکیل ایدر و سرعتله زنکینلشیر . بن آلمانی ، فقیرجه کچندیکی ، أنی تزییناتدن عد ایتدیکی ، دائما اوچنجی موقعده سیاحت ایتدیکی و کور خانلرده یاشادیغی زمان طانیدم . بوکون ، عینی آلمان زنکیندر و کنیشجه مصرف ایدیور . هر تورەدی کبی خودبیندر ؛ بر آز قابادر . سزك ساحل بویکزده‌کی شمندوفر مأمورلری آنلردن بحق شکایت ایدیورلر . اعتراف ایدرم‌که آلمان توردی وضعیتنده‌در و ایلری بر مدنیتك ایجاباتنه واقف دکلدر .

بونلر حقیقةً نقائصدر . فقط هیچ بر وقت آلمانك اهلیتنه خلل ویرمز . شمدی ، آلمان ، ألنده‌کی آلات سعی و عملك تفوقی ، ملتنك تشکیلاتی و کندی تەقنیق تربیەسی سایەسنده هر نره‌یه یرلشیرایسه اوراده برنجی اوله‌جغندن امیندر . سزك مرکز حکومتکزده بیله سزه غیرقابل تحمل بر رقابت قپوسی آچیور ؛ استحصالات کمیویه ، فوطوغراف لوازمی ، آلات قطعیه ، ألقتریق آلاتی ، الی اخره ، کبی برچوق صنایعی کندی منفعتنه ید احتکارینه کچیرمشدر . دیکرلرینده بونلری تعقیب ایده‌جکدر . محافظه‌کار کمرك تعرفه‌لرندن قورتلق ایچون آلمان سز فرانسزلرك

طوپراغکزه بیله کلوب یرلشیور ، فابریقه‌لر آچیور . عهد قریبده کمرکلرکز حمایه ایده‌جك برشیئ بوله‌میه‌جقلردر . (قوت دازور) ده قید و تثبیت ایتدیککز شیئلری بشقه یرلرده‌ده کوره‌جکسکز . عن‌قریب کاملاً ألمزه کچه‌جك اولان بحرسفیدك فرانسه ساحلنی قولونیزه ایتدیکمز کبی فاسیده قولونیزه ایده‌جکز . بر مملکتك تجارت و صنعتی کیمك ألنده ایسه اورانك حاکم حقیقیسی‌ده اودر . فاس مسئله‌سی ـ که سزك غزته‌لریکز بوندن هیچ برشیئ آکلامدیلر ـ نفس الامرده‌پك بسیط ایدی . بز ، هیچ بر ثمره ویرمیه‌جك ، مصرفی غایت چوق اوله‌جق اولان بو قطعه‌نك فتحنه اصلا تشبث ایتمیه‌جك ایدك . و کمال صمیمیتله بو ایشك شرف و مصرفنی سزه ترك ایده‌جکدك بو آن شرطکه سزك اوپك فنا و کندیلرکز ایچون بیله مستعمراتی یاشاتمیه‌جق برحاله کتیره‌ن قولونیال اداره‌کز اوراسنی‌ده بوزمسون . آلمانلر ایچون اقصای امل فاسی حسن اداره‌کز ایدی . بز بو نقطهٔ نظردن موفقیت کامله‌یه مظهر اولدق . بونك ایچون اصلا حرب ایدیله‌مزدی . تهدید کافی کلدی . آلمانیانك بو ساعتده سزه اعلان حرب ایتمسنه منفعتی مساعد دکلدر . بز انجق صلحیونکز ، بین‌الملیونکز ، خلافکیران عساکرکز و دیکر انواع محقاکز روحلرکزی بری برندن آییردقلری

و بادی قوتکز اولان وطن فکرینی قلبلرکزدن سیلدکلری وقت حرب ایتمکی موضوع بحث ایده‌جکز . اوزمان بتون مطالبمزی استحصال ایچون پك آز أمك صرف ایده‌جکز .

بنم مملکتم اصلا حرب ایسته‌مزدی. ذاتاً سزك مؤتلفکز انکلتره ایله‌ده حرب ایتمه‌نك زمانی کلمه‌مشدی . بز صنعت و تجارت اعتباریله انکلتره‌دن قورقمایز ، بالعکس، بو ایکی نقطهٔ نظردن اوبزدن قورقار . آنکله حرب غیرقابل احترازدر. فقط او وقت ایش فاس مسئله‌سنده اولدیغندن زیاده مهم اوله‌جقدر . هامبورغ غایت کوچلدی . بزه بر بیوك تجاری و عسکری لیمان لازمدر و بزم جوارمزده آلوه‌زسدن تشقه بر لیمان ده یوقدر. بز اوراده تجارتخانه‌لرمزی، تشبثات بحریه‌مزی ، بانقه‌لرمزی تزیید ایتدك. فقط بو بزه کافی دکلدر . چونکه انکلتره‌یه بوقدر قومشو اولان بو لیمان‌ده حاکمیت تجاریه حاکمیت عسکریه ایله برابر کیتملیدر. بلچیقالیلر بتون آلمانارك اشتراك ایتدکلری بو احتراصاته کمالیله واقفدرلر و بر طاقم جغرافیا آطلاسلری هرکوشه‌یه بوفکری تعمیم ایتمشدر . بلچیقالیلرك اك بنام رجال سیاسیه‌سندن و اعیانندن أدمون پیقارك پارلمنتوده ایراد ایتدیکی نطقی اوقودم. بو غایت مشروع و محق بر صیحهٔ استمداددر،

فقط بیهوده‌در. ملتلر مقدراتندن فرار ایده‌مزلر. بلچیقالیلر فلمنکلیلر ایله برلشیرلر ایسه بلکه بو تهلکه‌یی تعویق ایدرلر. آکلامیورلرکه استقبالده ، عالمده ، کوچك ملتلر ایچون بر قالمیه‌جقدر .

بالطبع بونك حیز حصوله کلمامسی ایچون میدانه چیقه‌جق اك بیوك کوجلك انکلتره مخالفتی اوله‌جقدر . ایشته بونك ایچوندرکه حرب بر امر ضروریدر. شبهه‌سز سز (فرانسزلر) اوزمان انکلیزلر ایله برلشه‌جکسکز. فقط قوتکز بوکونکندن دها آز اوله‌جغندن اوینایه‌جغکز یکانه رول، پك آغیر اولمسی لازم کلن، مصارف حربیه‌یی اوده‌مکدن عبارت بولنه‌جقدر .

بوکون اوزمانه قدر سزی سیاسی و مذهبی غوغالرکز أزه‌جك ، یوراجقدر. سز هر خصوصده شدتی ایلری‌یه سوردیکز، اوقدر ظلمی معتاد ایتدیکزکه حریته لایق اولمدیغکز بتون ملل متحدنه‌جه ثابت اولدی. اجرا ایتدکلری ظلم و اعتساف بتون ظلمه‌نك معاملات شدیده‌سنی کچن لایعد و لاتحصی سند تبعه‌لرکز آنجق حد و عرض مقاصدیله طوپلانیور. عرض و احتراصك لاتین روحلرنده اك صوکه قالان حسیات اولدیغی آکلاشیلیور .

سز بر بطاقلق ایچنده بر طاقمی بعض اهمیتسز حبه‌لره

قونان وديكرلرى آنلرك اوزرينه هجوم ايدن اوحشراته بكزرسكزكه اطرافندەكى ثروتلرى كورەمزلر . فرانسزلر اوزون مدت اڭ بلند موقعده ايكن شمدى سرعتله ، ملتلرك اڭ آشاغى مرتبەسنه اينيورسكز . سز ، كندى آرەسندە صيقشمش ، وبركولرك بارثقلتى آلتندە قالمش . اقتصاد ومحروميت سايەسندە ادامهٔ موجوديت ايدر . وكيتدكجه چوجق يتشديرميەجك درجەدە خست كوسترن بركوچك ملت اوليورسكز . بوانحطاط مرديوتى كرك چيقمق ايچون اعراض سياسيه ومذهبيەكزدن واز كچملى سكز - كه بو فرضيه پك بعيددر - وكاملاً اصول تربيەكزى تبديل ايتملى سكزكه بوكاده بى فائدە تشبث ايتديكز . بوندن بشقه بر شيمهٔ تعاونه دە محتاج سكز كه اصلا بونى ألدە ايدەميەجك سكز . سز بر آرتيست و خوش صحبت آدملر ملتى اولەرق قالديكز ، اسكيدن پك زياده بادئ تفوق اولان بومزيتلر عصر حاضرك صفحهٔ علميه ، صناعيه و اقتصاديەسندە آرتق پاره ايتمز . جهان حاضر تەقنيق ايله اداره اولنيور . كرك حرب ، كرك صنعت ، هرنه موضوع بحث اولورسه ، تەقنيق ، اول باول ، قطيعته عرض افتقار ايدركه بودە آنجق اصولى (مەتوديق) ، متمادى برسعيه ، سزك مالك اولمديغكز بر ثباته وابستەدر . عدم قطعيت دائما لاتينلرك اڭ بيوك قباحتى اولمق اوزره

قالەجقدر . شمدى ، وقتيله بوقدر منافع بخش اولان بعض صنعتلردن بحث ايتمش ايديوردم كه آنلر اصوللرمز و آلات وادواتمزك ايلكى نتيجەسى بزم أللرمزه كچدى . برقاچ سنه ايچندە سز رقابتدن صرفنظر ايتديكز . تجارت بحريه ساحەسندەدە ، عينيله ، يواش يواش چكلديكز . بورسه جدوللرينى قارشديريكز ، كورەجكسكزكه سيرسفائن شركتلركز پك سفيل برموقعده بولندقلرى حالدە بزمكيلر ، پك زياده ايلريليور و حصەدارلرينه كوزل تمتعلر توزيع ايديورلر.

صلحيون و انسانيون (اومانيتەر)ك براهينى سزك نطقلركزدە بوكون اساسلى بر رول اوينيور . حتى بونلر سوسياليستلرك اڭ مهم قوتلرينى تشكيل ايديورلر . فقط عالم حاضرى اداره ايدن حوائج اقتصاديەنك قارشيسندە بونلرك نه اهميتلرى اولەبيلر ؟ بو نطقلرك ، عينيله ، صوفى ناپوليليلرك وەزوى صوصديرمق ايچون ينارطاغه ايتدكلرى تحقيرات قدر اهميتلرى اولسه كركدر . بركانلر كلمەلر ايله سونديرلمز . ملتلرى سوق ايدن غير متفكر قوتلرى آنجق احتياجات اقتصاديه اداره ايديور . سز ، لزومى درجەدە چوجغه مالك اولمديغكز بر زماندە آلمانيا لزومندن زياده اولاده صاحب اوليور . بوممكلت كنديسنه لازم اولاندن پك زياده شيء استحصال ايديور و بونلرى

هرچه‌باد آباد ألدن چیقارمق مجبوریتنده‌در. بر وقت صکره بو، کندیسی ایچون محال اوله‌جقدر. دنیا پك کوچو. لیور و (اقصای) شرق مشتریلری، ژاپونیا طرفندن فتح ایدلدیکندن، بزم ایچون غائب اولمشدر. بناءً علیه ابتدا اقتصاداً، صکره حرباً نظرمزی بزه اك یقین اولان قومشولرمزه چویرملی‌یز. بز فضلهٔ محصولات و فضله تولدا تمزی سزك اوزریکزه آته‌جغز و داخلی اختلافاتکزك و آنارشیکزك وجودکزی لایقیله ضعفه کرفتار ایتدیکی و بناءً علیه مدافعهٔ مایه‌کزی محال حالنه قویدیغی کونه قدر بکلیه‌جکز. او کون پك اوزاق دکلدر. تاریخ قانونلری هپ اسکیلریدر. ضعیفك مقدراتی، دائما، غالبك قارشیسنده محو اولمق ویا آکا خدمت ایتمکدر. ترقی بشقه درلو حصول‌پذیر اولمیور. ایکی بیك سنه اول طوغری اولان اختیار برەنوس‌ك مرحمتسز حکمی، «ایواه مغلوبلره!» سوزی بوکون اسکیسندن دها طوغریدر.»

*
* *

دکزلرك اورته‌سندن، کچن عصرك نصف اخیرنده، بریکی أمپه‌ریالیزم چیقمشدر. أوروپالیلر اولجه ژاپونیانك استعدادینی آکلاسه‌لر و قابلیت تکاملنی تقدیر ایتسه‌لردی،

شبهه‌سز، آنی ترکیه کبی أزرلردی. فقط، چوق شکر، أوروپا بونی آکلامغه وقت بوله‌مه‌دن شمس شارق طلوع ایتدی. دورهٔ کمالنده انکلتره نه ایسه، شمدی‌ده ژاپونیا اودر. ژاپونیا روسیه و چینه قارشی قلیجنی تجربه ایتدی. و انکلتره بیله، که وحدت و انزوای سیاسیسیله مشتهردر، آنك اتفاقنه راغب اولدی.

ژاپونیا طار و غلبه‌لك بر مملکتدر. کموری پك چوقدر. کمور اعتباریله ژاپونیانك ثروتنی ارباب فن درتیوز ملیار طون تخمین ایدییورلر. آلتون، باقر، تیمور اوراده پك چوقدر. هله پترول دره کبی آقیور. دوکمه پك زیاده‌لشمشدر. اوزاقا مهم بر منسوجات مرکزیدر. بونلرله متوازاً تەقنیق، معارف عمومیه، دارالفنونلر ژاپونیاده پك ایلریلمشدر. شمندوفر رایلری هرطرفه استیلا ایتمشدر. وقتیله، ژاپونیاده، شوغون حضرتلری، اوقیانوسی کچه‌بیله‌جك کمیلرك انشاسنی منع ایتمشدی. حالبوکه بوکون ژاپونیا سفائن تجاریه‌سی فرانسه تجارت بحریه‌سنی پك چوق کچیور. اردو درجهٔ کمالده‌در. دونماده اویله. بعضیلری ژاپونیایی انکلتره‌یه تشبیه ایدیورلر. بو براز خطادر. واقعا انکلتره‌نك قوتلی بر دونماسی وار ایسه‌ده ژاپونیا کبی اردوسی یوقدر!

فقط پارەجه أوروپا ژاپونیایه جدی بر بویقوت یاپیور. ژاپونیاده أوروپا ، أوروپاده ژاپونیا خصومتی پك زیادەدر. بونکله برابر شمس شارق ینه چارەسنی بولوب ترقیاتنه دوام ایدەجکدر . أوروپانك ، وادئ تکاملده عصرلردن بری آلدیغی یولی اوتوزسنەده قطع ایدن ژاپونیا البته سرمایه تدارکی چارەلرینیده بولور وشمدیکی بحرانلر ، اقتصادی « قراق » لر زائل اولور .

اقصای شرقده ژاپونیا قولایلقله رقیب قبول ایدەمز. اوحوالی کندیسی ایچون برملك مشروع احتراصدر. ذاتاً دیکر دولتلر قولایلقله ، بحرمحیط کبیرده ، ژاپونیانك قارشیسنه کلەمزلر. ایرکج ژاپون – دیکر فصللرده سویلدیکمز کبی – هند چینی‌یه ، چینك محلول قالان مانچوریا ، مونغولیاسنه ، جزائر ماورای هنده ، فیلیپین آطەلرینه ، آمور ساحلنده روس ولایت بحریەسنه ، بلکەده مەلانەزیا ، پولینەزیا ، میقرونەزیا آطەلرینه مستولی اولەجقدر . ژاپونیانك حکومات متحدهٔ آمریقا ایله اولان اختلافی غیر قابل حل دکلدر .

أوروپا ، آمریقانك برجدید ایچون وضع ایتدیکی مونرو Monroë قاعدەسی کبی ژاپونیانك‌ده آسیا ایچون بویله برقاعده وضع ایتمسندن وبناءً علیه آسیا امورینه غربك

مداخلاتنی منع ایدەجکندن احتراز ایدییور . چین ایله اولان منافرت و مناقشات عن‌قریب زائل اولورسه ، قابا تعبیری ایله ، أوروپا حبی یوتار ! تاریخ ، اوزمان ، بشقه بر فصل آچار و مدنیت مرکزلرینی تبدیل مجبوریتنده بولنور . چین احوالی عجائب آلوددر . بوخصوصده تدقیقاتمز ، مشهوداتمز ، سیاحتلرمز ناتمامدر . بناءً علیه سرد مطالعەده امساك مجبوریتندەیز .

∴

فرق سنه اول آلمانیانك آغیر، قابا، غیرقابل تکامل برملت ظن اولنیوردی. بیزمارق بونك عکسنك طوغری اولدیغنی پك اعلا بیلدیکی ایچون ساختەکارلغەقدر کیدوب فرانسەیه اعلان حرب ایتدی . بش ملیار جهاز ایله آلزاس – لورەن آلمانیایه کچدی و ورسای شاطوسنده پروسیه قرالی بیوك ویلهلم آلمان ایمپراطوری اعلان ایدلدی . بوکا غبطه ایدن انکلیزلر قرالیچەلری ویقتوریانك سرحشمتنه، بیقونسفیلد أليه هند ایمپراطورلغی تاجنی کچیردیلر. روسیه بیله حسدندن پانسلاویزم نظریهٔ سیاسیەسنی اورتەیه سوردی . آلمانیا کمرك اتحادی سایەسنده Zollverein نائل امل اولمشدی . سرّ موفقیتی یالکز بونده ظن ایدن

و آلمانیانك كنجلكنی، چالشقانلغنی، انكلیزلرك اختیارلغنی، عطالتنی عقلنه كتیرمیان چه‌یمبه‌رله‌ین بتون مستعمراتی بر كمرك اتحادی آلتنه آلمغی قوردی فقط موفق اوله‌مدی . انكلیزلرك World wide interests پولتیقه‌سنه آلمانلر Weltwirtschaft und weltpolitik نظریه‌سیله مقابله ایتدیلر . آلمانلرك بوخصوصده دستور حكمتلری شودر: « اول باول قوت و اقتدار ایدنمكه چالیش ، آندن صكره ثروت طبیعتیله كله‌جكدر . » بناءً علیه آلمانیا أمپه‌ریالیزمنی ایمپراطور ایكنجی ویلهلم ایجاد ایتمدی . بو، آلمانیا حوائج اقصادیه‌سنك بر نتیجهٔ طبیعه‌سیدر .

آلمانیا مخرجه ، مستعمره‌یه ، طوپراغه شدتله محتاجدر. هرسنه آلمانلر تقریباً برملیون زیاده‌لشیورلر . دهاده تزدیلرینه ، اختیارلمه‌لرینه وقت واردر. بوقاریده كوردیكی اوزره هر نره‌ده ایسه آنوه‌رسه قونه‌جقلردر . ذاتاً بلچیقا و فلمنك لیمانلری ره‌ن آلمان ایالتلرینك طبیعی لیمانلریدر. هامبورغ پك اوزاقده قالیور و احتیاجه كافی كلمیور. بوندن طولاییدركه انكلتره یا آلمانیا ایله حرب ایده‌جك ، یاخود كوچولدیكنی اعترافله آنی شمال دكزنده سربست براقه‌جقدر. او وقت انكلتره پك پست بر موقعه تنزل ایده‌جكدر .

حرب حالنده احتمال ظفر آلمانیا ایچون زیاده‌در .

مكركه اتفاقلر بوندن بالاستفاده حرب عمومی‌یه میدان ویرمسونلر .

آندن بشقه آلمانیا یا پانسلاویزم جریاننی أزملی ، یاخود بوجریان آلتنده أزلملیدر. اگر بر محاربهٔ مستقبله‌ده پانسلاویزم مغلوب اولورسه بالطق ایالاتی آلمانیایه ، لهستان آوستریایه ، بسارابیا رومانیایه ، فینلاندیا اسوچه، فلمنك وبلچیقا آلمان اتحادینه كچه‌بیلر . عكسی تقدیرده آلمانیا موقعنی غائب ایدر، پوزنانیا ألندن كیدر و آوستریاده دولت اولمق اوزره قالماز . بتون اسلاو ایالات بر بیوك « پانسلاو » ایمپراطورلغنك دائرهٔ اتحادینه كیرر . فقط ـ كمال عجزمزله ـ قدرت واقتداری اتفاق مثلث طرفنده كوریورز .

آلمانیا مهیب بر كمیت عسكریه و بحریه‌در. آوستریا ـ مجارستان هیچ آشاغی بر دولت دكلدر. آوستریایه التحاق ایتمك ، بر اوچنجی نصف حكومت تشكیل ایتمك املی روس تابعیتنده بولونان لهلیلری ویانه قابینه‌سنه طرفدار ایدر . بویله بر حربدن ایتالیاده مستفید اولور . آنكده فرانسه‌دن آله‌جنی واردر : نیس ، صاووا ، قورسیقه . بلكه بویله بر حربه اشتراكندن طولایی روما قابینه‌سی ویانه قابینه‌سندن دوستانه « تارانته‌ن » سنجاغنی‌ده آله‌بیلر.

(نته‌كيم وقتيله لومباردو - ونه‌چيايى‌ده آلمشدى.) كذلك اتفـاق مثلثك دائرهٔ نفوذنده بولنان رومانيا واسـوج دولتلريده بشقه درلو بر اتفاق ايله نائل مرام اوله‌مازلر. رومانيا ، روس پولتقه‌سندن دائما ضرر كورمشدر .

غلبه ومغلوبيت احتماللرينه كوره آوستريا يا پك زياده كوچولوب آلمانيايه بالضروره التحاق ايدر ، ياخود ، بر آزدها بيويه‌رك لهستانى ، روته‌ن ايالاتنى ، صربستانى يوتار .

ايشته آلمانيانك قارشيسنه بو حيات وممات مسئله‌لرى چيقيور. اكر صلح حاضردها يكرمى سنه دوام ايدرسه روسيه فوق العاده كسب مكنت ايده‌جكندن بلكه آلمانياده مجال هجوم قالماز . بناءً عليه آلمانيا مترقب فرصـتدر . طوپلرى ، تفنكلرى ، عسـكرلرى ، مصرفلرى فائض كثيرمليدر . ذاتاً اردو صبرسزلق ايله هپ بوكا حاضرلنيور. فرانسه مستملكاتنه‌قو نمق امل خفيسى ده هر پان جرمانيست وهر آلمان أمپه‌رياليستنك قلبنده اويويور . آلمانيا فضلهٔ اهالى ومحصولاتى ايچون بهمه‌حال طاشمق مجبوريتنده بولنيور .

آلمانيانك وضعيت داخليه‌سى روسيه‌يه مقيس اوله‌ميه‌جق درجه‌ده ايدر. ترقيات وتكاملاتى برطرفه براقه‌لم. آلمانيا

(پك اهميتسز فرانسز ، له و دانيمارقه‌لى) اقليتلردن صرف نظر بر ملت واحده‌در. پرشبابدر . تكنيق سايه‌سنده نائل فيض اولمشدر . بربيوك غايهٔ امل بسليور . حالبوكه روسيه‌ده اصل بيوك روس يعنى موسقوف اقليتدر. ملل سائره اكثريت تشكيل ايديور. اكثريت روس اداره‌سندن بيزار و دلكير در. پرشباب اولمقله برابر موسقوف ملتى دها پك اوقدر متمدن صاييله‌ماز . غايهٔ املى شديد دكلدر. استبداد اصل روسلردن بر اهميتلى قسمى‌ده چاريزمه دشمن ايتمشدر .

فقط ، شوراسى معلوم اولمليدركه ، حرب هرشيدن اول بر طالع مسـئله‌سيدر . و شمدى عقله كلميان عناصر و احوال اعلان حرب عقبنده ميدانه چيقار . بناءً عليه قطعيت ايله تخمين استقبال خارج از امكاندر . هرحالده محقق اولان برشيئ وارسه اوده تهلكه قارشيسنده انكلتره‌نك اعلان عجزى و ميدانده يالكز پان جرمانيزم و پانسلاويزم جريانلرينـك مثبت و منفى ألقتريق قوتلرى كبى بر دقيقه كلوب چارپشملرى احتماليدر ! بو مصادمه نتيجه‌سنده فلمنك و بلچيقا و فرانسه مستعمراتى و بلكه‌ده انكلتره مستملكاتى متصرفلرينى تبديل ايده‌بيليرلر .

اسـتقباله عائد بو كشمكش ، بو هاى و هو آره‌سنده اسلامك وضعيتى نه اوله‌جقدر ؛ اسلام بوندن مستفيدمى

اولەجقدر، متضررمی ؛ مستفید اولەبیلیرمی ، اولەمازمی؛ اسلامیت بوجریانلردن برینە استناد ایدەبیلیرمی، ایدەمزمی؛ بونلردن بری ـ صرف کندی مقصدینی ترویج ایچون ـ اسلامە ظهیر اولمق موقعندەمیدر ، دکلمیدر ، بوحادثات وقوعبولنجەیەقدر، یعنی سیاسی أوروپا قیامتی قوپنجەیەقدر، دهابشقە درلو قوای سیاسیە و دولیە ، آکسزین، میدانە کلەبیلمك امکان و احتمالی وارمیدر ؟

That is the question !

اسلام و أوروپادە افکار مفرطە و ملل محکومە

جناب شهاب الدین بك برادرمز أدبیاتك مودایە تابع اولدیغندن بحث ایدیورلردی . أدبیات کبی افکاردە مودایە باقار . افکارە تبعاً سیاسیات ، اجتماعیات و حتی بردرجەیە قدر اقتصادیات مودا کوزتیر . تکاملدە بوکا تابعدر . شوراسنی سویلەدن کچمیەلم کە کرك البسەیە عائد مودالر ، کرك أدبی ، فکری ، سیاسی ، اجتماعی ، اقتصادی مودالر کیتدکجە اینجەلمکدە ، کسب ظرافت ایتمکدەدر. اسکی زمان قیافتلری ، آداب معاشرتی ایلە یکی قیافتلری ، یکی آداب جمعیتی برکرە مقایسە ایدەرسەك ...

جمعیتی برکرە مقایسە بیوروکز . آرەلرندە ظرافتك لهندە اولمق اوزرە برفرق کوریلور. بونك کبی مودا ، تاریخدە ، حریتك ، سربستیٔ افکار و اطوارك لهندەدر . مفرط افکار احرارانە دائما مودا اولیور . عصرمزدە محافظەکارانە جریانلر یاپمق بالنسبە کوج ، حریتپرورانە حرکاتە ایسە سببیت ویرمك قولایدر .

مارتەن لوتەرك خرستیانلق عالمندە وجودە کتیردیکی « رەفورم » و آندن پك چوق صکرە ١٧٨٩ فرانسز

انقلاب عظیمی ایله ایلری افکار، مدنی عالمده، خیلی یول آلمش اولیور. مثلا حکومت مطلقه اصولی، آشاغی یوقاری، هر یرده ترك ایدلمشدر. کذلك مجالس تشریعیه‌ده محافظه‌کارلر، عمومیتی اعتباریله، سونیور ؛ رأس اقتداره دها ایلری فکرلیلر کلیور. سوسیالیزم (اجتماعیون)، قولله‌کتیویزم (مشترکیون)، پاسیفیزم (صلحیون)، آنتی میلیتاریزم (مخالفین عسکریون)، آنتی قله‌ریقالیزم (مخالفین رهابین)، فه‌مینیزم (نسائیون) طرفدارلری بوکونکی قدر هیچ بر وقت کندیلرینی کوستره‌مامشلاردی. بو افکارده بر مقدار افراط اولدیغی غیر قابل انکاردر. ذاتاً عالمه حاکم اولان هر جریان اول باول، افراطلر، تفریطلر ایله باشلامش، بالآخره عظیم طالغه‌لرك قایالری، طاشلری، چاقیللری یوارلقلشدیردیغی کبی کیت کیده دها معقول، دها عملی، دها بسیط بر شکل آلمشدر. بو جریانلردن هر هانکی برینك منشأنه دقت ایدیله‌جك اولورسه بو حقیقت تظاهر ایدر. سوسیالیزم کچن عصرك بدایتلرینه دوغری بویله‌می ایدی؟ قارل مارقسدن اول و آندن صکره مسلك اجتماعیون نه‌قدر تبدلاته، تحولاته، تعدیلاته، اساس و عقیده، پروغرام اعتباریله نه‌قدر تصحیحاته معروض اولدی....

بو افکار مفرطه ایله استهزا جائز دکلدر. بونلر عالمی

سوق و اداره ایده‌جك اولان استقبالك بیوك اساسلریدر.

بو سیاسی جریانلرك (فرقه‌لرك دیمیورم) تاریخ نشأتی تکامل و مجادلاتی، شمدی‌یه قدر نه‌یاپدقلری، حال حاضرده نه نفوذ اجرا و دیکر جریانلری نه مرتبه‌ده مغلوب ایتدکلری و خصوصیله آتیده نه شکل آله‌جقلری، نه کبی حزبلر تولید ایده‌جکی، الحق، مهم بر زمین مطالعه‌در. عالم، هر وقت عینی اصوللر، فکرلرله اداره ایدلمز و ایدلمامشدر. روح بشرده بطی فقط حقیقی بر انقلاب اولیور. مثلا اوروپاده حسیات دینیه کیت کیده زوال بولیور، یرینه حسیات ملیه قائم اولیور. افکار مفرطه‌نك ایلریلمسی ایله یواش یواش ملیت فکری ده زائل اوله‌جق، یرینه، بلکه حسیات بین‌الملل دیدیکمز حسلر کچه‌جکدر. ناموس دیدیکمز شیئده بوکا شبیه بر جریانه متابعت ایدییور. بو جریانلر بعضاً اختلالاته، محاربات مدنیه‌یه محل ویریور، بعضاً یواش یواش حصول پذیر اولیور. بر مقاله‌مده «سیاست بر درجه‌یه قدر استقبالی کشف دیمك اولدیغندن، استقبال قوتلرینی شمدیدن تدقیق و تفحص ایده‌جك اولور ایسه‌ك، بالطبع، عهد قریبده کیملره استناد لازم کلدیکنی آکلارز. فرانسه‌ده اون اون بش سنه‌دن بری رادیقال سوسیالیست دنیلن و آچیقدن آچیغه سوسیالیستلکی اظهار ایده‌میوب

ماضینك خاطرینه رعایةً بر ایكنجی عنوان ایله‌ده تقلبی ادارهٔ مصلحته دها موافق كورن مرائی برفرقه حائز نفوذ اكثریتدر ، حتی رئیس جمهور (سابق) موسیو فالیه‌رده مقام اقتداره كلوب (شكلاً) بتون فرقه‌لردن تنزه ایتمه‌دن اول رادیقال سوسیالیست ایدی . آلمانیاده‌ده باش وكیل بارون فون به‌تمان ـ هولوه‌غ نه‌دیرسه دیسون ، ده‌موقرات سوسیالیست فرقه‌سی كرك عدد ، كرك اهمیت اعتباریله اڭ بیوك پارتیدر .

انكلتره‌ده ، اهالی « پارتیكولاریست » یعنی كندی قوتنه جمعیت وحكومتك قوتندن زیاده بل باغلار اولدیغندن (فردیونن) سوسیالیزم بیوك ـ بریتانیاده و آنغلو ـ صاقصونلرایله مسكون بولنان دیكر قطعاتده پك اوقدر ایلریله‌ماـ مشدی . « انكلیزلرك تفوقی نه‌یه مستندردر ؟ » نام شهرتلی اثرك مؤلفی معهود أدمون ده‌موله‌ن بومسئلهٔ معضله‌یی اثرنده موضوع بحث ومناظره ایتمش و انكلیزلر ، هرشیدن اول پارتیكولاریست اولدقلرندن سوسیالیزمه عرض افتقار ایتمدكلرینی ـ خیلی كورولتو ، پاطیردی ایله ـ عالمه اعلان ایتمشدی . وقایع بومؤلفی فجیع بر صورتده تكذیب ایدیور . انكلتره‌ده سوسیالیزم دیو خطوه‌لری ایله ایلریلیور . حالا (اوزمان) دوام

و آلمانیاده سرایت ایدن سیاه غره‌و (تعطیل اشغال) مدعامزك اڭ مقنع دلیلی ، اڭ قاطع بر هانیدر كذلك ، بر جدیدده ، سوسیالیزم ، شمدی‌یه قدر ، آلمانیاده ، فرانسه‌ده اولدیغی كبی بیوك برصولت كوسترمدیكنه عادتا نادم اولمش كبی محیر العقول برصورتده ایلریلیور .

دنیانك هریرنده ، صنایعی اولمیان تركیه‌ده بیله بو مسلكه سالك كیمسه‌لر واردر . (بیلم نه‌دن ؟ بوخصوـ صده یونانستان برمستثنا تشكیل ایدیور .) جمله‌سی‌ده استقباله كوه‌نه‌رك ، كمال فعالیت و اطمئنان ایله چالیشیور .

ایتالیاده بیله ، بتون اهالی ، بش بچق آلتی آی اول (مقاله ایتالیا محاربه‌سی اثناسنده یازلمشدی) ، طرابلس غرب ایچون ، قانه ، أته صوصامش مفترس حیوانلر كبی قودوردیغی وقت هر درلو موانعه رغماً ، سوسیالیستلر عمومی تعطیل اشغاله قدر جرأت ایتمشلردی . بونلرك بو جرأتی بیله پك معنیداردر ،

. . . . سوسیالیزم میلادك شو یكرمنجی عصرینك نصف اولنده فوق العاده اهمیت كسب ایتدیكندن ، و هرنرده ایسه ، شویله بش اون سنه صكره ، أوروپا وحتی آمریقاده سلطنت ملیه‌یی أله آلمغه قادر یكانه برقوت حالنه كله‌جكدر .

بوكون ، بو مكتب اجتماعی سالكانی ، تشكيلات و تنسيقاتلرينی يولنه قويمش ، دهشتلی ، هيبتلی بر قوت تشكيل ايديورلر . جملەسی منتظم سنديقەلره ، سنديقەلر فەدەراسيونلره ، فەدەراسيونلرده برهيئت مركزيەيه مربوط بولنيور. بوتشكيلات اوقدر كسب قوت ايتمشدركه۔ ولو ينه سوسياليستلرك ضررينه اولسون ۔ دنيانك هر طرفنده ، بر دقيقەده ، بر آنده ، عمومی تعطيل اشغال اعلان ايدوب رأس‌كارده بولنان مختلف فرقەلری، مختلف حكومتلری آلت اوست ايتمكه مقتدردر .

كيديش ، بويله برعمومی تعطيل اشغالك پك محتمل و متقرب الحلول اولديغنی كوستريور . مشهور بر سوسيا۔ ليست خطيبك بركتابنده اوقومش ايدم ؛ بر قوشك ، بر جيوجيوك ميدانه كلمسی ايچون اول باول يومورطه نك ايچنده بر دورهٔ تكامل كچيرمسی لازمدر . آندن صكره بتون موجوديتنی اثبات ايچون او، برخروجه ، برقيامه محتاجدر . بوده كسب قوت ايدن غاغاسی ، بروني ايله يومورطەيی قيروب چيقمسی ديمكدر . سوسياليستلرده شمدی بردورهٔ تكامل كچيريورلر . تشكيلاتلرينی تنظيم ايديورلر . بركره بويولده ياپيلەجق برشيیٔ قالمينجه آنلرده طبقی يومورطەنك ايچندەكی رشيم كبی بر اختلال ياپەجقلر،

برآز جبروشدت كوستره‌جكلرونفوذ و اقتداری، دولت و حكومتی أله آلەجقلردر . » ديمش ايدم.

سوسياليزم أمپەرياليزمك ، مستعمرات اصولنك ، هله تركيەيی،ايرانی و سائر ممالك متدنيەيی خراب ايدن ، اسارت اقتصاديەيه كرفتار ايدوب اسارت سياسيەيی حاضرلەيان قاپيتاليزم ،حكومت سرمايەدارانك عدو مبينی‌در. عسكرو مستعمرات بودجەلری ، هروقت سوسياليست وكلای ملت طرفندن رد ايدلمكدەدر. كذلك ديپلوماسی ، افراط مليت (يعنی مليون ، ناسيوناليزم مسلكی) سوسياليزمك ضد كامليدر . عالمه حالا فرمان فرما اولان نەپوتيزم و اصيللرك نفوذی، بالطبع، اجتماعيون مسلكنك هدف خصومتيدر .

ينه بحث ايتديكم مقالەده ديمش ايدم كه كرك آلمانياده، كرك فرانسەده سوسياليستلر فاس مسئلەسنك دوام ايتديكی بتون او مشئوم سنەلرده دائما حكومته خلافكير اولديلر، رأس‌كاره كچن بتون قابينەلری، رجالی مؤاخذه و تنقيد، تزييف و تقبيح ايتديلر ، سياست سرسريانەيی ، سركذشت آرقەسنده طولاشمق پولتيقەسنی ـ كه قرون وسطانك برميراث مضريدر ـ شدتله رد ايتديلر .

ايشته سلطنت استقبالك بو ايلری جريانلرك ألينه

کچه‌جکنی و استقبال سلطنتك بو فرقه‌لرده منجلی اوله‌جغنی کوریبورز . ذاتاً احصائیات جدوللرینه باقیله‌جق اولورسه بو جریانلر نفوذ و قدرتنك ، افراد و اعضاسنك دائما و دائما تزاید ایتدیکنی ، برنسبت هندسیه‌ده ایلرلدیکنی کورمکده‌یز. مد حالنده ــ هردرلو موانعه رغماً ، صولرك ایلرلیسی کبی ، شمدیکی حالده ، افکار مفرطه‌نك قطعی ، مقنن ، منتظم آدیملرله کیتدیکی بر امر واقعدر. جذر و مد حالنده طالغه‌لره قارشی کله‌بیله‌جك برقوت موجود اولمادیغی کبی افکار جدیده‌نك بو خامهٔ استیلاکارانه‌سنك قارشوسنه چیقه‌جق هیچ برقوت، هیچ برفرقه کندیسنی کوستره‌میور. صاغ فرقه‌لر، هر یرده ، آرتق اختیارلمش، سونمش، توکنمش، عقامته دوچار اولمش بولونیور . مسلك استبداد نصل موسمنی کچیرمش ، نفوذی ، اقتداری حریت و مشروطیتك ألنه براقمش ایسه ، بوکونده صاغ فرقه‌لرك حکومتی صول فرقه‌لره تسلیم ایتدیکنی مشاهده ایتمکده‌یز . کذلك بوصول فرقه‌لرکده اعتدال و افراط پروراني اولدیغندن برنجیلرك نفوذی ایکنجیلره تفویض ایتمك اوزره بولندیغنی کوربیورز .

بن ، عاجزانه ، أوروپانك بوکونکی وضع اجتماعیسنه ، بناءً علیه وضع سیاسیسنه خلافکیر اولانلر ایله اهل اسلام

بیننده طبیعی براشتراك افکار کوریبورم . بوایکی جریان بر برینی طانیملی ، بر برینه استناد ایتملی ، مظاهرت متقابله‌ده بولونملیدر . ذاتاً اسلامیت ایله سوسیالیزم آره‌سنده رد ملیت ، اخوت عمومیه‌یی اعلان ، رد ربا کبی برچوق مشابه نقطه‌لر واردر . هرایکیسی‌ده أوروپانك بوکونکی اسف اشتمال حالندن بیزار و شاکیدر. اسلامك أوروپاده‌کی خلافکیرلر ایله ائتلافی آنلرك عقیده‌سنه‌ بك اوقدرده اشتراکی تضمن ایتمز. نته‌کیم برچوق خصوصاتده ، أوروپاده حریت فکریه‌یه مالك بولنان سوسیالیستلرك قاتولیك فرقه‌لرله عقد اتفاق و حکومته غلبه ایتدکلری کورولمامش شیئلردن دکلدر . اداره‌لری ، اساسات سیاسیه‌لری بر برینك طبان طبانه ضدی اولان فرانسه پارلمانتر جمهوریتی ایله روسیه حکومت مستبده‌سی متفقدرلر . اسلام ، خصم مشترکی تنکیل ایچون ، افکار مفرطه جریانلری ایله توحید مساعی ایده‌جك اولورسه سوسیالیست اوله‌میه‌جغی کبی ، سوسیالیزم ده اسلام ایله تشریك اعمال ایدرسه آنك‌ده اهتداسی لازم کلمز .

بوایکی قوت اشتراك ایدرسه ، هرایکیسی‌ده یکی برنفوذ و اهمیت کسب ایدر . أوروپاده‌کی خلافکیرانك ممارسه و مکتسبات علمیه‌سی شرقك عدد نفوسنه انضمام ایدر

ایتمز غرب دهشتلی برمقاومت قارشیسنده بولندیغنه قناعت
حاصل ایده‌جکدر .

شمدیدن اسلامك بو افکار ایله ائتلافی استقبال ایچون‌ده
برسیغورطه مقاوله‌سنی ماهیتنده‌در. بوکون کمال نخوت ایله ،
فرط غرور و عظمت ایله عالمك سیاستنه یوقاریلردن فرمان
فرما اولان کیمسه‌لر و هیئتلر ، باشی تاجلی ذاتلر، آنلرك
جوارنده‌کی رجال ، امین اولیکز ، بر ربع عصره قالماز
اوکرسیٔ احتشاملرندن ، سریر تکبرلرندن اینه‌رلر ،
١٠ تموزدن صکره رجال سابقه‌نك قارغه طلومبه ایدلدکلری
کبی میداندن آشیریلیرلر. ایشته اوزمان اقتدار مقامنه کچه‌جك
بشقه فکرلی رجال ایله شمدیدن اوزلاشمه‌مز شیمهٔ بصیرت
و دوربینی‌یه پك‌ده مغایر دکلدر فکرنده‌یم .

بز ، بوفصلمز ایله سوسیالیزمك له و علیهنده بولو-
نمیورز . مقصدمز بودکلدر . هرجریان فکری و اجتماعی
کبی سوسیالیزمك‌ده مزایا و نقائصی واردر. فقط بز بوجهتی
براقه‌رق نقصانلریله برابر مسلك اجتماعیونك استقبالده
آله‌جغی اهمیتدن بحث ایدیورز . مقصدمز تنقیدی دکل ،
عملیدر .

شوراسنی‌ده سویلیه‌لم که أمیل فاکه کبی ، دوقتور
کوستاو لوبون کبی بر طاقم ارباب مزیت بومسلکی شدتله

تنقید ایدیورلر و برچوق نواقص و خطایاسنی میدان
علانیته قویبورلر . عمومیتی اعتباریله بومؤاخذلرك بلکه
حقلری یوق دکلدر . فقط بو متفکرلر ایجه بیلملیدرلرکه
دنیاده هیچ برجریان مصون عن المؤاخذه اوله‌ماز . و
موداسی کلن هرفکر بر انقلابه ، بر اختلاله ، بر تشوشه
میدان ویرر. بناءً علیه بزم بو تشوشاته قاتلانمامز لازمدر.
تاریخك شاهد اولدیغی اسلامیت و نصرانیت جریانلری
بیله اساسلی اغتشاشاته محل ویرمامش می ایدی ؟ اکر
دوقتور کوستاو لوبون بورالری‌ده او مؤاخذ نفوذ نظری
ایله موضوع بحث تنقید ایتسه ایدی ، عندمده ، قدری
دوبالا اولوردی .

بوقاریکی فقره‌ده أوروپا حال حاضر اجتماعیسنی مهما امکن
شرح و بیوك بر انقلابك عرفه‌سنده بولندیغمزی ایما
ایتدك . اوت ! قاپیتالیزم حکومت اجتماعیه‌سی – و بناءً علیه
سیاسیه‌سی – قرین زوالدر و أوروپانك چهره‌سنك‌ده
یقینده دکشمسی برامر ضروریدر .

بوکا بعض سوائقك‌ده انضمام ایتمسی طبیعیدر. أوروپانك
بوکونکی حالندن شکایت ایدن یالکز افراط پروران و عمله
وسائره دکلدر .

أوروپاده غیرمسلم فقط محکوم و تابع بر خیلی ملتلر واردر. آنلرده طبقی سوسیالیستلر کبی دلکیر و خلافکیر درلر. شایان اهمیتدرکه بوملل محکومه و تابعه آره‌سنده سوسیالیزم پك زیاده ایلریلیور.

فینلاندیالیلر، روته‌نلر، بیاض روسلر، لهلر، خرستیان کرجیلر، روس أرمنیلری، ایرلاندالیلر، که‌لفلر، شله‌زویغ ـ هولشتاینده‌کی دانیمارقه‌لیلر، آلزاس ـ لورنده‌کی فرانسزلر، آوستریاده‌کی ملیتلر و بلکه‌ده مجارلر، قاتالونیالیلر، مالطه‌لیلر، قورسیقه‌لیلر، حتی ایزلاندالیلر حاللرندن مأیوس و أوروپانك جدی بر سقوطنه منتظر و مترقبدرلر.

کذلك عالم اسلام و أوروپا خارجنده أوروپادن شاکی یوزملیونلرجه انسان واردر. چینلیلر، ژاپونلر، فرانسز تابعیتنده بولنان هند چینیلیلر یعنی آننام، تونکین، قامبوج اهالیسی، انکلتره تابعیتنده أزیلن محبوسی هندلیلر، فلمنك حاکمیتی آلتنده ایکلیان غیرمسلم ماله‌زیالیلر، و قس علیه‌البواقی، هپ أوروپا علیهدارلری اردوسنی تشکیل ایتمکده‌درلر.

خلاصهٔ کلام: اسلاملر، أوروپاده‌کی خرستیان دلکیرلر، أوروپا خارجنده‌کی غیرمسلم دلکیرلر و أوروپاده‌کی سوسیالیستلر طبیعی و جدی متفقدرلر. بونلر بیننده‌کی

روابطك تزییدی، تکثری، مشترك جمعیتلر و مرکزلرك تشکیلی، مشترك بر مطبوعاتك میدانه کلمسی، مشترك بر ادبیاتك حصولنه چاره‌لر آرانلمسی، و جمله‌سنك بردن تصویب ایده‌جکلری افکارك خطوط عمومیه‌سنك نشری جداً واجبدر.

جمله‌یه، بوبابده مراجعت ایدرز و جمله‌نك سعادت مشترکه‌سی حقنده تمنیاتده بولونورز.

اساساً موجود اتحاد اسلام

ایلك فصللرمزدن برنده « اتحاد اسلام » تركيبنك بر آز زائد و اساساً اسلاميت اتحادى متضمن ومؤيد اولديغندن بحث ايتمش ايدك . اوت ! اتحاد اسلام نفس الامرده موجوددر . اسلاولرك طوپلانوبده پانسلاويزمى و يا لاتينلرك بالاجتماع پانلاتينيزمى ، آلمان و آكا يقين اقوامك بالاتحاد پان جرمانيزمى صنعى بر صورتده تشكيل ايتملرى كبى كرهٔ زمين اوزرنده ساكن اهل اسلامك بالاتفاق بر پان اسلاميزم ياپمه‌لرى زائددر. چونكه اتحاد اسلام واردر ، بالفعل موجوددر .

اخوت اسلاميه هرنوع اخوت مليه‌دن صاغلام و اساسليدر . چونكه ـ كراراً سويلدك ـ اساساً اسلاميت براخوت ديمكدر . قاتوليك مذهبى بى فائده قاتوليكلرك اخوتنه چالشديغى حالده موفق اوله‌مامشدر . حالبوكه اسلاملر كنديلرينى بربرلرينه يبانجى تلقى ايتمزلر. قيزلرمزى قومشو غير مسلملره ويرمه‌يز ، بالعكس داغستاندن و يا هندن كلمش برينه ويرمكده تردد ايتمه‌يز. كذلك مسلمانلرك غير مسلم قادينلر ايله ازدواجى غريب كورلديكى حالده ملتى ، لسانى مختلف برقادينى تزويج ، بزده و عالم اسلامك هريرنده طبيعى كوريلور . مسلمان ، عالم اسلامك هر كوشه‌سنده كندى أونده‌در . هريرده قرداش ، اهل بيت معامله‌سى كورور . جامعلر ، بلا تفريق مليت ولسان ، هر مسلمه ملجأدر . برغريب مسلمان ، بر اسلام شهرنده هيچ بر وقت يبانجى اوله‌ماز .

مسلمانلرك اخلاق و اداب مشتركه‌لرى واردر . مختلف پروتستان ويا قاتوليكلرك ايسه بويله مشترك اخلاقلرى ، ادابى ، عاداتى يوقدر .

هله حس نقطهٔ نظرندن بو اتحاد من كل الوجوه اهميتله تدقيقه سزادر . ايكى درلو مسلمان حسى يوقدر. اوچيوز مليونى متجاوز مسلمانك قلبنى هپ برنقطه ، برقطب جذب ايدر . بو جاذبه‌دركه مختلف مسلمانلرى هرشيدن زياده بربرلرينه ياقلاشديرر .

مستبد حكمدارلر و اميرلر ـ يوقاريكى فصللرده سوز و كداز ايله سويلدى ايدك ـ اسلامى تفرقه‌يه دوشورمشلر ، آنى اساسات جيده‌سندن اوزاقلاشديرمشلردى . احتراصات سياسيه و دعواى تفوق مع التأسف دينمزى چيغرندن چيقارمشدى . حالبوكه ، شو صوك عصرلرده ،

بتون مسلمانلرك همان همان أوروپا تابعيت ويا نفوذينه داخل اولماسى بو احتراصاتى اورته‌دن قالديرمش و اساس اسلاميتده مندمج اولان افكار اخوت‌پرورانه‌يى احيا و اعلا ايلمشدر . درد كونلرنده دوست دها زياده آرانير .

بناءً عليه ، اليوم بتون اهل اسلام ملول و مأيوس اولديغندن اتحاد واخوت قابليتلرى دها زياده منجلى اولمشدر . بوكون عالم اسلام نائل صلح و مسالمتدر .

بين الاسلام صلح شو عصرده هر زماندن زياده حكمفرمادر . عالم اسلام شو بولنديغمز عصرده هيچ بر اختلاف داخلى ايله مقاسمه‌يه اوغرامامشدر .

ايشته بو وفاقك محافظه‌سى و أجنبى أنتريقه‌لرينك كمال نفرتله ردى تحت وجوبده‌در . چينده اجنبيلر و خصو- صيله ميسيونرلر اهالى‌يى تفرقه‌يه دوشورمكه ، آنى مليتلره تفريقه ساعى اوليورلر . بز بو جهتى نظر دقته آله‌رق تدابير لازمه‌ده بولنملى ، فرنكلرى دشمن تلقى ايدرك شرلرندن اوزاقلشمالى‌يز .

بزم شوكونلرده يابه‌بيله‌جكمز شيء اخوت اسلاميه‌يه كرمى ويره‌رك كوزل و مسعود بر استقباله انتظاردر . جملةً بو اميد ايله ياشامليز . اخوت اسلاميه‌مزى هر فرصتدن بالاستفاده منكشف ايتمليز . اسلام جملةً عينى

هوايى چالمغه آلشمش بر قافلهٔ موسيقى شناساندر . بونلرك تنظيم و تنسيقى ايچون ايسه لازم اولان يالكز بر «شف دوركه‌ستر» در اوده اخوت واتحاد فكريدر . بوفكر هر كون ، هردقيقه تعمم ايتملى ، انتشار ايدلمليدر . مسلمانلر هر شيدن اول كنديلرينك اوچيوز كسور مليونلق بر كتلهٔ علويهٔ بشريه‌يه مربوط بولندقلرينى ، بو عائلهٔ معظمه‌نك بر ماضيسى اولديغى كبى آندن دها پارلاق بر استقبالى اوله‌جغنى و اولمسى لازم كلديكنى بيلمليدرلر .

اسلاميت قواى موجودهٔ عالمك الك مهميدر ، الك بيوكيدر . يالكز ، شمديكى حالده ، بوقوت اويقوده‌در . فقط اولمش دكلدر . كميتنه خلل كلمامشدر . بالعكس كيفيةً بيومشدر . اسلاملر قدر متحد و اساسات وجدانيه‌سندن آيرلماز ، آيريله‌ماز هيچ بر قوت يوقدر . زمين ، اقليم ، زمان ، تابعيت ، متبوعيت ، احوال اقتصاديه ، لسان اصلا اسلامى مختل ايده‌مز . بالعكس اسلامك برى برندن اوزاق بولونمسى ، اسارت ويا تابعيت نصرانيه تحتنده قالمسى آنك شيمهٔ اتحادينى تزييد ايدر . خصوصيله تابعيت اجنبيه ، تابعيت طبيعيه‌دن زياده ، اسلامك اتحادينه سبب اوليور .

تابعيت اجنبيه‌ده بيله مسلمانلر خصوصات ذاتيه‌ده

حقوق اسلامیه‌یی محافظه ایتمکده‌درلر. « ستاتو پرسونه‌ل» دنیلن حقوق شخصیه دنیانك هر یرنده ، اوراده هر هانکی خرستیان حکمدارك حکمی جاری اولورسه اولسون ، مسلمانلر ایچون بردر . قلمنك تابعیتنده زبون اولان بر زواللی جاوالی ، انکلیز حمایه‌سنده آغلایان بر حیدر-آبادلی ، فرانسز اسارتنده ایکلیان برجزائرلی ، روس اعتسافی آلتنده دره‌ین بر تاتار هپ عینی قواعد موجبنجه اولنیور ، عائله تشکیل ایدیور ، میراث براقیور . هیچ برخرستیان دولت بوجهته طوقونه‌جق درجه‌ده جرأت کوسترمامشدر .

شوراسنی قارئلرمزه کمال جدیت واهمیت ایله سویلیه‌لم که أوروپا عمومیتی اعتباریله اسلامك قوتنی آکلامقده و بوندن پك زیاده قورقمقده‌در. أوروپالیلر ظلم ایدوب حکومات اسلامیه‌یه اعلان حرب ایدیورلر ، ممالك اسلامیه‌یی اللرینه کچیریورلر . فقط دائما اسلامیتی سر-بست براقیورلر . او حریمه کیره‌میورلر. آنی اورته‌دن قالدیرمق تشبثنده بولونمیورلر . نفس اسلامیت حقنده رعایت خائفه‌نه‌لری باقیدر . روسیه حکومتی قاتولیکلکه اعلان حرب ایدیور . برطاقم اهالینك روس رسمی

کلیساسی خارجنده بولونمسنه جواز ویرمیور . روما کلیساسنه تابع روملری ««اونیات»لری اورتودوقس تلقی ایله انوع مظالم ایقاع ایدیور. فقط هیچ بر وقت مسلمانلر علیهنده بویله برمعامله‌یه جسارت ایده‌میور . اهل صلیب زماننده‌ن بری خرستیانلرك اعماق روحنده مسلمان قورقوسی قالمشدر . بر چوق امرای نصرانیه بیلمه‌دن، بوقوقو موجبنجه، اسلام حقنده ایلری کیتمکدن احتراز ایدیورلر . اسلامه تنصر ایتمسی تکلیف اولونمیور . حالبوکه دیکر بعض اقوامك دائرهٔ نصرانیته دخوللری ایچون دعوتلر وقوعبولیور .

افکار اتحادیهٔ اسلامیه ـ سیاسةً ـ کیزلنملیمیدر ، یوقسه اظهارمی ایدلملیدر ؟ فکرمزجه بونلرك اضماری عبثدر . مع التأسف پك متردی اولان استانبولمزده اجانبدن قورقمق خاصه‌سی واردر . بو زائد ولزومسزدر. هرکسی برنوع مرائیلکه آلشدیره‌جغندن بلکه‌ده مضردر. افکار اتحادیه‌یی أوروپا ذاتاً بیلیور . بونلرك کیزلنمسنده فائده یوقدر. بوندن بشقه برطاقم آمال مشروعه وطبیعه-لری اولان لهلیلر ، فینلاندیالیلر ، ایرلاندالیلر ، الی آخره ، عجبا فکرلرینی اخفا ایدیورلرمی ؟ رأیمزجه

خيال دكل ، حقيقت

(يالكز منطقلريله دكل، حسلريله‌ده حقيقتى كورەن و آكلايان ايكى برادر اديب برادرم واردركه برى سليمان نظيف ، ديكرى فائق عاليدر . اسلوب زريننك حيران ازليسى اولديغم نظيف بك آتيده‌كى مقالهٔ جوهرينك كتابمه ذيلنى آرزو ايتديلر. بونى حقمده عال‌العال برنشانهٔ توجه اولمق اوزره تلقى و شو صحيفه‌لرى قارئين اسلاميه‌نك نظرگاه تقديرلرينه عرض ايده‌رم.)

— بلغار قرالنك بياننامه‌سندن صكره —

شكاكى بوسطرلر يالكز تركلر آره‌سنده ويالكز عثمانلى ديارنده دكل ، اذان محمدى ايله هركون بش كره طنيندار استغراق اولان هر بلدهٔ معصومه و هرقريهٔ مظلومه‌ده اوقونسه ! . . .

اون بش كون اول آفريقاده‌كى صوك طوپراغمزه و صوك حاكميتزه وداع ايتدك . قوتك تحكيم عنيفى آلتنده بركره دها أزيلن حقمزك ماتم ضياعيله سرشك آلود اولان نظرلرم ، بوكون آسيانك شمالندن آفريقانك جنوبنه قدر، هريرده و هركوشه‌ده بر شعلهٔ اميد آرييور .

بن او شعله‌يى بولدم . و محاكمات و قناعتمله تثبيت ايتدم . حق مغصوبم البته بركون اولاد و احفادمه فائض مركبيله اعاده اولنه‌جق. بن بوكا قانع و بونكله تسليتيابم .

قناعت فكريه‌م هرنه اولورسه اولسون ، بن بوكون دين مبيندن بر صدقهٔ تسلى ديلنيور و آليورم . اك مضطرب كوكللره اك مأيوس دقيقه‌لرنده دواى سكون احضار ايدن ايمان ، بوكون بنم عرقى ، دينى ، سياسى ماتملريمى اويوتمقده‌در . بو ماتم بركون ينه او يانه‌جق ؛ فقط نالان اويويوب خندان اويانان اطفال معصومه كبى پرشوق حيات اولديغى حالده آه اى ايام سياهك خطرات كريانى ! منوّر كونلرك اذواق مسعدتى سيما كزك التوا آت ماتمدارينه نه وقت ابتسام‌ريز سرور اوله‌جق ! . .

∴

اون سكزنجى عصر ميلادى امت محمد ايچون برقيامت فلاكت اولدى . جهان اسلاميتك سر حدغربيسنده ـ كه اك تهلكه‌لى نقطه‌سى‌در ـ بش يوز سنه‌دن برى قائم طوران عثمانليلر ، روسلرله نمسه‌ليلرك تجاوزات پياپيله صارصيلوب طوربيوردى . هندستان چورومش ، تارمار اولمشدى. شمالى آفريقا ايچندن كميريلن بر آغاج كبى ، كندى كنديسنه

انحلال ایتمکه حاضرلانیوردی . قریم طاقمیله روسیه‌یه کیتدی .

یالکز ایرانك اعصاب امیدندن نادر شاه بر آرالق بر جریان حیات کچیرر کبی اولمشدی. فقط بو بر قاصرغه‌نك سیری کبی اولدی . نادرشاه عجمستانك محنهٔ مقدراتندن چکلدیکی زمان ، او بقعهٔ شعر و خیال بك الیم بر صورتده صارصلمش و چوکمشدی . او قدرکه حالا باشنی قالدیره‌میور .

اون سکزنجی عصرك باشلادیغی اون طقوزنجی عصر اتمام ایتمکه چالشدی. بز کرّات ایله دوچار انقسام اولدق. روم ایلی قلبکاهندن اوروليور ، آناطولینك جدار تارماری اولان قفقاس طاغلریله مائلهٔ غربیه‌سی دبّ شمالك - ایرکج قیریله‌جق - پنچه‌سنه دوشیوردی .

جزایرله تونس فرانسه‌یه ، مصرله جزیرةالعربك اقسام جنوبیه‌سی انکلتره‌یه ، بحراحمرك ساحل غربیسنده‌کی یرلرمزله طرابلس غرب و بنغازی - آه طرابلس غرب و بنغازی ! - ایتالیایه کیتدی. یکرمنجی عصرك عشر ثانیسندن ایکی سنه کذران اولدیغی حالده حالمز وموقعمز بودر .

اذان محمدی ایله هرکون بش کره طنیندار استغراق اولان هر بلدهٔ معصومه و قریهٔ مظلومه‌ده بیلنسونکه

طقوز یوز سنه اول اعلان ایدلمش اولان اهل صلیب محاربانی حالا دوام ایدییور .

***

فقط بو مصائب ، اعصاب امته ایراث ضعف ایتمسون. عبدالرحمن الغافقی پواتیه‌یی صارصارکن کیمك خاطرینه کلیردی‌که بر اسپانیا دولتی تکرار دیریله‌جك و کندی دینی قبول ایتمینلری دیری دیری یاقه‌جق ؟

کیمك خاطرینه کلیردی‌کی عثمانلی اردوسنك مظفریات عدیده‌سیله چکنه‌نن طوپراقلرده بر بلغارستان ، بر صربستان ، بر یونانستان ، بر قره‌طاغ تکرار دولتلر تأسس ایتسون . و بوکون أللرنده اهل صلیبك بایراقلری اولدیغی حالده اردولرینی آل عثمان دولتنك پایتختنه قدر صالدیرمق جرأتنده بولنسون !

اذان محمدی ایله هرکون بش دفعه طنیندار استغراق اولان هربلده‌نك و هرقریه‌نك خلقی بیلملیدرکه اهل صلیب اردولری ، بیوك أوروپا دولتلرینك مسامحه‌دن زیاده تشویقه بکزه‌ین اهماللری ویا باشقه حاللری اوکنده خلافت محمدیه‌نك مقرّ مبارکنه طوغری ایلریلیور .

***

بونکله برابر بن نومید فردا دکلم . کوکلم ایمان و

امید ایله طولودر . بیلیرم‌که امید ایدن احراز ایدر . بر انتباه اسلام ایله مصائب کذشته تعمیر ایدیله‌جکدر . بوکا قلوب ضعیفه اصحابی بلکه (خیال) دیرلر. فقط هرحقیقت خیالك مشیمهٔ فیضا فیضندن طوغمشدر . . وقتیله اسیر و وحشتکاه اولان آمریقا ، بو کون حر و متمدن بر قطعه‌در . قطعات سائره‌یه میدان اوقویور. اون‌طقوزنجی عصرك مبادیسنده ایتالیا پریشان بر دیار ایدی، یارم عصر کچمه‌دن طوپراقلرندن معظم و منتظم بر دولت فشقیردی. تکرار ایدرم‌که بز ایسترسه‌ك مصائب کذشته‌یی تعمیر ایده‌بیلیرز . ای مسلمانلر ! . .

*
* *

روسیه‌ده‌کی تاتارلر آراسنده بیوك بر انتباه ملی حصوله کلدی. چارك حکومتی و تحکمی نه قدر بی امان اولورسه اولسون ، بو ترقیاتی توقیف ایده‌میه‌جکدر ؛ توقیف ایتمك شویله طورسون ، تمدید ایتمکه بیله امکان یاب اوله‌ماز . ترقینك قدرت سریانی ، اك مهلك و مستولی خسته‌لقلرك تاب سرایتندن زیاده‌در . افرادك سعادت حیاتنی تأمین ایدن ترقیات مدنیه فردك حیات‌استبدادینی أزر. بوکا بناءً درکه موسقوفلرك تنویم اسلامه مصروف اوله‌جق مساعیسی یالکز بر غایه تأمین ایده‌بیله‌جکدرکه اوده

(انتباه اسلام) در. بخارانك ، سمرقندك ، کاشغرك عیون نائمه‌سی البته آچیله‌جق و صحرای کبیرله دشت قپچاق دست بدست وفاق اوله‌رق، حضرت محمدك بیك اوچیوز سنه اول اشارت ایتمش اولدیغی غایهٔ خیاله طوغری یورویه‌جکدر .

(چین) ده اللی ملیون اهل اسلام متوطن بولونیور. کچن سنه اوراده جمهوریت اعلان اولندی. یرك دینه کچن چین حکومت سماویه‌سندن زیاده ، شکل حاضر اداره‌نك موافق شرع محمدی اولدیغنی پکینده‌کی قاضیٔ اکبرلری واسطه‌سیله اعلان ایده‌رك جمهوریتی تصدیق ایتدیلر. یالکز بر شرط درمیان ایدیورلر :

(استانبولده‌کی خلافت اسلامیه‌نك خیر و منفعتنه خدمت !)

أوروپانك استیلاسی اوکنده بر کون بهمه‌حال اویانه‌جق اولان یرلردن چین‌ماچین‌ده بوکون آسیانك ایلری قره‌غولی عثمانلیلر اولدیغنی ادراك ایتمش . کیم ادعا ایده‌بیلیرکه بر کون بر عثمانلی و چین اتفاقی انسانیتك قسم اعظمنی بر تعصب خودکامك شرندن وقایه‌یه سعی ایتمسون .

هندستان ایسه ـ کندی کوزلرمله کوردم ـ پك زیاده مترقی‌در. مدنیت بشریه‌نك کهوارهٔ اولینی صاللایان

هندك مسلمانلری ، استقبال اسلامه پك چوق شیلر وعد ایدییور .

آفریقایه کلنجه : ابحار محیطه‌نك قلبكاهنه بر بیچاق کبی صاپلانمش اولان بو قطعه بر کون بهمه‌حال بر مسلمان آمریقاسی اوله‌جقدر . بوكا او قدر امینم كه افقلرنده منحصراً لواءالحمد اسلامك تموج ایتدیكنی شمدیدن كوریيوردم . جزر و مد اقوام ایله آفریقا بر كره دها چالقاندقدن صوكره نفسنه ارجاع مالكیت ایده‌جكدر.

آفریقا اقوام غیر متحدثه‌سنك ادیان حاضره‌سنه بر مدنیت ایچون كفایت ویامدنیتك صولت ایجاباتی اوكنده مقاومت ایده‌مز . اوراده بوكون ایكی دین ایلریلیور : بریسی قتولیك و پروتستان میسیونرلرینك تابش هدایاسیله خرستیانلق ، دیكری یالكز اللهك شعلهٔ هدایتیله مسلمانلق ! .. میسیونرلرینك اوقدر مساعئ فداكارانه‌لرینه رغماً خرستیانلغك عشری نسبتنده انتشار ایده‌میور . اوته‌دن بر عائله تنصر ایدرسه بریدن برقبیله مسلمان اولمقده‌در . وسببی ایسه پك بسیطدر :

روح اسلام آفریقانك جسم حیات وتمدننه دها زیاده توافق ایدییورده اونك ایچون !

تنصر ایدن آفریقالیلری اوروپا عاداتی ، خصوصیله

أوروپا مسكراتی بیتیرمكده‌در . اهالئ مسلمه‌سی ایسه او اقالیم محرقه‌و محترقه‌ده كئولك تخریباتندن آز ده ، آبدستلی ، نمازلی ، سننلی ، صبور و متوكل بر معیشت مسعوده امرار ایدییور .

آفریقانك وسطنده وحتی شمالنده توطن ایتمش اولان أوروپالیلر اقلیمك ایجابات تردی سازینه مقاومت ایده‌مامكده‌درلر . احوال حاضره امیدلرمزی تغلیط ایتمسون ، و آفریقانك حال حاضرده صاحب ویامستولیلری كیملر اولورسه اولسون ، او قطعه استقبالده مسلمانلرك آفریقاسیدر.

اذان محمدی ایله هر كون بش دفعه طنیندار استغراق اولان هر بلده وهر قریه‌نك سكنهٔ مظلومه‌سنه توصیه ایدرم كه امید ایتسونلر . و بر جهد مدید و مطرد له چالشسونلر .

سلیمان نظیف

یاوز سلطان سلیم ــ بارباروس خیرالدین ــ نامق کمال ــ عبدالحق حامد

الده مشعلۀ معنویۀ توحید
ایدردی شرق ایله غربی ضیاسنه دعوت
عبدالحق حامد
(سلیم اول حقنده)

کتابمزک نهایتنده درت اولوالعزم عثمانلی‌یی تبجیل ایله مکلفز: سلیم اول، بارباروس خیرالدین، نامق کمال، عبدالحق حامد.

اتحاد اسلام تاریخنده بودرت مقدس ناصیه‌نك برر فصللری اوله‌جقدر. ارثه دکل، استحقاقه استناداً باباسی علیهنه بر مشروع قیام حاضرلیان، برادرلرینی برر تاج وتختدن اوزاقلاشدیران سلیم اولك مقصدی اتحاد اسلام ایدی. بناءً علیه مشار الیه اتحاد اسلامك الك برنجی پادشاهیدر. ایلك عثمانلی خلیفه‌سی سلطان سلیمدر. ابتدا حرمینی تاج عثمانی‌یه الحاق ایله اسلامیتی قورتاران ینه اودر. نقطۀ نظرینی غربه دکل، شرقه توجیه ایله اسماعیل صفوینك احداث ایتدیکی تفرقه‌یی ازاله ایچون ایرانه جنك آچان

یاوز سلطان سلیمدر. کذلك الك مهم خطۀ اسلامیه اولان مصری ضمیمۀ ملك عثمانی ایدن ینه او شهنشاه عالی همتدر.

بارباروسك تاریخ اتحادده اسمی بیوکدر. عالم اسلامده برتك سلطان، برتك خلیفه بولونمه‌سی لازم کلدیکنی درك ایله غرب پادشاهلغنه طوعاً عثمانلی قپودان پاشالغنی ترجیح ایدن بو بیوك مدللیدر.

اتحاد اسلام فکرینی صوك زمانلرده ایلری‌یه سورن، بومقصدله الك بیوك طرفدار اتحاد سلطان سلیمك ترجمۀ حالنی یازان، صلاح الدین ایوبینك‌ده ترجمۀ حالنی «اوراق پریشان» ه ادخال ایدن نامق کمالدر.

پك اسکیدن بری مسلمانلغه، اتحاد اسلامه برشکل ادبی ویرن ایسه داهی جلیل الشان عبدالحق حامددر. «طارق» ك نهایتنده شاعر مبجلمز عربلره تعلق اولدیغی ایچون تیاتروسنه «ملی» دییورمی؟

بودرت صاحب همت قرداشه بزدن توقیرات مالانهایه!

*
* *

کمال بك مرحومك قرق سنه اول «عبرت» غزته‌سنه یازدیغی برمقاله‌سنی تبرکاً آتی‌یه ذیل ایدیورز:

بارقۀ معرفتکه بریری تنویره باشلار، فیض انعطافیله فکرلرده پارلاق پارلاق تصورلر، کوکللرده بیوك بیوك آرزولر پیدا اولمق طبیعیدر.

دقت بیورلسونکه ـ بز اوصباح سعادتك دهامبادئ انفلاقنده بولندیغمز حالده هنوز فلك مژکانه باشلامش اولان انظار، نه‌قدر عالی ، نه‌قدر مقدس مقصدلره تعلق ایدیور ! اوروپانك کمالات مدنیه ودرجات معرفتی بورالرده بیلنمکه باشلادی . اویله برقوهٔ کلیه‌نك غلبهٔ نفوذینه منفرداً شوملکك قارشو طوره بیلمسنده اولان امکانسزلق پك آز زمان ایچنده آکلاشیلدی . انجمنگاه عالمده اقراندن دون قالمیه‌جق برموقع حیثیت ایستمك ایسه هر کس ایچون طبیعی اولمغله بزده دخی اوخواهش تحری اسباب آرزولرینی اویاندیردی . ایشته‌اوسائقه ایله تادولتعلیه‌نك ظهورندن برو برطاقم اعاظمك افکارینی اشغال ایدن اتحاد اسلام شیمدی مقاصد عمومیه‌دن اولدیغنی کوریورز .

بومقصد برکره حاصل اولورسه ایکی‌یوز ملیون قدر نفوس دادرانه و یك وجودانه بربرینك تربیهٔ افکار، ومحافظهٔ منافعنه چالیشه‌جقلرندن آسیا ایچون نه‌رونقلی بر دور سعادت ظهوره کله‌جکی تعریفه محتاج دکلدر. بناءً علیه بزده‌بوفکرمقدسك ترویجنی آرزو ایدن اصحاب حمیته پیرولکی مدار مفخرت بیلنلردنز . واتحاد اسلام آرزوسنك نشر ومدافعه‌سنده رایت‌کش‌مسابقت اولان بصیرته (یعنی بصیرت غزته‌سنه) منتدارانه عرض تشکرله برابر اوبابده ملاحظات قاصرانه‌مزك بیاننه ابتدار ایدرز. مسائل معلومه‌دندرکه ـ قوتك تزایدی تعاونك تزایدیله حاصل اولور . حتی یالکز جهان انسانیتك دکل عوالم مادیاتك بیله رابطهٔ انتظامی اشیا بیننده موجود اولان آهنك اتحاددر .

برقوجه فابریقه‌نك اك کوچك برچرخی بوزولسه عموم ادواتنه خلل کلور . زحلك اك کوچك برشاطری یرندن اوینا‌سه بزم شمسمزك تدویر ایتدیکی عوالم بلکه بتون هرج‌مرج اولور. بومقدماتدن اکلاشیلورکه ـ عموم اهل اسلامك وقتیله حائز

اولدقلری مرتبهٔ اولای مدنیتی بوکونه قدر ادامه ایده‌مدکلرینه سبب اولان احوالك بریده آره‌یه‌دوشن تفرقه‌لردر . بواختلافاتك شرحنه یورك طیانمیه‌جق برداغ درون سیاسیدن بشقه بشریتك مفتقر اولدیغی تربیت ومعرفتجه بولندیغمز حاله دخی پك بیوك تأثیرلری اولمشدر .

واقعا وقتیله مأمونك سرای دولتی دارالمعلمین جهان ایدی. فقط او انجمن معرفتك اطباسی کوه‌بلور کنارندن کلورسه ، فقهاسی محیط غربی ساحلندن ورود ایدردی . هیئت شناسلری جیحون منبعنده پیدا اولورسه متکلملری سند منبعنده وجود بولوردی . یوز ملیونلرله نفوس برلسان سویلر برفکره خدمت ایدردی . بز ایسه حالا طهرانك کشفیات فکریه‌سنی بیله‌میورز. حالا کاشغره بیلدیکمزی دکل آدمزی بیلدیره‌میورز بو حال ایله اسلافك منزلهٔ کمالاتنه نه‌طریق ایله واصل اوله‌بیلورز ؟

هله اوروپانك کفتار واطوارجه اختلافیله برابر سعی وترقی نقطه‌سنده یکوجود اولان یوز اللی ملیون قدر ارباب همتنه نصل یتیشیرز ؟ معلوم دکلیدرکه قلت کثرته هیچ برشیده هیچ بروقتده مساوی کله‌مز ؟ بردور ترقیده تقدم ایدن برقوم تأخر ایدنلرك اخوت انسانیه قاعده‌سنجه بیوك برادری دکلیدر ؟ بیوك برادر ایسه کوچك قرداشلرینی بولندیغی سن کماله ایصال ایتمکله مکلف اولمزمی ؟ بزمادامکه اك یقین اولدیغمز ایچون غربك انوارمعارفنی اك اول اقتباس ایلدك ، آسیاده بولنان اخوانمزی بونعمتدن حصه‌یاب ایتمکی هیچ دوشونمزده غدای روحانیلرینك فقدانی جهتیله بولندقلری وقفهٔ مطلقه‌ده براقورایسه‌ك سن رشدیمزه مترتب اولان بربیوك وظیفه‌ده بربیوك قصور ایتمش اولمازمی‌یز ؟ یابو قصور اوزرمزده قالدقجه اسلامیت وانسانیتله افتخاره لسانمز نصل وارر ؟ عثمانلیلرك اخلاق فاضله وسجایای محسنه‌سنی بیلدیکمزدن

هیچ بروقت ظن ایتمیزکه بوتکاسل فقدان خواهشدن نشأت ایتسون. هیچ بر وقت اونوتمایزکه اوخواهشك فعلیاتنه صور اجرانك تعین ایتامسندن بشقه برمعنا بولنسون.

ایشته بومطالعه یه مبنی صور اجرانك اساسنجه خاطره لایح اولان بعض ملاحظاتی افکار عمومیه نك تقدیرینه عرض ایدیبورز.

شبهه یوقدرکه بصیرتك ٨ ربیع الاول تاریخلی نسخه سنده کوریلان برلایحه ده برچوق اسباب ودلائلیله اثبات اولندیغی اوزره اکر عربستان ایالاتی نظام جدید آلتنه آلنور وآفریقاده بولنان جنود پادشاهینك ادارهٔ عمومیه سی مرکز خلافت سنیه یه جلب اولنورسه، سلطنت سنیه کثرت عسکرده اوروپانك اك بیوك دولتیله یاریشه بیله جك بردرجه یه واصل اولور. واوصورت ایسه شان واقبالمزك تأییدینه وحال واستقبالمزك تأمیننه پك بیوك خدمت ایدر.

لکن مقصد اتحاد اسلام اولنجه بالطبع حدود عثمانیه درونیه انحصار ایده مز. واوقدر عمومی طوتیله جق برآرزونك بقاوررواجی ایسه ظن عاجزامزجه آنجق سیاست مذهب دواعیسندن بتون بتون تجریدیله حاصل اوله بیلور. تاریخ بزه کوستریورمی که — بومقصد عالی برزمانلر تیمور کبی، سلیم اول کبی، نادرشاه کبی، طبیعتك اوچ درت عصرده آنجق بردانه سنی یتشدیره بیلدیکی خوارق العادات طرفندن فوقنه چیقیله میه جق بر همت موانع براندازانه ایله التزام اولندی.

آره ده سیللرله قانلر دوکلدی. اردولرله جانلر تلف اولدی. ینه نتیجه سنده موفقیت کوریله مدی. چونکه قلیجك کاری ایکی جزئی بربرندن آیرمقدر. آنی برلشدیرمك معرفتك همتنه توقف ایدر.

ایشته بزده مطلوب اعلامزی هیچ برامرینه اطاعت ایتدیرمکده

جبر وقوتدن استعانه یه احتیاجی اولمیان اویله بر مطاع جهانبانك سایهٔ حمایه سنه ویرر ایسه‌ك اوزمان بقا وترقیسندن امین اولورز.

برکره آسیا خلقنه مقدمات معارف واصول عقاید تعلیم اولننجه هرکس طبیعتیله اکلارکه - شریعت محمدیه هیچ بر وقت ایکی ارشون برطاغ ویا خریطه اوزرنده ایکی قاریش بر چیزیك ایکی طاقم انسانی بربرندن آیرمقله ویاآنلردن برطاقمی مثلا (اولمز) یرینه (نباشد) دیمکله ویا برطاقمی یومرو یناقلی، دیکر طاقمی چاپیق قاشلی برنسلدن کلمکله آرالرنده اولان اخوت انسانیه واتحاد اسلامی یی اونوتملرینه هیچ بروقت جواز ویریله مز.

فقه کلام، حنفی حنبلی ویا شافعی ومالکی ایله جعفریلر وسائر فرق اسلامیه بیننده شق عصایی هیچ بروقت امر وترویج ایلمز. دیمك که اهل اسلام صورت اتحادینی پولتیقه اغراضنده ویامذهب مجادله لرنده دکل، واعظ اوکلرنده، کتاب صحیفه لرنده آرامغه محتاجدر. ایشته بواساس اوزرینه احیای اسلام عنوانیله براتفاق تشکل ایلدیکنی وهراستیانك اعضالغنه دخول یداختیارنده بولندیغنی کمال ممنونیتله استخبار ایلدك. وبوکا دائر بصیرتده بعض معلومات دخی کوردك مأمول ایدرزکه بو اتفاق شمدی بولندیغی جمعیت حالنده قالمز یقینده عموم ملتدن عبارت اولور.

واسلام برکره شونقطهٔ خیر اوزرینه بوراده اجتماع ایتدیکندن صکره پك چوق زمان سورمز دنیانك هر طرفنده یرلشور.

غیرت ایده لم. اطرافی کندیمزه کولدیرمیه لم. اجدادیمزی مزارلرنده لرزه ناك شرم ایتمیه لم. اخلافمزك تحقیرنفرینندن صاقنه لم. غیرت! غیرتکه بویولده صرف اولونه جق همتلر یار و آغیار عندنده اسلامك انسانیتنه، عثمانلیلرك حمیتنه، مقیاس ایدیله جکدر.

کمال

داهیٔ جلیل الشأن عبدالحق حامدك مخلداتی
آره‌سنده جداً بر موقع ممتاز طوتجق اولان
شاعرانه ، حکیمانه تقریظه
مبارك منظوملر بدر .

ادیب الهام نصیب جلال نوری بك افندی‌یه

سرور ایله اوقودم – اتحاد اسلامی – .
دوشوندیکم کبی بولدم ، نه لازم اعلامی .
مرام او وحدت مشروعه‌نك تأسسی‌در
که شمدی أوروپانك غایهٔ توسوسی‌در .
نه شبهه ؟ اوندن اولور منبعث خصومتلر ! –
بیوك ، کوچك بزی تهدید ایدن حکومتلر ،
او اتحادی تصور قیلنجه رعشاندر . –

اگرچه شمدی او بر قوهٔ پریشاندر ،
یارین فضای شریعتده طوپلانور البت ،
جهان کورور اوزمان برجهان ذی هیبت ! –
او آنده خلقمز آکلار . بلا اقلیت
دیانت اولدیغنی بزجه محض ملیت ؛
سیاست اولدیغنی ساحهٔ شریعتده ؛
شریعت اولدیغنی رحلهٔ طبیعتده ؛
– صلیبه ایتمامك اوزره اعادهٔ الام – .
خلافت اولدیغنی رأس واحد اسلام !
و بزکه حضرت عیسایی اولمه‌مش بیلرز ،
اونك دخی اوزمان ساحه‌سنده یوکسلیرز :
هلال سمت سمادن ، ایدوبده رفع ظلام ،
ویرنجه ارض چلیپایه مشفقانه سلام ،
او کون عدالتمزدن بشر قالور خوشنود ؛

تمرد ایتمسه حیلولتنده غرب عنود ! —

بیوك کتابکزی بن همان دکل تبریك ،

دیلردم ایتمك او تبریکه جمله‌یی تشریك .

نه‌در تعین ایدر چاره ، چارهٔ علت ؛

اولنجه سوزلرکز نقش خاطر ملت .

او هپ نقود حقایقدر ، ادخار ایدرز ؛

خزینه کزله تصدق و افتخار ایدرز .

۲۷ نیسان ۱۹۱۳ عبد الحق حامد

استاد سمایایم !

نعمت ادبکله پرورشیاب اولان عثمانلیلر سنی هیچ اولمازسه شەقسپیر ایله هم عیار ، بشرك سویهٔ معنویه و روحیه‌سنی ترفیع ایدن ، او برنجی صنف شاعرلردن اولمق اوزره تلقی ایدرلر. فقط ، بوکون ، ینه او شاکر لطف و کرمك اولان عثمانلیلر — وبتون مسلمانلر — کوره جکلر-درکه سن یالکز برشاعر داهی ، برادیب هنرور ، برناثر فیاض دکلسك . سنك معالی‌یی کورمکده ، بتون اساساتی، جید حکمیاتی ، متین سیاستاری تمثل ایدوب اك شاعرانه برلسانله افاده ایتمکده هیچ کیمسه‌یه نصیب اولمایان خارقه‌نما بر استعدادك وار. رونتکن شعاعاتنك مواد صلبه‌یه نفوذ ایله اشیانك او برطرفلرینی کورمه‌ده‌کی قابلیتی کبی سنك بصر اذعانك‌ده استقبالی کورمه‌ده اویله — و بلکه دها زیاده — بر خاصیت اعجازکارانه‌سی وار . سما و فضا کبی زمان ده سنك ایچون منکشف‌در. ذاتاً سنك کبی بشریتك و ابدیتك « مال » مشترکی اولان نیرات عقولك حال ایله نه علاقه‌لری اوله‌بیلیر ؟ سن ، اسپانیانك فتحی ، فردینا-ندونك سلطنتی زماننده یاشایه‌بیله‌جکك کبی ، آتیده‌ده ، کلمش و کله‌جك عصرلرده‌ده مشاهداتکه دوام ایده‌بیلیرسك. کذلك مسافه‌لرك ده سنك ایچون اهمیتی یوق . علی العاده

اولیایه طی مکان نصیب اولنجه سنك کبی اولیای انسانیته بو میسر اولمازمی ؟

هم‌ده غربه نه انسانیتکارانه ، مستهزیانه باقیورسك ؟ وولته‌ر بیله بوانجه‌لکك قارشیسنده مسحور اولور.

سن بنم بوزلرجه صحیفه‌ده افاده‌ایده‌مدیکمی اون‌درت بیتده قلب بشره افهام ایدیورسك . عاجزلری تشویق خصوصنده‌کی علوجنابکه نه دیه‌یم ؟ لال‌اولورسه‌م قباحت بنده‌می ؟ یالکز شوراسنی سویلیه‌یم‌که‌سنك کبی‌ابدله مبشر هیچ بر داهی بنم کبی فانیلری بویله تلطیف ایتمامشدر . اقتدارم اولسه‌ایدی حقکی تسلیم ایدردم ؛ اولمدیغی‌ایچون علو جنابکك قارشیسنده زانو بزمین محمدت اولورم .

جلال نوری

تقریض

خرستیان أوروپانك ملل‌اسلامیه اوزرینه هجوملری ، ایرانك مقاسمه‌سنه دائر انکلتره ایله روسیه بیننده حاصل اولان ائتلاف ، فرانسه طرفندن فاسك ، ایتالیا جانبندن طرابلس‌غربك ضبطی ، نهایت ، بالقان محاربهٔ حاضره‌سی اتحاد اسلام مسئله‌سنی تکرار موقع بحث و مناظره‌یه قویيور .

او یوشوق برحالده طوران بو مسئله أوروپانك تشکیل ایتدیکی اهل‌صلیب و ممالك اسلامیه‌نك حکومات نصرانیه طرفندن مقاسمه‌سی‌ایله اویانیور . روم ایلی مسلمانلرینك طوپدن قتل عامی ، جوامع شریفه‌نك کلیسایه تحویللری جبری تنصرلر بو مسئله‌یی بر قات دها قاریشدیرمشدر . بو حرکات وحشیانه و بالقان اورتودوقس ملتلری طرفندن مسلمانلرك بر صورت مطرده ده ازاله‌لرینه چالشلمسی و بوکا قارشی أوروپانك سکوتی کرهٔ ارض اوزرنده ساکن بتون اسلاملری توحید ایدن حب و موالاتی توثیق و مناسبات صمیمه‌یی پك چوق تزید ایتمشدر.

ملل مختلفهٔ اسلامیه بو وحشی و یغماکر سیلابه
قارشی کلمك و دها ایی مدافعهٔ نفس ایتمك ایچون دها
زیاده یاقلاشمه‌نك بر لزوم عاجل اولدیغنی آکلامشلردر.

بو حسیات أوروپاده و شرقده بر چوق نشریاته سبب
اولمشدر . ارباب تحریر و سیاست خرستیان و مسلمان
عالملری بیننده وقوع بوله‌جق بیوك بر مصادمه‌نك نتائج
محتمله‌سنی تدقیق ایتمکده‌در . مسلمان مستعمراته مالك
اولان دولتلر بونك ایله دها زیاده اوغراشمقده و کندی
مسلمان مخالفتی پولتیقه‌لرینك نتائج طبیعیه‌سندن پك زیاده
قورقمقده‌درلر .

بر کمیت سیاسیه اولمق اوزره اسلامك استقبالنه تعلق
ایدن بو مسئله ایله اسلام ارباب فکر و قلمی ده اشتغال
ایتمکده‌در . مختلف لسانلرده بر چوق رساله‌لر ، مجموعه
مقاله‌لری[۱] ، الخ ، انتشار ایتدی . فقط قیمت ، وقوف
و اهمیت اعتباریله بونلرك هیچ بری جلال نوری بکك
قلمه آلدیغی اثره یاقلاشه‌ماز . امثالسز اولان بو کتاب
مسئله‌یی صاحب قرانانه تدقیق ایدییور و بتون صفحه‌لرینی
نظر اعتباره آلیور. مؤلف ، خلافت مسئله‌سی ایچون
لازم کلن نظر دقتی بحق جلب ایتمشدر . جلال بك
انکلتره‌نك میدانه قویدیغی عرب خلافتی پروژه‌سنك نه

قدر واهی اولدیغنی و دها زیاده کسب ثروت ایتمك مقصدیله
بو خیال محال ایله اوغراشانلرك نه نوع جنت ایله مجنون
اولدقلرینی پك کوزل تعریف ایتدی .

بو کتاب عن قریب اوچ أوروپا لسانه نقل ایدیله‌
جکدر. فقط بونك عربجه‌یه ترجمه‌سی دها فائده‌لی دکلمیدر؟
بو کوزل لسان، افکار و حسیاتك بین المسلمین انتشارینه
خدمت و سیاله وظیفه‌سنی ایفا ایدن اسلامیتك لسان
بین المللی در .

مؤلفی مدح ایتمکدن وارسته‌یم . کندیسی ترکجه و
فرانسزجه مطبوعاتده موقع طوتان آثار متنوعه‌سیله پك
طانمشدر .

یالکز شونی سویلمکله اکتفا ایده‌یم‌که بو کتاب
اسلامك استقبالی ایله مشغول اولان هرکسك نظر دقتنی
استجلابه جداً لایقدر .

مصر حزب الوطنیسی رئیسی

محمد فرید

پروفسور دوزینك مترجمی و اتحاد اسلام

هم فکرمز و عزیز دوقتورمز عبدالله جودت بك افندینك بوندن برقاچ سنه اول انتشار ایدن Le Reveil de la Turquie نام اثرده کوردیکمز بر ملاقاتندن آتیده‌کی فقره‌یی اهمیتنه بناءً نقل و اقتباس ایدیورز :

« بزه دوقتور عبدالله‌جودت‌بك دیدی‌که اتحاداسلام اکر أوروپالیلرك زعم وتخمین ایتدکلری شیٔ ایسه بر خیالدن عبارتدر. نم فکرمجه پان اسلامیزم کلمه‌سی بین‌الملل براخوت ادبیه وفکریه‌دن بشقه برشیٔ دکلدر . بو غایه‌یه وصول ایچون بزه کسب قوت ایتمش ، یکیلشمش برترکیه لازمدر . اووقت استانبول برمنبع فیض و نور اوله‌جق و مسلمانلر هیچ بر فکر باطله قاپیلمه‌دن اورایه کلوب علوم وفنون ومدنیت آله‌رق کیده‌جکلردر . »

« محترم دوقتور اصرار ایدرك « فکرباطل » دیورم ، دیدی . بوراده ، سوزینه دواملە ، دیدی که ، مقصدمی شرح ایچون بر کلمه علاوه ایتمکلکم لازمدر . اسبابی تحری زائد اولان بعض مؤثرات نتیجه‌سی اوله‌رق مسلما-

نلرك اکثریتی مسلمان اولمیان مدنیته معارض و مخالف کورینیور ، آنی قبول ایتمیور و بوندن صوکره‌ده ایتمیه جکدر . حالبوکه عینی‌اساسات مدنیه‌یی مسلمانلر برزمرهٔ منورهٔ اسلامیه‌نك ألندن اخذ وتلقیده هیچ بر مخالفت ایتمیه‌جکلردر .

بو نوع اتحاد اسلام أوروپا طرفندن بر کابوس اولمق اوزره تلقی ایدلمامليدر . بالعکس بو اتحاد آنك ایچون بر منفعت عظیمه‌یی استلزام ایده‌جکدر . »

تجدداتك مسلمان ألندن اخذ وتلقیسی غایت قولای اولاجغنه دائر عبدالله جودت بکك پك درین بر پسیقو-لوژی‌یه دلالت ایدن صائب مطالعه‌سی جداً جای نظردر و طوغریدر. أوروپانك بوندن قورقماسی حقنده‌کی فکره کلنجه دوقتورك بو ظرافت مستهزیانه‌سی قارشیسنده بیان تقدیردن بشقه برشیٔ یاپه‌مایز .

اتحاد و اسلام

علمای بنامدن، مصرلی شیخ عبدالعزیز جاویش افندی حضرتلری طرفندن کتابمز ایچون یازیلان ذیل واقفانه‌در:

ارکان اجتماعیهٔ اسلامیه‌نك اك مهمی توحیددر، توحیدك معناسی: عبادت والوهیتك جناب حقه مختص اولمسیدر. جناب حقدن ماعدا بتون عالم بشری تکالیف عبادت اولسون، تکالیف معاملات اولسون تکالیف شرعیه‌ده سیاندر.

دین اسلامك اساسی: انسانلر آره‌سنده تکالیفده هیچ بر فرق بولنمامقدر، بوخصوصده بای و کدا، رجال ونسا، مساویدر، نته‌کیم تکالیف عامه‌ده الوان مختلفه صاحبلری آره‌سنده بر فرق یوقدر.

ملوك وامرادن بری عامه‌نك مالنی جبراً آلمش اولسه اومالی ادا اوزرینه لازم اولور و بر کیمسه حقنده ولوکه فقیر اولسون جنایت ارتکاب ایلمش اولسه اوکا مقابل دوچار قصاص اولور.

احکام اسلام حضورنده پادشاهلق، بکلك مرتبه‌سنك هیچ بر فضل ورجحانی یوقدر.

أوروپالیلر مساوات و اخوت خصوصنده بوقدر قان دوکدکلری حالده ینه شرع جلیل احمدینك ۱۳۲۹ سنه‌دنبرو تبدل ایتدیکنی بیان ایده‌میورلر. شوراسی شایان تعجبدرکه مسلمانلر برکون اولوب ده قوانین مشروطیته رجوع ایتمك ایسته‌سه‌لر قانون سماوی‌نك، قانون موضوعك بیله بیان ایده‌مدیکی شیئی دین مبین احمدینك بیان ایتدیکندن غافل بولنیورلر؛ دین مبین احمدی امیرایله مأمور، حاکم ایله محکوم آره‌سنده مساوات تامه‌یی امر ایتمش ایکن مسلمانلر أوروپا قوانین موضوعه‌سندن اقتباس ایدیورلر، بوقوانین موضوعه‌ده ملوك مسائل جنائیه‌ده حدود تکلیفدن آزاده اولیورلر، قوانین ملوك ایچون مقدس اولیور، هر قانونده ملکك مقدس اولمسی حقنده مواد منصوصه وضع اولنیورکه ملك ارتکاب ایتدیکی جنایتدن طولایی دوچار مؤاخذه اولمیور.

دین اسلامده، شرع منیفده قوانینك ابلغ واحکم اولانی وار ایکن مسلمانلر بومثللو قوانینی أوروپالیلردن اخذ ایدیورلر.

شبهه یوقکه ملوکك مقدس و دائرهٔ تکلیفدن خارج اولمسی قانون اسلام ایله قابل توفیق دکلدر. بو حال جاهلیتك اعصار بعیده‌ده ملوك وامرایه ایتمش اولدقلری عباداتك آثارندن بشقه برشی دکلدر.

ارکان اجتماعیهٔ اسلامیه‌نك ایکنجیسی بین المسلمین اتحاد واخوتدر. جناب حق کافهٔ تکالیفده آنلری مساوی قیلدیغی کبی بینلرنده عقد اخوت واتحاد ایلمش و قلبلری تألیف ایتمشدر ، مسلمین دیننده اخواندر .

نته‌کیم «انما المؤمنون اخوة ـ سورة الحجرات ـ مؤمنلر قرنداشدرلر، وان هذه امتکم امة واحده ـ سورة الانبیاء و المؤمنین ـ بو امت امت واحده‌در.» نظم جلیللری بو حقیقتی خبر ویرییور .

علیه الصلاة والسلام افندمز حضرتلری مکهٔ مکرمه‌دن مدینهٔ منوره‌یه هجرت بیوردقلری زمان ، درحال مکه‌لیلر ایله مدینه‌لیلر (مهاجرین ایله انصار) آره‌سنده عقد مؤاخاة ایتمش ایدیلر .

مؤاخاة او درجه شدید ایدیکه بر مدینه‌لی قرنداشی اولان بر مکه‌لی ایچون جاریه‌سنی ، حتی ازواجندن برینی ترکه قدر فداکارلقده بولنور ایدی ، نبی اکرم افندمز حضرتلرینك بین الاصحاب عقد ایتمش اولدیغی مؤاخات نتیجه‌سی اوله‌رق بر صحابی اقرباسی اولمدیغی حالده مؤاخیسی اولان دیکر بر صحابی‌نك میراثنه نائل اولور ایدی .

مؤمنك مؤمنه قارشو اولان وجیبه‌سنی بیلمك ایچون « مثل المؤمنین فی تراحمهم و توادهم و تواصلهم کمثل الجسد

اذا اشتکی عضو منه تداعی له سائر الجسد بالحمی و السهر رواه البخاری » « مؤمنلر یکدیکرلرینه مرحمت ایتمه‌ده یکدیکرلرینی سومه‌ده ، یکدیکرلرینه ایریشوب قاووشمه‌ده جسد کبیدر . اعضاء جسددن برنده برخسته‌لق ظهور ایدرسه اعضاء سائره‌ده آندن متأثر اولور، اعضاده نوبتلر حاصل اولور، اویقوسزلق باش کوستررر.» ـ « المؤمن للمؤمن کالبنیان یشد بعضه بعضاً رواه البخاری .» ـ مؤمن مؤمنه نسبتله بنیان کبیدرکه بعضیسی بعضیسنه قوت ویرر.» « لاتباغضوا و لاتحاسدوا و لاتدابروا و کونوا عباد الله اخواناً ، ولایحل لمسلم ان یهجر اخاه فوق ثلاثة ایام اخرجه البخاری ـ یکدیکریکزه بغض ایتمیك ، حسد ایتمیك ، یکدیکریکزدن ارقه چویرمیك (قطع محبت ایتمیك) ، ای عباد الله ! اخوان اولیك ، برمسلمه اوچ کوندن زیاده طارغین طورمق حلال اولماز. » کبی احادیث شریفه کافی کلیر .

واعتصموا بحبل الله جمیعاً ولاتفرقوا واذکروا نعمة الله علیکم اذ کنتم اعداءً فألف بین قلوبکم فاصبحتم بنعمته اخواناً وکنتم علی شفا حفرة من النار فانقذکم منها ـ سورة آل عمران ـ «هپکز حبل الهی یه (دین اسلام ، احکام قرآن) ال برلکیله صاریلیك ، تفرقه‌یه دوشمیك . جناب

حقك سزه احسان ایتدیکی نعم جلیله‌یی یاد ایدك ، سز دشمن ایکن جناب ارحم الراحمین محضا رحمت سبحانیه‌سیله قلبلریکزی تألیف ایلدی‌ده قرنداش اولدیکز سز آتشه قریب براوچوروم کنارنده ایکن جناب حق سزی آتشه دوشمه‌دن قورتاردی » ، « ولاتنازعوا فتفشلوا و تذهب ریحکم ـ سورة الانفال ـ منازعه ایتمیك ، یوخسه ضعیف دوشرسکز سزدن قوت ودولت زائل اولور » کبی آیات جلیله تکافل و تضامن مسلمینك واجب اولدیغنی بیان ایچون شرفنازل اولمشدر .

مؤمنینی تفرقه و اختلافدن نهی حقنده‌ده « ولاتکونوا کالذین تفرقوا وا اختلفوا من بعدما جاءتهم البینات واولئك لهم عذاب عظیم ـ سورۀ آل عمران ـ صاقین اوله‌که بینات باهره کلدکدن صوکره تفرقه و اختلافه دوچار اولانلر کبی اولمیه‌سکز آنلر ایچون عذاب عظیم واردر » ، « وان هذا صراطی مستقیماً فاتبعوه ولاتتبعوا السبل فتفرق بکم عن سبیله ذلکم خیرلکم ان کنتم تعلمون . سورة الانعام ـ ایشته طریق مستقیم ! اکا اتباع ایدك طاغنیق یوللره کیتمیك که سزی طوغری یولدن آلیقور . بیلیر ایسه‌کز بویول سزك ایچون خیرلی بر یولدر . » آیات کریمه‌سی شرفواردا اولمشدر .

هیچ شبهه یوقکه تفرقه و اختلاف طوپلو اولانی

طاغیدیر، عزملری ضعیف قیلار . همتلری ده آلیقور ، دشمن آز اولسه بیله آکا غلبه یولنی حاضرلار . جناب حق ، مؤمنلره طریق حقی ظاهر و تفرقه‌نك موجب اولدیغی ضعف وخسران منکشف اولدقدن صوکره تفرقه و اختلافك عاقبتندن تحذیر ایدیور .

مؤمنلر امر الهی‌یی تذکر ایتمدکلری ، بشقه‌لرینه اصابت ایدن مصائبدن عبرت آلمادقلری وقت جناب حق آنلری عذاب عظیم ایله تخویف ایدیور نصل‌که ازمنۀ سالفه‌ده بونك امثالی کورلمش ایدی .

رسول افخم ونبی اکرم افندمز حضرتلری اصحاب کزینی تفرقه‌دن تحذیر ایتمش ، آنلره اختلافی کریه کوسترمش ایدی . نته‌کیم یمنه ارسال ایتدیکی معاذبن جبل ایله ابو موسی الاشعری حضرتلرینه « تطاوعا ولم تختلفا ـ بری بریکزه اطاعت ایدك ، اختلاف ایتمیك » بیورمش ایدی .

تعلیمات قویمۀ مذکوره سایه‌سنده اصحاب کرام قلت وفقرلریله برابر جبارینه سطوتله هجوم ایدرلر، بلاد عظیمه‌یی فتح ایدرلر ، تاج وتختلری ضبط ایدرلر ، مملکتلرك طوپراقلرینی هوایه اوچوررلر ایدی ، اصلا قورقمازلر ، ذرنما ضعیف بولنمازلر ایدی .

جناب بارينك وعيد وانذارينك دليل صدقنى كورمك
ايستيان بركره ممالك اسلاميه يه باقسون ! كوريركه قوم
كبى قابيلايان انسانلر آره سنده تقاطع وتدابر (قطع محبت)
حاصل اولمشدر ، هيچ برى ديكرينه ميل وتوجه كوستر-
ميور ، برى ديكرينه آرقه چويريور .

بونك نتيجه سى اوله رق امم سائره ممالك اسلاميه يى
يغما ايديورلر ، ممالك اسلاميه آنلر ايچون بر متاع مستباح
اوليور .

ممالك اسلاميه ده بر امت مستقله قالمش ايسه آنك
شعارى ده ذلت ومسكنتدر .

أكر بز عاقلانه دوشونمش اولسه يدق ، كتاب اللهى
آرقه مزه آتماسه يدق ، دشمن بزه نه يا په بيلير ايدى ؟
چه فائده كه تفرقه و اختلاف بزى احقر امم قيلمشدر .

لاحول ولا قوة الا بالله العلى العظيم

اخوان دينمزك بالقانده مبتلا اولدقلرى قتل وتنكيل ،
سمل وتمثيل (كوزچيقارمق ، بورون وقولاق كسمك)
كبى فجايعدن صوكره بشقه بر برهان ودليله احتياج وارمى ؟

بومظالمدن نه قادينلر قورتيلدى ، نه ضعفا قورتيلدى ،
نه چوجقلر قورتيلدى . مسلمانلرى كليسا قپولرنده
خاچلرى ايچون قربان ، الهلرى ايچون فدا ايتديلر . حتى

أركك ، قادين ، چوجق ، اختيار بوغازلنان مسلمانلرك
عددى پك چوقدر .

بو حال مسلمين ايچون عبرت آلمق ، منع وزجرى
قبول ايتمك ، توحيده عودت ايتمك ، تأليف قلوبه دونمك ،
كتاب وسنتك تعليملرينى قبول ايتمك ايچون جناب حق
طرفندن بر علامت دكليدر ؟

أوروپا و اتحاد اسلام

علی باش حانبه افندی یالکز تونسك دکل، بتون عالم اسلامك افتخار ایده‌جکی رجالدندر. فرانسه و أوروپا احوالنی غربك شرقی نصل تلقی ایتدیکینی باش حانبه افندی بلکه هرکسدن ایی بیلیر. آتی‌یه درج ایتدیکمز تقریض لطفکارانه ادعامزده نه قدر حقلی اولدیغمزی اثباته کافیدر.

أوروپا، مستعمراتده‌کی ایلریله‌سنده. ممالك اسلامیه‌ده، یکی بر حادثهٔ اجتماعیه مواجهه‌سنده بولندی و بونی «پان اسلامیزم» دیه توسیم ایتدی. بواسمدن، یکی و مجادله‌کار بر تشبث آکلاشلمقده و پان اسلامیزمك صنعی بر شیٔ اولدیغی استدلال اولونمقده‌در. حالبوکه بو طرز تلقی نفس الامره بتون بتون مغایردر. أوروپالیلر، کرهٔ زمین اوزرنده ساکن بتون مسلمانلری توحیدایدن حس عظیم تعاون واتحادی «پان اسلامیزم» شکلنده تفسیر

ایتمکله تدقیقات و تفحصاتی مناسبتسز و یاکلش بر جهته توجیه ایتدیلر.

اخوت اسلامیه أوروپاده زعم اولندیغی کبی، علی‌العاده، فرق سیاسیه طرفندن اجنبی حلولنه قارشی بر عکس‌العمل اولمق اوزره اویدورلمش بردستور دکلدر. خیر! اخوت اسلامیه، شریعت احمدیه‌نك مخصوصاتندن اولان برطرزتلقیدر. اتحاد، اسلامیت قدر اسکی و آنك قدر زنده‌در.

(انما المؤمنون اخوت). (و الف بین قلوبهم لو انفقت مافی الارض جمیعاً ما الفت بین قلوبهم ولکن الله الف بینهم).

بو آیات کریمه ودها بر چوقلری و بر طاقم احادیث نبویه بوش دستورلر دکلدر. بونلر دیانت اسلامیه‌نك روح و طبیعتنی کوزلجه تمثیل ایدرلر. فی‌الحقیقه قرآن یالکز تعاون و اتحاد، بین‌الاسلام محبت و اخوت امر ایتمکله اکتفا ایتمیور. فرقان مبین یالکز بر اخلاق عالیه کتابی دکلدر. بو، عینی زمانده، برحقوق مدنیه دستوریدرکه اسلام حیات اجتماعیه‌سنك ایچنده جریان ایده‌جکی چرچیوه‌یی تشکیل ایدر.

أوروپاده، بعضیلری، بواتحاد وتعاونی انکار ایده‌

مدكلرندن آنك اقوام اسلاميه‌نك بولنديغى قدمهٔ تكاملك مقتضياتندن اولديغنى ادعا ايدرلر و ديرلركه مسلمانلر هنوز قطعى بر فكر مليته مالك دكلدرلر . بونلرك شمديكى وضعيتى قرون متوسطه‌ده كى ملل نصرانيه‌نك حاللرينه بكزه‌ر . معلوم اولديغى اوزره ، او وقتلر ، خرستيانلر هرشيدن اول ديانت عيسويه‌يه مربوط ايديلر . اوزمان ، بر سياح ، هر يرده ، كندى يوردنده ايدى . بر تكامل ضرورى نتيجه‌سى اوله‌رق مسلمانلرده بربرندن آيرى و قطعى مليتلر تشكيل ايتدكلرنده بو اخوت اسلاميه ، يالكز ، آره‌لرنده سونوك بر ميلك اثرى اولمق اوزره قاله‌جق و بونك حيات عمليه‌ده هيچ بر تأثيرى اوله‌ميه‌جقدر . بومدعيلر ، كذلك ، علاوةً ديورلركه ، خلافكير اجانب اولان بو « اتحاديون » بونى اوقدراپى آكليورلركه ، بو رابطه‌نك چوزولمسى احتمالاتنه قارشى بر عكس العمل توليدينه چاليشيورلر يعنى پان اسلاميزمى ايجاد ايديورلر . بولسانى قوللانانلر مقايسه ايتدكلرى بوايكى دينك تكاملات متقدمه‌سنده‌كى اساسلرده اهميتلى فرقلر اولديغنى نظردن دور طوتيورلر . انجيل منحصراً بر اخلاقيات كتابيدر . قرآن ايسه عينى زمانده بر رهبر وجدان ، بر قانون مدنى و سياسى و اجتماعيدر .

شيوعى ايله ديانت عيسويه ملل مختلفه‌نك قواعد اخلاقيه‌سنى توحيد ايتدى فقط داخل اولديغى مملكتلرك نظامات خصوصيه‌سنى اصلا دكيشديره‌مدى . بالآخره بو نظامات آنجق جمعيات مختلفه‌نك تكاملات خصوصيه‌سى و احتياجاتى نقطهٔ نظرندن تبدل ايتدى .

حضرت محمدك تدوين ايتديكى ديانته‌كى اصول ايسه بوندن بتون بتون بشقه‌در . اسلاميت عينى زمانده بر اخلاق عاليه تعليم و كنديسنه تابع اولانلرك مناسبات مدنيه و اجتماعيه‌لرينى تنظيم ايدر . بوديانت هر يرده عينى شكلده بر محيط اجتماعى خلق ايدن بر « كل واحد » در . بوندن بويله ، جمعيت اسلاميه ، هر مملكت و قطعه‌ده ، بويله‌جه ، قرآن و سنت طرفندن چيزيلن خطوط دائره‌سنده ايلريليه‌جكدر .

احتياجات محليه‌نك اختلافيله الى نهايه تنوع ايدن تفرعاتدن صرفنظر اساسات اصلا تبدل ايتمز و جمعيت حالنده ياشايان مسلمانلر بولندقجه دوام ايدر . بواعتبار ايله ديانت موسويه بزه شايان نظر بر مثال ارائه ايتمكده‌در . يهوديلر ، أوروپا ملتلرى ايله بر صورت قطعيه‌ده قارشديلر ؛ عدد لرى ده پك آزدر ؛ بر چوق مظالمه ده كرفتار اولديلر . بونلردن صرفنظر ، يهوديلرك تابع بولندقلرى قوانين

اجنبیه ایله برابر ، قوانین موسویه‌ده الآن معمول بهدر.

منشائی دیانت اولان قانونلری بر طرفه براقه‌لم و اساسی منحصراً قواعد مدنیه اولان فرانسه کبی بر دولتك مدونات حقوقیه‌سنه باقه‌لم . نه کوره‌جکز ؟ بو عظمتلی مبنای حقوقینك تملنی و دیرکلرینی تشکیل ایدن قواعد کلیه‌نك رومالیلردن وحتی جرمنلردن توارث ایتدیکی تظاهر ایدر. شوراسی بارزدرکه بر جمعیتك تشکلنه بادی اولان قوانین اصلیه او جمعیت ایله برابر دوام ایدر واو پایدار اولدقجه باقی قالیر . مسلمانلره کلنجه : هر نه زمانکه بر مسلمان جمعیتی دنیاده قاله‌جقدر ، او ، کندی حقوق موضوعه‌سی اساساتی قرآنك وضع و تدوین ایتدیکی قواعد کلیه‌دن استنباط ایده‌جکدر . تکرار اویانوب مدنیت جدیده‌یی اقتباس و کلیات قوانیننی اصلاح ایدن مسلمان مملکتلری بزه ، ذاتاً ، بو منظره‌یی ارائه ایتمیورلرمی ؟ ترك ، مصر و حتی تونس حقوق موضوعه‌سی متون عتیقه‌نك احیاسندن بشقه برشیٔ دکلدر . بناءً علیه محق برصورتده دیه‌بیلیرزکه مسلمانلر اجتماعی و مدنی نقطهٔ نظردن هر یرده بر برینه بکزه‌یان محیطلر ترکیب ایدرلر . ایشته بین‌المسلمین جاری اولان اخوت فعلیه و هر زمان موجود اولان و بوندن بویله‌ده دوام ایده‌جك اولان حقیقی اتحادك سبب وجود

و قیامی و اك طوغری شرح و تفصیلی بودر . بونك ایچوندرکه شمالی آفریقا مسلمانلرندن بری هندستانه کیده‌جك اولورسه اوراده عقیده‌سنه اشتراك ایدن آدملرله مجتمعاً عبادت ایتمك ایچون یالکز جامعلر دکل ، کندی صمیمی اعتیاداتنه ، افکار اجتماعیه‌سنه ، اجدادندن مدور ، مادرزاد و غیر قابل تعریف خاصیتلری ده بوله‌بیلیر . اوراده ، قوانین مللك قاریشقلقلرندن و کوجلکلرندن قطع نظر ، کندینه اویغون کلن جماعت ایچنده اولنه‌بیلیر ، زوجه‌سنی تطلیق ایدر ، میراثه قونار ، اولادی اوزرنده‌کی حق وصایتنی استعمال صلاحیتنی حائز اولور ، هبه کبی تصرفاتده بولنور ، الی آخره ، خلاصه ، کندی حیات خصوصیه‌سی ایچنده قیپردانه‌بیلیر . بو آدم ، اورالرده ، هپ کندی یوردنده ، کندی قرداشلری ، خویشانی آره‌سنده‌در . بو اخوت بر چوق عصرلرك محصله‌سی اولوب آنی مسلمانلری توحید ایدن قانون ، تا یوم تدویننده تأیید ایتمشدر . بو اخوت غیر قابل اندراسدر چونکه مسلمانلق مسلمانلر ایچون ابدیدر . ایشته بو ملیت حسنك اصلا تبدیل وتغییره موفق اوله‌میه‌جغی بر حسدر .

اسکیدن بری ، اساساً ، کرهٔ زمین اوزرنده ساکن مسلمانلر مختلف قومیتلر تشکیل ایدیورلردی . بواقوامی

چوق وقتلر بربرینه خصم امرا اداره ایتمکده ایدیلر. اسکیدن بری آفریقاده فاسلیلر، جزائرلیلر، تونسلیلر، مصرلیلر، أوروپا و آسیاده ترکلر، عربلر، هندلیلر، چینلیلر بربرندن آیری ملیتلر بولونمق حیثیتیله کندیلرینه خاص اولان تکامله و الجاآت تاریخیه‌یه اتباعاً یاشیورلردی. بو حال، بو ملتلرك مسلمان اولمق اعتباریله او عظیم حس تعاون و اتحادلرینه مانع اولدیمی؟ بو حس اتحاددرکه آنلری هرشیئك فوقنده، کائناتده امثالی اولمیان معظم بر قونفه‌ده‌راسیون اوله‌رق طوپلیور. اسلام ملتلرینك پك اوزون سورن اویقولرندن اویانمه‌لرینه و مخمورلقلرینی اوزرلرندن سیلکمارینه تصادف ایدن بوکونده بتون مسلمانلر بر برلرینی استجوابی الك برنجی وظیفه اتخاذ ایتمشلردر. بونلر، اتخاذ اولنه‌جق خط حرکت و یکی فعالیتلری حقنده بر برلریله طانیشیورلر. بومسلمانلر، ممالك اسلامیه‌ده ترقی‌یی ترویج، خرافاتی امحا، تنظیمات و اصلاحاتی ترغیب ایدن علمانك سوزلرینه عطف سمع اعتبار ایدیورلر. مصر علماسندن مرحوم شیخ عبدونك تلقینات و تعلیماتنك بتون دنیاده نه قدر بیوك بر اهمیت آلدیغی معلومدر. غایت کوزل بر آلت تعارف اولان عربجه سایه‌سنده، هریرده، مسلمان ارباب دانشی، ایسته‌ر هندده، آفریقاده اولسون، ممالك اسلامیه‌نك

هریرنده، هرنه کتاب، رساله، غزته باصیلیرسه جمله‌سنه واقف اولیورلر.

الیوم مسلمانلری علاقه‌دار ایدن بتون مسائل مختلفه‌یی تدقیق ضمننده تام و مکمل بر کتاب نشری صورتنده بر تشبث مبرورده بولنان جلال نوری اسلام تیقظ و انتباهنه عظیم بر ویرکو ایله کلیور. اثر، فکرمزجه، بوماده‌یه دائر اولان مؤلفاتك برنجیسیدر. بین‌الملل تحدث ایدن اختلافاته دائر بر طاقم معلومات غایت قطعی و آهنکدار بر اسلوب ایله بو کتابده جمع ایدلمشدر. ملل اسلامیه‌نك احتیاجاتی، تکامله اولان میللری، اوروپالیلر ایله وقوعبولان تماس نتیجه‌سی، اجراسی لابد اولان تبدلات و تجددات هرایکی نقطهٔ نظردن مؤلف طرفندن دوشونلمش و ته‌فنیق تعلیم و تربیه، أوروپا اصوللرینك تطبیقی، اجتهاد، مستعمرات اصوللری و امپه‌ریالیزم کبی قضیه‌لر تدقیق ایدلمشدر. غایت مفید معلوماته و وقوفه استناداً قلمه آلنمش اولان بو کتاب تام وقتده کلیور. بونك بر عربجه‌سی نشر اولنورسه مؤلفنه - آچیقجه - بیوك بر موفقیت احراز ایده‌جکنی سویلمکده تردد ایتمه‌یز. وشونی قانعزکه بوجلد کسب معارفه و مادی وفکری تعالی‌یه ساعی اولان مسلمان قرداشلرمزه پك بیوك بر خدمت ایده‌جکدر.

علی باش حانبه

هند مسلمانلری
و
پان اسلامیزم

بو اثر لطیفك مؤلف ذی اقتداری بر هندلی مسلمان نقطهٔ نظرندن پان اسلامیزم دنیلن جریان حقنده بر قاچ صحیفه یازمه‌یه بنی دعوت ایتدی . جلال نوری کبی بر دهای محیط صاحبی اولان بر محرر طرفندن وقوع بولان بو دعوت بنی پك زیاده متأثر ایتدی ؛ بونی بر بیوك شرف تلقی ایله تعاقب ایده‌جك سطرلرده ، اسلامك استقبالنده پك بیوك بر تأثیر و نفوذ اجرا ایده‌جك اولان هند اهل اسلامنك پان اسلامیزمی نصل آكلادقلرینی موضوع مباحثه ایده‌جكم .

لغت و اشتقاق نقطهٔ نظرندن تدقیق ایدیلیرسه « پان اسلامیزم » كلمه‌سنك یكی اولدیغی آكلاشیلیر . بو ، خرستیان دیپلوماسیسی طرفندن احداث ایدلمش بر كلمه اولوب حكومات اسلامیه‌یی دها چابوق دوچار انقراض ایتمك ایچون بر وسیلهٔ سفیله‌در . بوكا ذاهب اولانلرجه پان اسلامیزم

دنیاده ساكن اهل اسلام بیننده غایت بیوك بر اتحاد عقدیله قوهٔ سیاسیه اولمق اوزره خرستیانلغی اورته‌دن قالدیرمق دیمكدر . فاسده ، طرابلس غربده ، ایرانده ، ماكدونیاده بو « پان اسلامیزم » ترویج امله پك زیاده خادم بر معاون وظیفه‌سنی كوردی :

بو فكر ، نصرانیتی سوق و اداره ایدنلره خدمت ایتمشدر . بویله‌جه ، بونلر ، فریفتهٔ فكرلری اولان ارباب تعصبی مفروض بر تهلكه ایله قورقوتمشلر و بوكا چاره‌ساز اوله‌بیلمك ایچون مسلمانلری كرهٔ ارضدن و بولندقلری یرلردن قوغمه‌یی آچیقدن آچیغه آنلرك ذهنلرینه تلقین ایتمشلردر . أوروپا دول معظمه‌سی طرفندن آشاغی یوقاری بتون حكومات اسلامیه‌نك انقراضه دوچار ایتدیرلمسی ویا مملكتلرینك الحاقی ، و تركیا ایله افغانستانك زواللی بقیهٔ ممالكنك ـ كه ترازینك كفه‌سنده دتریورلر ـ عرض ایتدیكی حال نظره آلنیرسه آرتق بو نظریه‌نك مؤلفلری آنكله پك زیاده اوغراشمه‌یه بیله مجبور دكلدرلر .

فقط ، بونكله برابر ، كچن بر قاچ سنه‌نك دهشتلی وقایعی كائناتده‌كی بتون جماعات اسلامیه‌نك طرز حیاتنی دكشدیردیكندن أوروپانك نظریات سیاسیهٔ نصرانیه‌سنك تكرار اویانوب كویا أوروپالیلری سوپورمك حقنده‌كی بر

طاقم ترتيبات بولنديغى زميننده‌كى اوهامك بر دها انتشار ايده‌جكى زماندن پك اوزاق دكلز .

بووقايع، هندده ، بر انفلاق ماهيتنده ، تعاقب ايدرك عظيم بر تأثير اجرا ايتدى ، بو حادثات نتائجى اوله‌رق وقوعه كلن حركاتك ماهيتى پك عمومى و شموليدر . مبالغه‌دن قطع نظر دينه‌بيليركه روسلر طرفندن مشهدك طوپه طوتلسى ، ايتاليانك طرابلسه ايتمسى ، و بالقانلرده ، متفقلرك ، تركيايه مهاجمه‌لرى ، و بونلرك لوازم ضروريه‌سى اولان مظالم و اعتسافات هند مسلمانلرينى بسبتون بشقه برملت ظن اولنه‌جق درجه‌ده دكشديردى . هنديلر ايكى سنه اولكى هنديلر دكلدر .

اتحاد اسلامى أوروپا ماكياوه‌ليزمنك ستر ايتديكى عقيدهٔ مضره‌دن تجريد ايدر ايسه‌ك كورورزكه بو يكى بر قوت دكلدر و عينى اسلاميت قدر اسكيدر . ايلك اتحاد اسلام درسى قرآن طرفندن ، بالذات ، تقرير ايدلمشدر : انما المؤمنين اخوة . سرور كائنات مسلمانلرك دست بدست وفاق اولملرى لزومنى امر ايله اتحاد اسلامى بر صورت علويه‌ده تعريف بيورمشلردر . اسلاميتك تأسيس ايتديكى اخوت عموميه اويله عظيم و ذى شمول بر قوهٔ معنويه‌دركه بونك نظيرى يوقدر . پان سلاويزم ، پان جرمانيزم و بوكا

مماثل « ايزم » ايله نهايتلنن مسالك ، عموماً ، عرق و نسل ويا احتراصات ملكيه اساسى اوزرينه بنا ايدلمشدر . اتحاد اسلام ويا اخوت عموميهٔ اسلاميه ايسه عرق ، رنك و سائر موانعدن پك اوزاق اوله‌رق غير ملكى بر ماهيتى حائزدر و جغرافيا اعتباريله اولان فرقلردن صرف نظر بتون كرهٔ ارض اوزرنده ساكن اهل اسلامى ملت واحده اولمق اوزره تنظيم ايدر . استانبولده بولنديغم ايكى آى ظرفنده منور كيمسه‌لردن و رأس كارده بولنان رجالدن كورديكم معاملهٔ ودادكارانه بكا بيوك بر ممنونيت و محظوظيت وبردى وايجه آكلادم كه آلتى يوز سنه كبى اوزون بر مدت أوروپا حلول و نفوذى آلتنده بولنمقله برابر ، استانبولده ، بو حس مبجل وداد و اتحاده ذره‌جه خلل كلمامشدر . تركلرده ، مليت اسلاميه‌يى ، طبق ، هنديلر كبى آكليورلر . هنديلر ، اول باول ، مسلماندرلر ، صوكره هنديدرلر . هرهانكى طبقه و درجه‌ده اولورسه اولسون بورا اهل اسلامى ايله كوروشديكمده بكا تأميناً بيان ايتديلركه هرشيدن اول مسلماندرلر، صكره عثمانليدرلر.

ابشته اسلاميتك بو شمول و عموميتى دركه آنك اك اساسلى قوت و قدرتنى تشكيل ايدر و هند مسلمانلرى اتحاد اسلام غايهٔ مبجلهٔ املنك حيز حصوله

چيقمسى ايچون چاليشانلرك ايلك صفلرنده بولنيورلر .

خرستيان محررلرى بيلمليدرلركه اتحاد اسلامك اقصاى مقاصدى ، خرستيانلغك اسلامه قارشى روا كورديكى بونجه وحشتلردن ، ظلملردن صرف نظر ، متجاوزانه أمللر بسلمك دكلدر : بالعكس ، مقصد تجاوزى اولميوب تدافعيدر و كچن حكومات معظمه‌نك بقيه‌سى اوله‌رق ألده قالان پارچه‌لرك استقبالده بر دها دوچار تعرض اولمامسنه غيرت ايتمكدر . بورايه قدر حكومت عثمانيه بو وظيفهٔ تدافعيه‌ده يالكز بولندى فقط بو حال بوندن صكره دوام ايتميه‌جكدر . عينى زمانده أوروپا عالم نصرانيتنك اسلامك تماميتنه قارشى وقوع بولان مهاجماتى و أوروپا دول معظمه‌سنك آچيقدن آچيغه ويا ضمناً تركيه‌نك بقاياى ممالكنه قارشى آلدقلرى وضعيت بتون اسلاملرك قلب و روحلرنده غايت درين بر تأثير اجرا ايتمشدر . بونلر ، بو يأس و ألم نتيجه‌سى اوله‌رق ، هركار و حالده تركيه ايله مدافعهٔ نفس ايتمكه عهدوپيمان ايتديلر . پيغمبر عالى كردارمز ديمشدركه : « المؤمن للمؤمن كالبنيان يشد بعضه بعضاً » بوامر نبوى‌يه امتثالاً هند مسلمانلرى هرنه ياپمق لازم كليرسه ، ألرندن نه كلك ممكنسه ياپوب تركلر ايله چاليشه‌جقلردر . چونكه تركلرك سياسةً سقوطنى ، هنديلر ، كندى محو و اندراسلرى

اولمق اوزره تلقى ايدرلر . بو ائتلاف خرستيان هيجان پرورلرينى تدهيش ايتمامليدر . بونك ، برلينه‌ر تاغبلات غزته‌سنك ادعاسى كبى ، ژاپونيا ، چين و سيام (سايام) حكومتلرى طرفندن عقدى تصور اولنان اتفاقله علاقه‌سى يوقدر ؛ كذلك بو ، روسيه چارى طرفندن ، استقبال قريبده آسياده عرق اصفرى تباه ايتمك ايچون أوروپاليلرك اجتماعندن مركب تشكيل اولنه‌جق بر هيئت معظمه‌يه‌ده بكزه‌مز . بتون عالم مسلمانلرينك خلافت ايله توحيد اعمالنه كلنجه بيلنمليدركه شمديلك بوندن مقصد برقوهٔ معنويه تشكيل ايدرك ستاتوقويى محافظه و اهل اسلامك ذهنى و مادى سويه‌سنك ترفعنه چاره‌ساز اولمقدر . اسلاميت ، حالا ، تكامل سياست عالمده بر وظيفه ايفاسيله مكلفدر . حل و عقد اربابى آكلاديلركه بو غايه‌يه طراقه انداز اوله‌جق طوپلرله و پارلديه‌جق سونكولرله دكل دارالفنونلر و مؤسسات ماليه احداثيله واصل اولينه‌بيلير . ايشته ، ان‌شاءالله ، استقبالده ، اتحاد اسلام وظيفه‌سنه بويله دوام ايله نائل امل اوله‌جقدر . استانبول ١٢ مايس ١٩١٣

هندستانده ، لاهورده «زميندار»
غزته‌سى مديرى

ظفر على خان

عالم اسلامده بيوك بر انتباه حاصل اولديغنه ، آدم يتشديكي حقندهكي فكرمزه اك بيوك دليل ، بالاده نقل ايديلن ظفرعلي خان حضرتلرينك مقالهسيدر . بويله جدي دوشونور ، ايي كورور مسلمانلرك تكثري ايله غايهٔ املك سريعاً تعمم ايدهجكي بديهيدر . افكار سالمهسندن طولايي ظفرعلي خاني تبريك و حقمزده من غير لياقةٍ ابراز ايتديكي توجهاته قارشيده عرض محمدت ايدرز .

ج . د .

فهرس

	صحيفه
مقدمه	٣
اسلاميت حقنده مطالعات عموميه	١٤
ايكي نوع مدنيت : صناعي و حقيقي مدنيت	٢٥
اجتهاد مسائلي	٣٨
حكومت اسلاميه	٥٨
حال حاضرده مسلمانلر :	
عربلر	٦٩
تركلر	١٠٠
اسلام آرهسنده تفرقه	١١٥
هنديلر ، چينليلر ، مالزياليلر	١٢٥
استطراد : انكليز مستعمرات اصولي	١٥٠
كوچك مسلمان جماعتلري	١٥٤
شيعيلر ، ايرانيلر و سائره	١٥٧
مسلمان آنارشيسي	١٦٦
استطراد : تدنيات دينيه	١٧٤
أوروپاليلرك استعمار اصوللري :	
دوقتور كوستاو لوبونك فكرلري	١٨٥

سقاوه‌ن بلونتك مصرلیلره مكتوبی ٢١١

استطراد : حق استعمار ٢٣٣

أمپه‌ریالیزم پولتیقه‌سی :

انكلیز ، آمریقا ، روسیه ، فرانسه ، ژاپونیا ،
آلمانیا ، اتفاق مثلث سیاستلری ٢٤٢

اسلام ، افكار مفرطه و ملل محكومه ٢٨٣

اساساً موجود اتحاد اسلام ٢٩٦

اسلام و تردیات ٣٠٣

مؤسسات مشتركهٔ اسلامیه :

مسئلهٔ خلافت ٣٠٦

حج مسئله‌سی ٣١٢

معارف عمومیهٔ اسلامیه ٣١٦

ادبیات اسلامیه و سائره ٣١٩

اسلامیت و بغض نصرانی ٣٢٢

اسلامیت و حقوق دول ٣٢٥

استطراد : اتحاد اسلام ٣٣٣

غایهٔ امل :

مسلمان رونه‌سانسی - پروغراملر ٣٤٤

عرض اعتذار و استرحام عفو ٣٥٤

خیال دكل ، حقیقت (سلیمان نظیف بكك) ٣٥٦

یاوز سلطان سلیم ، بارباروس ، كمال ، عبدالحق حامد ٣٦٤

اتحاد اسلام (نامق كمالك) ٣٦٥

عبدالحق حامدك تقریضی ٣٧٠

جواب ٣٧٣

مصرلی محمد فرید بكك تقریضی ٣٧٥

پروفسور دوزینك مترجمنك فكری ٣٧٨

اتحاد و اسلام (عبدالعزیز جاویش افندینك) ٣٨٠

أوروپا و اتحاد اسلام (علی باش حانبه افندینك) ٣٨٨

هند مسلمانلری و پان اسلامیزم ٣٩٦

استانبول
باب عالی جاده‌سنده

یکی عثمانلی مطبعه و کتبخانه‌سی

اقدام
مطبعه‌سی صره‌سنده

صاحبی : **اوغانس آزناوور**

درسعادتده طبع اولنان ترکجه ، رومجه ، ارمنیجه و فرانسزجه یومی و هفته‌لك بالجمله غزته‌لره آبونه قید و ایسته‌نیلن محله منتظماً ارسال ایدر. غزته‌لردن برینك تعطیلی ویاخود صاحب آبونه طرفندن تبدیلی آرزو اولندیغی تقدیرده یرینه دیکر بر غزته ویا کتاب ارسال اولنور. § فن طبعك ترقیات حاضره‌سنه موافق صورتده هرلساندن اعلانات ، قامبیال ، قارت دو وزیت ، قارت آدرس و سائره ایله مکاتبه و تاجرلره متعلق اوراق طبع ایدیلور . § کتب عتیقه و جدیده کتبخانه‌مزده موجود اولوب سپارش وقوعنده ایسته‌نیلن محله منتظماً ارسال اولنور .

کتبخانه‌مزده بولنان آثاردن بعضیلری

پاره	غروش		محرری
٠٠	٥	کندی نقطهٔ نظرمدن حقوق دول	جلال نوری بك
٠٠	٥	تاریخ تدنیات عثمانیه	
٠٠	٥	شمال خاطره‌لری	
٠٠	١٠	مقدرات تاریخیه (تکرار طبع اولنمقده‌در)	«
٠٠	٢	بالادن برسس عبدالحق حامد بكك خط دستیله یازلمش برمنظومه	
٢٠	٢	عبدهٔ ابلیس	عیاندن نوری بك
٠٠	١	ویقتور هوغونك برمکتوبی	سلیمان نظیف بك
٠٠	٢	مدحت پاشا (منظوم)	فائق عالی بك
٢٠	٢	فانی تسلیلر (مجموعهٔ اشعار)	

پاره	غروش		محرری
٠٠	١	لهجة الحقائق	عالی بك مرحوم
٠٠	٥	طامات (مجموعهٔ اشعار)	جناب شهاب‌الدین بك
١٠	١	عالی ماجرالر ـ هیبةاه سلطان وزوجی	سامح فتحی بك
٢٠	٢	منهاج حکمت اداره	عبد الغنی سنی بك
٠٠	٥	یمن یولنده (مصور)	
٠٠		تاریخ مدنیت (قرون وسطی)	
٠٠	١٠	« « (« اخیره)	
٠٠	٣	عالم لطیفك موجودیتی	اسماعیل فتحی بك
٠٠	٤	حیات ابدی یاخود فسفهٔ ارواح	
٢٠	١	قلب ملکوت (عبیداه سمرقندینك)	
٠٠	٢	حکومت بشر یاخود عرفان وکمال	
٠٠	٢	قبلة الانفس و قطب الاقطاف کیم ایمش؟	
٠٠	٥	نظم و اشکال نظم ١ـ٢	طاهر المولوی بك
٢٠	١	تاریخ اسلام صحائفندن	
٠٠	٢	دستاویز فارسی خوانان	
٠٠	٥	تشبث شخصی (مصور ملی و مزاحی رومان)	«
٠٠	١٢	اقوام السیر (سیر سنیهٔ جناب رسالتپناهی‌یه عائد)	یوسف سعاد افندی
٠٠	١	زوجنه خوش گورونمك نه قدر قولای ایمش؟	ا. آزناوور افندی
٠٠	٥	کندی کندینه فرانسزجه اوکرنمك اصولی	
٢٠	١٢	قافقاس تاریخی (خریطه‌لی و رسملی)	عزت بك
٠٠	١	أوریقالرم قافقاس تاریخی ذیلی	«
٠٠	٣	سنبلستان موسیقی (مجموعهٔ اشعار)	فیلورینه‌لی ناظم بك
٢٠	٢	مرآت قانون اساسی	عمر ضیاالدین افندی
٠٠	١	یکی رؤیا تعبیرنامه‌سی (غایت اسکی بر کتابدن مقتبس)	
٠٠	٤	چفتلك رهبری ـ تقویم زراعت	مسعود رمزی بك
٠٠	٢	ادبای جدیده (مصور)	
٠٠	٢	حریت مارقه‌لری (ال ایشلری ایچون)	
٠٠	٢	مشروطیتده پولیس ١ـ٢	حسن نشأت افندی

اجتهاد

مملكتمزده حريت فكريه‌يه خادم يكانه غزته‌در . مقصدی، غايهٔ املی تركلرك و على العموم مسلمانلرك مادی و معنوی ، روحی و حسی سويه‌سنی ترفيقدر . انقلاب فكريمزده عبدالله جودت بكك منتظماً نشر ايتمكده اولديغی مجموعه‌نك بر موقع مخصوصی واردر . بو نفيس مجموعه شمدی‌يه قدر غايت مهم مسائل اجتماعيه و سياسيه‌يی موضوع بحث ايتمشدر . عبدالحق حامد ، سليمان نظيف ، جناب شهاب الدين ، جلال نوری بكلر « اجتهاد » ه قيمتدار مقاله‌لر ويرمشلردر .

تاريخ اسلاميت

پروفسور دوزينك پك مشهور اولان (تاريخ اسلاميت) ی ايكی جلدده دوقتور عبدالله جودت بك طرفندن لسانمزه ترجمه ايدلمشدر . « اتحاد اسلام » جلدی آنجق دوزينك تاريخنی ايجه اوقومق صورتيله آكلاشيلير .

قادینلرمز

اثر

جلال نوری

قادین مسئله‌سی شمدی‌یه قدر کرک ترکیه‌ده ، کرک ممالک سا
اسلامیه‌ده موضوع بحث ایدلمامشدی . جلال نوری بك افندی ایلـ
دفعه اولمق اوزره بو مسئله‌یی ، بوندن اول انتشار ایدن آثار مهمه‌سنده
میدانه قویمشلر ایسه‌ده بوكا دائر بللی باشلی بر جلد وجوده کتیره‌مامشدی
شمدی ایسه محرر مشارالیه بو مسئلهٔ حیاتیه‌نك بتون صفحا
تدقیق ایله بیوك بر کتاب قلمه آلمشلردر. اثرده ، عمومیتی اعتبار
قادین مسئله‌سی و تاریخی تدقیق ایدلدکدن صکره ترك و مسلمان قادینلر
مسئله‌سی ، تستر واحتجاب ، قادینك تربیه‌سی و وظیفهٔ تربیتکاریسی
عائله تشکیلاتی و بوكا مماثل مواد بیوك بر وقوف ایله تحلیل ایدلمشدر
اثر عالم اجتماعیمزده بیوك بر انقلابه باعث اوله‌جق درجه‌ده اهمیتلیدر
مایسك نهایتلرینه طوغری کتبخانه‌مز طرفندن نشر ایدیله‌جکدر .

اخطار مخصوص

جلال نوری بك افندینك آثار مرغوبه‌سندن اولوب نسـ
مطبوعه‌لری قطعیاً قالمامش اولان « تاریخ تدنیات عثمانیه » و « مقدرا
تاریخیه » عنوانلی اثرلرك تکرار طبعلرینه ابتدار ایدلمش اولمغله بـ
یقین کونلرده کتبخانه‌مز طرفندن میدان انتشاره وضع ایدیله‌جکد